การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

โดย

ธีรภัทร แก้วจุนันท์

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม
คณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
ปีการศึกษา 2566

THE EFFICIENCY ENHANCEMENT IN LAW ENFORCEMENT RESPONSE TO HUMAN TRAFFICKING FOR PROSTITUTION

BY

THEERAPAT KAEWJUNANT

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT

OF THE REQUIREMENTS FOR

THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY IN

CRIMINOLOGY AND JUSTICE ADMINISTRATION

FACULTY OF CRIMINOLOGY AND JUSTICE ADMINISTRATION

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2023

วิทยานิพนธ์เรื่อง

การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

โดย

ธีรภัทร แก้วจุนันท์

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2566

รศ.ดร.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย
ประธานกรรมการสอบ

ผศ.พ.ต.อ.ดร.สฤษดิ์ สืบพงษ์ศิริ
กรรมการ

รศ.พ.ต.ท.ดร.กฤษณพงค์ พูตระกูล
กรรมการ

ผศ.ดร.อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์
กรรมการ

รศ.ดร.ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณี ศุขสาตร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
18 สิงหาคม 2566

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

Thesis entitled

THE EFFICIENCY ENHANCEMENT IN LAW ENFORCEMENT RESPONSE TO HUMAN TRAFFICKING FOR PROSTITUTION

by

THEERAPAT KAEWJUNANT

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Doctor of Philosophy in Criminology and Justice Administration

Rangsit University
Academic Year 2023

----------	----------
Assoc.Prof.Jutharat Ua-amnoey, Ph.D.	Asst.Prof.Pol.Col.Sarit Suebpongsiri, Ph.D.
Examination Committee Chairperson	Member
----------	----------
Assoc.Prof.Pol.Lt.Col.Krisanaphong Poothakool, Ph.D.	Asst.Prof.Aranee Vivatthanaporn, Ph.D.
Member	Member

Assoc.Prof.Thamavit Terdudomtham, Ph.D.
Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Asst.Prof.Plt.Off. Vannee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

August 18, 2023

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงของรองศาสตราจารย์ ดร.ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาและคณบดีคณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในการทำดุษฎีนิพนธ์แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.กฤษณพงค์ พูตระกูล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.อ.ดร.สฤษดิ์ สืบพงษ์ศิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์ กรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ รวมถึงข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในคณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรมทุกท่าน ที่ช่วยประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในคณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรมทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำดุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ทัศนะ มุมมอง และแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีขอขอบคุณพี่ๆ และเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจและคอยให้ความช่วยเหลือ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทั้งจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม และนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม ทุกท่านขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยรังสิต ที่ให้ทุนสนับสนุนตลอดการศึกษาในหลักสูตรอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัย คุณพ่อปรีชา คุณแม่อรอนงค์ พี่ต้นศักดิ์ แก้วจุนันท์ พี่เอ้ เต ตวง ตุล และขอขอบพระคุณทุกๆท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้อย่างครบถ้วน ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือให้ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ธีรภัทร แก้วจุนันท์

ผู้วิจัย

6006346 : ธีรภัทร แก้วจุนันท์
ชื่อดุษฎีนิพนธ์ : การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี
หลักสูตร : ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม
อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือ รวมทั้งแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นไปโดยสะดวก จึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคคลเพื่อนำมาหาแสวงประโยชน์โดยมิชอบได้ง่าย มีผู้ถูกนำพาเดินทางมาเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในประเทศไทย โดยเฉพาะในรูปแบบการค้าประเวณี ซึ่งส่วนใหญ่มาจากประเทศเมียนมาร์ และหลังสถานการณ์ COVID 2019 การค้าประเวณีมีการติดต่อทางออนไลน์มีจำนวนมากขึ้น ซึ่งข้อจำกัดของการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ แบ่งได้เป็น 3 ประการสำคัญ ได้แก่ (1) คณะกรรมการและอนุกรรมการตามกฎหมายค้ามนุษย์มีผู้แทนจากองค์กรภาคประชาสังคมในสัดส่วนที่น้อย (2) การได้รับความร่วมมือในการส่งมอบข้อมูลในการสืบสวนสอบสวนโดยเฉพาะข้อมูลสารสนเทศของภาคเอกชน และ (3) การติดตามพยานเอกสาร และพยานบุคคลความจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ (1) เพิ่มบุคลากรด่านหน้าและเครือข่ายระดับพื้นที่ (2) เพิ่มอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนภูมิภาคในการสืบสวนจับกุมคดีค้ามนุษย์ (3) จัดให้มีหน่วยงานกลางสำหรับดำเนินการเรื่องประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งทางด้านภาษา และมีรูปแบบในการดำเนินงาน (4) เก็บรวบรวมสถิติและจัดทำฐานข้อมูลร่วมกับหน่วยงานภาคี (5) ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องสื่อลามกเด็ก และ (6) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนค่านิยมด้านการบริโภคนิยม

(ดุษฎีนิพนธ์มีจำนวนทั้งสิ้น 195 หน้า)

คำสำคัญ: ค้ามนุษย์, การบังคับใช้กฎหมาย, การค้าประเวณี

ลายมือชื่อนักศึกษา ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

6006346 : Theerapat Kaewjunant

Dissertation Title : The Efficiency Enhancement in Law Enforcement Response to Human Trafficking for Prostitution

Program : Doctor of Philosophy in Criminology and Justice Administration

Dissertation Advisor : Assoc.Prof.Thamavit Terdudomtham, Ph.D.

Abstract

The objective of this research is to study and analyze the situation of human trafficking relating to the exploitation of prostitution. The research also studies problems, obstacles and restraints affecting law enforcement and cooperation in resolving the human trafficking, including methods in increasing the efficiency in the law enforcement. The study method for this research is qualitative research including several techniques consisting of documentary research, non-participant observation and in-depth interview. It has been found that traveling to Thailand is convenient, contributing to people smuggling especially for prostitution that occurs easily. Most of these prostitutes come from Myanmar. After the COVID-19 situation in Thailand, online prostitution has increased. A restriction of law enforcement in preventing and resolving human trafficking can be categorized into 3 aspects; (1) there are a small proportion of representatives from civil society organizations in the Committee and Subcommittee on Human Trafficking Law, (2) cooperation in providing information regarding investigation especially from private sectors is limited, and (3) there is a challenge in seeking some documentary evidence and witnesses from neighboring countries. The following are some approaches to enhance the efficiency in law enforcement; (1) increasing front-line personnel and local network, (2) increasing authority of local government organizations for investigation in human trafficking case, (3) establishing a central agency responsible for international cooperating including language aspect and operation aspect, (4) collecting statistics and database together with associate agency, (5) educating people regarding child porn, and (7) promoting value modifying in consumerism.

(Total 195 pages)

Keywords: Human Trafficking, Law Enforcement, Prostitution

Student's Signature …..... Dissertation Advisor's Signature .....

สารบัญ

		หน้า
กิตติกรรมประกาศ		**ก**
บทคัดย่อภาษาไทย		**ข**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		**ค**
สารบัญ		**ง**
สารบัญตาราง		**ช**
สารบัญรูป		**ซ**
บทที่ 1	**บทนำ**	**1**
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	11
	1.3 คำถามการวิจัย	11
	1.4 ขอบเขตการวิจัย	11
	1.5 นิยามศัพท์	13
บทที่ 2	**แนวคิดและทฤษฎี**	**16**
	2.1 แนวคิดทฤษฎีด้านอาชญาวิทยา	16
	2.2 แนวคิดว่าด้วยการค้ามนุษย์	26
	2.3 แนวคิดว่าด้วยการค้าประเวณี	33
	2.4 สถานการณ์และนโยบายป้องกันแก้ไขการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีในประเทศไทย	42
	2.5 สถานการณ์และนโยบายป้องกันแก้ไขการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง	47
	2.6 อนุสัญญา พิธีสาร ข้อตกลงระหว่างประเทศ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	54
	2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	67

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 3	**ระเบียบวิธีวิจัย**	**76**
	3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	76
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
	3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
	3.4 การตรวจสอบข้อมูล	81
	3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	81
	3.6 การพิจารณาประเด็นจริยธรรมการวิจัย	83
บทที่ 4	**ผลการวิจัย**	**85**
	4.1 สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากค้าประเวณี	85
	4.2 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี	102
	4.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี	129
บทที่ 5	**อภิปรายผลการวิจัย**	**137**
	5.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี	138
	5.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี	153
	5.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี	168

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 6	**สรุปผลและข้อเสนอแนะ**	**174**
	6.1 สรุปผลการวิจัย	174
	6.2 ข้อเสนอแนะ	181
	6.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งต่อไป	183
บรรณานุกรม		**184**
ภาคผนวก		**188**
ภาคผนวก ก	เอกสารรับรองโครงการวิจัย	**189**
ภาคผนวก ข	ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์	**192**
ประวัติผู้วิจัย		**195**

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1.1 คดีค้ามนุษย์ที่ทำการสอบสวน จำแนกตามรูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบระหว่างปี พ.ศ. 2557 - พ.ศ. 2564 5

1.2 จำนวนผู้กระผิดคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามสัญชาติ 7

1.3 จำนวนผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามสัญชาติ 8

2.1 สรุปข้อมูลประเทศกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง สถานะ และลักษณะการค้ามนุษย์ต่อประเทศไทย 50

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1.1	แสดงอันดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Tier Ranking) ของประเทศไทย ระหว่างปีพ.ศ. 2556-2565	4
1.2	สถิติค้ามนุษย์ทางช่องทางออนไลน์	6
5.1	แสดงสถานการณ์การารค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี	152
5.2	ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี	167
5.3	แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ในผู้เสียหายที่เป็นคนต่างด้าว	173
6.1	สถานการณ์ ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี	179
6.2	แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี	180
6.3	แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี	183

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการค้ามนุษย์ ถือเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Security) และกำลังเป็นประเด็นที่หลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการกระทำที่ลดทอนศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นต้นเหตุนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาอาชญากรรมยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง การค้าประเวณี (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2558) และที่สำคัญในกฎหมายสิทธิมนุษยชนถือว่าการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ จึงเป็นปัญหาที่นานาประเทศให้ความสนใจ การค้ามนุษย์ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Trafficking in person (TIP) ซึ่งมีผู้ให้คำอธิบายไว้มากมาย เช่น การค้ามนุษย์เป็นการก่ออาชญากรรมโดยการถือเอามนุษย์เป็นสินค้าในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นผลประโยชน์ของคนหรือองค์กรอาชญากรรมนับเป็นการค้าทาสรูปแบบใหม่ที่อาศัยความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสถานการณ์ความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้ยากไร้ ชนกลุ่มน้อยชนพื้นเมือง เด็ก และสตรี มาแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น การบังคับให้ค้าประเวณี หรือบังคับแรงงาน (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, 2555) ส่วนในมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ได้ระบุไว้ว่า

“ผู้ใดแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จากการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ต่อไปนี้ ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

1) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบหรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

2) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก”

ในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ให้ความหมาย การแสวงหาประโยชน์โดย มิชอบ หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือ สื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอทาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การบังคับตัดอวัยวะ เพื่อการค้าหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

แต่ความหมายที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุดของการค้ามนุษย์ ได้แก่ ความหมายที่บัญญัติไว้ใน อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2000) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดหา ขนส่ง โยกย้าย ให้ที่พักพิง หรือรับบุคคล ด้วยการขู่ หรือใช้กำลัง หรือรูปแบบอื่นๆ ของการบังคับ การลักพา ฉ้อฉล หลอกลวงหรือใช้อำนาจในทางที่ผิด หรือทำให้ได้รับบาดเจ็บ การให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์ต่อบุคคลที่ทำการควบคุมบุคคลอื่น เพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตน ซึ่งหมายรวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากผู้อื่นในการเป็นโสเภณี หรือรูปแบบอื่นของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ แรงงานหรือการบริการที่ถูกบังคับการเป็นทาสหรือการอื่นใดที่คล้ายกับการเป็นทาสหรือการเคลื่อนย้ายอวัยวะใดๆ ของร่างกายหากกระทำต่อเด็ก ซึ่งหมายถึง บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี แม้ไม่ใช่วิธีต้องห้ามดังกล่าว ก็ถือเป็นความผิดการค้ามนุษย์จากความหมายของการค้ามนุษย์ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว พอสรุปได้ว่า การค้ามนุษย์เป็นกระบวนการหรือการจัดการเพื่อการจัดหา จัดส่ง หรือการบังคับ ข่มขู่ จับตัว หรือหลอกลวง โดยที่บุคคลเหล่านั้นไม่เต็มใจ

รูปแบบบบการค้ามนุษย์ในปัจจุบันจัดประเภท ดังนี้ (1) ค้ามนุษย์รูปแบบที่พบเห็นเป็นประจำเช่น การค้าบริการทางเพศ ซึ่งพบเห็นบ่อยมาก เหยื่ออาจอยู่ในภาวะจำนน หรือถูกบังคับขู่เข็ญให้ขายบริการทางเพศ (2) ค้ามนุษย์เพื่อใช้แรงงานเยี่ยงทาส เหยื่อจำนวนมากที่ทำงานในสวน ฟาร์ม บ้าน โรงงาน ต้องทำงานหนัก ไม่ได้รับการพักผ่อน ถูกทารุณ (3) ค้ามนุษย์เพื่อการแต่งงานปรากฏในรูปแบบของการจัดหาคู่เพื่อการรับจ้างแต่งงาน มีนายหน้าสืบเสาะหาหญิงเพื่อแต่งงานกับชายที่ไม่รู้จัก หลังจากแต่งงานหญิงจำนวนหนึ่งกลายเป็นเมียทาส อยู่ในสถานการณ์ที่เลวร้ายในเรื่องเพศ ถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศ (4) ค้ามนุษย์เพื่อการขอทาน ซึ่งเป็นรูปแบบที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยนายหน้าติดต่อพาเด็ก คนชรา คนพิการ เดินทางออกจากบ้านเกิดไปขอทานในเมืองใหญ่ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเหยื่อจะถูก บังคับให้ขอทาน (5) ค้ามนุษย์เพื่อการทำผิดกฎหมาย ซึ่งเหยื่อมักเป็นเด็กที่พบเห็น คือ การนำเด็กไปเป็น เครื่องมือในการส่งยาเสพติดให้กับผู้ค้ารายย่อย (แสงจันทร์ มาน้อย, 2557)

ในประเทศไทย หลักฐานการค้ามนุษย์ในลักษณะของการค้าทาส ได้แก่ กฎหมายลักษณะทาส พ.ศ.2191 ซึ่งได้แบ่งทาส ออก 7 ประเภท คือ ทาสสินไถ่ ทาสในเรือนเบี้ย ทาสที่บิดา

มารดายกให้ลูกของตน ทาสท่านให้ทาสที่ได้มาโดยการช่วยเหลือให้พ้นจากโทษปรับ ทาสที่ได้มาโดยการช่วยให้พ้นจากความอดอยาก และทาสเชลย และการค้าประเวณี ตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งกฎหมายที่บังคับใช้ในยุคนั้น อาทิ พระไอยการลักษณะลักพา พ.ศ.1901 พระไอยการลักษณะผัวเมีย พ.ศ.1904 ทำให้พอสรุปได้ว่าหญิงที่ค้าประเวณีนั้น พัฒนามาจากการเป็นนางทาส โดยนายทาสจะบังคับให้นางทาสค้าประเวณีกับบุคคลใดก็ได้ ต่อมาหลังการเลิกทาสในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการอพยพหญิงต่างด้าวจำนวนมาก โดยเฉพาะหญิงชาวจีนเพื่อเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จนรัฐบาลต้องออกพระราชบัญญัติสัญจรโรค ร.ศ.127 (พ.ศ. 2452) นโยบายดังกล่าวส่งผลทำให้เกิดอาชีพ ค้าประเวณีมากยิ่งขึ้น เพราะถือว่าเป็นการยอมรับอาชีพค้าประเวณีทั้งจากรัฐและสังคมโดยปริยาย เนื่องจากมีมาตรการกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนผู้ค้าประเวณีด้วยการตรวจรักษา และควบคุมโรคติดต่อ ซึ่งในขณะนั้น อาชีพดังกล่าวผูกขาดอยู่กับกลุ่มธุรกิจชาวจีนและทำรายได้มหาศาลให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจหญิงค้าประเวณี (อำนาจ เนตยสุภา, 2552) จนกระทั่งปัจจุบันการค้ามนุษย์มีลักษณะที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การบังคับค้าประเวณี การบังคับเพื่อธุรกิจทางเพศอื่น การบังคับใช้แรงงาน (ประมง) การบังคับขอทาน และมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น

รัฐบาลไทยจึงต้องประกาศให้การแก้ไขปัญหา “การค้ามนุษย์” เป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2547 โดยมุ่งหวังให้มีการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป ซึ่งสำเหตุสำคัญที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับปัญหาการค้ามนุษย์ คือ (1) ความพยายามผลักดันขององค์กรเอกชนไทยและองค์กรเอกชนระหว่างประเทศ (2) กระแสกดดันจากนานาประเทศ ที่อ้างว่าประเทศไทยเป็นแหล่งแสวงหาประโยชน์มิชอบจากการค้าเด็กและผู้หญิง ที่ประเทศไทยตกอยู่ใน 3 สถานะ คือ สถานะที่หนึ่งเป็นประเทศต้นทางที่ส่งเด็กและผู้หญิงไปค้าทั้งในภูมิภาค และนอกภูมิภาค สถานะที่สองเป็นประเทศทางผ่าน คือ เป็นผู้รับเด็กและผู้หญิงจากประเทศอื่น ทั้งในภูมิภาคและนอกภูมิภาคเข้ามาและผ่านไปประเทศอื่น และสถานะที่สาม เป็นประเทศปลายทาง คือ นำเด็กและผู้หญิงจากที่ต่างๆ มาค้าบริการทางเพศในประเทศไทย (3) เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศใช้กฎหมายคุ้มครอง ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ เมื่อปี พ.ศ. 2543 (The Trafficking Victims Protection Act (TVPA) of 2000) โดยประเมินสถานการณ์แก้ไขปัญหาตามมาตรฐานขั้นต่ำในการยุติการค้ามนุษย์ของประเทศต่างๆ และมีการจัดระดับ ดังนี้ระดับ 1 (Tier 1) คือ ประเทศที่ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำอย่างเต็มที่ระดับ 2 (Tier 2) คือ ประเทศที่ยังไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำอย่างเต็มที่แต่มีความพยายามที่จะปฏิบัติ ระดับ 3 (Tier 3) คือ ประเทศที่ยังไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำอย่างเต็มที่และไม่มีความพยายามใดๆ ในการที่จะปฏิบัติตามซึ่งมาตรฐานขั้นต่ำที่สหรัฐอเมริกากำหนดไว้ มีดังนี้ (1) รัฐบาลควรห้ามมิให้มีการค้ามนุษย์และควรลงโทษพฤติกรรม

การลักลอบการค้ามนุษย์ (2) ควรกำหนดบทลงโทษที่รุนแรง กรณีเหยื่อของการค้ามนุษย์ เพื่อการบริการทางเพศ (3) การกระทำที่เจตนาเพื่อการค้ามนุษย์ให้รูปแบบที่ร้ายแรง ควรมีบทลงโทษที่เข้มงวดและรุนแรงพอที่จะยับยั้งไม่ให้มีการค้ามนุษย์อีกในอนาคต (4) รัฐบาลควรใช้และคงไว้ซึ่งความพยายามอย่างจริงจังสถานการณ์การค้ามนุษย์ (จรีย์วรรณ พุทธานุรักษ์ และคณะ, 2550)

กองต่อต้านการค้านมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้เผยแพร่ รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี 2565 Trafficking in Person Report; TIP Report 2022 ซึ่งจัดอันดับสถานการณ์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 2 (Tier 2) ซึ่งก่อนหน้านั้นในปี พ.ศ. 2564 อยู่ในอันดับที่ 2 ที่ต้องจับตามอง (Tier 2 List) ในปี พ.ศ. 2565 สถานการณ์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 2 (Tier 2) เดียวกับปี พ.ศ. 2561-2563

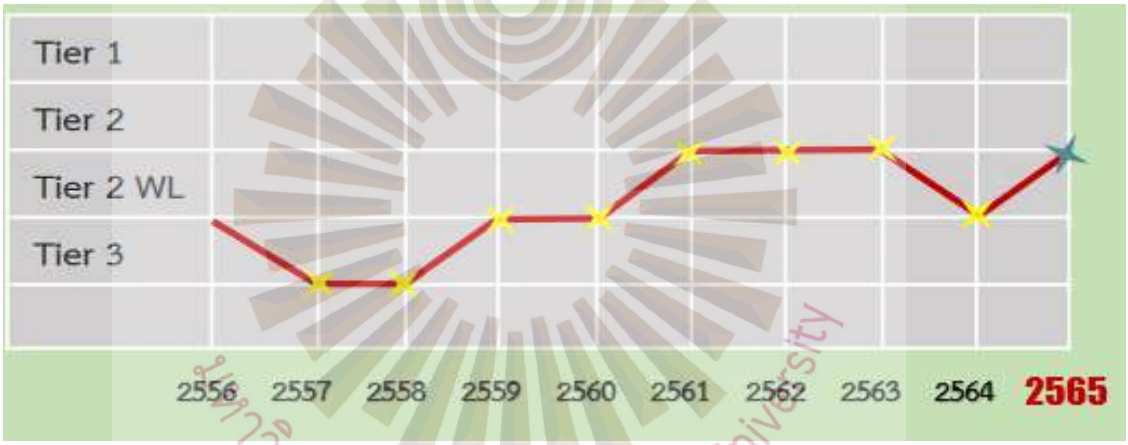

รูปที่ 1.1 แสดงอันดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Tier Ranking) ของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2556-2565

ที่มา : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565

รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี 2565 Trafficking in Person Report; TIP Report 2022 ได้รายงานการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับมาตราฐานนขั้นต่ำของสหรัฐฯ ในบางประเด็นเช่น 1) จำนวนการดำเนินคดีและการตัดสินโทษลดลงจากกรอบรายงานที่ผ่านมา 2) ขาดความสม่ำเสมอและประสิทธิภาพในการสัมภาษณ์แรงงานระหว่างการตรวจแรงงาน ซึ่งส่งผลให้แรงงานที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้นแรงงานไม่ถูกระบุตัว 3) เจ้าหน้าที่รัฐขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ของการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน 4) ไม่ปรากฏรายงานการคัดแยก

ผู้เสียหายจากการมนุษย์ด้านแรงงานที่เป็นผลจากการตรวจเรือประมงที่ท่าเรือ 5) การให้บริหารแก่ผู้เสียหายยังคงไม่เพียงพอ โดยผู้เสียหายบางส่วนในที่พำนักในสถานคุ้มครองของรัฐขาดเสรีภาพในการเข้า-ออกสถานคุ้มครอง และ 6) ปัญหาการทุจริตและการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์โดยเจ้าหน้าที่รัฐ

ในการดำเนินคดีอาชญากรรมค้ามนุษย์ที่ทำการสืบสวนสอบสวนในปี พ.ศ. 2559 เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายมีการสืบสวนสอบสวนคดีที่เกิดขึ้นทั้งปี 333 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จากจำนวน 317 คดี ในปี พ.ศ. 2558 และคดีลงในปี พ.ศ. 2560 มีการดำเนินคดี 302 คดี

ตารางที่ 1.1 คดีค้ามนุษย์ที่ทำการสอบสวน จำแนกตามรูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ระหว่างปี พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2564

ปี พ.ศ.	การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี	การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	ผลิตหรือเผยแพร่วัตถุสื่อลามก	การนำคนมาขอทาน	การแสวงหาประโยชน์อื่นใดในรูปแบบอื่น	รวม
2557	223	36	NA	16	5	280
2558	245	69	NA	3	0	317
2559	244	75	NA	8	6	333
2560	246	21	7	26	2	302
2561	249	38	4	8	5	304
2562	158	61	15	9	12	288
2563	96	12	17	2	6	133
2564	135	31	13	2	7	188
รวม	1,596	343	56	74	43	2,112

ที่มา: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565

จากตารางที่ 1.1 แสดงให้เห็นว่าการแสวงหาประโยชน์ในรูปการค้าประเวณีมีจำนวนคดีที่ทำการสอบสวนมากที่สุด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 –2564 มีจำนวนคดีค้ามนุษย์ที่มีการสอบสวน 1,596 คดี จาก 2,112 คดี คิดเป็นร้อยละ 75.57 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2563 ที่ผ่านมาในปี 2564 การจับกุมและเริ่มดำเนินคดีอาญาเพิ่มมากขึ้นในคดีค้ามนุษย์โดยรวม จาก 133 คดี เป็น 188 คดี คิดเป็น

ร้อยละ 41.36 โดยในปี พ.ศ. 2562 การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีลดลง อยู่ที่ 162 คดี และลดลงมากที่สุดใน ปี พ.ศ. 2563 อยู่ที่ 97 คดี เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในปลายปี พ.ศ. 2562 และต่อเนื่องมาในปี พ.ศ. 2563 และ 2564 เนื่องจากมาตรการควบคุมสถานบริการ สถานบันเทิงซึ่งเป็นสถานที่การค้ามนุษย์แอบแฝงอยู่ และรูปแบบการกระทำความผิดเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบออนไลน์มากขึ้น ส่งผลโดยตรงต่อคดีค้ามนุษย์รูปแบบผลิตหรือเผยแพร่ วัตถุ สื่อลามก มีการเพิ่มขึ้น เป็นลำดับตั้งแต่ พ.ศ. 2560 อยู่ที่ 7 คดี และพ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นเป็น 17 คดี คิดเป็นกว่า 2 เท่า (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565, น.18)

รูปที่ 1.2 สถิติค้ามนุษย์ทางช่องทางออนไลน์
ที่มา : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565

ในการสืบสวนการขยายผลคดีค้ามนุษย์จากสถิติเจนได้ว่าจำนวนคดีค้ามนุษย์ทั้งหมด 188 คดีพบเป็นคดีที่มาจากการสืบสวนสอบสวนช่องทางออนไลน์จำนวน 107 คดีถือเป็นร้อยละ 56.91 ของจำนวนคดีค้ามนุษย์ในชั้นการสืบสวนทั้งหมดเปรียบเทียบกับ 2 ปีที่ผ่านมาทั้งนี้รัฐบาลพบว่าผู้เสียหายคนไทยที่ถูกหลอกลวงไปต่างประเทศและภายหลังการคัดแยกพบแป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ แต่การสืบสวนปราบปรามการกระทำความผิดในการจัดหางานหลอกลวงประชาชนดำเนินคดีกับกลุ่มบุคคลที่จะหาประโยชน์จากแรงงานโดยการโฆษณาว่าสามารถส่งไปทำงาน

ต่างประเทศผ่านระบบ Social Media ในการโฆษณาจัดหางานโดยมีการโพสต์ข้อความชักชวนไปทำงานในต่างประเทศโดยในปี 2564 สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ทั้งสิ้น 74 คดีซึ่งถือเป็นการตัดวงจรเพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มเปราะบางจากการถูกแสวงประโยชน์จากเครือข่ายการค้ามนุษย์ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565, น.17)

ตารางที่ 1.2 จำนวนผู้กระผิดคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามสัญชาติ

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้กระทำผิด	สัญชาติ				
		ไทย	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อื่นๆ
2557	442	374	39	9	8	12
2558	690	617	47	1	10	15
2559	600	462	35	26	41	36
2560	427	361	9	25	3	29
2561	532	424	30	15	4	59
2562	555	402	120	4	6	23
2563	188	160	2	7	0	19
2564	396	290	29	4	0	73
รวม	3,829	3,090	311	91	72	265

ที่มา: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้กระทำผิดคดีค้ามนุษย์ที่ถูกจับกุม และฟ้องร้องมีหลากหลายสัญชาติ ซึ่งเป็นข้อมูลอีกประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่ามีขบวนการค้ามนุษย์นำพาผู้เสียหายจากประเทศต้นทางมาแสวงหาประโยชน์ในประเทศไทย

จากตารางที่ 1.2 กระทรวงพัฒนาการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้รายงานว่ากระทำความผิดในคดีค้ามนุษย์ในปี 2564 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 208 คน เป็นผู้มีสัญชาติไทยเป็นส่วนใหญ่ลองเอามาเป็นสัญชาติเมียนมาร์ช่วยอธิบายได้ว่าในคดีส่วนมากเจ้าหน้าที่สามารถจับกุมผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์จากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศที่มีผู้ต้องหาตั้งแต่ 2 รายขึ้นไปมากขึ้นและส่วนใหญ่เป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในช่องทางออนไลน์ซึ่งมีการกระทำความผิดในลักษณะเชื่อมโยงเครือข่ายออนไลน์เป็นวงกว้างประกอบกับผู้บังคับใช้กฎหมายทุกภาคส่วนมีความรู้ความชำนาญในการสืบสวนสอบสวนทางเทคโนโลยีมากขึ้น

ทำให้สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายสืบสวนสอบสวนขยายผลการกระทำความผิดและจับกุมผู้กระทำความผิดได้มากขึ้น (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565, น. 19)

ตารางที่ 1.3 จำนวนผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามสัญชาติ

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้เสียหาย	สัญชาติ				
		ไทย	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อื่นๆ
2557	595	303	98	29	108	57
2558	982	360	409	9	87	117
2559	824	333	238	52	58	143
2560	455	327	53	26	30	19
2561	631	345	205	28	14	39
2562	1,821	251	1,306	96	38	130
2563	231	162	5	5	46	13
2564	414	312	94	0	2	6
รวม	5,953	2,393	2,408	245	383	524

ที่มา: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565

ปี พ.ศ. 2564 สามารถช่วยเหลือผู้เสียหายจากค้ามนุษย์ ได้จำนวน 141 ราย เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 จำนวน 183 ราย เป็นผู้เสียหายสัญชาติไทย 312 คน และ เป็นผู้เสียหายสัญชาติอื่นๆ จำนวน 102 ราย ซึ่งเพิ่มจากปี พ.ศ.2563 จำนวน 183 ราย โดยผู้เสียหายสัญชาติไทยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2563 จำนวน 150 ราย อันเป็นผลจากความร่วมมือระหว่างประเทศในการช่วยเหลือผู้เสียหายไทยที่ถูกหลอกลวงไปทำงานต่างประเทศ และถูกบังคับใช้แรงงานในประเทศเพื่อนบ้าน และผู้เสียหายชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 จำนวน 33 คน โดยมีข้อสังเกตว่าในปี พ.ศ. 2564 ผู้เสียหาย เมียนมามีจำนวนถึง 94 ราย กล่าวได้ว่าชายเมียนมาจำนวนนวนมากที่ลักลอบหนีเข้ามาในประเทศไทยผ่านช่องทางธรรมชาติเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกหลอกลวงจากขบวนการค้ามนุษย์และถูกบังคับใช้แรงงาน ซึ่งอาจมีสาเหตุจากสถานการการเมืองภายในประเทศเมียนมาในช่วงปี พ.ศ.2563-2564 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565, น. 19)

ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์อีกประการหนึ่งของการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณีที่ยังคงมีอยู่ในประเทศไทย และมีการดำเนินการอย่างโจ่งแจ้งไม่เกรงกลัวกฎหมาย คือการตรวจค้น กับกุมและช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในสถานอาบ อบ นวด วิคตอเรียซีเครท ถนนพระราม 9 กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2561 (คมชัดลึก, 2561) จากรายงานข่าวสรุปได้ว่าคดีนี้สืบเนื่องมาจากการร้องขอขององค์กรพัฒนเอกชนแห่งหนึ่ง ให้กรมสอบสวนคดีพิเศษเข้าช่วยเหลือเหยื่อที่เป็นเด็กหญิงชาวเมียนมา ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษจึงได้ดำเนินการสอบสวนและรับเป็นคดีพิเศษที่ 43/2560 โดยมีพฤติการณ์ทางคดี เป็นการกระทำความผิดในลักษณะที่มีความเกี่ยวข้องกันระหว่างประเทศไทย เมียนมา และมาเลเซีย มีการนำพาเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย เริ่มจากการนำพาเข้ามาขายบริการในการให้เปิดบริสุทธิ์ ก่อนที่จะนำมาค้าประเวณี ณ สถานอาบอบนวด “วิคตอเรียซีเครท” ซึ่งเข้าลักษณะความผิดฐานค้ามนุษย์ อันเป็นความผิดที่กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ซึ่งต่อวันที่ 12 มกราคม 2561 กรมสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่กรมการปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำหมายค้นและหมายจับของศาลอาญาเข้าตรวจค้นสถานอาบอบนวด วิคตอเรียซีเครท เพื่อจับผู้ต้องหาตามหมายจับผู้ต้องหา และหาพยานหลักฐานประกอบการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาและผู้เกี่ยวข้อง

จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารกรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ทราบว่าผู้เสียหายรายที่องค์กรพัฒนาเอกชนร้องขอให้ช่วยเหลือนั้น ได้ถูกนำมาค้าประเวณีที่สถานที่แห่งนี้ตั้งแต่อายุ 12 ปี และจากการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานมีข้อมูลชัดเจนถึงกลุ่มผู้กระทำผิด อันนำไปสู่การขออนุมัติศาลอาญาออกหมายจับผู้ต้องหารวม 7 ราย โดยหนึ่งในผู้ต้องหา ปัจจุบันทำงานอยู่ในสถานบริการแห่งนี้ และมีพฤติการณ์ในลักษณะของการเชียร์แขกและสถานบริการแห่งนี้จากการสืบสวนมาก่อนพบว่า มีการลักลอบค้าประเวณี ในการเข้าจับกุมจึงได้ประสานกับเจ้าหน้าที่กรมการปกครอง เจ้าหน้าที่ทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเข้าตรวจค้นและจับกุม ในความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ซึ่งจากการตรวจค้นพบสถานบริการแห่งนี้มีการลักลอบค้าบริการทางเพศ โดยสามารถจับ ป๋า ก. (นามสมมุติ) อายุ 55 ปี ผู้ต้องหาตามหมายจับของศาลอาญา ในคดีค้ามนุษย์ ซึ่งทำหน้าที่ดูแลลูกค้าและเชียร์แขก มีหญิงสาวให้บริการทางเพศ 80 คน ส่วนใหญ่ไม่มีบัตรประชาชน และผู้บริหารกรมสอบสวนคดีพิเศษรายดังกล่าว ได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมว่า สถานบริการแห่งนี้เป็นสถานบริการที่เปิดถูกต้องตามกฎหมาย แต่พบว่ามีการข่มขู่ให้หญิงสาว 80 รายค้าประเวณี มีการบังคับ หน่วงเหนี่ยวกักขัง ซึ่งปีที่แล้วมีหญิงสาวชาวเมียนม่าหลายรายถูกหลอกค้าประเวณีที่ประเทศไทยและส่งต่อไปมาเลเซีย

จากข้อมูลข้างต้นแม้ประเทศไทยจะได้รับการจัดสถานะในรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งจัดทำโดยกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา จัดอันดับสถานการณ์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 2 (Tier 2) ซึ่งก่อนหน้านั้นในปี พ.ศ. 2564 อยู่ในอันดับที่ 2 ที่ต้องจับตามอง (Tier 2 List) ในปี พ.ศ. 2565 สถานการณ์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 2 (Tier 2) อยู่ในอันดับเดียวกับปี พ.ศ. 2561-2563 แต่หากพิจารณาข้อคดีมูลค้ามนุษย์ในช่วงปี พ.ศ.2557- 2564 จากตารางที่ 1 พบว่าคดีค้ามนุษย์ลดน้อยลง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นเวลา 4 ปี ติดต่อกัน แต่คดีค้ามนุษย์มาเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ.2564 เป็นจำนวน 188 คดี เพิ่มขึ้นกว่าปี 2563 อยู่จำนวน 55 คดี แต่การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณียังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 – 2564 การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ยังมีสัดส่วนมาก จำนวน 1,596 คดี จาก 2,112 คดี คิดเป็นร้อยละ 75.57 หรือเป็นสามในสี่ของคดีค้ามนุษย์ในแต่ละปี ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่ายังคงการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ซึ่งแฝงอยู่ในสถานบริการ และให้บริการแฝงอย่างมิได้ซ่อนเร้นปิดบัง ในย่านธุรกิจในกรุงเทพมหานคร เช่น สถานอาบอบนวด วิตอเรียซีเครท ซึ่งพบว่ามีการข่มขู่ให้หญิงสาว 80 รายค้าประเวณี มีการบังคับ หน่วงเหนี่ยวกักขัง ซึ่งมีหญิงสาวชาวเมียนมาหลายรายถูกหลอกค้าประเวณีที่ประเทศไทยและส่งต่อไปมาเลเซีย การกระทำความผิดของกลุ่มผู้ค้ามนุษย์มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ยังคงดำเนินอยู่ โดยเฉพาะกับผู้เสียหายที่เป็นคนต่างด้าว

อย่างไรก็ดี แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติในปัจจุบัน กฎหมายและกลไกลเหล่านี้เพียงพอหรือไม่ และถูกนำมาใช้งานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี หรือไม่ มากน้อยเพียงใด สิ่งใดเป็นปัญหาอุปสรรคและความท้าท้ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีควรเป็นเช่นใด และภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกส่งผลต่อการใช้ชีวิตซึ่ง รูปแบบการให้บริการการค้าประเวณีมีการเปลี่ยนแปลงเป็นเช่นใด จึงทำให้ผู้เขียน มีความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

1.2.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณีในประเทศ ไทยเป็นเช่นไร

1.3.2 กฎหมายและกลไก ความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี เพียงพอหรือไม่และถูกนำไปใช้มากน้อยเพียงใด มีสิ่งใดเป็นปัญหา อุปสรรค และความท้าทาย

1.3.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ควรเป็นเช่นใด

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยทางอาชญาวิทยา รวมทั้งการบริหารงานยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี ตลอดจนปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี ในภาครัฐ เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

1.4.2 ขอบเขตด้านวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ประกอบด้วย การศึกษาค้นคว้าเอกสาร โดยทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาภาคสนาม โดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลที่เป็นความเห็นทัศนะ มุมมองจากกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย เพื่อทราบถึงภาพรวมของสถานการณ์ในปัจจุบัน และแนวโน้มสถานการณ์ในอนาคต

2) บูรณาการสาระข้อมูลเพื่อประเมินหาแนวทางแก้ไขปัญหา

3) วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อมูลสรุปที่เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมและตรงตามความจำเป็น

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นทัศนะ มุมมอง ได้แก่ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาถึงการได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ในการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ลักษณะอาชญากรรมค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี และแนวทางแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ทั้งด้านการป้องกันและปราบปราม และด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือ จำนวน 10 คน ดังนี้

1) ด้านการป้องกันและปราบปราม เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 6 คน ประกอบด้วย 1) กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จำนวน 1 คน เป็นเจ้าหน้าที่ในระดับบริหารตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป และประสบการณ์ทำงานด้านคดีค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่า 3 ปี และกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จำนวน 1 คน เป็นเจ้าหน้าที่ในระดับบริหารตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป และประสบการณ์ทำงานด้านคดีค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม จำนวน 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหารได้แก่ผู้อำนวยการส่วนคดีขึ้นไป และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานด้านคดีค้ามนุษย์ ไม่น้อยกว่า 3 ปี 3) สำนักงานอัยการสูงสุด ได้แก่พนักงานอัยการ จำนวน 1 คน ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านคดีค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2) ด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือ เป็นหน่วยงานที่ให้การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กลุ่มหญิงบริการและกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ ระดับบริหาร 1 ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพจำนวน 1 คน ที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จำนวน 1 คน เป็นผู้มีประสบการณ์การในการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามค้ามนุษย์ ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน

นอกจากนี้ด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหาย ยังมีการเก็บข้อมูลจาก องค์การภาคประชาสังคม และหน่วยงานระหว่างประเทศ จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานด้านการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย มีประสบการณ์ทำงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี ประกอบด้วย 2 หน่วยงาน ได้แก่ 1) มูลนิธิรณสิทธิ์เพื่อช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์ จำนวน 1 คน และ 2) โครงการออสเตรเลีย - เอเชีย เพื่อต่อสู้กับการค้ามนุษย์ (Australia-Asia Program to Combat Trafficking In Persons : AAPTIP) จำนวน 1 คน

1.4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของประชากรในการวิจัยคือ กรุงเทพมหานครและพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งเป็นที่ตั้งของหน่วยงานของกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย

1.4.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์: ศึกษากรณีการค้าประเวณีของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2560 – พ.ศ.2564

1.5 นิยามศัพท์

การค้ามนุษย์ หมายถึง การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณี รวมถึงบุคคลที่กระทำการ เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่ายพามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้

ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด ในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล

ในกรณีเด็กบุคคลอายุเกิน 18 ปี การแสวงหาประโยชน์นั้นไม่จำเป็นต้องข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ก็ถือเป็นการค้ามนุษย์ด้วย

เหยื่อ หมายถึง ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กล่าวคือ บุคคลที่ถูกกระทำการ จัดหา ซื้อ ขาย จำหน่ายพามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบการค้าประเวณี โดยถูกข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด ในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล

ในกรณีเด็กบุคคลอายุเกิน 18 ปี การแสวงหาประโยชน์นั้นไม่จำเป็นต้องข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ก็ถือเป็นการค้ามนุษย์ด้วย

การค้าประเวณี หมายถึง การกระทำใดๆ เพื่อสำเร็จความใคร่ทางกามารมณ์ของผู้อื่น เพื่อสินจ้าง หรือประโยชน์อื่นใด

องค์กรอาชญากรรม หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดการของบุคคลสามคนขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อประกอบกิจที่ผิดกฎหมาย เพื่อแสวงหาประโยชน์จากธุรกิจที่ผิดกฎหมาย มีโครงสร้างคล้ายหน่วยธุรกิจการแบ่งหน้าที่กันตามความชำนาญ มีการประกอบกิจผิดกฎหมายข้ามชาติข้ามพรมแดน เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน และมีความพยายามอิทธิพลเหนือนักการเมือง กระบวนการยุติธรรม สื่อมวลชน และระบบเศรษฐกิจ

คนต่างด้าว หมายถึง บุคคลผู้ไม่ได้ถือสัญชาติไทย

ประเทศเพื่อนบ้าน หมายถึง ประเทศเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

1.6.2 ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

1.6.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎี

การวิจัยเรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี” มีแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีด้านอาชญาวิทยา

2.1.1 ทฤษฎีอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School of criminology)

2.1.2 ทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด (Rational Choice Theory)

2.1.3 ทฤษฎีการป้องกัน (Deterrence Theory)

2.1.4 แนวคิดว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม

2.2 แนวคิดว่าด้วยการค้ามนุษย์

2.3 แนวคิดว่าด้วยการค้าประเวณี

2.4 สถานการณ์ และนโยบายป้องกันแก้ไขการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีในประเทศไทย

2.5 สถานการณ์ และนโยบายป้องกันแก้ไขการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

2.6 อนุสัญญา พิธีสาร ข้อตกลงระหว่างประเทศ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎีด้านอาชญาวิทยา

ทฤษฎีอาชญาวิทยา เป็นการศึกษาด้านอาชญากรรมโดยทั่วไปมีคำอธิบายถึงพฤติกรรมและสาเหตุของการอาชญากรรมที่หลากหลาย ในส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอถึงแนวคิดและทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้องที่อาจจะนำมาใช้อธิบายและชี้ให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหาการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษยย์จะช่วยให้เกิดความเข้าใจลักษณะและพฤติกรรมในการกระทำผิดได้ดียิ่งขึ้น

จากมุมมองทฤษฎีด้านอาชญาวิทยาที่รวบรวมไว้ในงานของ พรชัย ขันตี และคณะ (2560) มีทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School of criminology)

ผู้ก่อตั้งสานักอาชญาวิทยาดั้งเดิม คือ นักอาชญาวิทยาชาวอิตาเลียน ที่มีชื่อว่า Cesare Bonesana, Marchese de Beccaria ได้เสนอแนวทางเพื่อปรับปรุงกฎหมายให้มีหลักเกณฑ์ที่หลีกเลี่ยงการตีความกฎหมายตามอำเภอใจของตุลาการ โดยการเสนอให้มีการพิจารณาบทลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดที่บุคคลนั้นกระทำ เพราะมนุษย์ทุกคนมีเจตจำนงอิสระ ที่ตัดสินใจในการกระทำของตน อันเป็นที่มาของปรัชญาหลักสำคัญของเบกกาเรีย คือ “เจตจำนงอิสระ” (Free Will) โดยเชื่อว่า เจตจำนงอิสระเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ หลักปรัชญานี้มีว่า “มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลในการมุ่งแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์สูงสุดทางด้านวัตถุ และในการตัดสินใจเลือกกระทำหรืองดกระทำการใดๆ มนุษย์จะพิจารณาทางเลือกสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่อย่างมีเหตุมีผล เพื่อพิจารณาและคำนวณถึงผลประโยชน์หรือผลเสียที่จะได้รับจากการกระทำนั้นๆ หลังจากเลือกหรืองดเว้นการกระทำนั้น” นอกจากนี้ เขายังเชื่อว่า หากจะป้องกันไม่ให้มนุษย์กระทำผิดกฎหมายบทลงโทษของกฎหมายต้องมีลักษณะที่รุนแรง แน่นอน และรวดเร็ว เพื่อทำให้เห็นว่าผลเสียที่จะได้รับจากการกระทำผิดมีมากกว่าผลประโยชน์ ในที่สุดจะส่งผลทำให้มนุษย์เลือกที่จะงดเว้นไม่กระทำความผิด

ในปี 1764 เบ็คคาเรียได้เสนอผลงานเรื่อง On Crime and Punishments อาชญากรรมและการลงโทษ มีเนื้อหาและประเด็นสำคัญไว้ดังนี้

1) พื้นฐานในการปฏิบัติทางสังคม ควรเป็นไปโดยสอดคล้องกับหลักประโยชน์นิยม คือ มองประโยชน์สูงสุดสำหรับมวลชน

2) การกำหนดบทลงโทษจากการประกอบอาชญากรรม ควรพิจารณาจากความสูญเสียต่อสังคมเป็นหลัก เพราะพฤติกรรมอาชญากรรมเป็นภัยต่อสังคมโดยรวม

3) ควรให้ความสำคัญกับการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าการลงโทษอาชญากร ควรมีนักกฎหมายที่มีความสามารถ มีคุณธรรม เพื่อบัญญัติกฎหมายที่เป็นธรรมแก่คนในสังคม และกฎหมายควรมีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษร และเผยแพร่ให้ทุกคนในสังคมทราบว่าพฤติกรรมใดควรละเว้น พฤติกรรมใดควรปฏิบัติ โดยกำหนดบทลงโทษและการให้รางวัลอย่างเหมาะสมให้ชัดเจน นอกจากนี้ ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ควรมีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติงานด้วยคุณธรรม ซึ่งจะสามารถลดปัญหาสืบเนื่องจากการใช้กฎหมายได้

1) การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดควรพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว แน่นอน และเหมาะสมโดยมีเกณฑ์ที่เป็นธรรมโดยลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดที่ทำไป อีกทั้งควรมุ่งเน้นการลงโทษเพื่อยับยั้งบุคคลจากการกระทำผิด นำวิธีการลงโทษโดยการจำคุกควรมาปรับใช้แต่ พร้อมทั้งปรับปรุงสภาพเรือนจำให้ถูกสุขลักษณะและมีความมั่นคงปลอดภัย

กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมทางที่มีแรงจูงใจมาจากผลประโยชนที่มีจำนวนมาก ที่แล้วมาหลังจากมีการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีการจับกุมไม่มากนัก ผู้ประกอบอาชญากรรม หรืออาชญากรมองว่ามีความคุ้มที่จะเข้ามาสู่ธุรกิจผิดกฎหมายประเภทนี้ นอกจากนี้การค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมที่มีรูปแบบสอดคล้องกับแนวคิดองค์กรอาชญกรรมเป็นองค์กรอาชญากรรมกล่าวคือมีการจัดการของบุคคลจำนวนมากในหลายสัญชาติ เพื่อทำกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย เพื่อแสวงหาประโยชน์จากธุรกิจที่ผิดกฎหมาย คือ อาชญากรรมค้ามนุษย์ มีโครงสร้างคล้ายหน่วยธุรกิจการแบ่งหน้าที่กันตามความชำนาญ มีการกระทำผิดกฎหมายข้ามชาติข้ามพรมแดน เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน และมีความพยายามอิทธิพลเหนือนักการเมือง กระบวนการยุติธรรม แนวความคิดที่สำคัญ 3 ประการ สำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมมี คือ 1) ต้องมีสัญญาระหว่างรัฐกับประชาชน 2) ธรรมชาติของบุคคลมี เจตจำนงอิสระ (Free will), มีเหตุและผล (Rational), การถือประโยชน์ (Utilitarian) และ3) กระบวนการยุติธรรมต้องมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันอาชญากรรม กล่าวคือ รวดเร็ว แน่นอน รุนแรง การค้ามนุษย์นำมาซึ่งรายได้ ผลประโยชน์ที่ดี ยิ่งทำธุรกิจผิดกฎหมายประเภทนี้นานเท่าไหร่ ยิ่งมีลูกค้ามาก ยิ่งมีนายหน้านำสินค้า หรือเด็กหญิงจากประเทศเพื่อนบ้านที่ มาเสนอขายให้มากขึ้น ยิ่งเป็นแรงจูงใจให้มั่นใจในการทำอาชญากรรมของตนเอง รัฐไทยจึงตราพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งจะนำมาซึ่งมาตราการยึดทรัพย์ของผู้ต้องหา และตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ.2559 เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคดีความที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม รัฐไทยจึงได้ตราพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นไปตามแนวคิดสำคัญสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม เรื่องกระบวนการยุติธรรมต้องมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันอาชญากรรม กล่าวคือ รวดเร็ว แน่นอน รุนแรง

2.1.2 ทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด (Rational Choice Theory)

ทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด หรือ ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory)ใช้แนวคิดเรื่องอรรถประโยชน์ (Utilitarian) ที่ว่า มนุษย์เป็นผู้มีเจตจำนงเสรี (Free will) และมีเหตุมีผล ซึ่งก่อนการตัดสินใจจะกระทำสิ่งใดจะมีการคำนึงถึงผลเสียและผลประโยชน์ มุมมองการเลือกอย่างมีเหตุผล ถือว่ามนุษย์มีอำนาจและความสามารถในการเลือกกระทำอย่างอิสระ โดยทั่วไปในกรอบการเลือกอย่างมีเหตุผลยังเป็นหลักการของ “อรรถประโยชน์” ของการมีส่วนร่วมในพฤติกรรมบางอย่าง ความหมายว่าเมื่อเราดำเนินการตามกระบวนการตัดสินใจ มนุษย์จะคำนวณผลเสียและประโยชน์ก่อนเสมอ การเลือกที่มีเหตุผลจะใช้สติสัมปชัญญะเพื่อเพิ่มความพึงพอใจและลดความเจ็บปวดให้น้อยที่สุด ตามหลักการอรรถเป็นประโยชน์นี้ บุคคลเลือกที่จะมีส่วนร่วมในอาชญากรรมได้อย่างอิสระเพราะมองว่าอาชญากรรมเป็นสิ่งที่น่าพึงพอใจและผลได้ประโยชน์ (พรชัย ขันตี, กฤษณพงค์ พูตระกูล และจอมเดช ตรีเมฆ, 2560)

ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผลสมัยใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎีย่อย ได้แก่ ทฤษฎีการเลือกตามสถานการณ์ หรือที่เรียกว่า การป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ (Situational Crime Prevention) และทฤษฎีปกตินิสัย (Routine Activity Theory)

ทฤษฎีแรก คือ ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ (Situational Crime Prevention) ซึ่งถูกพัฒนาโดย Clarke และต่อมาได้รวมเข้ากับกรอบทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผลของเขา ก่อตั้งขึ้นจากแนวคิดที่ว่า ผู้คนก่ออาชญากรรมโดยอาศัยปัจจัยด้านสถานการณ์นอกเหนือจากตัวอาชญากรรมเอง การป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์พยายามที่จะจัดการกับสิ่งแวดล้อมเพื่อลดโอกาสที่อาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรม

สอดคล้องกับมุมมองการเลือกอย่างมีเหตุผล ทฤษฎีปกตินิสัย (Routine Activity Theory) มุ่งเน้นไปที่ลักษณะของอาชญากรรมมากกว่าสนใจตัวผู้กระทำความผิด (Cohen & Felson, 1979) ตามทฤษฎีแล้ว ต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ จึงจะมีโอกาสเกิดอาชญากรรม: ผู้กระทำความผิดที่มีแรงจูงใจ เป้าหมายที่เหมาะสม และการไม่มีผู้ปกครองที่มีความสามารถ โดยพื้นฐานแล้ว การที่บุคคลก่ออาชญากรรมนั้นส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมระหว่างแรงจูงใจ โอกาส และเป้าหมายที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน

จากกรอบทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) สำหรับพฤติกรรมอาชญากรรมที่ตั้งอยู่บนสมมติฐานของมนุษย์ผู้มีเจตจำนงเสรี (Free Will) และการตัดสินใจที่มีเหตุผลว่า โอกาสที่บุคคลจะก่ออาชญากรรมจึงขึ้นอยู่กับความสมดุลของความเสี่ยงและผลตอบแทน อาชญากรรมจะถูกยับยั้งก็ต่อเมื่อผลเสียจากการก่ออาชญากรรมมีมากกว่า

ผลประโยชน์ที่ได้รับ เนื่องจากหลักการของอรรถประโยชน์ (Utility) เป็นพื้นฐานของกรอบการเลือกอย่างมีเหตุผล

ดังนั้น นโยบายการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพควรปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานของทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล และยอมรับว่าบุคคลต่าง ๆ พยายามที่จะเพิ่มความพึงพอใจสูงสุดและลดความเจ็บปวดให้เหลือน้อยที่สุด ผู้กำหนดนโยบายควรมุ่งมั่นเพื่อกฎหมายที่รวดเร็ว รุนแรงและแน่นอน และยังคงสัดส่วนกับอาชญากรรมที่ก่อขึ้น

2.1.3 ทฤษฎีการป้องกัน (Deterrence Theory)

แนวคิดหรือทฤษฎีการป้องกัน ที่ว่าการยับยั้งข่มขู่ของการลงโทษจะขัดขวางผู้คนจากการก่ออาชญากรรมและลดโอกาส หรือระดับของการกระทำผิดในสังคมทฤษฎีการป้องกันหรือการข่มขู่ยับยั้งความผิดทางอาญามีความเป็นไปได้ 2 ประการ ได้แก่ การข่มขู่ยับยั้งแบบทั่วไป (General Deterrence)ได้รับการออกแบบมาเพื่อป้องกันอาชญากรรมในประชากรทั่วไป ดังนั้น การลงโทษผู้กระทำความผิดของรัฐจึงเป็นตัวอย่างสำหรับคนอื่น ๆ ทั่วไปที่ยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการกระทำผิดทางอาญา ซึ่งมีขึ้นเพื่อให้พวกเขาตระหนักถึงความน่าสะพรึงกลัวของการลงโทษเพื่อป้องกันพวกเขาจากการก่ออาชญากรรม และการข่มขู่ยับยั้งโดยเฉพาะ (Specific Deterrence)โดยธรรมชาติของการลงโทษเพื่อยับยั้งเฉพาะผู้กระทำความผิดจากการกระทำผิดซ้ำนั้น ผู้สนับสนุนการข่มขู่ยับยั้งโดยเฉพาะยังเชื่อว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างรุนแรงจะทำให้พวกเขาไม่กล่าที่จะกระทำผิดอีกครั้งในอนาคต เช่น เมาแล้วขับจะถูกลงโทษได้รับความทุกข์ทรมานจากการถูกจับกุม หรือถูกริบใบอนุญาตหรือถูกยึดรถ เป็นต้น (พรชัย ขันตี และคณะ, 2560)

ทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด (Rational Choice Theory) และทฤษฎีป้องกัน (Deterrence Theory) ทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าผลประโยชน์และผลเสียของอาชญากรรมในรูปของทรัพย์สิน หรือเงินทอง เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนประกอบอาชญากรรม เนื่องจากบุคคได้มีกระบวนการตัดสินใจลงมือประกอบอาชญากรรม โดยเล็งเห็นผลประโยชน์จากการกระทำผิด เช่นเดียวกับผู้ต้องหาในคดีนี้ย่อมเล็งถึงผลประโยชน์จำนวนมากจากการค้าประเวณีของเหยื่อจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีต้นทุนต่ำและเนื่องจากเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเมืองมาโดยมิชอบการเรียกร้องสิทธิ ค่าจ้างค่าแรงเป็นไปได้ยาก ผู้ประกอบการจึงตัดสินใจเปิดสถานบริการที่มีการค้าประเวณีแอบแฝง ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าหากพิจารณาสถิติการจับกุมดำเนินคดีผู้ต้องหาเกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์แล้วมีจำนวนไม่มาก ทำให้เจ้าของกิจการค้าประเวณี ตามทฤษฎีป้องกัน ที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการยุติธรรม

กับพฤติกรรมอาชญากรรม โดยนำเสนอว่าบุคคลประกอบอาชญากรรมเนื่องจากกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายไม่เข้มแข็ง อาชญากรไม่เกิดความเกรงกลัว จึงประกอบอาชญากรรม

2.1.4 แนวคิดว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม

ในยุคปัจจุบัน การกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์มีความซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับความเติบโตทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้การค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมที่ทำอย่างเป็นขบวนการผ่าน “องค์กรอาชญากรรม” มีลักษณะข้ามชาติ ที่มีความซับซ้อน และมีความเกี่ยวเนื่องเกี่ยวพันกว่าที่รัฐใดรัฐหนึ่งจะสามารถรับมือต้านทาน และแก้ไขโดยลำพัง แนวคิดว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และเป็นแนวคิดที่จะช่วยให้สามารถเข้าใจต่อปรากฏการณ์การค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้น และดำเนินไปของขบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทยและในภูมิภาคอาเซียนได้ชัดเจนมากขึ้น (จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร, ม.ป.ป.)

2.1.5 นิยาม

องค์การสหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมประเทศภาคีเพื่อร่างอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะเป็นองค์กรในระหว่างปี พ.ศ. 2542-2543 และได้จัดให้ประเทศภาคีสมาชิกลงนามในอนุสัญญาฯแล้ว 147 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยในอนุสัญญาดังกล่าวในเดือนธันวาคม 2543 อนุสัญญาฯ ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าองค์กรอาชญากรรมว่า

> องค์กรอาชญากรรม หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของบุคคลสามคน หรือมากกว่าที่ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง และที่มีการประสานการดำเนินงานระหว่างกัน โดยมีเป้าหมายในการกระทำอาชญากรรมร้ายแรงหนึ่งอย่าง หรือมากกว่า หรือในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อม (วันชัย รุจนวงศ์, 2549)

องค์กรอาชญากรรม เป็นองค์กรที่ไม่มีอุดมการณ์ทางการเมือง มีการจัดลำดับชั้นองค์กร มีสมาชิกจำนวนจำกัด หรือเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือใช้ความรุนแรง หรือข่มขู่และการติดสินบน มีการกำหนดหน้าที่และแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน มีลักษณะเป็นการผูกขาด มีกฎข้อบังคับระหว่างสมาชิกที่ชัดเจนรวมถึงข้อกำหนดในการปฏิบัติงานที่เป็นความลับ

การก่ออาชญากรรมมิได้มีผู้กระทำความผิดเพียงคนเดียว หากแต่มีลักษณะของการจัดระเบียบองค์กร ผู้กระทำผิดหรือร่วมคบคิดกระทำความผิดหลายคน และแต่ละคนมีหน้าที่ความรับผิดชอบเฉพาะ มีผู้บงการอยู่เบื้องหลัง ผู้กระทำผิดเป็นลูกน้องระดับรองลงมา มีพฤติกรรมกระทำผิดเป็นขบวนการ หรือมีรูปแบบการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อน ในองค์กรมีการป้องกันปกปิดความผิดจากการสืบสวนของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นอย่างดี การสั่งการ หรือการสื่อสารใช้ช่องทางลับ มีการควบคุมรักษาความลับอย่างเคร่งครัด เมื่อถูกจับกุมหากรับสารภาพ หรือซัดทอดผู้กระทำผิดจะได้รับการลงโทษจากองค์กร มีระบบตัดความเชื่อมโยงพยานหลักฐานที่อาจพาดพิงถึงตัวการใหญ่อย่างรัดกุม โดยจัดลำดับชั้นของผู้รวมกระทำความผิดด้วยการมอบหมายงานกันเป็นทอดๆ

อัณณพ ชูบำรุง และอุนิษา เลิศโตมรสกุล (2555) ได้ให้ความหมายอาชญากรรมที่จัดทำเป็นองค์กร (Organized Crime) คือ กิจกรรมที่ผิดกฎหมายกระทำโดยกลุ่มบุคคลหรือองค์การซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยอาศัยธุรกิจที่ไม่ถูกต้อง

ลักษณะขององค์กรอาชญากรรม มีลักษณะ 7 ประการดังต่อไปนี้

1) กลุ่มดำรงอยู่โดยการปกครองเป็นระดับชั้น ประกอบกิจชั่วระยะเวลาหนึ่ง โดยการพึ่งพาตนเอง องค์การดำรงอยู่ด้วยการกระทำผิดกฎหมายแม้ว่าผู้นำกลุ่มบางคน หรือสมาชิกของกลุ่มบางคนต้องตายหรือติดคุก

2) มีการกระทำกิจที่ผิดกฎหมายร่วมกัน

3) ในการกระทำกิจนั้นมักมีการใช้ความรุนแรงหรือข่มขู่ว่าจะใช้ความรุนแรง

4) การประกอบกิจนั้นทำอย่างมีวิธีการ มีระบบหรือมีวินัยสูงมากและทำอย่างลับๆ

5) มีการปกป้องผู้นำมิให้เข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำผิดกฎหมายโดยอาศัยโครงสร้างที่ซับซ้อนขององค์กร

6) พยายามเข้าไปมีอิทธิพลในวงการรัฐบาล การเมือง วงการพาณิชย์โดยการคอรัปชั่น การทุจริต รวมถึงการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย

7) มีเป้าหมายเบื้องต้นในการประกอบกิจคือ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยการประกอบกิจที่ผิดกฎหมาย เช่นการค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การพนัน การฟอกเงิน ตลอดทั้งการลงทุนในธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย

Newburn (2013) ได้กำหนดองค์กรอาชญากรรมเป็น 11 ลักษณะ โดย 4 อันดับแรกคือเป็นการกระทำการร่วมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปใช้ระยะเวลาช่วงใดช่วงหนึ่ง เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม

รุนแรง มีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ หรืออำนาจ และลักษณะอีก 2 ลักษณะในลักษณะ 7 อันดับ ได้แก่ มีการแบ่งหน้าที่กันตามความชำนาญ มีระบบควบคุมสั่งการ มีการข่มขู่ และใช้ความรุนแรง มีโครงสร้างคล้ายหน่วยธุรกิจ เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน มีการกระทำกิจผิดกฎหมายการข้ามชาติข้ามพรหมแดน และมีความพยายามมีอิทธิพลเหนือนักการเมือง กระบวนการยุติธรรม สื่อมวลชน และระบบเศรษฐกิจ

ดังนั้น ผู้วิจัย ให้ความหมาย องค์กรอาชญากรรม หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดการของบุคคลสามคนขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อทำกิจกรรมที่ผิดกฎหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์จากธุรกิจที่ผิดกฎหมาย และจากกรณีองค์กรอาชญากรรมค้ามนุษย์ ผู้วิจัยเห็นด้วยกับนิวเบอร์นในประเด็นมีโครงสร้างคล้ายหน่วยธุรกิจการแบ่งหน้าที่กันตามความชำนาญ มีการกระทำกิจผิดกฎหมายข้ามชาติข้ามพรมแดน เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน และมีความพยายามอิทธิพลเหนือนักการเมือง กระบวนการยุติธรรม สื่อมวลชน และระบบเศรษฐกิจ

2.1.6 ประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติ

องค์การสหประชาชาติได้แบ่งประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติออกเป็น 10 ลักษณะ คือ (วีระพงษ์ บุญโญภาส, 2543)

1) การลักลอบค้ายาเสพติด (Illicit trafficking in Drug)

2) การลักลอบเข้าเมือง

3) การค้าอาวุธ

4) การลักลอบค้าอาวุธ อุปกรณ์นิวเคลียร์

5) กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย

6) การค้าหญิงและเด็ก

7) การลักลอบค้าชิ้นส่วนมนุษย์

8) การโจรกรรมและลักลอบค้ายานพาหนะ

9) การฟอกเงิน

10) การกระทำความผิดอื่นๆ ได้แก่ การโจรกรรมศิลปวัตถุ การให้สินบนเจ้าหน้าที่ตำรวจและข้าราชการอื่นๆ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม อาชญากรรมทรัพย์สินทางปัญญา การฉ้อโกงประกันภัยทางทะเล การแทรกซึมเพื่อการครอบงำธุรกิจที่ถูกกฎหมาย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

2.1.7 มาตรการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไข

จากการศึกษาอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2546 (วันชัย รุจนวงศ์, 2549) พบว่านานาประเทศให้การยอมรับมาตรการในอนุสัญญานี้ ซึ่งมีพิธีสารแนบท้าย 3 ฉบับ คือพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็ก พิธีสารต่อต้านการผลิตและลักลอบค้าอาวุธ ชิ้นส่วนอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย และพิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนย้ายถิ่นทางบก ทะเล และอากาศ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมลงนามเป็นประเทศภาคีสมาชิกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์สำคัญของอนุสัญญา คือการส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันและต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะจัดตั้งในลักษณะองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยที่รัฐภาคีที่เข้าเป็นสมาชิกต้องร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามกฎหมายอาญา และมาตรการที่สำคัญที่สุดในอนุสัญญาฉบับนี้ คือ การกำหนดให้รัฐภาคีต้องบัญญัติให้การกระทำผิดที่ระบุตามอนุสัญญาเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาภายในรัฐภาคี โดยอนุสัญญากำหนดให้รัฐภาคีใช้มาตรการต่างๆ ในการปราบปรามอาชญกรรม ดังนี้

1) กฎหมาย

2) การกำหนดให้การฟอกเงินทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรมเป็นความผิด

3) การกำหนดการฉ้อราษฎรบังหลวงเป็นความผิดอาญา

4) การกำหนดให้การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเป็นความผิด

5) มาตรการริบ และการยึด

6) มาตรการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

7) มาตรการโอนตัวนักโทษ

8) ความร่วมมือระหว่างประเทศในคดีอาญา ได้แก่ มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศในการช่วยเหลือในการริบทรัพย์สิน และมาตรการความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน

9) การสืบสวนสอบสวนร่วมกัน

10) เทคนิคการสืบสวนพิเศษ

11) การโอนการดำเนินคดีอาญา

12) การจัดทำทะเบียนประวัติอาชญากร

13) มาตรการคุ้มครองพยาน

14) การให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย

15) มาตราการที่จะขยายความร่วมมือกันกับหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

16) การเก็บรวบรวมแลกเปลี่ยนและการวิเคราะห์ข้อสนเทศเกี่ยวกับลักษณะองค์กรอาชญากรรม

17) ความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมและวิชาการ

อย่างไรก็ตามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติยังคงมีจำกัดเกี่ยวกับการบังคับใช้มาตรการในการป้องกันและปราบปราม และแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติคือ กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันสร้างขึ้นบนพื้นฐานในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นปัจเจกบุคคล จึงไม่เหมาะในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรม อีกทั้งองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินับวันจะมีการก่ออาชญากรรมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น และแม้จะมีมาตราการของกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้กับองค์กรอาชญากรรมเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ไม่มีการจัดการทำอย่างเป็นระบบ เป็นกฎหมายเดี่ยวไม่มีมาตรการอื่นๆ สนับสนุนทั้งในด้านการหาพยานหลักฐาน การสืบสวน การให้ความมั่นใจในความปลอดภัยแก่พยาน

ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่สามารถนำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมได้อย่างจริงจัง แม้จะมีกฎหมายที่ใกล้เคียงหลายฉบับ เช่น บทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยเรื่องอั้งยี่ และซ่องโจร กฎหมายการปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แต่มาตราการเหล่านี้ไม่เพียงพอ เพราะกระบวนวิธีพิจารณาคดีของประเทศไทย ยังใช้มาตราการเดียวกันในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดา และสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม นอกจากนี้องค์กรอาชญากรรมยังเต็มไปด้วยอำนาจมีอิทธิพล และเงินทุน ปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ จำนวนมาก มีการบริการจัดหารที่ซับซ้อน และอิทธิพลหนุนหลัง จึงสามารถต่อสู้ ต่อรอง กับอำนาจของรัฐได้เป็นอย่างดี

ส่วนมาตรการทางด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ ปัจจุบันมีความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับหนึ่ง โดยมีพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญา พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472 แต่มาตรการเหล่านี้ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะจัดการปัญหาองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากมาตรการด้านความร่วมมือเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งมีลักษณะเป็นพิธีการ และเป็นทางการ ขั้นตอนยุ่งยาก ทำให้ในทางปฏิบัติ การได้รับความร่วมมือเป็นเรื่องค่อนข้างยากและใช้เวลามาก

2.2 แนวคิดว่าด้วยการค้ามนุษย์

2.2.1 นิยาม

การค้ามนุษย์เป็นประเด็นที่กล่าวถึงอย่างกว้างขวางในระดับองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ ซึ่งได้มีการให้นิยามของการค้ามนุษย์ไว้คล้ายๆ กัน กล่าวคือ (จตุรงค์ บุณยรัตนสุนทร, ม.ป.ป.)

มาตรา 3(a) ของพิธีสารเพื่อการป้องกันและปราบปรามการลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime) กล่าวว่า การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons) หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อการจัดให้อยู่ อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่เข็ญ หรือใช้กำลัง ด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจควบคุมผู้อื่น เพื่อความประสงค์ในการแสวงประโยชน์ การแสวงประโยชน์อย่างน้อยที่สุดให้รวมถึงการแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่น หรือการแสวงประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาตนลงเป็นทาส หรือกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับ หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

คณะกรรมาธิการยุโรปกล่าวว่า “การค้ามนุษย์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ทางเพศครอบคลุมไปถึงผู้หญิงที่ถูกข่มขู่และ/ หรือถูกกระทำทารุณกรรมจากการค้ามนุษย์ ความยินยอมในเริ่มแรกอาจไม่เกี่ยวข้องเนื่องจากบางคนเข้ามาอยู่ในวงจรการค้ามนุษย์โดยที่ทราบว่าจะทำงานเป็นโสเภณี แต่ต่อมาถูกลิดรอนสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส (องค์กรสากลต่อต้านความเป็นทาส, 2556, น.23)

องค์กรระหว่างประเทศเพื่อการย้ายถิ่นฐาน (International Organization for Migration) กล่าวว่าการค้ามนุษย์เกิดขึ้นเมื่อ “ผู้ย้ายถิ่นฐานได้รับการจ้างงานอย่างผิดกฎหมาย และ/หรือถูกเคลื่อนย้าย ไม่ว่าจะภายในประเทศ หรือข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ (และ) ในระหว่างส่วนใดของกระบวนการนี้ ตัวกล่าว (นักค้ามนุษย์) ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือผลประโยชน์อื่นโดยการใช้อุบายหลอกลวง การบีบบังคับ และ/หรือการแสวงประโยชน์อื่นภายใต้เงื่อนไขซึ่งละเมินสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ย้ายถิ่น”

ในส่วนของความหมายของการค้ามนุษย์ตามกฎหมายไทยนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 มาตรา 6 ได้ให้ความหมายของการค้ามนุษย์ไว้ว่า

ผู้ใดเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ (1) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคล โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยใช้เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำผิดในการแสวงหาประโยชน์ตากบุคคลที่ตนดูแล หรือ (2) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่วย พามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2551)

นอกจากนั้นมาตรา 4 และ มาตรา 7 ของพระราชบัญญัติฯ ได้ให้ความหมายคำว่า “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” และ “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” โดยมีรายละเอียด คือ

“แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุ หรือสื่อลามาก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอทาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้าหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตามส่วน “ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” นั้น หมายถึงการข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเอง หรือของผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2551)

ในส่วนมาตรา 7 นั้น ได้บัญญัติการกระทำที่มีโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำควาผิดฐานค้ามนุษย์ได้แก่ การสนับสนุน อุปการะ โดยให้ทรัพย์สิน หรือหาที่พักให้ช่วยหรือประการใดพ้นการจับกุม เรียกรับ หรือยอมรับทรัพย์สินเพื่อมิให้ผู้กระทำผิดถูกลงโทษ ชักชวน ชี้แนะ หรือติดต่อบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกของค์กรอาชญากรรมเพื่อค้ามนุษย์

มีข้อควรคำนึงประการหนึ่ง คือ การประกอบอาชญากรรมค้ามนุษย์ (Human Trafficking) นั้นใกล้เคียงกับการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน (Smuggling) เนื่องจากมีการใช้วิธีการขนย้ายคนเช่นกัน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความสับสนกับผู้ปฏบัติงาน ซึ่งมีส่วนสำคัญในการแยกสองประเด็นออกจากัน ซึ่งพิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานทางบก ทางทะเล และทางอากาศ (Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air) ข้อ 3(a) ได้อธิบายว่า “การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน” คือ การจัดให้มีการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของบุคคลหนึ่งซึ่งมิใช่คน

ของชาติ หรือผู้มีถิ่นที่อยู่อาศัยถาวรในรัฐภาคีที่เข้าไปนั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอื่นจากการนั้น ไม่ว่าจะโดยทางตรง หรือทางอ้อม

2.2.2 องค์ประกอบของการค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์มีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1) การกระทำ (Action) ประกอบด้วย ก. มีการจัดหา (Recruitment) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย ข.มีการนำพาไป (Transportation/Transfer) พามาจาก ส่งไปยังที่ใดที่หนึ่ง ค.มีการรับตัวเอาไว้ (Harboring or Receipt) รับไว้ หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย

2) วิธีการ (Meaning) โดยขู่เข็ญใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบโดยให้เงิน หรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเพื่อให้ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลนั้นให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล

3) วัตถุประสงค์ (Purpose) เพื่อการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ (Exploitation) ได้แก่ การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอทาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้า หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล (สมพงศ์ เย็นแก้ว, 2554)

2.2.3 รูปแบบการค้ามนุษย์

จากการศึกษาวิจัยขององค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ (The International Criminal Police Organization – INTERPOL) และ Global Alliance Against Traffic in Women (GAATW) ในโครงการวิจัยเรื่อง “กระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์” โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2550) แบ่งประเภทของการค้ามนุษย์ ดังนี้

1) การค้าผู้หญิงเพื่อจุดประสงค์ในการค้าประเวณี (Trafficking in Woman for Sexual Exploitation) ซึ่ง INTERPOL กล่าวว่าการค้ามนุษย์ประเภทนี้มักเกิดกับผู้หญิงและเด็กในประเทศที่กำลังพัฒนา และส่วนที่เป็นพื้นที่สุ่มเสี่ยงในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งเด็กและหญิงเหล่านี้มักได้รับการเสนองานที่บังคับให้ต้องเดินทางออจจากภูมิลำเนาเพื่อจุดประสงค์ของการมีชีวิตที่ดีกว่าเดิม ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อมักจะได้รับเอกสารการเดินทางปลอม และถูกบังคับให้ทำงานค้าประเวณีเมื่อเดินทางถึงประเทศเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

2) การค้ามนุษย์ที่เป็นการบังคับใช้แรงงาน (Trafficking for Forced Labor) การค้ามนุษย์ในลักษณะนี้ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อมักเป็นผู้ที่มาจากประเทศกำลังพัฒนา ผู้หญิง ผู้ชาย และเด็ก มักจะถูกหลอกให้ไปทำงานในการเกษตร งานก่อสร้าง หรือการผลิตอื่นๆ โดยคาดหวังว่าจะได้รับค่าจ้างสูง แต่กลับถูกกดค่าแรง หรือไม่ได้รับค่าจ้าง และต้องเผชิญกับการแสวงประโยชน์ด้วยการบังคับทางร่างกาย ทางจิต และทางเพศหลากหลายรูปแบบ แรงงานเหล่านี้อาจจะลังเลที่จะขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากถานภาพที่ผิดกฎหมายของตนเอง และเกรงว่าจะถูกตั้งข้อหาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

3) การค้ามนุษย์เพื่อการรับใช้งานบ้าน เป็นการทำให้หญิงและเด็กตกอยู่ในภาวะถูกผูกมัดด้วยภาระหนี้สินจากการกู้ยืมที่ต้องจ่ายดอกเบี้ยเป็นเงินจำนวนมากจากผู้จัดหา และเอเย่นต์ และถูกบังคับให้ทำงานแก่นายจ้าง แม้ในสภาพการทำงานที่เสี่ยงและไม่เหมาะสม หญิงและเด็กที่ถูกค้าเพื่อรับใช้งานบ้านอาจถูกบังคับให้ทำงานในสถานประกอบธุรกิจของนายจ้างด้วย เช่น ในร้านอาหาร โรงงาน โดยรูปแบบของความรุนแรงมีตั้งแต่การยึดหนังสือเดินทาง การกักขัง หน่วงเหนี่ยว และการห้ามติดต่อกับบุคคลภายนอก การยึดค่าจ้าง การให้ทำงานเป็นเวลาหลายชั่วโมง การคุกคาม หรือล่วงละเมิดทางเพศ เป็นต้น

4) การค้ามนุษย์เพื่อให้ไปเป็นขอทาน เป็นปรากฏการณ์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ทั้งผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการได้ถูกจัดหามาจากหมู่บ้านที่ห่างไกลในชนบทมาสู่เมืองใหญ่ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตนไม่สามารถเข้าใจภาษาท้องถิ่น และไม่มีความคุ้นเคย รวมถึงไม่รู้เส้นทางต่างๆ ทำให้ตกอยู่ภาวะที่ด้อยกว่า และต้องอยู่ในสายตาของพวกนายหน้า ซึ่งจะมารวบรวมเงินที่ได้จากการขอทาน การถูกบังคับให้เป็นขอทานมีความเกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

5) การค้ามนุษย์เพื่อการแต่งงาน ผู้ค้ามนุษย์อาจจะมาในรูปแบบนายหน้าจัดหาคู่ และให้สัญญาว่าจะแนะนำให้รู้จักและได้แต่งงานกับคนที่เป็นผู้ประสบความสำเร็จ และอาจจะถูกชักจูงให้เดินทางไปต่างประเทศ ซึ่งตนไม่มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่ เช่นในด้านภาษาวัฒนธรรมต่างๆ และกลายเป็นบุคคลที่ตกอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส ถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศ ถูกทารุณกรรม ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

การค้ามนุษย์ นับเป็นการละเมิด การทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นการแสวงหาประโยชน์จากเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เป็นองค์กรอาชญากรรมและเป็นภาพลักษณ์ ที่ส่งผลต่อภาคเศรษฐกิจและการลงทุนของประเทศเนื่องจากในสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และองค์กรสหประชาชาติ ได้มีการจัดลำดับและรายงานความพยายามในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ในแต่ละประเทศ และจะใช้มาตราการด้านการเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศที่ไม่มีความพยายามในการแก้ไข

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

ปัญหาค้ามนุษย์ เป็นไปตามมาตรฐานของประเทศผู้ประเมิน ประเทศไทยเป็นทั้งประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีการค้ามนุษย์ในหลายรูปบบ ไม่ว่าจะเป็นการค้ามนุษย์จากการบังคับค้าประเวณี การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็ก การค้ามนุษย์ด้านแรงงานในอุตสาหกรรมประมงรวมทั้งการค้ามนุษย์ในรูปแบบอื่นๆ เช่น การนำคนมาขอทาน, การนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาในประเทศโดยผิดกฎหมาย เป็นต้น โดยเฉพาะการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณีซึ่งเป็นรูปแบบที่มีสัดส่วนมากที่สุดของการค้ามนุษย์ ดังตารางที่แสดงนี้ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560)

2.2.4 ปัจจัยเสี่ยงต่อการตกเป็นการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติ

อุทัย สุขศิริ (2550, น.44-96) ได้ศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติ ด้านต่าง ๆดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวมีรายได้น้อย เงินไม่พอเลี้ยงปากท้องของสมาชิกในครอบครัว ประกอบอาชีพเดิมไม่ได้ผล ได้รับค่าแรงต่ำจากงานประเภทหาเช้ากินค่ำ ภาวะหนี้สิน ได้แก่ครอบครัวมีหนี้สินมากจากการกู้ยืมเงินหลายครั้ง หนี้สินมีดอกเบี้ยสูง จำเป็นต้องหาเงินมาใช้หนี้และเจ้าหน้าที่ทวงหนี้โดยข่มขู่ หรือประจานเกิดคความกลัวและอาย ในพื้นพื้นที่ไม่มีงานทำหรือมีงานให้ทำเฉพาะฤดู จึงต้องไปหางานทำที่อื่น และครอบครัวไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีไม่เพียงพอ หรือที่ดินสำหรับเพาะปลูกไม่ดี

2) สถานการณ์หรือสภาวะครอบครัว พ่อแม่ของเด็กเชื่อนายหน้าและผู้นำพา ไม่มีความรู้เรื่องการค้ามนุษย์ เชื่อคำพูดของนายหน้า ไม่รู้เท่าทันคนที่มาหลอก ครอบครัวแตกแยก เด็กอยู่กับพ่อหรือแม่ตามลำพัง หรือไปอาศัยอยู่กับญาติ หรือมีแนวโน้มว่าพ่อแม่จะแยกทางกัน เด็กต้องช่วยพ่อหรือแม่ทำงานเลี้ยงครอบครัว พ่อแม่ทิ้งลูกๆ เด็กต้องหาเลี้ยงตัวเองและครอบครัว คนในครอบครัวติดการพนันหรือติดหนี้ จากการพนัน หรือติดสุรา หรือติดยาเสพติด ทำให้เด็กต้องไปหารายได้ หรือถูกครอบครัวบังคับให้ไปทำอาชีพไม่เหมาะสม ปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว และความกดดันที่จะต้องทดแทนบุญคุณพ่อแม่ หรือต้องหารายได้ให้ครอบครัว ทำให้เด็กตัดสินใจไปหางานทำในต่างแดนแม้ไม่รู้อนาคต เด็กถูกพ่อหรือแม่หรือผู้เลี้ยงดูทุบตีทารุณ จึงหนีออกจากบ้าน ผู้ปกครองแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือเปิดสื่อลามากอนาจารให้เด็กเห็น ที่พักอาศัยคับแคบหรือบ้านเดียวอยู่กันหลายครอบครัว รวมทั้งไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง ไม่มีความมั่นคงถาวร

3) โอกาสทางการศึกษา ในประเทศต้นทางเด็กไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษา เด็กจึงไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ขาดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบัน หรือได้รับการศึกษาแต่ขาดตอน ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กตกเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์มากที่สุด เนื่องจาก

ไม่สามารถปกป้องตนเองได้ ในประเทศปลายทาง เด็กไม่สามารถเข้าเรียนได้ เนื่องจากไม่มีเวลาต้องทำงาน หรือไม่มีระบบสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ผู้อพยพในประเทศปลายทาง ไม่มีผู้ปกครองหรือครอบครัวแตกแยก ไม่มีเอกสารหลักฐานที่จะนำมาใช้เข้าศึกษาในประเทศไทย ไม่สามารถใช้วุฒิการศึกษาจากประเทศต้นทางมาเรียนต่อเนื่อง ครอบครัวไม่รู้เรื่องระบบการศึกษาและไม่เห็นความสำคัญ ไม่มีเงินค่าเล่าเรียนและซื้ออุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียน ต้องย้ายที่อยู่บ่อยครั้งทำให้เด็กไม่มีที่เรียน

4) ความทะเยอทะยานหรือความใฝ่ฝัน ครอบครัวเห็นตัวอย่างคนทำงานดีๆ แต่งตัวสวยๆ หรือเห็นแบบอย่างคนที่ประสบความสำเร็จ หรือละคร จึงเกิดความอยากทำให้ได้ตามแบบอย่างที่เห็น เด็กอยากมีที่พักอาศัยที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ ต้องการแก้ปัญหาครอบครัวจนเกิดภาวะกดดันให้ทำงาน อยากรู้อยากเห็น อยากมีประสบการณ์ อยากสัมผัสสิ่งใหม่ๆ สถานที่ใหม่ๆ แสวงหาโอกาสที่จะมีชีวิตที่สุขสบายขึ้น การเปิดรับข่าวสารข้อมูลทำให้เด็กต้องการสัมผัสความทันสมัยผลักดันให้เด็กอพยพข้ามแดน เด็กและครอบครัวต้องการรอดพ้นจากความอดอยาก มีอิสระในชีวิต ไม่ถูกข่มเหงจากรัฐบาลประเทศต้นทาง

5) ทัศนคติ ค่านิยมที่เปลี่ยนไป การให้ความสำคัญกับเงินมากขึ้น ทำให้มีความคิดว่าสามารถประกอบอาชีพขายบริการทางเพศและอาชีพขอทาน ได้เมื่อมีความจำเป็น ติดว่าทำเพราะต้องเลี้ยงครอบครัว เป็นเรื่องที่ยอมรับกันได้มากขึ้นในสังคมชนบทที่ยากจนจากประเทศต้นทาง รวมทั้งความต้องการมีชีวิตที่สะดวกสบาย มีของใช้หรูหราตามกระแสบริโภคนิยม เด็กรักครอบครัวมากกว่าตัวเอง อยากเห็นครอบครัวมีเงินและมีความสุข

6) สภาพแวดล้อมทางสังคม จำนวนนายหน้าจัดหางาน ผู้นำพา ญาติที่หางานให้ทำในชุมชนมจำนวนมากขึ้นเด็กจึงถูกชักชวนไปทำงานที่อื่นได้ง่าย ความไม่รู้และไม่ตระหนักถึงอันตรายของการค้ามนุษย์ ทำให้ชุมชนไม่สามารถเป็นเกราะป้องกันกระแสการค้ามนุษย์ หรือนายหน้าค้ามนุษย์ ที่เข้าไปเลือกเด็ก และผู้หญิงออกมาจากชุมชนได้ หรือการชมเชยผู้ที่มีเงินกลับบ้าน ในขณะที่ซ้ำเติมผู้ประสบความล้มเหลวจากการออกไปหางานทำนอกชุมชนล้วนผลักดันให้คนต้องออกไปหางานทำและนำเงินกลับบ้านให้ได้

7) สถานภาพทางกฎหมาย การหลบนี้เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ทำให้ต้องเสี่ยงกับการถูกจับ กลุ่มคนเหล่านี้จึงเสี่ยงที่จะถูกค้าเนื่องจากต้องอยู่กับความกลัวและไม่มั่นคงในชีวิต เด็กและครอบครัวไม่มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายแรงงานข้ามชาติ ไม่รู้เรื่องสิทธิ การไม่มีบัตรประจำตัวหรือเอกสารแสดงตน ไม่มีบัตรแรงงาน นายจ้างไม่อยากรับทำงานและให้ค่าแรงต่ำ ไม่กลัวถูกตำรวจจับหากนายหน้าพามา

8) ทักษะการดำรงชีวิต เนื่องจากไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ และเด็กไม่ได้รับการศึกษาเพียงพอ ทำให้เสี่ยงต่อการถูกหลอกเนื่องจากความไม่รู้ เด็กพูดภาษาชนเผ่าตนเพียงอย่างเดียวพูด ฟัง อ่าน เขียนภาษาไทยไม่ได้หรือไม่เข้าใจ เด็กไม่ได้รับการสั่งสอนในการเอาตัวรอดจากการถูกหลอกลวงของขบวนการค้ามนุษย์

9) ด้านการวางแผนอพยพ การอพยพไปหางานทำในต่างแดน เป็นแรงผลักดันมาจากความต้องการหาเงินมาจุนเจือหรือสร้างอนาคตให้ครอบครัวเพียงอย่างเดียว ไม่มีการวางแผนหรือเตรียมตัวแต่อย่างใด ผิดกับชุมชนที่มีประสบการณ์ด้านการอพยพอย่างปลอดภัย รวมทั้งกลับมาบ้านอย่างปลอดภัยพร้อมเงินด้วย

2.2.5 องค์ประกอบของกระบวนการค้ามนุษย์

องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ ได้แก่ นายหน้า/ผู้นำพา วิธีการ/เส้นทางนำพาเหยื่อการค้ามนุษย์ และเหยื่อ ซึ่งมีรายละเอียด (เศกสิน ศรีวัฒนานุกูลกิจ และน้ำทิพย์ เสมอเชื้อ, ม.ป.ป., น.21 - 23) ดังนี้

1) นายหน้า/ผู้นำพา นายหน้าในที่นี้ หมายถึงคนที่เป็นตัวแทนหาคนที่ต้องการออกไปทำงานที่อื่น หรือต้องการหางานทำ นายหน้าอาจเป็นใครก็ได้ ตั้งแต่ญาติ คนรู้จัก รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมักเป็นคนที่ชักชวนให้คนเชื่อถือได้ เป็นคนที่เคยข้ามแดนหรือเคยอาศัยอยู่ในประเทศอื่นมาก่อน แต่นายหน้ามักไม่บอกความจริงเกี่ยวกับงานที่จะไปทำ หรือหลอกลวงในรูปแบบต่างๆ นายหน้าเหล่านี้จะได้รับค่าตอบแทนในการหางานให้ นายหน้ามีทั้งนายหน้ารายใหญ่และนายหน้าในพื้นที่ฝั่งไทยและเมียนมาร์ นายหน้ารายใหญ่จะเป็นผู้สั่งการให้นายหน้าในพื้นที่จัดหา รวบรวมเหยื่อตามจำนวนที่ต้องการ และให้จัดส่งให้กับนายหน้าอีกกลุ่มหนึ่ง นายหน้าฝั่งเมียนมาร์เป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการติดต่อกับนายหน้าฝั่งไทยและทำหน้าที่ในการรวบรวมเหยื่อตามจำนวนที่นายหน้าฝั่งไทยต้องการ การรวบรวมเหยื่อมีทั้งนายหน้าไปชักชวนหรือซื้อเหยื่อจากผู้ปกครอง และเหยื่อที่มาติดต่อนายหน้าให้หางานให้ ส่วนนายหน้าฝั่งไทยประกอบด้วย (1) นายหน้าซึ่งเป็นคนในชุมชน ซึ่งเป็นจุดผ่านหรือจุดพักของการอพยพเคลื่อนย้ายเหยื่อ (2) นายหน้าคนกลาง/ตัวกลางที่จัดหา และนำพาเด็ก/เหยื่อไปยังพื้นที่ต่างๆ ที่มีความต้องการ (3) นายหน้าที่ทำหน้าที่จัดส่งเหยื่ออพยพไปยังพื้นที่เป้าหมายต่างๆ ในการจัดส่งนั้นนายหน้าบางคนจะนำเหยื่อไปส่งด้วยตนเอง แต่บางคนจะนำเหยื่อไปส่งยังจุดนัดหมาย และมีคนอื่นเป็นผู้นำ ซึ่งมักอยู่ในธุรกิจคมนาคมขนส่ง พาเหยื่อไปส่งต่อให้นายหน้ารายใหญ่หรือนายจ้างที่เหยื่อจะไปทำงานด้วย

2) วิธีการ/เส้นทางนำพาเหยื่อการค้ามนุษย์ นำพาโดยรถบรรทุก วิธีนี้สามารถนำพาได้ครั้งละ 2 - 10 คน นำพาโดยรถจักรยานยนต์รับจ้าง โดยขบวนการนำพาจะว่าจ้าง

รถจักรยานยนต์รับจ้างวิ่งไปส่งตามจุดนัดพบ หรือบางที่รถจักรยานยนต์รับจ้างเป็นผู้นำพาเอง ถ้าเห็นว่าสถานที่ไปส่งมีระยะทางไม่ไกลมากนัก วิธีการนี้จะไม่เป็นที่สังเกตของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นำพาโดยรถโดยสารประจำทางการนำพาของกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคนขับรถประจำทาง เจ้าหน้าที่ประจำรถ เจ้าหน้าที่ขายตั๋วโดยสาร ที่มีส่วนรู้เห็นกับขบวนการนำพาคนต่างด้าว รวมถึงเจ้าหน้าที่ตามจุดตรวจต่างๆ ด้วย นำพาโดยรถยนต์ส่วนตัว และนำพาโดยรถยนต์ของทางราชการ หรือใช้รถที่ตกแต่งคล้ายรถของทางราชการ ในบางกรณีการนำพาเหยื่ออาจใช้หลายวิธีการร่วมกัน เพื่อหลบหนีจากการจับกุม เช่นให้ลงจากรถก่อนถึงด่านตรวจ 1-2 กิโลเมตร แล้วพาเดินลัดเลาะไปตามหมู่บ้านไป และรถจะไปจอดรอรับที่เลยด่านไป

3) เหยื่อ ที่เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ หมายถึงแรงงานอพยพและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเหยื่อมีทั้งชาย หญิง ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ส่วนหนึ่งของการตกเป็นเหยื่อของแรงงานข้ามชาติ เพราะข้ามแดนโดยผิดกฎหมาย ต้องอยู่อย่างหลบซ่อน และต้องทำงานในภาวะจำยอมส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ จะถูกเอารัดเอาเปรียบด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งการเอาเปรียบด้านชั่วโมงการทำงาน สภาพการทำงาน สวัสดิการที่จะได้รับ ค่าจ้างแรงงาน ภาวะหนี้สินที่เกินกว่าที่ควรจะเป็น การกระทำอนาจารหรือถูกล่วงละเมิดทางเพศ กักขังหน่วงเหนี่ยว จำกัดเสรีภาพทางร่างกายการทำร้ายร่างกายและจิตใจ การตกที่เหยื่อตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างจากภูมิลำเนา ภาษา และวัฒนธรรม และสถานภาพของคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ทำให้เหยื่อไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือเจ้าหน้าที่รัฐ ได้รับความทุกข์ทรมานอย่างมากแต่ไม่มีทางเลือกมากนักนอกจากจะต้องพยายามช่วยเหลือตัวเอง และพยายามหลบหนีให้พ้นจากสถาวะการเป็นเหยื่อ นอกจากนั้นยังมีเหยื่อบางรายที่ต้องตกอยู่ในภาวะถูกหลอกซ้ำซาก ทั้งในประเทศต้นทางและปลายทาง โดยจะถูกขายต่อเป็นช่วงๆ โดยเฉพาะแรงงานในภาคประมงซึ่งการขายทอดจะดำเนินการกลางทะเล หรือเมื่อบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อเดินทางไปถึงพื้นที่ปลายทางยากแก่การดำเนินการช่วยเหลือ

2.3 แนวคิดว่าด้วยการค้าประเวณี

2.3.1 นิยามการค้าประเวณี

โสเภณี (Prostitute) หรือการขายบริการทางเพศจะต้องพิจารณาความหมายตาม พ.ร.บ.สัญจรโรค ร.ศ. 127 ซึ่ง “หญิงนครโสเภณี” หมายถึง หญิงที่รับจ้างทำชำเราสำส่อน โดยได้รับเงินผลประโยชน์เป็นค่าจ้าง ทั้งนี้ การขายบริการทางเพศอาจมีคนกลางเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ เช่น แม่เล้า แมงดา อาโก เป็นต้น ซึ่งปัจจุบัน ประเทศต่างๆทั่วโลก มีการขายบริการทางเพศอยู่แพร่หลาย ทั้งที่ผิดและถูกกฎหมาย โดยประวัติความเป็นมาของหญิงโสเภณี คือ ในประเทศ

อินเดียสมัยโบราณตามแคว้นต่างๆจะมีหญิงสาวที่มีความงามและเฉลียวฉลาดเป็นเลิศกว่าหญิงใด นอกจากนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้เชียวชาญในศาสตร์ต่างๆ อีก 64 สาขา ซึ่งรวมไปถึงความรู้ในคัมภีร์กามสูตร หญิงที่มีคุณสมบัติดังกล่าวเป็นที่หมายปองแย่งชิงกันของกษัตริย์และเจ้าชายจากแคว้นต่างๆ ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาการรบฆ่าฟันกันทุกคนจึงตกลงยกนางให้เป็นสมบัติสาธารณะ เพื่อที่นางจะได้รับรองทุกคนได้โดยไม่ถูกคนหนึ่งคนใดผูกขาด หญิงงามผู้มากด้วยคุณสมบัติดังกล่าว จึงได้รับตำแหน่งโสเภณีหรือหญิงงามประจำเมืองไปในที่สุด จุดที่น่าสังเกตก็คือว่าหญิงที่มีตำแหน่งเป็นโสเภณีในยุคนั้นเป็นผู้ที่มีศักดิ์และมีฐานสูงมากในสังคม ในประเทศอังกฤษ อาชีพโสเภณีถือว่า เป็นอาชีพที่เก่าแก่มาเป็นเวลาช้านาน แต่ค่านิยมของคนที่ประกอบอาชีพนี้ถือว่ามีความชั่วร้ายเป็นอันมาก

โสเภณีในประเทศไทย มีการสันนิษฐานว่า หญิงโสเภณีน่าจะมีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี และได้มีการพัฒนารูปแบบหญิงโสเภณีต่อเนื่องเรื่อยมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ โดยสมัยหลังนั้น จะเรียกขานหญิงโสเภณีว่า “หญิงโคมเขียว”ในช่วงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชาวจีนอพยพกันมาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งชาวจีนเหล่านี้ไม่ได้นำเอาครอบครัวมาด้วย ชาวจีนจึงมีความต้องการใช้บริการทางเพศเป็นอย่างมาก ย่านสำเพ็งจึงกลายเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงเกี่ยวกับโสเภณีในสมัยรัชกาลที่ 5 โสเภณีมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จึงได้มีการตรา พ.ร.บ.สัญจรโรค ร.ศ. 127 เพื่อควบคุมจำนวนซ่อง จำนวนโสเภณี มีการจดทะเบียนอนุญาต เสียภาษีบำรุงรัฐ เป็นต้น โสเภณีอาจแยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) หญิงโสเภณีที่สมัครใจ และ(2) หญิงโสเภณีที่ไม่สมัครใจ ในสมัย นายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายอย่างจริงจังในการปราบปรามโสเภณีเด็กเพื่อเป็นเกียรติภูมิของประเทศชาติว่า “ปัญหาโสเภณีเป็นปัญหาสังคมที่นอกจากจะเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมา เช่น ปัญหาสาธารณสุข ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาความเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรม นอกจากนั้นยังส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย ” ประเภทของสถานบริการทางเพศ (ธุวพล ทองอินทราช และโชติสา ขาวสนิท, 2562)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ได้ให้ความหมายการค้าประเวณี หมายความว่า การยอมรับการกระทำชำเราหรือการยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการสำส่อนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศลักษณะการกระทำความผิด (ราชกิจจานุเบกษา, 2539)

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ได้ประกาศใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติที่มีอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งบท

กำหนดโทษไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และโดยที่การค้าประเวณีมีสาเหตุสำคัญมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคม ผู้กระทำการค้าประเวณีส่วนมากเป็นผู้ซึ่งด้อยสติปัญญาและการศึกษา สมควรลดโทษผู้กระทำการค้าประเวณี และเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นได้รับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพไม่ว่าจะเป็นการให้การอบรมฟื้นฟูจิตใจ การบำบัดรักษาโรค การฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตและในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการปราบปรามการค้าประเวณีและเพื่อคุ้มครองบุคคลโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อาจถูกล่อลวงหรือชักพาไปเพื่อการค้าประเวณี สมควรกำหนดโทษบุคคลซึ่งกระทำชำเราโสเภณีเด็กในสถานการค้าประเวณี บุคคลซึ่งหารายได้จากการค้าประเวณีของเด็กและเยาวชน และบิดามารดาหรือผู้ปกครองซึ่งมีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจในการจัดหาผู้อยู่ในความปกครองไปเพื่อการค้าประเวณี กับให้อำนาจศาลที่จะถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กเพราะเหตุที่มีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อยู่ในความปกครองกระทำการค้าประเวณี นอกจากนั้น ในปัจจุบันปรากฏว่าได้มีการโฆษณาชักชวนหรือแนะนำตัวทางสื่อมวลชนในลักษณะที่เห็นได้ว่าเป็นการเรียกร้องการติดต่อในการค้าประเวณีกันอย่างแพร่หลาย สมควรกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิด

ในพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้การกระทำผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีเป็นความผิดซึ่งจะต้องได้รับโทษ โดยมีทั้งโทษปรับและโทษจำคุก ดังจะยกตัวอย่างเช่น

1) การเข้าติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตามหรือรบเร้าบุคคลตามถนนหรือสาธารณสถานหรือในที่อื่นใด เพื่อการค้าประเวณีอันเป็นการเปิดเผยและน่าอับอายหรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชน (มาตรา 5)

2) การเข้าไปมั่วสุมในสถานการค้าประเวณี (สถานการค้าประเวณี หมายถึงสถานที่ที่จัดไว้เพื่อการค้าประเวณีหรือยอมให้มีการค้าประเวณี และให้หมายความรวมถึงสถานที่ที่ใช้ในการติดต่อหรือจัดหาบุคคลอื่นเพื่อกระทำการค้าประเวณีด้วย) เพื่อประโยชน์ในการค้าประเวณีของตนเองหรือผู้อื่น (มาตรา 6)

3) การโฆษณาหรือกระทำให้แพร่หลายด้วยวิธีใดๆ ไปยังสาธารณะในลักษณะที่เห็นได้ว่าเป็นการเรียกร้องหรือการติดต่อเพื่อการค้าประเวณีของตนเองหรือผู้อื่น (มาตรา 7)

4) กระทำชำเราหรือกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ของตนเองหรือผู้อื่นแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีในสถานการค้าประเวณี โดยบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม โดยถ้าเป็นการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีจะได้รับโทษหนักขึ้น (มาตรา 8)

5) เป็นธุระ จัดหา ล่อไป หรือชักพาไปซึ่งบุคคลใดเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี แม้บุคคลนั้นจะยินยอมก็ตาม และไม่ว่าการกระทำต่างๆ อันประกอบเป็นความผิดนั้นจะได้กระทำภายในหรือนอกราชอาณาจักรและจะได้รับโทษหนักขึ้นถ้ากระทำแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้า

ปีแต่ไม่เกินสิบแปดปี หรือเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี หรือเป็นการกระทำโดยใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการใดๆ (มาตรา 9)

6) บิดามารดาหรือผู้ปกครองของบุคคลอายุยังไม่เกินสิบแปดปี รู้ว่ามีการกระทำการค้าประเวณีดังกล่าวมาต่อผู้อยู่ในความปกครองของตน และมีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิดนั้น (มาตรา 10)

7) เป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณีหรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี โดยจะได้รับโทษหนักขึ้นถ้าในกิจการหรือสถานการค้าประเวณีนั้นมีบุคคลซึ่งมีอายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีหรือมีเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีทำการค้าประเวณีอยู่ด้วย (มาตรา 11)

8) หน่วงเหนี่ยว กักขัง กระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย หรือทำร้ายร่างกายหรือขู่เข็ญด้วยประการใดๆ ว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นเพื่อข่มขืนใจให้ผู้อื่นนั้นกระทำการค้าประเวณีและจะได้รับโทษหนักขึ้นถ้าการกระทำนั้นทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย โดยผู้ที่สนับสนุนการกระทำผิดนี้ก็ต้องได้รับโทษด้วย (มาตรา 12)

2.3.2 รูปแบบการค้าประเวณี

การค้าประเวณีมีหลายรูปซึ่งเปลี่ยนไปตามปัจจัยแวดล้อมของสังคมในแต่ละยุคสมัย ในปัจจุบันจำแนกรูปแบบการค้าประเวณีในประเทศไทยออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ (วุฒิสภา, 2546)

1) การค้าประเวณีโดยตรง คือผู้ค้าบริการทางเพศโฆษณาเพื่อขายบริการโดยตรงต่อลูกค้าในสถานที่สาธารณะ หรือสถานบริการต่างๆ โดยอาจจะมีผู้คุมที่เรียกว่าแมงดา หรือแม่เล้าคอยเรียกลูกค้าหรือควบคุมการเสนอขายบริการดังกล่าว

2) การค้าประเวณีแอบแฝง คือผู้ค้าประเวณีประกอบอาชีพอื่นบังหน้าแต่มีการแฝงการขายบริการทางเพศไปด้วย เช่นในสถานบิรการอาบ อบ นวด ร้านตัดผม ร้านเสริมสวย และโรงแรมบางแห่งมีการจัดหาหญิงเพื่อการค้าประเวณีไว้บริการแขกผู้ใช้บริการ หรือมีการติดต่อเพื่อจุดประสงค์การค้าบริการทางเพศผ่านช่องทางการโฆษณาต่างๆ อาทิ โทรศัพท์ แค็ตตาลอก หรือลงรูปประกอบเรื่องในนิตยสารบางประเภท เป็นต้น

ในภูมิภาคแถบอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง มีรูปแบบการค้าประเวณีที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย (กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ และคณะ, 2558) กล่าวคือ มีรูปแบบการค้าประเวณีโดยตรงและการค้าประเวณีแบบแอบแฝง โดยการค้าประเวณีโดยตรงจะดำเนินการผ่านสถานบริการการค้าประเวณี และมีนายหน้าหรือเจ้าของซ่องเป็นสื่อกลางตกลงรา และจัดให้มีการค้าประเวณี ส่วนการค้าประเวณีแบบแอบแฝงไม่แตกต่างจากไทยมากนัก แต่รูปแบบในการค้าหรือการเรียกแขก

อาจจะแตกต่างได้บางเป็นบางรูปแบบ อาทิการส่องไปฉาย เพื่อเป็นสัญญาณในการเสนอขายบริการทางเพศ หรือการคล้องพวงมาลัยให้นักร้อง นักเต้นในสถานเริงรมณ์ถือเป็นการแสดงสัญญาณว่ามีความสนใจในการซื้อบริการทางเพศ และเมื่อเปรียบเทียบกับสหภาพยุโรปจำแนกรูปแบบการค้าประเวณีออกเป็น 2 รูปแบบ ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยและประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง กล่าวคือทางสหภาพยุโรปจะจำแนกตามสถานที่เกิดการซื้อขายการค้าประเวณีระหว่างลูกค้า และผู้ค้าบริการคือ (1) การค้าแบบอิสระ หมายถึงผู้ค้าบริการดำเนินธุรกิจการค้าประเวณี และบริหารจัดการรายได้และหาลูกค้าด้วยตัวเองไม่ผ่านตัวแทนใดๆ ลักษณะการนำเสนอการค้าคือการยืนรอลูกค้าบริเวณข้างถนน สถานที่สาธารณะ หรือสถานที่ส่วนตัว และ (2) การค้าประเวณีภายในเคหะสถาน หมายถึง ผู้ค้าบริการดำเนินการค้าประเวณีและรอลูกค้าภายในสถานที่ที่ถูกขัดไว้อย่างเป็นสัดส่วนแต่อาจไม่เฉพาะกิจ เช่นสถานบริการอาบ อบ นวด ซาวน่า ผับ บาร์ ล็อบบี้ของโรงแรม ร้านอาหาร โดยการบริหารจัดการรายได้ และหาลูกค้าผ่านตัวแทนหรือเจ้าของสถานบริการซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในรายรับของผู้ค้าบริการ

2.3.3 สถานบริการ/แหล่งการค้าประเวณี

ประเทศไทยถือว่าการค้าประเวณีเป็นเรื่องที่ขัดกับศีลธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นไทย แต่อย่างไรธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีกลับยิ่งเติบโตขึ้นในประเทศไทย ในปัจจุบันธุรกิจการค้าประเวณี หรือแหล่งค้าประเวณีมีลักษณะการดำเนินธุรกิจหรือให้บริการ แตกต่างกันไปออกไป แบ่งเป็น 7 แหล่ง ดังนี้ (มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, 2549)

1) ซ่องปิด เป็นธุรกิจการค้าประเวณีที่มีประเทศและมีราคาถูก ผู้ใช้บริการส่วนมากจะเป็นผู้คนในท้องถิ่น หรือผู้ใช้แรงงานชนชั้นล่างทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างด้าว ลักษณะซ่องจะถูกอำพรางสถานที่จากการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ด้วยวิธีการต่างๆ เช่นการสร้างที่หลบซ่อนไว้สำหรับโสเภณีโดยใช้กระด้านปิด หรือมีภาพวาดปิดทับอีกชั้น และหากมีแขกมาใช้บริการเจ้าของซ่องจะเป็นผู้ไขกุญแจเพื่อพาตัวหญิงบริการออกมา หญิงบริการอาจไม่ได้รับเงินค่าจ้างแต่จะได้เป็นค่าที่พักและอาหารเนื่องจากเงินค่าจ้างได้จ่ายเป็นค่าตัวให้แก่ผู้ที่พาหญิงบริการมาที่ซ่องแล้ว ซ่องปิดบางแห่งนิยมซื้อโดยวิธีการล่อลวงผู้เยาว์มาตั้งแต่อายุน้อย เพื่อให้ผู้เยาว์เติบโตต และแสวงหาประโยชน์จาการเป็นสาวพรมจรรย์ อัตราค่าเปิดบริสุทธิ์อยู่ที่ 5,000-8,000 บาท

2) ซ่องเปิด ธุรกิจประเภทนี้อยู่ในรูปแบบบ้านหรือโรงแรม โดยมีการจัดห้องไว้รับรองผู้ใช้บริการไว้ในสถานที่เดียวกัน ผู้ขายบริการทางเพศในซ่องเปิดนี้จะอิสระมากกว่าซ่องปิด ผู้ขายบริการมักดำรงชีพในสถานบริการ การออกไปข้างนอกเป็นครั้งคราวแต่มักจะมีคนควบคุมไปด้วย มีการแบ่งรายได้กับเจ้าของซ่องในอัตรา 6:4 และมีการกำหนดให้ผู้ขายบริการตรวจร่างกาย

อาทิตย์ละครั้ง หญิงให้บริการในซ่องเปิดจะมีทั้งชาวไทยและชาวต่างด้าว ในโรงแรมบางแห่งจะมีห้องพักสำหรับหญิงขายบริการไว้ให้นานรวมกันหลายคนเพื่อรอรับแขก โดยอัตราค่าบริการทั้งแบบชั่วคราวและค้างคืนมีตั้งแต่ 150 - 300 บาท แต่หากเป็นการเปิดบริสุทธิ์จะมีอัตราค่าบริการอยู่ที่ประมาณ 20,000 บาท

3) บ้านโทรศัพท์ เป็นธุรกิจค้ารประเวณีคล้ายซ่องเปิดแต่จะแตกต่างตรงที่มีการเสนอขายบริการผ่านทางโทรศัพท์ แต่มีการจัดสถานที่ไว้ให้ผู้ค้าบริการพักผ่อนหลับนอน และมีการจัดห้องไว้เพื่อการร่วมประเวณีเช่นเดียวกับซ่องเปิด โดยมีเจ้าของบ้านหรือเจ้าของซ่องเป็นผู้กำหนดกฎซึ่งกฎของบ้านนี้จะมีความเป็นอิสระมากกว่าซ่องเปิด เพราะไม่มีการบังคับให้หญิงบริการรับแขก แต่ต้องมีการตรวจร่างกายทุกอาทิตย์ การซื้อขายจะเริ่มจากการให้ลูกค้ามาดูตัวหญิงที่บ้านหรือให้หญิงบริการออกไปพบผู้ซื้อบริการข้างนอก โดยค่าตัวของหญิงบริการจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับรูปลักษณ์ของแต่ละบุคคล

4) สถานอาบอบนวด เป็นแหล่งค้าประเวณีที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยลักษณะการให้บริการของหญิงบริการในสถานอาบอบนวนตามความหมายของพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2547 นั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หญิงบริการที่อยู่ในตู้กระจก และหญิงบริการที่อยู่นอกตู้กระจก หรือ ไซด์ไลน์ (Side Line) (พงษ์ธร สำราญ, 2549)

4.1) หญิงบริการที่อยู่ในตู้กระจกนั้นส่วนใหญ่จะมีรูปร่างหน้าตา และอายุไม่โดดเด่นถูกใจชายมากนัก แต่ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการอยู่ในอัตราที่ไม่แพง และมีค่าบริการที่หลากหลาย กล่าวคือ ค่าบริการกำหนดตามลักษณะของหมายเลข หรือตัวอักษร เช่น หมายเลขตอง หรือตัวอักษร S หรือ M เป็นต้น ทั้งนี้ ช่วงราคาโดยประมาณคือ 1,500 – 2,500 บาท ต่อการใช้บริการประมาณ 1.30 – 2.00 ชั่วโมง รายได้จำนวนนี้จะถูกนายหน้าหักไปประมาณร้อยละ 50 หญิงบริการประเภทนี้จะใส่เสื้อผ้าน้อยชิ้น เน้นการเปิดเผยเนื้อตัวเพื่อเชิญชวน หรือดึงดูดใจลูกค้าให้ใช้บริการ โดยจะมีพนักงานซึ่งเรียกว่า “คนเชียร์แขก” คอยบรรยายสรรพคุณ และชักชวนให้ผู้มาใช้บริการเลือกหญิงคนใดคนหนึ่งในตู้กระจกไปปรนนิบัติ

4.2) หญิงบริการที่อยู่นอกตู้กระจก หรือ ไซด์ไลน์ ส่วนใหญ่จะมีรูปร่างหน้าตาดีอายุน้อย บางคนยังเป็นนักศึกษา หรือเป็นหญิงที่มีงานประจำอยู่แล้ว แต่มาทำงานบริการเพื่อหารายได้พิเศษด้วยเหตุผลต่างๆ เช่นนำเงินไปเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายประจำวัน หรือตอบสนองความต้องการด้านวัตถุนิยม เป็นต้น หญิงบริการประเภทนี้ไม่มีช่วงเวลาทำงานที่แน่นอนแต่ขึ้นอยู่กับการนัดหมาย จากลูกค้าหรือที่ตกลงกับสถานบริการ แต่หญิงบริการนี้ก็จะป้ายหรือไม่มีป้ายหมายเลขแสดงขึ้นอยู่กับสถานบริการ ส่วนค่าบริการประเภทไซด์ไลน์จะแพงกว่าหญิงบริการในตู้กระจก

คือประมาณ 2,800 - 5,500 บาท ต่อการให้บริการประมาณ 1.30 - 2.00 ชั่วโมง โดยค่าบริการดังกล่าวจะถูกสถานบริการหักไว้เป็นค่านายหน้าประมาณ 1,000 - 1,500 บาท

5) ร้านอาหาร โรงน้ำชา และบาร์รำวง สถานบันเทิงประเภทนี้มีการให้บริการค้าประเวณีในรูปแบบแอบแฝงกับการบริการความบันเทิง มีการจัดโชว์โป๊เปลือย บริการอาหารและเครื่องดื่ม จัดว่าเป็นสถานค้าประเวณีในลักษณะกึ่งเปิดเผย โรงน้ำชาบางแห่งจะมีสถานที่พักสำหรับบริการลูกค้า ในขณะที่บางแห่งอนุญาตให้ลูกค้าพาหญิงบริการออกไปนอกร้านเพื่อค้าประเวณีได้ อย่างไรก็ตามหญิงบริการส่วนมากได้รับเงินเดือนจากการทำงานไม่มาก หรือไม่ได้รับ แต่จะอาศัยรายได้จากทิปรหือการขายบริการทางเพศเป็นหลัก

6) บาร์อโกโก้ แหล่งที่พบบาร์อโกโก้มากคือ บริเวณเขตพัฒพงษ์ กรุงเทพมหานครและพัทยา จังหวัดชลบุรี เนื่องจากการขยายตัวจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาในเมืองไทยเป็นจำนวนมาก ลักษณะการให้บริการของบาร์จะเป็นการโชว์เต้นโป๊เปลือย และโชว์การร่วมเพศ และหญิงบริการจะได้ค่าดริงค์จากเครื่องดื่มที่นักท่องเที่ยวสั่งให้หญิงบริการโดยจะได้เป็นเปอร์เซนต์จากเครื่องดื่มและออกไปกับแขกเพื่อค้าประเวณี ส่วนรายได้ของการค้าประเวณีเป็นของหญิงบริการที่ตกลงกับแขกเอง อัตราค่าแรงของหญิงบิรการขึ้นกับลักษณะการแต่งกายขณะเต้นอโกโก้ คือยิ่งเสื้อผ้าน้อยติดกายน้อยชิ้นค่าแรงยิ่งเพิ่มขึ้น เช่นหากใส่ชุดว่ายน้ำจะได้ค่าจ้าง 2,000บาท แต่หากเปลือยทั้งหมดและแสดงโชว์โดยใช้อวัยวะเพศจะได้ค่าตจอบแทนประมาณ 4,000 บาท อย่างไรก็ตามค่าแรงของหญิงบริการในบาร์ไม่มีความแน่นอนเนื่องจากขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าของบาร์

7) บาร์เบียร์ คือสถานที่จ้างผู้หญิงมาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับลูกค้าซึ่งหากลูกค้าพึงพอใจในหน้าตารูปลักษณะจะมีการตกลงขอซื้อบริการทางเพศต่อไป สถานบริการประเภทนี้ไม่มีการจัดห้องไว้สำหรับบริการลูกค้าดังนั้น หากมีการตกลซื้อขายบริการทางเพศลูกค้าจะต้องพาหญิงออกไปรับบริการนอกร้าน โดยลูกค้าต้องจ่ายค่าตัวหญิงบริการให้กับเจ้าของบาร์ ส่วนค่าบริการของตัวหญิงบริการจะขึ้นอยู่กับการตกลงระหว่างลูกค้ากับผู้ให้บริการเอง ซึ่งอัตราค่าบริการประมาณ 500 - 1,000 บาท ส่วนพื้นที่บาร์เบียร์พบมากจะอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กรุงเทพมหานคร พัทยา และภูเก็ต เป็นต้น

2.3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี

ปัจจุบันการค้าประเวณีเป็นปัญหาทีมีความซับซ้อน และมีความเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายและเป็นต้นเหตุหนึ่งของการค้ามนุษย์ ที่มีการหลอกลวง การกดขี่ และการเอารัดเอาเปรียบหญิงและเด็ก ตลอดทั้งยังเป็นที่มาของการแพร่เชื้อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ ด้วยเหตุนี้เองประเทศต่างๆ

จึงพยายามที่จะแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี โดยผ่านกระบวนการทางกฎหมายซึ่งมีหลากหลายแนวคิด โดยในปัจจุบันนี้แนวคิดในการแก้ปัญหาการค้าประเวณีของประเทศต่างๆ แบ่งออกเป็น 5 แนวคิด (กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ และคณะ, 2558, น.36-38) ได้แก่

1) แนวคิดห้ามการค้าประเวณี (Prohibitionism)

แนวคิดนี้มองว่าการค้าประเวณีเป็นเรื่องผิดศีลธรรม และถือว่าการค้าประเวณีเป็นความผิดทางอาญา โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี เช่นเจ้าของสถานบริการการค้าประเวณี ผู้เป็นธุระจัดหาหญิงมาค้าประเวณี ลูกค้า และตัวโสเภณีเองถือว่าเป็นผู้กระทำผิด ซึ่งแนวคิดนี้มีเป้าหมายที่จะกำจัดการค้าประเวณีให้ออกไปจากสังคม โดยมีกฎหมายอาญาและการบังคับกฎหมายที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นเครื่องมือในการลดจำนวนโสเภณีและสถานบริการการค้าประเวณี โดยแนวคิดนี้อยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าโสเภณีเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายหรืออาชญากรในสังคม เป็นแหล่งการแพร่เชื้อโรคติดต่อ เป็นปรากฏการณ์ต่อต้านสังคมที่คุกคามศีลธรรม สุขภาพอนามัย และการเมือง ซึ่งแนวคิดนี้มีการวิพากษ์ว่าเป็นการตีตราหญิงที่ค้าประเวณีให้กลายเป็นหญิงไม่ดีที่เป็นอันตรายต่อศีลธรรมและสังคม มีการแบ่งแยกมาตรฐานความประพฤติระหว่างหญิงดี และหญิงค้าประเวณีซึ่งเป็นการสร้างมายาคติขึ้นมาเป็นกำแพงกีดกั้นระหว่างเพศหญิงด้วยกันเอง ที่นำไปสู่การดูถูกเหยียดหยามเพศหญิงด้วยกันเอง ทำให้มองข้ามถึงปัญหาที่แท้จริงว่า ต่างฝ่ายต่างถูกกดขี่และถูกเอารัดเอาเปรียบจากเพศชาย หรือระบบชายเป็นใหญ่เหมือนกัน แนวคิดนี้ใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกายกเว้นรัฐเนวาดา ฟิลิปปินส์ และญี่ปุ่น

2) แนวคิดการค้าประเวณีไม่ใช่อาชญากรรม (Decriminalization)

แนวคิดนี้คิดว่าในสมัยก่อนสังคมอาจถือว่าการค้าประเวณีเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่เมื่อได้มีการพิจารณาแนวทางอื่นในการรับมือกับปัญหานี้แล้ว พบว่าควรมีการเสนอให้ยกเลิกกฎหมายที่จะจับกุมลงโทษผู้ค้าประเวณี และให้ใช้กฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นๆ ดำเนินการจับกุมผู้แสวงหาผลประโยชน์บังคับค้าผู้หญิง แต่ในขณะเดียวกันก็ให้หญิงสามารถค้าประเวณีได้โดยไม่ต้องถูกจับกุมลงโทษ แนวคิดนี้ส่งเสริมให้หญิงผู้ที่ค้าประเวณีไม่ถูกแสวงหาประโยชน์จากร่างกายตน มีการรับรอง คุ้มครอง และให้สิทธิแก่ผู้ค้าประเวณีในฐานะพลเมืองคนหนึ่ง มีการจัดระเบียบด้านสาธารณสุข แนวคิดเช่นนี้เองที่มิได้ถือว่าผู้ค้าประเวณีเป็นอาชญากรเหมือนกับอาชญากรอื่นนั้น เป็นผลให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของหญิงค้าประเวณีเป็นอย่างมาก ซึ่งประเทศที่ใช้แนวคิดนี้ได้แก่ประเทศออสเตรเลีย (ยกเว้นรัฐวิกเตอเรีย) และนิวซีแลนด์

3) แนวคิดการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมาย (Legalization)

แนวคิดนี้ยอมรับว่าการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมาย มีการกำหนดให้โสเภณีและสถานบริการค้าประเวณีต้องจดทะเบียน โดยถือว่าโสเภณีเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายและอนุญาต

ให้มีการเปิดสถานบริการ โดยมีเจ้าของสถานบริการและแม่เล้าซึ่งเป็นตัวแทนจากรัฐให้เป็นผู้ควบคุมดูแล และอนุญาตให้โสเภณีทำการค้าประเวณีในสถานบริการค้าประเวณีที่ได้รับจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น ซึ่งสถานประกอบการค้าประเวณีจะถูกกำหนดอยู่เฉพาะบริเวณห่างจากโรงเรียน หมู่บ้าน เป็นต้น โดยภายใต้ระบบนี้จะมีการนำกฎหมายอาญา กฎหมายแรงงานคุ้มครองโสเภณี รวมทั้งการควบคุมด้านสุขอนามัย การตรวจสุขภาพตามระยะเวลาที่กำหนด มาใช้ในการกำกับดูแลหญิงค้าบริการอีกด้วย ซึ่งแนวคิดนี้มีประโยชน์ในการควบคุมการแพร่ของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นหลัก นอกจากนั้นรัฐยังได้จัดเก็บภาษีจากการค้าประเวณีด้วย แนวคิดนี้อาจช่วยลดการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ และการเอารัดเอาเปรียบหญิงค้าบริการโดยผู้เป็นธุระจัดหา แต่ผลที่ตามมาจากการดำเนินนโยบายนี้จะทำให้การค้าประเวณีกลายเป็นสถาบันที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งขัดหลักอนุสัญญาของค์การสหประชาชาติที่หลายๆ ประเทศเป็นภาคี แนวคิดนี้มีการใช้ในรัฐเนวาดา สหรัฐอเมริกา รัฐวิกตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย และประเทศเนเธอร์แลนด์

4) แนวคิดยกเลิกการค้าประเวณี (Abolitionism)

แนวคิดนี้เป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดการค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมายและแนวคิดห้ามการค้าประเวณี โดยมีวัตถุประสงค์ต้องการขจัดการค้าประเวณีให้หมดไป ถือว่าการค้าประเวณีโดยตัวมันเองไม่ผิดกฎหมาย แต่กฎหมายยังคงมีการลงโทษการค้าผู้หญิงและเด็กตลอดจนการเป็นธุระจัดหาโดยมีการใช้มาตรการช่วยเหลือผู้ที่ถูกค้าและจัดการลงโทษนักค้ามนุษย์เป็นต้น โดยแนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลส่วนหนึ่งจากอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการปราบปรามการค้าบุคคลและการแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณีผู้อื่น ซึ่งมีใจความหลักว่าระบบโสเภณีนั้นขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รัฐสมาชิกมีหน้าที่ดำเนินการกับบุคคลที่สามที่ก่อให้เกิดการค้าประเวณี และช่วยเหลือหญิงที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์แนวคิด Abolitionism มีการใช้อย่างแพร่หลายในประเทศต่างๆ เช่นอังกฤษ แคนาดา อินเดีย รวมถึงประเทศไทย

5) แนวคิดนอร์ดิกส์ (The Nordic)

แนวคิดนี้พัฒนามาจากแนวคิดยกเลิกการค้าประเวณี (Abolitionism) ซึ่งมีบทลงโทษสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดการค้าประเวณี เช่นเจ้าของสถานบริการ ผู้จัดหา หญิงผู้ให้บริการ รวมทั้งลูกค้า แต่ในความเป็นจริงแล้วตำรวจไม่มีการดำเนินคดีใดๆ กับลูกค้าที่ซื้อบริการทางเพศ และผู้ที่ถูกดำเนินคดีส่วนใหญ่คือหญิงและเด็กที่ให้บริการทางเพศ และจากความล้มเหลวของแนวคิดยกเลิกการค้าประเวณีนี้ ทำให้เกิดแนวคิดนอร์ดิกส์ขึ้นมาและมีการเริ่มต้นจากประเทศสวีเดน โดยเน้นแก้ไขด้านความต้องการหรืออุปสงค์ของการซื้อบริการทางเพศ (Demand Approach) โดยจะมีการลงโทษผู้ซื้อบริการทางเพศแต่จะไม่เอาผิดหญิงค้าบริการ โดยถือปรัญชาว่า

ผู้ที่ขายบริการทางเพศคือเหยื่อและถูกเอาเปรียบจากเป็นผู้เป็นธุระจัดหาหญิงมาค้าประเวณี และผู้ซื้อบริการ นอกจากการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายแล้ว นอร์ดิกส์ยังมีโครงการการศึกษาเพื่อกีดกันการซื้อขายบริการทางเพศและครอบคลุมถึงการสนับสนุนทางด้านสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญเพื่อช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้องออกจากธุรกิจการค้าประเวณี

2.4 สถานการณ์การค้ามนุษย์ และนโยบายป้องกันแก้ไขการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

2.4.1 สถานการ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ประเทศไทยถูกมองว่าเป็นแหล่งค้ามนุษย์รายใหญ่ คือเป็นทั้งประเทสต้นทางที่ส่งผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ไปต่างประเทศ เป็นประเทศปลายทางที่รับเหยื่อจากประเทศเพื่อนบ้าน และเป็นประเทศทางผ่านของการขนส่งผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ชาวเมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และจีนไปยังประเทศที่สาม เช่น สหรัฐอเมริกา ยุโรป ฯลฯ (อุทัย สุขศิริ, 2550, น.34) โดยมีเครือข่ายที่มีการประสานงานอย่างมีระบบ ทั้งนายหน้า ผู้นำพา นายทุน นายจ้าง และบางกรณีผู้ปกครองเด็กเป็นผู้กระทำการค้ามนุษย์เอง เส้นทางการค้ามนุษย์ผ่านชายแดนระหว่างประเทศทั้งด่านที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ วิธีการมีหลายแบบทั้งผ่านด่านรัฐบาลไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แล้วหลบซ่อนอยู่ในประเทศไทยจนเกินเวลาอนุญาต หรือหลบหนีมาทางเรือ รถเมล์ เดินลัดเลาะมาตามป่าเดินข้ามแม่น้ำในขณะที่น้ำลดเดินทางมายังเมืองชายแดนและเมืองใหญ่ในประเทศไทยเป็นแหล่งงาน มีนายทุน นายหน้า และนายจ้าง รับแรงงานอพยพ และผลักภาระเป็นหนี้ให้กับแรงงานอพยพต้องชดใช้ โดยหักจากเงินค่าจ้างที่จะได้รับ วิธีการและรูปแบบการตกเหยื่อการค้ามนุษย์ มีหลายรูปแบบดังนี้

1) นายหน้าในพื้นที่ปลายทางหลอกไปขายให้นายจ้างในพื้นที่เดียวกันหรือในพื้นที่อื่น นายหน้ามาพบเด็กในขณะที่เด็กเกิดปัญหาภาวะวิกฤติของชีวิต และไม่มีที่พึ่ง หลอกล่อเด็กว่าจะหางานให้ทำ โดยให้ข้อมูลเรื่องงานที่ไม่เป็นจริงหรือใช้วิธีมอมยา และนำเด็กไปขายให้กับนายจ้างในกระบวนการค้ามนุษย์ในพื้นที่

2) นายหน้าในประเทศต้นทางส่งต่อให้นายหน้าในประเทศปลายทาง แรงงานจะถูกชักนำเข้าสู่กระบวนการโดยอำนวยความสะดวกเรื่องการเดินทางข้ามประเทศ เช่น ออกเงินค่าใช้จ่ายให้ก่อน แล้วค่อยหักหนี้ภายหลัง หรือใช้จังหวะที่เด็กต้องการความช่วยเหลือในระหว่างการเดินทาง และความไว้วางใจที่เด็กมีต่อนายหน้า นำเด็กขายทอดให้นายหน้าอื่น

3) การถูกขายทอดเป็นช่วงๆ ระหว่างนายหน้าต่อนายหน้า เด็กถูกขายต่อเมื่อสิ้นสุดการทำงานหรือทำงานชดใช้หนี้หมดแล้ว โดยการบังคับข่มขู่ให้เด็กอยู่ในสภาพจำยอม ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่เดินทางไปหาแหล่งงานด้วยตนเอง ไม่มีใครคอยช่วยเหลือ

4) ญาติทำงานในถิ่นปลายทางนำเด็กเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ผู้ปกครองเด็กติดต่อญาติที่งานอยู่ในประเทศไทย ให้ช่วยเป็นผู้ดำนินการประสานงานกับผู้นำพา และนายจ้างที่ต้องการแรงงานเด็ก หรือบางครั้งญาติหาอาชีพเสริมให้ส่งผลให้เด็กเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

5) ผู้ปกครองของเด็กเป็นผู้ค้ามนุษย์เสียเอง ผู้ปกครองได้รับข้อมูลการประกอบอาชีพขอทานในประเทศไทย จากเพื่อนหรือคนรู้จักแนะนำให้รู้จักผู้นำพาไปยังพื้นที่ปลายทาง แล้วให้ลูกหลานทำการขอทาน

6) เพื่อนร่วมอาชีพเป็นผู้ให้ข้อมูลและนำเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์

7) โดยพูดถึงสิ่งล่อใจ เช่นอาหาร รายได้ แต่ไม่เปิดเผยความจริงเรื่องลักษณะงานที่ต้องทำเป็นผู้นำให้พบกับผู้ซื้อบริการ โดยให้ค่าตอบแทนเล็กน้อย

8) นายหน้าในพื้นที่ติดต่อผ่านผู้ปกครองเด็กและเสนอสิ่งล่อใจ นายหน้าซึ่งรู้จักกันเข้ามาติดต่อผู้นำครอบครัว เสนอความช่วยเหลือแก้ปัญหาหนี้สินให้ช่วยหางานให้เด็กมีรายได้ นำพาเดินทางเสมือนเป็นลูหลานตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจจับของเจ้าหน้าที่รัฐ

9) ผู้ให้คำปรึกษาและให้การพึ่งพิงนำสู่กระบวนการค้ามนุษย์ เด็กที่ขาดที่พึ่งพิงหรืออยู่นอกพื้นที่ที่ครอบครัวเคยอาศัย ต้องพึ่งพาคนอื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่หรือหญาติในเรื่องอาหารและที่อยู่อาศัย ผู้ให้การพักพิงมักร่วมกับนายหน้าในพื้นที่ นำเด็กเข้าสู่กระบวนการโดยขายเด็กให้นายหน้า

10) เจ้าหนี้กระทำตนเป็นผู้ค้ามนุษย์ ร้านค้าของชำบริเวณบ้านเช่าที่อาศัยอยู่ให้สินเชื่อเป็นสินค้าบริโภค เมื่อมีหนี้สินคงค้างจำนวนมากเป็นเวลานาน ไม่มีทางใช้คืน ก็ใช้วิธีทวงถามที่รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั้งเอาตัวเด็กไปเป็นตัวประกันการชำระหนี้จนกว่าจะมีการตกลงกันได้

11) ผ่านนายหน้าและผู้นำพาอย่างเป็นระบบ ตามหมู่บ้านต่างๆ ในพื้นที่ประเทศเมียนมาร์ จะมีนายหน้าอยู่หมู่บ้านละ 5-10 คน ออกไปหาเด็กที่อยากทำงานในประเทศไทย หรือบางครั้งเด็กก็มาหานายหน้าให้ช่วยหางานให้เอง เมื่อรวบรวมคนได้ตามจำนวนที่มีการติดต่อจากนายจ้างคนไทยหรือญาติที่ทำงานในประเทศไทย ก็จะพาเดินทางมาพักที่บ้านของผู้นำพา เพื่อรอการนัดหมายจากนายหน้าหรือนายจ้างฝั่งไทย โดยคิดว่าอาหารและที่พักระหว่างที่รอด้วย เมื่อได้รับการนัดหมายล้าวผู้นำพาจะพาไปทำบัตรผ่านแดนแบบอยู่ได้ 1 วัน เมื่อข้ามมาแล้วส่งต่อให้ผู้นำพาฝั่งไทยคนที่ 1 เพื่อประสานงานกับผู้นำพาคนที่ 2 ให้มารับตัว ในช่วงนี้ถ้ายังไม่สะดวกก็ให้เด็ก

ตกค้างที่บ้านผู้นำพาคนที่ 1 โดยคิดค่าที่พักและค่าอาหารเช่นกัน การขนส่งแรงงานไปยังนายหน้าจะมีการส่งต่อเป็นช่วงแต่ละช่วงจะต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งประมาณคนละ 15,000 บาท และพบว่ามักจะมีเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาเกี่ยวข้องในขบวนการนายหน้านี้ด้วย

12) นายหน้าติดต่อเด็กผ่านคนรู้จักเด็ก เป็นการแนะนำเด็กให้รู้จักกับนายหน้า โดยไม่ผ่านกระบวนการให้คำปรึกษา หรือเพียงแต่แจ้งให้ผู้ปกครองทราบว่าเด็กต้องการไปทำงาน ในบางกรณีผู้ปกครองไม่มีความสามารถให้คำปรึกษาได้ เมื่อนายหน้าพาเด็กไปพบนายจ้างแล้ว มักจะเบิกเงินล่วงหน้าเป็นค่านายหน้าไปก่อน ปล่อยให้นายจ้างเจรจากับเด็กเรื่องการหักเงินและทำงานใช้หนี้เอง

13) นายหน้าดักรอแรงงานที่จะกลับบ้านเกิด ขบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติประกอบด้วยกระบวนการจัดหาคน กระบวนการส่งต่อเหยื่อ นายจ้าง กระบวนการป้องกันการส่งกลับภูมิลำเนา และกระบวนการส่งกลับที่กระทำต่อเหยื่อที่ต้องการไปทำงานในประเทศที่สาม โดยนายหน้ากลุ่มนี้จะดักรอแรงงานที่จะกลับบ้านเกิด ณ บริเวณชายแดนประเทศไทย

14) ขบวนการผู้นำพา ประกอบด้วยผู้นำพาหลัก ซึ่งเป็นผู้ประสานงานและอำนวยการขนส่งแรงงานข้ามชาติ โดยมีทีมงานย่อยพาลัดเลาะหลบหนีการตรวจจับกุม และอีกส่วนหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่ทำหน้าที่คอยป้องกัน ปราบปรามสกัดกั้นการอพยพข้ามชาติ ซึ่งมีทีมงานด่านและจุดตรวจตามเส้นทางขนส่ง และนำขบวนขนส่ง เป็นสัญญาณเตือนให้ด่าน และจุดตรวจทราบว่า ภานในเวลา 30 นาทีถึง 1 ชั่วโมงจะมีรถขนส่งแรงงานข้ามชาติมาผ่านด่าน หรือจุดตรวจ

2.4.2 นโยบายป้องกันแก้ไขการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ในการให้ความช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์นั้นผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีกฎหมายและแนวทางปฏิบัติงานเพื่อใช้กำกับการให้ความช่วยเหลือเหยื่อดังกล่าว แต่เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์บางครั้งจะเกี่ยวข้องกับกฎหมาย หรือบทบัญญัติอื่นๆ อีกเช่นถ้าการค้ามนุษย์นั้นไปเกี่ยวข้องกับเรื่องโสเภณี ผู้ที่กระทำจะต้องเข้าข่ายของกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 เป็นต้น กฎหมายสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เช่นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นต้น ซึ่งจะกล่าวอย่างละเอียด ในหัวข้อ 2.6 กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งในกฎหมาย และแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทย แบ่งออกเป็นมาตรการต่างๆ ดังนี้

1) มาตรการดำเนินการทางกฎหมายของไทย ในส่วนของกฎหมายหลักที่ใช้คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ซึ่งมีแนวทางในการจัดการปัญหาดังนี้

1.1) มาตรการการลงโทษ ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 4 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 52 และมาตรา 54 (2) มาตรการป้องกัน เพื่อให้การค้ามนุษย์ลดความรุนแรงลง สิ่งที่ต้องดำเนินการคือมาตรการป้องกันมิให้บุคคลตกเป็นเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์ ในความจริงมาตรการป้องกันมิใช่หน้าที่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แต่ทุกภาคส่วนของสังคมต้องมีส่วนร่วมในการดูแลมิให้บุคคลบางกลุ่มกลายเป็นเหยื่อ บทบาทของภาครัฐในการป้องกันการค้ามนุษย์จะปรากฏในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 แบ่งเป็น ส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนของนโยบาย (Policy) ในมาตรา 15 ให้มีคณะกรรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือ คณะกรรม ปคม. และกำหนดอำนาจหน้าที่ในมาตรา 16 มาตรา 22 ให้มีคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือ คณะกรรมการ ปกค. และกำหนดอำนาจหน้าที่ในมาตรา 23 และส่วนของการปฏิบัติงาน (Operation) ได้กำหนดอำนาจในมาตรา 27 ทั้งการมีหนังสือเรียกบุคคมาให้ถ้อยคำ ตรวจตัวบุคคล ตรวจยานพาหนะ และเข้าไปในเคหสถานเพื่อตรวจค้น ยึด หรืออายัด เมื่อมีเหตุเชื่อว่ามีการค้ามนุษย์ในสถานที่นั้น มาตรา 30 ให้อำนาจในการเข้าถึงข้อมูลทางไปรษณีย์ โทรศัพท์และคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำความผิดค้ามนุษย์ (3) มาตราการคุ้มครอง หลังจากช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์หลุดพ้นจากสภาพการถูกทำร้ายแล้วส่งผู้เกี่ยวข้อง ต้องให้การคุ้มครองบุคคลเหล่านั้นให้ได้รับความเสียหายน้อยที่สุด และเพื่อมิให้บุคคลเหล่านั้นกลับมาเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อีก ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 33 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมเยี่ยวยา ฟื้นฟูและส่งกลับภูมิลำเนา มาตรา 34 ให้พนักงานสอบสวนเรียกสินไหมทดแทน มาตรา 36 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้ความคุ้มครองปลอดภัยทั้งก่อน ขณะ หรือหลังจากดำเนินคดี มาตรา 37 กรณีผู้เสียหายเป็นบุคคลต่างด้าว สามารถอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว มาตรา 42 จัดให้มีกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

1.2) นโยบายแห่งชาติในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยหลักการทั่วไปทางการบริหาร นโยบายจะต้องถูกแปลงออกเป็นแผนงาน เพราะแผนงานจะเป็นรายละเอียดว่าการปฏิบัติงานจะเป็นเช่นไร แผนที่ดีจะต้องสะท้อนเจตจำนงของนโยบายออกมาได้ และแผนที่ดีจะต้องมีการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ดังนั้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะหน่วยงานหลักตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้า

มนุษย์ พ.ศ. 2551 ได้จัดทำแผน “นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตราการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ.2554 - 2559) มีสาระสำคัญคือ (1) นโยบาย (ก) เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ข)ให้ความสำคัญและผลักดันมาตรการป้องกัน การดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือ และการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน และการพัฒนาและการบริหารข้อมูลอย่างมีประสิทธิผล (ค) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ (ง) ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงบริการของรัฐอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (จ) ผลักดันการดำเนินการอย่างจริงจัง เข้มงวด ในการจัดการผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (2) ยุทธศาสตร์และมาตราการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มี 5 ประเด็น ดังนี้ (ก) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการป้องกัน (ข) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการดำเนินคดี (ค) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ (ง) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน และ(จ) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและบริหารข้อมูล

1.3) กลไกในการจัดการปัญหาการค้ามนุษย์ แม้ว่าในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จะมีกฎหมายและนโยบายที่ดี แต่การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามกฎหมายและเกิดการปฏิบัติตามนโยบายนั้นจำเป็นต้องมีกลไกกำกับการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยให้สิ่งที่คาดหวังจะบรรลุผลตามที่ต้องการ (เศกสิน ศรีวัฒนานุกูลกิจ และน้ำทิพย์ เสมอเชื้อ, ม.ป.ป, น.64) ในประเทศไทยนั้นมีกลไกในการปฏิบัติงานดังนี้ (1) กลไกด้านกรรมการ (ก) คณะกรรมการระดับชาติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีการกำหนดคณะกรรมระดับชาติ 2 ชุด คือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปคม.) ตามมาตรา 15 และ 16 มีหน้าที่หลักคือเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีทั้งด้านนโยบายและกฎหมายในเรื่องการค้ามนุษย์ กำหนดยุทธวิธี การวางระเบียบ และกำกับดูแลการปฏิบัติงาน และคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) ตามมาตรา 22 และ 23 โดยมีหน้าที่หลักคือการกำกับการปฏิบัติงานว่าได้ดำเนินการตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงไร พร้อมทำแผนและประเมินผลการปฏิบัติงาน (ข) คณะกรรมการระดับจังหวัด สืบเนื่องจากมาตรา 25 ที่ให้คณะกรรมการ ปคม. หรือคณะกรรมการ ปกค. มีอำนาจตั้งอนุกรรมการ หรือคณะทำงานได้ ซึ่งจากการประชุมคณะกรรมการ ปกค.ครั้งที่ 6/2552 มีคำสั่งให้ตั้งอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติงานการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดโดยมีการกำหนดองค์ประกอบของอนุกรรมการไว้อย่างชัดเจน (ค) นอกจากจะมีคณะกรรมการระดับต่างๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้น ในระดับจังหวัดอีกชุดหนึ่งที่เรียกว่าคณะกรรมการ

ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัดอีด้วยตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ที่เห็นชอบให้มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการด้านการค้ามนุษย์ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และต่างประเทศ โดยคณะกรรมการชุดนี้ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และ(2) กลไกด้านกองทุน ตามมาตรา 42ให้จัดตั้องกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์คุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งที่เป็นคนไทยและชาวต่างประเทศ รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์นอกเหนือจากงบประมาณแผนดินที่จัดสรรให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องใช้ในการปฏิบัติงานของตนอยู่แล้ว

2.5 สถานการณ์ และนโยบายป้องกันแก้ไขการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

2.5.1 สถานการณ์การค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

ภาพของหญิงผู้ค้าบริการในตู้กระจกเป็นสิ่งที่ประเทศไทยมีมานานแล้ว แต่ปัจจุบันกำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยยะสำคัญของหญิงผู้ค้าบริการ นั้นคือ “ความหลากหลายของผู้ที่ประกอบอาชีพนี้” (กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ และคณะ, 2558) จากเดิมผู้ที่ประกอบอาชีพนี้มักเป็นผู้หญิงจากประเทศนั้นๆ ที่เดินทางย้ายถิ่นจากชนบท เข้าสู่เมืองหลวง เพื่อหาช่องทางในการประกอบอาชีพ เป็นการเดินทางย้ายถิ่นเพื่อเข้าหาแหล่งทุน และจุดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นในอดีตโสเภณีที่อยู่ในกรุงเทพฯ จึงเป็นผู้หญิงชาวไทยที่เดินทางมากจากพื้นที่ห่างไกลในต่างจังหวัด แต่ปัจจุบันกลับไม่ปรากฏลักษณะการเดินทางย้ายถิ่นเพื่อเข้ามาประกอบอาชีพค้าบริการในเมืองหลวงเท่าใดนักแต่กลับกลายเป็นผู้หญิงจากที่อื่น โดยพบว่ามักเป็นชาวต่างชาติที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มมากขึ้น อาทิ ผู้หญิงจากประเทศเมียนมาร์ ลาว หรือเวียดนาม ส่วนผู้หญิงไทยที่ประกอบอาชีพนี้ กลับเลือกที่จะเดินทางไปค้าประเวณียังต่างประเทศมากขึ้น เช่นในประเทศญี่ปุ่น หรือเยอรมนี เป็นต้น

ดังนั้นจากกรณีของประเทศไทย เมื่อขยายกรอบการมองเรื่องการค้าประเวณีและโสเภณีไปยังประเทศในกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขงจะเห็นได้ว่า “การค้าประเวณี” กับ “การย้ายถิ่นฐาน” เป็นสิ่งที่เกิดควบคู่กัน และที่สำคัญคือ “กระบวนการค้าประเวณีมีลักษณะเป็นพลวัต” เห็นได้ชัดเจนคือกรณีของโสเภณีที่เป็นคนไทยเริ่มไปขายบริการให้กลุ่มลูกค้าชาวต่างชาติเพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกันหญิงสาวชาวต่างชาติก็อพยพเข้ามาในประเทศไทยเพื่อค้าประเวณีให้กับชาวไทยเพิ่มขึ้น หรือกล่าวอีกนัยยะหนึ่งคือ “วงโคจรของการอพยพย้ายถิ่นเพื่อการค้าประเวณีจึงขยายวงกว้างออกไปสู่พื้นที่

ชายขอบมากขึ้นเรื่อยๆ นั่นเอง” จากรายงานสถานการณ์และการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ประจำปี พ.ศ. 2553 ระบุว่าในแต่ละปี อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งรวมถึงภาคใต้ของจีน ลาว เมียนมาร์ ไทย กัมพูชา และเวียดนาม มีผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์มากกว่า 400,000 คน และประเทศไทยถือเป็นประเทศที่เป็นทั้ง 3 สถานะคือ สถานะต้นทาง โดยมีการแสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สถานประเทศทางผ่าน คือ ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านเพื่อส่งออกการค้ามนุษย์ไปยังประเทศอื่น และสถานะประเทศปลายทาง คือเป็นแหล่งซื้อขายและแสวงหาประโยชน์จากบุคคลเหล่านั้น โดยพบมากที่สุดการแสวงประโยชน์ในรูปแบบการค้าประเวณี โดยมีเหยื่อเป็นเด็กผู้หญิงทั้งที่เป็นคนไทย และจากประเทศเพื่อนบ้านนั่นเอง

จากจุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 84 เรื่องการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ได้ระบุถึงสถานการณ์การค้ามนุษย์ในปัจจุบัน พบว่านับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 เป็นต้นมา ประกอบกับสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทยทั้งสามประเทศ ได้แก่เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ซึ่งมีปัญหาไม่สงบภายในประเทศมาตั้งแต่ยุคสงครามเย็น ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในประเทศเหล่านั้นย่ำแย่ตามไปด้วย ประกอบกับในช่วงเวลาเดียวกันนั้น การพัฒนาทางเศรษฐกิจของไทยมีความเจริญก้าวหน้ากว่าประเทศโดยรอบ จึงส่งผลให้ประชาชนจากทั้งสามประเพศพากันอพยพหลั่งไหลเข้ามาทำงานทำในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยในจำนวนนี้ได้รวมไปถึงการอพยพย้ายถิ่นของผู้หญิงเพื่อเดินทางมาค้าบริการทางเพศในประเทศไทยทั้งแบบเต็มใจและถูกล่อลวงมา ดังนั้นแม้การปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างหนักจากรัฐบาลไทยที่ผ่านมาจะทำให้ปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีเหยื่อเป็นคนไทยจำนวนลดลง แต่ในทางกลับกันขบวนการค้ามนุษย์ได้หันไปแสวงหาประโยชน์จากเหยื่อที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นแทน และประเทศในลุ่มแม่น้ำโขงที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกค้ามนุษย์นั้นได้แก่ เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และเวียดนาม

1) ประเทศเมียนมาร์ ชาวเมียนมาร์จำนวนมากเดินทางออกนอกประเทศเพื่อหนีจากสภาวะที่ยากลำบากทางเศรษฐกิจ ปัญหาความขัดแย้งภายในอันนำไปสู่การสู้รบที่ยืดเยื้อและกินระยะเวลายาวนาน การถูกเกณฑ์แรงงานและการละเมิดสิทธิมนุษย์ชน สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุให้ประชากรในประเทศต้องดิ้นรนหาหนทางที่ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว โดยวิธีการหนึ่งที่เป็นที่นิยมกันคือการย้ายถิ่นเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่มีสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่ ดีกว่า เพื่อมองหาช่องทางและโอกาสในการทำงานและปลายทางหลักของแรงงานเมียนมาร์เหล่านั้นก็คือประเทศไทย โดยในจำนวนคนเมียนมาร์กว่าสามล้านคนที่เดินทางออกจากประเทศกว่าครึ่งหนึ่งเดินทางมายังประเทศไทย จากเอกสาร Transnational Organized Crime in East Asia and the Pacific โดย UNODC ได้ระบุว่าสถิติในปี พ.ศ.2553 แรงงานชาวเมียนมาร์ที่อพยพเข้ามา

แบบถูกกฎหมายนั้นคิดเป็นสัดส่วน 87 % ของแรงงานต่างด้าวทั้งหมดที่เข้ามาในประเทศไทย เพราะการเดินทางข้ามพรมแดนระหว่างไทยและเมียนมาร์ไม่ยุ่งยาก อีกทั้งยังมีโอกาสในการหางานทำเพราะสภาพทางเศรษฐกิจของไทยกำลังเจริญเติบโตทำให้มีความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมาก แต่สิ่งที่น่ากังวลคือการเดินทางข้ามพรมแดนของชาวเมียนมาร์ส่วนใหญ่เป็นการข้ามประเทศแบบผิดกฎหมาย (Illegal Migration) สิ่งนี้กลายเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวเมียนมาร์ย้ายถิ่นหลายคนตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์เพราะไม่มีสถานะเป็นพลเมือง จึงเปราะบางและไม่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย เหยื่อเหล่านี้ถูกนำเข้ามายังประเทศไทยด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน ทั้งการใช้แรงงาน การขอทาน และการค้าประเวณี

2) ประเทศลาว มีสถานะเป็นประเทศต้นทางในกระบวนการค้ามนุษย์เช่นเดียวกับเมียนมาร์ เพราะความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมที่ล้าหลังกว่าประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบส่งผลให้ผู้คนต่างเลือกที่จะอพยพย้ายถิ่นเพื่อมาหางานทำในประเทศไทยและเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะถูกล่อลวงให้เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ในท้ายที่สุด โดยเหยื่อส่วนใหญ่จากประเทศลาวจะเป็นหญิงและเด็ก ซึ่งถูกล่อลวงเพื่อนำมาขายในงานหลายประเภท ทั้งการบังคับใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมขนาดเล็ก ร้านอาหาร แรงงานรับใช้ในบ้าน และกิจกรรมประมง แต่ที่พบมากที่สุดสำหรับแรงงานอพยพชาวลาวเห็นจะเป็นการค้าประเวณี เพราะรูปร่างหน้าตาของเหยื่อจากประเทศลาวมักจะเป็นที่ถูกใจของกลุ่มลูกค้าอีกทั้งยังสามารถสื่อสารทางภาษากันรู้เรื่อง ตลอดจนราคาในการซื้อบริการที่ถูกมากทำให้กลุ่มค้าประเวณีจากลาวเป็นที่ต้องการของตลาดในประเทศไทยเป็นอย่างมาก

จากรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์โดยมูลนิธิกระจกเงาระบุว่า หญิงชาวลาวส่วนมากจะเดินทางข้ามมายังฝั่งไทยเพื่อค้าบริการทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่บริเวณชายแดนและกลุ่มจังหวัดที่มีความเจริญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ซึ่งกลายเป็นพื้นที่ทางผ่านและพื้นที่ปลายทางของการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าประเวณีในรูปแบบของซ่องและร้านคาราโอเกะ โดยพื้นที่ใจกลางเมืองและอำเภอที่ติดชายแดนของจังหวัดอุดรธานี หนองคาย ถือเป็นแหล่งขายบริการทางเพศที่รุนแรงที่สุด นอกจากนี้แล้วในพื้นที่จังหวัดชายแดนที่ติดกับแม่น้ำโขงตั้งแต่หนองคาย นครพนม มุกดาหาร จนกระทั่งถึงอุบลราชธานี ประสบปัญหามีเด็กลาวถูกนำมาค้าบริการทางเพศแอบแฝงตามสถานบริการต่างๆ ในขณะเดียวกัน จังหวัดชายแดนลุ่มแม่น้ำโขงยังเป็นทางผ่านให้ “นักล่าประเวณี” จำนวนมาก ข้ามแดนเข้าไปซื้อบริการทางเพศเด็กในประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย โดยเฉพาะด้านจังหวัดหนองคาย มุกดาหาร สุรินทร์ และศรีสะเกษ นอกจากการนำเด็กมาขายบริการทางเพศ ในพื้นที่ชายแดนแล้วพบว่ามีการเคลื่อนย้ายเด็กจากประเทศลาวไปยัง

ร้านคาราโอเกะและซ่อง ในพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และเลยไปถึงชายแดนทางภาคใต้ของประเทศไทยอีกด้วย

3) ประเทศกัมพูชาและเวียดนาม สำหรับประเทศกัมพูชามีสถานะเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของเส้นทางการค้ามนุษย์ ในมิติของประเทศต้นทาง เหยื่อชาวกัมพูชาที่ถูกนำมาแสวงประโยชน์ในประเทศไทยนั้น มีพื้นที่ต้นทางจากเขตอำเภอปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนเจย และจังหวัดพระตะบอง โดยจะเดินทางผ่านช่องทางที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือ ด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด สำหรับวัตถุประสงค์ในการค้ามนุษย์จากกัมพูชามายังประเทศไทยนั้น จะค้ามาเพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ มากกว่าการค้าประเวณี เช่นเด็กชาวกัมพูชาถูกค้ามายังประเทศไทยเพื่อขอทาน ส่วนหญิงกัมพูชาจะถูกค้ามาเป็นแรงงานรับใช้ตามบ้านและแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังมีการเข้ามาเร่ขายดอกไม้ กระดาษทิชชูลูกอม หรือหมากฝรั่ง แต่ถึงกระนั้นการค้ามนุษย์จากัมพูชาเข้าสู่ประเทศไทยยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือการค้ามนุษย์เพื่อนำไปใช้แรงงานเยี่ยงทาสกับการค้ามนุษย์เพื่อการค้าบริการทางเพศ นอกจากนี้ประเทศกัมพูชายังเป็นทางผ่าน เป็นช่องทางที่หญิงชาวเวียดนามเดินทางมาค้าบริการทางเพศในประเทศไทยได้อีกด้วย แต่ในมิติของประเทศปลายทางกัมพูชากลับเป็นประเทสที่น่าจับตามองในฐานะตลาดค้าบริการทางเพศแหล่งใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีรายงานว่าตลาดการค้าบริการทางเพศในกัมพูชามีแนวโน้มที่จะเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น โดยเหยื่อส่วนใหญ่ที่ค้าประเวณีในกัมพูชาคิดเป็นชาวกัมพูชาเอง 63% เวียดนาม 32% และอื่นๆ อีก 5% (Transnational Organized Crime in East Asia and the Pacific, 2013) โดยกลุ่มลูกค้าจะเป็นนักท่องเที่ยวและนักลงทุนที่เดินทางเข้ามาในกัมพูชา

ตารางที่ 2.1 สรุปข้อมูลประเทศกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง สถานะ และลักษณะการค้ามนุษย์ต่อประเทศไทย

ประเทศ	สถานะกับการค้ามนุษย์ต่อประเทศไทย	ลักษณะการค้ามนุษย์ต่อประเทศไทย
ประเทศเมียนมาร์	ประเทศต้นทางการค้ามนุษย์	การเดินทางข้ามพรมแดนของชาวเมียนมาร์ส่วนใหญ่เป็นการข้ามประเทศแบบผิดกฎหมาย (Illegal Migration) เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวเมียนมาร์ย้ายถิ่นหลายคนตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์เพราะไม่มีสถานะเป็นพลเมืองจึงเปราะบางและไม่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย เหยื่อ

ตารางที่ 2.1 สรุปข้อมูลประเทศกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง สถานะ และลักษณะการค้ามนุษย์ต่อประเทศไทย (ต่อ)

ประเทศ	สถานะกับการค้ามนุษย์ต่อประเทศไทย	ลักษณะการค้ามนุษย์ต่อประเทศไทย
		เหล่านี้ถูกนำเข้ามายังประเทศไทยด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน ทั้งการใช้แรงงาน การขอทาน และการค้าประเวณี
ประเทศลาว	ประเทศต้นทาง	การอพยพย้ายถิ่นเพื่อมาหางานทำในประเทศไทยและเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะถูกล่อลวงให้เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ใน
		ท้ายที่สุด โดยเหยื่อส่วนใหญ่จากประเทศลาวจะเป็นหญิงและเด็ก ซึ่งถูกล่อลวงเพื่อนำมาขายในงานหลายประเภท ทั้งการบังคับใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมขนาดเล็ก ร้านอาหาร แรงงานรับใช้ในบ้าน และกิจกรรมประมง แต่ที่พบมากที่สุดสำหรับแรงงานอพยพชาวลาวเห็นจะเป็นการค้าประเวณี
ประเทศกัมพูชา	ประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง	การค้ามนุษย์จากกัมพูชามายังประเทศไทยนั้น จะค้ามาเพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ มากกว่าการค้าประเวณี เช่นเด็กชาวกัมพูชาถูกค้ามายังประเทศไทยเพื่อขอทาน ส่วนหญิงกัมพูชาจะถูกค้ามาเป็นแรงงานรับใช้ตามบ้านและแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังมีการเข้ามาเร่ขายดอกไม้ กระดาษทิชชูลูกอม หรือหมากฝรั่ง แต่ถึงกระนั้นการค้ามนุษย์จากัมพูชาเข้าสู่ประเทศไทยยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือการค้ามนุษย์เพื่อนำไปใช้แรงงานเยี่ยงทาสกับการค้ามนุษย์เพื่อการค้าบริการทางเพศ นอกจากนี้ประเทศกัมพูชายังเป็นทางผ่าน เป็นช่องทางที่หญิงชาวเวียดนาม
		เดินทางมาค้าบริการทางเพศในประเทศไทยได้อีกด้วย แต่ในมิติของประเทศปลายทางกัมพูชากลับเป็นประเทศที่น่าจับตามองในฐานะตลาดค้าบริการทางเพศแหล่งใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

ดังนั้น เราจะเห็นว่ากระบวนการค้าบริการทางเพศในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขงนั้น มีพลวัตรของการเปลี่ยนแปลงเกินขึ้นอยู่ตลอดเวลา จากงานศึกษาหลายชิ้นได้มีการวิเคราะห์ว่าปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของโสเภณีเกิดจากแรงงานผลักของปัจจัยหลายด้าน ไม่ใช่แค่ด้านเศรษฐกิจการเมือง และสังคม แต่ยังรวมไปถึงปัจจัยทางเพศสภาวะ (Gender) หรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศระหว่างชายและหญิง กล่าวคือในการอพยพเคลื่อนย้ายถิ่น ผู้ชายจะมีอิสระมากกว่าผู้หญิงสาเหตุส่วนใหญ่ของการย้ายถิ่นฐานเป็นเรื่องของการย้ายที่อยู่เพื่อจุดประสงค์ในการทำงานมากกว่าเงื่อนไขทางสังคมและครอบครัว ในทางตรงกันข้ามผู้หญิงจะมีเงื่อนในการย้ายถิ่นมากกว่าผู้ชาย คือผูกโยงกับการโยกย้ายตามครอบครัวตามสามี หรือการแต่งงาน เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันผู้หญิงกลับถูกสังคมมองให้เป็นเสาหลักของครอบครัวมากกว่าผู้ชาย คือถูกมองให้เป็นฝ่ายรักษาความสัมพันธ์และยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจให้ครอบครัว ถูกคาดหวังว่าจะเป็นผู้ที่ส่งเงินกลับมาช่วยเหลือครอบครัวมากกว่าผู้ชาย ดังนั้นระบบความสัมพันธ์ของครอบครัวในประเทศต้นทางจึงเป็นอีกมิติทางสังคมที่มีส่วนผลักดันให้ผู้หญิงเข้าสู่วงการของการค้าประเวณีเช่นกัน อย่างไรก็ดีเป็นที่น่าสังเกตว่าประเด็นทางสังคมมีความซับซ้อนกว่านั้นมาก จุดเล็กสุดของสังคมซึ่งคือครอบครัวนั้นนับมีบทบาทสำคัญ เพราะครอบครัว ตลอดจนหมู่บ้าน มีทัศนะต่อการย้ายถิ่นเพื่อหางานทำของคนภายในหมู่บ้านที่ไม่ใช่แค่การคำนึงแต่รายได้ของตนเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับรายได้เมื่อเทียบกับครอบครัวอื่นในหมู่บ้านด้วย เช่นหากมีลูกหลานของบ้านใดออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน ก็จะมีเปรียบเทียบกันระหว่างครัวเรือนในหมู่บ้านนั้น จึงเกิดเป็นย้ายถิ่นเพื่อการทำงานตามกันมาและพัฒนากลายมาเป็นเครือข่ายมีการชักชวนกันมาหางานทำนอกพื้นที่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านเครือข่ายภายในหมู่บ้านนี้สำคัญมาก เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้การค้าประเวณี รวมไปถึงการค้ามนุษย์ ในรูปแบบอื่นๆ ยังคงอยู่

จากแนวคิดข้างค้นจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการค้าประเวณีมีทั้งการบีบคั้นทางเศรษฐกิจ แรงกดดันจากครอบครัว สังคม ตลอดจนการเมืองและอคติทางเพศ ผู้หญิงที่อยู่ในสถานะของ “โสเภณี” ไม่ว่าจะด้วยความสมัครใจ หรือไม่ก็ตามจะถูกกฎหมาย หรือผิดกฎหมาย ต่างก็ตกอยู่ในสภาวะที่อ่อนแอ และถูกกระทำได้โดยง่าย วลีที่ว่า “ไม่มีงานอื่นที่หาได้” สำหรับผู้หญิงที่ด้อยการศึกษาและเป็นแรงงานไร้ฝีมือ จึงเป็นการมองเพียงว่าผู้หญิงเหล่านี้เป็นผู้อ่อนแอในสังคม จึงถูกผลักดันให้จำกัดอยู่แต่ในงานนอกระบบ หรืองานประเภทกึ่งผิดกฎหมาย สถานภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่มั่นคงทำให้ต้องพาคนอื่น และในสภาพที่เลือกไม่ได้ เพราะสถานภาพทางกฎหมายที่เปราะบางฐานะทางสังคมที่เสียเปรียบ ผู้หญิงเหล่านี้ จึงง่ายต่อการถูกแสวงหาประโยชน์ และถูกละเมิดโดยผู้ที่จ้องจะแสวงหาประโยชน์นั่นเอง

2.5.2 นโยบายป้องกันแก้ไขการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

จากสถิติการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงพบว่าหนึ่งในรูปแบบที่เกิดขึ้นมาก ได้แก่ การบังคับค้าประเวณี และพบว่ารายได้จากการบังคับประเวณี มีมูลค่าสูงถึง 181 ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี (UNODC, 2013) ดังนั้นเพื่อขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในระดับประเทศและระดับข้ามชาติ ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงได้แก่ ไทย กัมพูชา จีน เมียนมาร์ ลาว และเวียดนาม จึงได้ลงนามร่วมกันใน “ความร่วมมือระดับรัฐมนตรีของประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (Coordinated Mekong Ministerial Initiative against trafficking: COMMIT)” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความร่วมมือระหว่างรัฐบาล 6 ประเทศเพื่อร่วมกันต่อต้านการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ รวมถึงการค้าหญิงและเด็กเพื่อประโยชน์ทางเพศ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559)

ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงได้เปลี่ยนระบบกฎหมายใหม่โดยถือว่าการค้าประเวณีเป็นสิ่งผิดกฎหมาย และได้ตรากฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์และการค้าบริการทางเพศ โดยประเทศต่างๆ ได้มีการปราบปรามการค้าประเวณีอย่างจริงจัง (กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ และคณะ, 2558, น.40) และในระยะเวลา 10 ปี แหล่งค้าบริการทางเพศปริมาณลดลงอย่างชัดเจน จากการสำรวยในปี ค.ศ. 2008 มีจำนวนซ่องอยู่ 108 ซ่อง และหญิงขายบริการ 765 คน หลังจากการปราบปรามของเจ้าหน้าที่รัฐ พบว่าในปี ค.ศ. 2009 จำนวนซ่องและหญิงขายบริการมีจำนวนลดลง เหลือ 36 ซ่อง และ หญิงขายบริการลงลงเหลือ 248 คน แต่อย่างไรก็ตามมีการดำเนินะธุรกิจค้าบริการทางเพศแฝงอยู่ตามสถานบันเทิงเพิ่มมากขึ้น โดยในปี ค.ศ.2009 อัตราหญิงขายบริการตามร้านคาราโอเกะเพิ่มขึ้น ร้อยละ 87.59 ร้านนวดเพิ่มขึ้น ร้อยละ 390.21 ลานเบียร์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 347.21 และสถานบันเทิงอื่นๆ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 137.09

นอกจากนี้ ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงได้ดำเนินโครงการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัย (100% Condom Use Programs : 100% CUPs) ซึ่งมีมาตราการบังคับให้สถานบริการทางเพศ ต้องให้ผู้ที่มาใช้บริการทุกคนต้องใช้ถุงยางอนามัย โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะแจกถุงยางอนามัยให้ไว้กับสถานบริการ และมีความร่วมจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการติดตามผลเรื่องนี้ด้วย ซึ่งบางประเทศ โครงการ 100% CUPs จะมีการลงทะเบียนหญิงขายบริการ การบังคับตรวจสุขภาพและการตรวจเชื้อเอชไอวี ผลสำรวจหลังดำเนินโครงการ 100% CUPs นั้น พบว่าจำนวนการติดเชื้อโรคเพศสัมพันธ์ (STI/HIV) ในหญิงขายบริการและลูกค้าลดลง และจากรายงาน UNAIDS พบว่าในปี ค.ศ. 2005 ถึง ค.ศ. 2013 จำนวนอัตราการตายของผู้ติดเชื้อเอดส์มีจำนวนลดลงเช่นประเทศกัมพูชาลดลงร้อยละ 72 ประเทศไทยลดลงร้อยละ 56 ประเทศเมียนมาร์ลดลงร้อยละ 29 แต่ในขณะที่มีการปราบปรามการค้าประเวณีอย่างจริงจัง และดำเนินโครงการ 100% CUPs ดูแล้วค่อนข้าง

ประสบความเสร็จเป็นที่น่าพึงพอใจ จากข้อมูลธุรกิจการค้าประเวณี และการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ได้มีจำนวนลดลงอย่างมาก แต่กลับพบว่าจำนวนการฝ่าฝืนสิทธิมนุษยชนได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่อันมิชอบของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

2.6 อนุสัญญา พิธีสาร ข้อตกลงระหว่างประเทศ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ประเทศไทยได้มีการบังคับใช้กฎหมายเฉพาะและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ดังนี้ (จาตุรงค์ บุณยรัตนสุนทร, ม.ป.ป., น.27-37)

2.6.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2551 สาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ สรุปได้ประเด็นสำคัญ 4 ประการ คือ

1) นิยามความหมาย มีการให้คำนิยามและขอบเขตของการค้ามนุษย์ ที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ครอบคลุมลักษณะของการกระทำความผิด โดยเป็นคำนิยามที่สอดคล้องไปกับพิธีสารเพื่อการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก โดยครอบคลุมกลุ่มผู้เสียหายที่เป็นชายด้วย ดังนั้นกฎหมายไทย จะมีความพร้อมในการประสานงานในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และสามารถดำเนินการไปตามกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้

2) เพิ่มอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย มีการระบุอัตราโทษฐานความผิดการค้ามนุษย์ที่ชัดเจน โดยสามารถบังคับใช้ลงโทษได้ทั้งผู้กระทำผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลได้ทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยจำแนกระวางโทษ ดังนี้ กระทำแก่บุคคลอายุเกิน 18 ปี มีโทษจำคุกตั้งแต่ 4 - 10 ปี และปรับตั้งแต่ 80,000 - 200,000 บาท กระทำแก่บุคคลอายุเกิน 15 - 18 ปี มีโทษจำคุกตั้งแต่ 6 - 12 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000 -240,000 บาท และกระทำแก่บุคคลอายุไม่เกิน 15 ปี มีโทษจำคุกตั้งแต่ 8 - 15 ปี และปรับตั้งแต่ 160,000 - 300,000 บาท ในกรณีที่เป็นนิติบุคคลต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 200,000 - 1,000,000 บาท นอกจากนี้ในกรณีที่ผู้กระทำผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องระวางโทษเป็น 2 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น และถ้าเป็นสมาชิกในคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการทุกคณะตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องระวางโทษเป็น 3 เท่า

การให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ในการสืบสวนสอบสวน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะประกอบด้วยพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ รวมทั้งข้าราชการที่ดำรง

ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับสาม โดยรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจเพิ่มขึ้น เช่นมาตรา 27 สามารถมีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหลักฐานได้ สามารถเข้าตรวจตัวบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจเป็นผู้เสียหาย ตรวจค้นยานพาหนะ หรือเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจค้น ยึดหรืออายัด หรือเพื่อช่วยผู้เสียหาย โดยมาตรา 29 อาจจัดให้ผู้เสียหายอยู่ในการคุ้มครองเป็นการชั่วคราวไม่เกิน 24 ชั่วโมง และในกรณีที่มีความจำเป็นให้สามารถร้องขอต่อศาลในการขออนุญาตให้การคุ้มครองเป็นการชั่วคราวได้ โดยศาลอนุญาตได้ไม่เกิน 7 วัน โดยกำหนดเงื่อนไขใดๆ ก็ได้ และให้จัดอยู่ในสถานที่ดูแลซึ่งไม่ใช่ห้องขัง อย่างไรก็ตาม นอกจากนี้ตามมาตรา 30 พนักงานเจ้าหน้าที่ยังสามารถยื่นคำขอต่อผู้มีอำนาจเพื่อให้มีคำสั่งให้ได้มาซึ่งเอกสาร หรือข้อมูลข่าวสารได้ ทั้งนี้กฎหมายได้กำหนดขอบเขตของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้โดยจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในกฎหมายเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ในการใช้อำนาจดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการขออนุญาตต่อศาล การรายงานผู้บังคับบัญชา อีกทั้งยังต้องแสดงบัตรประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย

นอกจากนี้ยังให้อำนาจพนักงานอัยการสามารถนำผู้เสียหาย หรือพยานบุคคลเพื่อสืบพยานไว้ก่อนได้ โดยระบุการกระทำผิด และเหตุแห่งความจำเป็น ทั้งนี้เพื่อเร่งรัดให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ตามมาตรา 31 โดยในการขอให้มีการสืบพยานไว้ก่อนตามกฎหมายและความผิดฐานการค้ามุษย์ถือเป็นความผิดมูลฐาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งการกำหนดดังกล่าวจะช่วยให้สามารถใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งอำนาจในการยึดทรัพย์ตามกฎหมายปราบปรามการฟอกเงินเอื้อต่อการปราบปรามขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติ

3) ให้การคุ้มครองผู้เสียหายเข้มแข็งขึ้น โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้รับมอบหมายให้พิจารณาความช่วยเหลือที่เหมาะสมด้านที่พัก อาหาร การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟู การให้การศึกษา การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหาย และการอนุญาตให้ทำงานเป็นการชั่วคราวตามกฎหมาย โดยคำนึงถึงเหตุผลด้านมนุษยธรรมเป็นหลัก มีรายละเอียดดังนี้

การจัดสถานที่คุ้มครองชั่วคราว และสถานคุ้มครองหลัก ซึ่งในขณะนี้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้มอบหมายให้จัดบริการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายในการรับรองการดำเนินงานตามกฎหมาย ได้แก่ การจัดสถานที่ให้การคุ้มครองชั่วคราว ตามมาตรา 29 ซึ่งจะใช้เป็นสถานที่ในการสอบข้อเท็จจริงบุคคลที่อาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยจัดสถานที่สัมภาษณ์และดูแลอย่างเหมาะสมคำนึงหลักสิทธิมนุษยชนโดยเคร่งครัด และมาตรการและจัดสถาน

คุ้มครองผู้เสียหายมีการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆระหว่างการดูแล รวมทั้งการพัฒนาอาชีพ ทั้งนี้นัยตามมาตรนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงการให้ผู้เสียหายเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น โดยให้มีการแจ้งสิทธิของผู้เสียหายที่พึงได้รับการคุ้มครองในแต่ละขั้นตอน ขอบเขตและระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือ และต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายก่อนด้วย รวมทั้งแจ้งสิทธิที่จะเรียกและรับค่าสินไหมทดแทน โดยให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความแตกต่างทางเพศ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ ประเพณี วัฒนธรรมของผู้เสียหาย

เพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้เสียหาย กรณีผู้เสียหายที่เป็นชาวต่างชาติสามารถได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราว และได้รับอนุญาตให้ทำงานเป็นการชั่วคราวตามมาตรา 37 โดยการขอผ่อนผันตามมาตรานี้ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟู หรือการเรียกร้องสิทธิของผู้เสียหาย

สิทธิในการได้รับการคุ้มครองพยาน (มาตรา 36) โดยระบุการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยทุกระยะไม่ว่าก่อน ระหว่างหรือหลังการดำเนินคดี และสามารถได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาด้วย ซึ่งประเด็นท้าทายตามมาตรนี้ ได้กำหนดให้รัฐบาลไทยได้ประสานหน่วยงานในประเทศต้นทางและปลายทางให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้เสียหายและบุคคลในครอบครัวอย่างต่อเนื่องด้วย

การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของผู้เสียหาย พระราชบัญญัตินี้กำหนดโทษแก่ผู้ที่เผยแพร่ภาพหรือเสียงผ่านสื่อใดๆ ให้รู้ถึงชื่อ สกุล ประวัติ ที่อยู่ ที่ทำงานสถานศึกษา ของเหยื่อการค้ามนุษย์ โดยมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ยกเว้นผู้เสียหายยินยอมเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหายเอง หรือเพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหาย

4) กลไกสนับสนุนการดำเนินงาน โดยกฎหมายได้กำหนดให้มีกลไกต่างๆ ในระดับชาติเพื่อรองรับการดำเนินงานตามกฎหมาย ดังนี้

4.1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) โดยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ มีปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเลขานุการ มีอำนาจในการกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์แนวทางการศึกษาวิจัยปรับปรุงกฎหมาย

4.2) คณะกรรมการประสานและกำกับนโยบายการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปกค.) มีรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีรองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเลขานุการทำหน้าที่จัดทำและกำกับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและการพัฒนาศักยภาพบุคลากร รวมทั้งการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ซึ่ง คณะกรรมการชุดนี้ถือเป็นกลไกขับเคลื่อนในระดับหน่วยปฏิบัติ

4.3) กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้ถูกระบุไว้ในกฎหมายด้วยเพื่อให้มีเงินสำหรับการป้องกันและปราบปราม การสงเคราะห์เยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุน มีระเบียบเบิกจ่ายรองรับ ทั้งนี้รัฐบาลได้กำหนดให้นำเงินทุนที่เหลือจากกองทุน 1 ล้านบาท ที่ได้มาจากการประกาศเป็นวาระแห่งชาติ มาเป็นทุนประเดิมให้แก่กองทุนตามกฎหมายนี้ ซึ่งกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองความปลอดภัยให้กับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ช่วยให้เดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักร หรือกลับถิ่นทีอยู่ และช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยที่มาของเงินกองทุนประกอบด้วย งบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีเงินบริจาคเงินอุดหนุนจากต่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

2.6.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2539 มีสาระสำคัญดังนี้ คือ

1) มีการนิยมความหมายที่กล่าวถึงการค้าประเวณี และสถานการค้าประเวณีตามมาตรา 4

2) มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนดโทษแก่ผู้ที่เข้ามาติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตาม หรือรบเร้าบุคคลตามถนนหรือสาธารณสถาน หรือสถานที่อื่นใดเพื่อการค้าประเวณีตามมาตรา 5 และผู้ที่เข้าไปมั่วสุมในสถานที่ค้าประเวณี เพื่อประโยชน์ในการค้าประเวณีของตนเองหรือผู้อื่นตามมาตรา 6

3) มีการบัญญัติความผิดและบทกำหนดโทษแก่ผู้กระทำชำเรา หรือกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ของตนเอง หรือผู้อื่นในสถานการค้าประเวณี ไว้ในมาตรา 8 หากกระทำแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี โดยบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงหกหมื่นบาท กระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท โดยกถ้าเป็นการกระทำต่อคู่สมรสของตน หากมิใช่เพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น ผู้กระทำก็ไม่มีความผิด

4) มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนดโทษแก่ผู้เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไป ซึ่งบุคคลใดให้เพื่อบุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี แม้บุคคลนั้นจะยินยอมก็ตาม และไม่ว่ากระทำการต่างๆ อันประกอบเป็นความผิดนั้นจะได้กระทำภายใน หรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และจำแนก

ระวางโทษกรณีกระทำแก่ผู้อายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท และกรณีหากกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท

5) มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนดโทษแก่ผู้เป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณีผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท โดยมีการจำแนกระวางโทษ ถ้ากิจการหรือสถานการค้าประเวณีตามวรรคหนึ่ง มีบุคคลซึ่งมีอายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท และถ้าเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีทำการค้าประเวณีอยู่ด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท ตามมาตรา 11

6) มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนดโทษแก่ผู้หน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำร้ายร่างกาย หรือขู่เข็ญ ด้วยประการใดๆ เพื่อให้ผู้อื่นกระทำการค้าประเวณี ระวางโทษจำคุกสิบปีถึงยี่สิบปี และปรับสองแสนบาทถึงสี่แสนบาท ตามมาตรา 12

2.6.3 พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 14 ตุลาคม 2539 มีสาระสำคัญดังนี้

1) พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติถึงการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงหรือเด็กไว้ครอบคลุมถึงการซื้อ ขาย จำหน่ายพามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขังซึ่งหญิง หรือเด็ก หรือจัดให้หญิงหรือเด็กกระทำการหรือยอมรับการกระทำใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจาร หรือเพื่อแสวงประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ไม่ว่าหญิงหรือเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา 5

2) ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย โดยมาตรา 4 ได้ระบุคำนิยามของคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ไว้ว่า หมายถึงข้าราชการไม่ต่ำกว่าระดับ 3 หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 9 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ระบุในมาตรา 5 มีอำนาจดังต่อไปนี้

1) มีหนังสือเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสาร หรือพยานหลักฐาน

2) ตรวจตัวหญิงหรือเด็กที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ระบุในมาตรา 5 แต่ถ้าผู้เสียหายเป็นหญิงหรือเด็กหญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ

3) ตรวจค้นสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ แต่การตรวจค้นสถานที่ให้กระทำในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการทันทีหญิงหรือเด็กนั้นอาจถูกใช้กำลังประทุษร้าย หรือผู้กระทำผิดจะ ทำการโยกย้ายหรือซ่อนเร้นหญิงหรือเด็กนั้นเสียก่อน พนักงานเจ้าหน้าที่จะทำ การตรวจค้นสถานที่ในเวลากลางคืนก็ได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี กรมตำรวจ หรือผู้ที่อธิบดีกรมตำรวจมอบหมายสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายสำหรับในเขตจังหวัดอื่น

2.6.4 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

กฎหมายฉบับนี้มีประเด็นที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ที่ระบุไว้ใน 2 หมวด การเข้าและออกนอกราชอาณาจักร ได้แก่

1) มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนดโทษกรณีบุคคลไม่เดินทางเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักรตามช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง ตามมาตรา 11 ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 20,000 บาท ตามมาตรา 62

2) ระบุห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเข้ามาเพื่อเป็นการค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากร หรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา 12

3) มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนดโทษสำหรับผู้นำ หรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 10,000 บาท ตามมาตรา 63 การแก้ไขเพิ่มโทษ

4) มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนดโทษแก่ผู้อุปการะ หรือช่วยด้วยประการใดๆ ให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง พ้นการจับกุม ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับไม่เกิน 50,000 บาท ตามมาตรา 64

5) มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนดโทษแก่ผู้อยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการอนุญาตสิ้นสุด หรือถูกเพิกถอน ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 20,000 บาท ตามมาตรา 81

2.6.5 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัตินี้ประกาศใช้เนื่องจากประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ลงวันที่ 22 เมษายน 2515 และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2515 มีประเด็นที่น่าสนใจและมีส่วนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการค้ามนุษย์ บัญญัติฐานความผิดฐานกระทำการอันเป็นข้อห้ามปฏิบัติต่อเด็กไว้ในมาตรา 26 ดังนี้

มาตรา 26 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(2) จงใจ หรือละเลยไม่ให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิต หรือการรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตนจนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(3) บังคับ ขู่เข็ญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด

(4) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใด เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มิใช่ญาติของเด็ก เว้นแต่เป็นการกระทำของราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว

(5) บังคับ ขู่เข็ญ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทาน หรือการกระทำความผิดหรือกระทำด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก

(6) ใช้ จ้างหรือวานเด็กให้ทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกาย หรือจิตใจมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโต หรือขัดขวางต่อพัฒนาการของเด็ก

(7) บังคับ ขู่เข็ญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬา หรือให้กระทำการใด เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้าอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก หรือมีลักษณะเป็นการทารุรกรรมเด็ก

(8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า

(9) บังคับ ขู่เข็ญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดง หรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจาร ไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด

(10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางแพทย์ บทกำหนดโทษสำหรับฐานความผิดนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 78 คือ ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนี้พระราชบัญญัตินี้ยังประกอบด้วยหมวดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่นให้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่สมัตรใจและมีความเหมาะสมเป็นผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กให้มีระยะเวลาคราวละไม่เกินสองปี กรณีที่เด็กพ้นจากความปกครองดูแลของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานที่พัฒนาฟื้นฟูแล้ว (หมวด 5 ผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก) จัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานที่พัฒนาฟื้นฟู (หมวด 6) จัดตั้งกองทุนคุ้มครองเด็ก เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กรวมทั้งครอบครัว และครอบครัวอุปถัมภ์ของเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ (หมวด 8) และบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนตั้งแต่มาตรา 78-86 ตามพระราชบัญญัตินี้

2.6.6 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ความผิดฐานค้ามนุษย์ตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติไว้ให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ. ศ. 2542 พระราชบัญญัตินี้จึงใช้ในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยมีความเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ดังนี้

มาตรา 3 ความผิดฐานหมายว่า (2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา รอไปหรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา รอไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณีหรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุม ผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา 5 ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีถึง 10 ปี ปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 5 ผู้ใด (1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมีให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในฐานความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำการด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แผนที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงินมาตรา 60 ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 - 10 ปี ปรับตั้งแต่ 20,000 - 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ และมีคณะกรรมการธุรกรรมโดยมีเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นประธานมีอำนาจในการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการทำความผิดฐานฟอกเงิน

2.6.7 ประมวลกฎหมายอาญา

มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ดังนี้

1) มีการบัญญัติความผิดและบทกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานเพื่อสนองความใคร่ เป็นธุระจัดหาเพื่อการอนาจารซึ่งหญิงหรือเด็กตามมาตรา 282 ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 2,000 บาทถึง 20,000 บาท โดยมีการจำแนกระวางโทษ ถ้าเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกิน 15 ปีแต่ยังไม่เกิน 18 ปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีถึง 15 ปี และปรับตั้งแต่ 6,000 บาทถึง 30,000 บาท ถ้าเป็นการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5 - 20 ปี และปรับตั้งแต่ 10,000 - 40,000 บาท

และผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลจึงมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าวต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ก่อนหน้านี้แล้วแต่กรณี

2) ถ้ามีการบัญญัติความผิดและบทกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิงโดยบุคคลนั้นไม่ยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5-10 ปี และปรับตั้งแต่ 10,000 - 40,000 บาท ตามมาตรา 283 โดยจำแนกระวางโทษ ถ้าเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกิน 15 ปีแต่ยังไม่เกิน 18 ปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 7 ปีถึง 20 ปี และปรับตั้งแต่ 14,000 บาทถึง 40,000 บาท ถ้าเป็นการกระทำ

แก่เด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 10-20 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000 - 40,000 บาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

และผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลจึงมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าวต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ก่อนหน้านี้แล้วแต่กรณี

(3) มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานดำรงชีพด้วยรายได้ของ ผู้ค้าประเวณี ตามมาตรา 286 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

มาตรา 286 ผู้ใดอายุกว่า 16 ปีดำรงชีพอยู่แม้เพียงบางส่วนจากรายได้ของผู้ซึ่งค้าประเวณี 7 ปีถึง 20 ปี และปรับตั้งแต่ 10,000 บาทหรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดไม่มีปัจจัยอื่นอันปรากฏสำหรับดำรงชีพ และมีวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ให้ถือว่าผู้นั้นดำรงชีพอยู่จากรายได้ของผู้ซึ่งค้าประเวณีเว้นแต่พิสูจน์ให้เป็นที่พอใจได้ว่ามิได้เป็นเช่นนั้น

1) อยู่ร่วมกับผู้ค้าประเวณีหรือสมาคมกับผู้ค้าประเวณีคนเดียวหรือหลายคนเป็นอาจิณ

2) กินอยู่หลับนอนหรือรับเงินหรือประโยชน์อื่นโดยผู้ซึ่งค้าประเวณีเป็นผู้จัดให้

3) เข้าแทรกแซงเพื่อช่วยผู้ซึ่งค้าประเวณีในการทะเลาะวิวาทกับผู้ที่คบค้ากับผู้ซึ่งค้าประเวณีนั้น

บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ไม่ให้บังคับแก่ผู้รับค่าเลี้ยงดูจากผู้ซึ่งค้าประเวณีซึ่งให้ค่าเลี้ยงดูนั้นตามกฎหมายหรือตามธรรมจรรยา

4) มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนด มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนดโทษ สำหรับความ มีการบัญญัติฐานความผิดและบทกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานค้าตามมาตรา 312 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปีหรือปรับไม่เกิน 14,000 บาท

5) มีการบัญญัติตามมาตรา 320 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปีถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 400 ถึง 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้ากระทำเพื่อให้ผู้ถูกพาหรือส่งไปนั้นตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อละทิ้ง ให้เป็นคนอนาถา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3-15 ปีและปรับตั้งแต่ 6,000- 30000 บาท

2.6.8 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2542 สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ได้ดังนี้

1) กำหนดให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมในการร้องทุกข์ การสอบสวนการไต่สวนมูลฟ้อง รายการพี่นาในคดีที่พยานเป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี

2) กำหนดวิธีการสอบปากคำและบันทึกปากคำในชั้นสอบสวนที่เหมาะสมสำหรับเด็กและให้นำไปใช้ในการจดบันทึกคำร้องทุกข์และไต่สวนมูลฟ้องด้วย

3) กำหนดให้การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กจะต้องมีทนายความของเด็กร่วมด้วยและให้นำการสอบปากคำและการให้ปากคำในชั้นสอบสวนสำหรับเด็กมาใช้โดยอนุโลม

4) กำหนดให้มีการสืบพยานสำหรับเด็กในชั้นศาลไว้เป็นพิเศษ และให้นำไปใช้กับการไต่สวนสำนวนชันสูตรพลิกศพ การไต่สวนมูลฟ้องและการสืบพยานนอกสารด้วย

5) ปรับปรุงเหตุและวิธีการเกี่ยวกับการสืบพยานที่เป็นเด็กไว้ก่อนฟ้องคดีต่อศาลและให้นำวิธีการสืบพยานสำหรับเด็กในชั้นศาลมาใช้กับกรณีดังกล่าวด้วย

2.6.9 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 14) พ.ศ 2540

สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ได้ดังนี้

มาตรา 5 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 283 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 283 ทวิ ผู้ใดพาบุคคลอายุเกิน 15 ปีแต่ไม่เกิน 18 ปีไปเพื่อการอนาจารแม่ผู้นั้นจะยินยอมก็ตามต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปีหรือปรับไม่เกิน10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำของเด็กอายุยังไม่เกิน 15 ปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปีหรือปรับไม่เกิน 14,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรกหรือวรรคสองแล้วแต่กรณี

ความผิดตามวรรคแรกและวรรคสามฉพาะกรณีที่กระทำแก่บุคคลอายุเกิน 15 เป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา 7 ให้เพิ่มเติมข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา 312 ตรี แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 312 ตรี ผู้ใดโดยทุจริตรับไว้ จำหน่าย เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปซึ่งบุคคลอายุเกิน 15 ปีแต่ไม่เกิน 18 ปี แม่ผู้นั้นจะยินยอมก็ตามต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำของเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปีหรือปรับไม่เกิน 10,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำผิดของเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ผู้กระทำผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปีหรือปรับไม่เกิน 10,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

2.6.10 การจัดตั้งแผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญา

เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2558 นายอดิเรก อิงคนันท์ ประธานศาลฎีกา ในฐานะประธานกรรมการบริหารศาลยุติธรรมได้ออกประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่องการจัดตั้งแผนกคดีอาญาค้ามนุษย์ในศาลอาญา โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 4 มาตรา 7 และ มาตรา 10 แห่งพระราชธรรมนูญศาลยุติธรรม คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมออกประกาศให้จัดตั้งแผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญาให้บังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อที่ 3 ของประกาศนี้ให้ความหมายของ “คดีค้ามนุษย์” ว่าคือคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ. ศ. 2551 ไม่ว่าจะมีข้อหาความผิดตามกฎหมายอื่นรวมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม และให้ความหมายรวมถึงกรณีที่มีการขอให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาตามมาตรา 29 มาตรา 30 และมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พ. ศ. 2551

ข้อ 4 ให้จัดตั้งแผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญาโดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) พิจารณาพิพากษาคดีค้ามนุษย์ที่อยู่ในเขตอำนาจ และที่โอนมาตามกฎหมาย (2) ดำเนินกระบวนพิจารณาใดๆที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พ. ศ. 2551

ข้อ 5 ให้ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญา เป็นผู้รับผิดชอบงานในแผนกหนึ่งคน และอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาจัดให้มีผู้พิพากษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านคดีคำจำนวนตามที่เห็นสมควรเป็นผู้พิพากษาประจำคดีค้ามนุษย์

ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอาจมอบหมายให้ผู้พิพากษาในแผนกคดีค้ามนุษย์จารณาพิพากษาคดีอื่นใดตามเห็นสมควรด้วยก็ได้

ข้อ 6 แผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญาจะเริ่มทำการเมื่อใดให้เป็นไปตามประกาศของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา 60 วัน นับตั้งแต่ประกาศนี้มีผลบังคับใช้

ข้อ 7 ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญารักษาการตามประกาศนี้ จะเห็นได้ว่าการจัดตั้งแผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญานั้นเป็นสัญญาที่บอกได้ว่า ศาลได้มีการปรับตัวเพื่อรองรับคดีค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

2.6.11 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ.2559

สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1) การให้ความหมาย “คดีค้ามนุษย์” ตามมาตรา 3 หมายความว่า คดีที่มีข้อหาความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ไม่ว่าจะมีข้อหาความผิดอื่นรวมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม ความในวรรคหนึ่งมิให้รวมถึง

1.1) คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

1.2) คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

2) วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 8 – มาตรา 22 ดังนี้

2.1) วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ให้ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ตามมาตรา 8

2.2) การสืบพยานก่อนฟ้องคดี การไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดี หากมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่น หรือสถานที่ทำการของทางราชการ หรือสถานที่แห่งอื่นซึ่งอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศ โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ ทั้งนี้ การเบิกความดังกล่าวให้ถือเสมือนว่าพยานเบิกความในห้องพิจารณาของศาลตามมาตรา 9

2.3) การวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้พิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดว่ามีลักษณะเป็นเครือข่ายหรือเป็นองค์กรอาชญากรรม หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นผู้มีอิทธิพล หรือมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดหรือไม่ประกอบด้วย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหาย และภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่พยานหลักฐานเป็นสำคัญ ตามมาตรา 11

2.4) การเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พนักงานอัยการจะขอรวมไปกับฟ้องคดีอาญา หรือจะยื่นคำร้องในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะยื่นคำร้องเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีถึงแม้ไม่มีคำขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง หากศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลย ศาลจะสั่งในคำพิพากษาคดีอาญาให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามจำนวนที่

เห็นสมควรก็ได้ คำสั่งดังกล่าวไม่กระทบถึงสิทธิของผู้เสียหายในอันที่จะฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งเพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ยังขาดอยู่ ตามมาตรา 13

2.5) การนับอายุความ ในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ ในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ ตามมาตรา 21

2.6) การให้รางวัลผู้นำจับ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับความผิดตามวรรคหนึ่งไม่ระงับไป เพราะเหตุที่คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้องให้ผู้ซึ่งชี้ช่องจนนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ตามมาตรา 22

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 การค้ามนุษย์ในกลุ่มทายาทรุ่นที่ 2 ของผู้ย้ายถิ่นจากประเทศเมียนมาร์ (เศกสิน ศรีวัฒนานุกูลกิจ และน้ำทิพย์ เสมอเชื้อ, ม.ป.ป.) การศึกษาฉบับนี้ ให้ความสนใจทายาทรุ่นที่ 2 ของผู้ย้ายถิ่นชาวเมียนมาร์ ดังนั้นเหยื่อของการค้ามนุษย์จึงมักเป็นเด็ก และลักษณะการค้ามนุษย์จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับเด็ก เช่น การให้บริการทางเพศ การใช้แรงงานเด็กในอุตสาหกรรมและงานบริการ การบังคับแต่งงาน ในการศึกษาเชิงปริมาณผู้วิจัยพบว่าเป็นเรื่องที่ไม่อาจทำได้ด้วยเหตุผลที่ว่าการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่ เป็นเรื่องที่ผู้ปกครองมักยินยอมส่งทายาทตนไปทำงานเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว และยังนำรายได้ จุนเจือบิดามารดาและพี่น้องของตนด้วย ซึ่งถือว่าเป็นการค้ามนุษย์ แต่ทั้งนี้คดีค้ามนุษย์ส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นเมื่อนายหน้าและนายจ้างขาดส่งเงินให้ผู้ปกครองของเหยื่อจึงเกิดการร้องเรียน และผู้ปกครองมักร้องเรียนกับองค์กรพัฒนาเอกชนมากกว่าร้องเรียนหน่วยงานของรัฐด้วยเหตุที่ว่าพวกตนเองนั้นอาศัยในดินแดนไทยอย่างผิดกฎหมายและสมรู้ร่วมคิดกับนายหน้า ดังนั้นข้อมูลหรือรายงานของราชการจึงจำกัดมาก

ผู้วิจัยมีแนวคิดว่าการค้ามนุษย์ถือเป็นอาชญากรรมจัดตั้ง (Organized Crime) องค์ประกอบของการเกิดขบวนการค้ามนุษย์ประกอบด้วย 3 ปัจจัย (1) ความยากจนของครอบครัวผู้ปกครองต้องการหารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัวและลดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากสมาชิกบางคน (2)

วัฒนธรรมที่บังคับบุตรให้ไปหารายได้อันมิชอบด้วยศีลธรรม เช่นไปขายบริการทางเพศ การบังคับแต่งงาน การให้ไปขายดอกไม้ลักษณะขอทาน และ(3) การมีสายสัมพันธ์ (Connection) ประกอบด้วยนายหน้า ผู้ประกอบการ หรือนายจ้าง และเจ้าหน้าที่รัฐที่อาจจะรับรู้หรือละเลยการปฏิบัติงาน ปัญหาในการปราบปรามการค้ามนุษย์ คือกฎหมายมีองค์ประกอบที่ซับซ้อน การขาดหน่วยงานรัฐในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่มีจำกัด และยังขาดความรู้ความเข้าใจกฎหมายค้ามนุษย์ และการใช้มาตราการของสหรัฐอเมริการในการตรวจสอบความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ จึงเป็นเหตุให้หลายพื้นที่ไม่ต้องการให้เกิดคดีค้ามนุษย์ในพื้นที่ของจังหวัดตนเอง และประการสุดท้ายคือความร่วมมือจากเหยื่อหรือผู้ปกครองเหยื่อมีน้อยมากเพราะเกรงว่าตนเองและครอบครัวจะถูกกลั่นแกล้งในภายหลัง แนวทางการแก้ไขปัญหาคือรัฐต้องพิจารณานโยบานในเรื่องสิทธิของทายาทรุ่นที่ 2 จากแรงงานต่างชาติ เช่นด้านการศึกษา การทำงาน การให้ชุมชนช่วยสอดส่องกลุ่มเสี่ยง การตัดวงจรการค้ามนุษย์ 3 สิ่ง คือความยากจน วัฒนธรรม และสายสัมพันธ์นายหน้าจะช่วยลดโอกาสของการตกเป็นเหยื่อ และประการสุดท้าย ความมือในการป้องกันระหว่างประเทศผู้ส่ง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง จะมีส่วนช่วยให้กระบวนการการปราบปรามค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.7.2 กระบวนการค้าประเวณีหญิงข้ามชาติ:ศึกษากรณีหญิงต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร (ทวีชัย ระเบียบ, 2550) ผลการศึกษาพบว่าหญิงผู้ประกอบอาชีพค้าประเวณีมีภูมิหลังด้านสภาพครอบครัวที่ยากจน บิดามารดาแยกทางกัน หรือมีเรื่องทะเลาะวิวาทอยู่เป็นประจำ สถานะครอบครัวอยู่ระดับล่าง มีหนี้สินมาก แรงจูงใจหลักในการค้าประเวณีคือ หาเงินจำนวนมากใช้สอยส่วนตัว ชำระหนี้และใช้จ่ายในครอบครัว ช่องทางในการเดินทางสู่ประเทศไทยคือสะพานมิตรภาพไทย-ลาว หนองคาย มุกดาหาร ช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้หนังสือผ่านแดนชั่วคราว หนังสือเดินทางของนักท่องเที่ยวและใช้วิธีลักลอบผ่านแดนเข้ามาแบบผิดกฎหมาย โดยวิธีนั่งเรือข้ามฟาก ในด้านวิถีชีวิตกลุ่มโสเภณีต่างด้าวจะเช่าห้องเช่าอยู่ข้างนอก เริ่มทำงานตั้งแต่เวลา 20.00 น. – 02.00 น. รายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 25,000 บาท ต่อเดือน โดยเก็บไว้เป็นเงินออมและใช้สอยส่วนตัว และส่งเงินให้ทางบ้านเพื่อช่วยเหลือครอบครัว ใช้เวลากับการพักผ่อนอยู่ในห้องพัก และเดินเลือกซื้อของใช้ เสื้อผ้า ตามตลาดนัดหรือห้างสรรพสินค้า มีการดูแลสุขภาพอยู่เสมอ รับประทานอาหารที่ดีมีประโยชน์ พักผ่อน ออกกำลังกายและตรวจสุขภาพทุกๆ 2 - 3 เดือน การวางแผนในอนาคตของ ผู้ค้าประเวณีส่วนใหญ่ต้องการทำงานขายบริการทางเพศต่อจนกว่าตนเองจะเริ่มทำงานไม่ไหวหรือจนกว่าทางร้านจะเลิกจ้าง หากต้องเลิกอาชีพแล้ว ก็อยากกลับไปอยู่ที่ประเทศบ้านเกิด (สปป.ลาว) และจะนำเงินทุนที่ได้จากการทำงานขายบริการมาใช้เปิดร้านเสริมสาย ร้านขายของชำ และ

ร้านขายอาหารที่ประเทศบ้านเกิด รองลงมาจะนำเงินทุนเก็บไว้มาปล่อยเงินกู้ หญิงบางส่วนมีความต้องการอยากแต่งงานกับผู้ชายไทย และตั้งถิ่นฐานใช้ชีวิตในประเทศไทยเพราะค่านิยมของหญิงต่างด้าวที่ได้แต่งงานกับชายไทยแล้วจะได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สุขสบายขึ้น ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ ภาครัฐควรมีมาตรการในการตรวจตรา เข้าออกที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้คนต่างด้าวลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย รวมถึงให้คำแนะนำเกี่ยวกับหญิงสาวต่างด้าวที่เข้ามาขายบริการทางเพศว่าค่านิยมที่ว่าการมาขายบริการทางเพศ และการลักลอบเข้าเมืองนั้นเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย

2.7.3 การป้องกันและแก้ไขปัญหาปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทยและความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน (จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร, ม.ป.ป.) จากการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายเกิดจากการตีความข้อกฎหมายที่ไม่ตรงกันในกระบวนการคัดแยกเหยื่อที่มีการยึดติดคำว่าสมัครใจหรือถูกบังคับมากเกินไปโดยไม่ดูปัจจัยแวดล้อมหรือการกระทำของขบวนการค้ามนุษย์ที่อยู่เบื้องหลัง รวมทั้งการใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ในการจัดการกับผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายทำให้เหยื่อบางรายต้องรับโทษ และไม่สามารถสาวถึงขบวนการค้ามนุษย์ได้ นอกจากนี้กระบวนการในการดำเนินคดีฟ้องร้องทางแพ่งและเจรจาเรียกร้องค่าเสียหายชดเชยให้กับเหยื่อการค้ามนุษย์มีค่าใช้จ่ายสูงและใช้เวลานาน รวมถึงความกลัวที่จะถูกนักค้ามนุษย์แก้แค้น ความไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ เป็นอุปสรรคต่อเหยื่อการค้ามนุษย์ในการเข้าถึงกระบวนทางกฎหมายเป็นอย่างมาก (2) ปัญหาอุปสรรคความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อบ้าน ที่สำคัญ 5 ประการ (ก) ความไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามการค้ามนุษย์ของแต่ละประเทศ (ข)บันทึกข้อตกลงแบบทวิภาคีระหว่างประเทศยังมีลักษณะเชิงรับมากกว่าเชิงรุก (ค) ขาดกฎหมายกลางในระดับภูมิภาคที่เปรียบเสมือนธรรมนูญของชาวอาเซียน และการออกกฎหมายระดับรองเพื่อประสานงานการดำเนินงานให้ไปในแนวทางเดียวกัน (ง) ขาดการจัดตั้งองค์กรกลางในการประสานงานในเรื่องการค้ามนุษย์ ทำให้การต่อต้านการค้ามนุษย์มีลักษณะต่างคนต่างทำ แม้จะมีความร่วมมือในลักษณะทวิภาคีก็ตาม และ (ง) ขาดการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมระหว่างประเทศ (3) ปัญหาอุปสรรคในการสร้างและพัฒนากลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ การศึกษาพบว่าที่ผ่านมาการพัฒนากลไกมุ่งเน้นในระดับชาติและกลไกระดับภูมิภาคมากจนละเลยการพัฒนากลไกในระดับพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม ควรมีการดำเนินการ (ก) การเสริมสร้างองค์ความรู้และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ เช่นการเสริมสร้างองค์ความรู้แก่ชุมชน กลุ่มเสี่ยง (ข) การสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา

ภายในชุมชน (ค) การสร้างเครือข่ายขององค์ภาคี โดยเน้นให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นการทำงานเพื่อสร้างเวทีการเรียนรู้ และ (ง) การจัดทำระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัยและมีรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการทำงานอย่างเพียงพอ

การศึกษาให้ข้อเสนอแนะ (1) ระดับนโยบาย (ก) รัฐบาลควรมีนโยบายอย่างชัดเจนในการให้หน่วยงานที่เกี่ยวด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทำงานอย่างบูรณาการกันอย่างแท้จริง (ข)ปรับปรุงบทบาทคณะกรรมการ ปคม.ในการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีการกำหนดยุทธศาสตร์และมาตราการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกำหนดแนวทางกำกับดูแลการดำเนินตามพันธกรณีระหว่างประเทศ (ค) รัฐบาลควรเร่งรัดออกพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ..... (ง) มีนโยบายในการปรับปรุงข้อตกลงในลักษณะทวิภาคีกับ สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม เมียนมาร์ และมาเลเซีย ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป (จ) รัฐบาลควรแสดงจุดยืนทางการเมืองในระดับภูมิภาคอย่างชัดเจนในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ (2) ระดับปฏิบัติการ ได้แก่การเก็บรวบรวมสถิติและจัดทำฐานข้อมูลร่วมกับหน่วยงานภาคีระดับจังหวัด และระดับประเทศ การสร้างเครือข่ายในการทำงานระดับ พื้นที่ ระดับตำบล ชุมชน หรือหมู่บ้านโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักและสร้างภูมิคุ้มกันในการป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ควรให้มี shelter รองรับเหยื่อในระดับจังหวัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นของมนุษย์ควรทบทวนและปรับปรุงคู่มือสหวิชาชีพในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้แก่การเอาผิดนายหน้าและนายจ้างที่ละเมิดสิทธิแรงงาน และคณะกรรมการสิทธิมนุษย์ชนแห่งชาติควรกำหนดเรื่องการค้ามนุษย์ให้เป็นประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญในระดับต้นๆ

2.7.4 เส้นทางแรงงานหญิงจากประเทศเพื่อนบ้านสู่การค้าบริการทางเพศในประเทศไทย

(กฤตยา อาชวนิจกุล และพรสุข เกิดสว่าง, ม.ป.ป.) จากการศึกษาพบว่า ณ ช่วงปี พ.ศ. 2539 มีหญิงบริการต่างชาติต่ำกว่าหนึ่งหมื่นคน รายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 5,000 บาท หรืออาจจะสูงในระดับ 10,000 บาทส่วนใหญ่มาจากประเทศเมียนมาร์ เชื้อชาติพันธุ์เป็นชาวไทยใหญ่ และไทยลื้อจากรัฐฉาน และจากแคว้นยูนนานทางใต้ของจีน สาเหตุที่หญิงชาวไตถูกชักนำเข้ามาค้าบริการสูงสุด สาเหตุเพราะมีผู้หญิงไทยทางเหนือมาค้าบริการมากในสมัยก่อน อุปสงค์ของธุรกิจค้าประเวณีไทยอยู่ที่ลูกค้าชายไทยนิยมผู้หญิงที่ขาวสวยแบบเหนือ และการที่ภาษาและธรรมเนียมต่างๆของชาวไตใกล้เคียงกับของไทยมาก เมื่อตลาดหญิงไทยทางเหนือหดตัวลง นายหน้าจึงเบนเข็มไปยังหญิงชาวไต

เป็นแหล่งทดแทนที่คล้ายคลึงกันเข้ามาแทนเสริมด้วยปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่ที่ครอบครัวมีความคาดหวังพึ่งพิงลูกสาวสูง นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลเมียนมาร์กับชนกลุ่มน้อยในรัฐฉาน และการละเมิดสิทธิมนุษย์ชนอย่างรุนแรง ทำให้มีประชาชนจากรัฐฉานไหลบ่าหลบนี้เข้ามาในประเทศไทยจำนวนมากหลายหมื่นคน และผู้ลี้ภัยผู้หญิงหลายคนจำต้องเข้าสู่อาชีพค้าบริการ

กลยุทธ์ของขบวนการค้าหญิงสู่การค้าประเวณีเปลี่ยนไป ผู้ศึกษาพบว่าในระยะแรกของการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในปี พ.ศ.2523-2525 แรงผลักของผู้อพยพคือการทำงาน แต่เมื่อปลายทางประเทศไทยมีแรงดึงดูดด้วยรูปแบบหลอกล่อนานาประการ จนถึงบังคับขืนใจหรือลักพาผู้หญิงไปค้าบริการ ต่อมาเส้นทางเครือข่ายของนายหน้าทั้งสองฝั่งเน้นแฟ้นขึ้น มีการชักชวนแรงงานหญิงมากขึ้นถึงต้นทาง ประกอบกับเริ่มมีผู้คนที่เดินทางกลับด้วยความสำเร็จในรูปแบบเงินทองของฝาก และการสร้างบ้านใหม่ให้พ่อแม่ เป็นเยี่ยงอย่างที่มีผู้อยากเดินรอยตาม พร้อมแรงงานผลักจากละเมิดสิทธิมนุษยชนจากเจ้าหน้าที่รัฐในประเทศต้นทาง และรูปแบบการดึงผู้หญิงเข้าสู่งานบริการค้าทางเพศได้ปรับเปลี่ยนจากการหลอกบังคับขืนใจไปสู่การล่อลวงให้ค่อยๆหันมารับอาชีพนี้ด้วยการตัดสินใจของตัวผู้หญิงมากขึ้น และจากการศึกษายังพบว่ารูปแบบใหม่ของเครือข่ายนายหน้าข้ามชาติในระดับย่อยมากขึ้น นายหน้าขนส่งในประเทศมีลักษณะให้บริการครบวงจรเบ็ดเสร็จ กลยุทธ์การขูดรีดซับซ้อนดูสวยหรูบนพื้นฐานความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์คือรับจากบ้านส่งกลับบ้าน บริการส่งเงินและของฝากกลับบ้าน ติดต่อกับทางบ้าน และการรับทำเอกสารปลอมไม่ว่าจะเป็นบัตรสีปลอม บัตรประจำตัวประชาชน จนถึงหนังสือเดินทางไปต่างประเทศปลอม จนผู้หญิงต่างชาติรู้สึกดีและสบายใจกับความสัมพันธ์ต่อเนื่องนี้ เพราะรู้สึกว่านายหน้ามีความรับผิดชอบต่อเส้นทางชีวิตที่เธอเลือก อย่างไรก็ตามนายหน้ารูปแบบเดิมคือทารุณขูดรีดทุกขั้นตอนและจำกัดสิทธิของผู้หญิงให้ตกอยู่ในอาณัติ เป็นนายหน้าผูกขาดกินเปอร์เซนต์ยังคงพบอยู่ และที่สำคัญการดำรงอยู่ของเครือข่ายนายหน้าธุรกิจการค้าประเวณีล้วนแต่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่อาจได้รับผลประโยชน์ในรูปส่วยรายเดือน จนถึงลงมือประกอบธุรกิจนายหน้าด้วยตนเอง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของวิจัยนี้ (1) ในฐานะที่รัฐไทยเป็นประเทศปลายทาง การแก้ไขปัญหาคือ (ก) การกวาดล้างกลุ่มเครือขายนายหน้าและตัดตอนการนำเข้า การปราบปรามการหลอกลวงกักขังและบังคับค้าประเวณีโดยเด็ดขาย และเอาจริงเอากับการสะกัดนานหน้าต้นทางที่ขายหญิงมากกว่าจะรอให้ผู้หญิงก้าวเข้าสู่อาชีพแล้วค่อยจับกุมส่งกลับ (ข) การให้ความช่วยเหลือต่อกลุ่มผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อ ทั้งในเรื่องสุขภาพร่างกายและจิตใจ การช่วยเหลือทางคดีและการเรียกสินไหมทดแทน โดยร่วมกับภาคประชาสังคม องค์กรท้องถิ่น องค์กรนานาชาติระดับภูมิภาค และระดับสากลด้วย (ค) สนับสนุนการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานกับประเทศแหล่งต้น

ทาง เพื่อเผยแพร่ข่าวสารให้ไปยังแหล่งต้นทางและร่วมมือกันยุติขบวนการค้าเด็กและผู้หญิง และ (2) ในฐานที่รัฐไทยเป็นด่านสำคัญของการค้าหญิงและเด็กข้ามชาติ มีข้อเสนอให้ (ก) ประเทศไทยประกาศนโยบายปราบปรามการค้ามนุษย์ข้ามชาติทุกรูปแบบ (ข) ทบทวนปรับปรุงกระบวนการอำนวยความยุติธรรมและขั้นตอนในกฎหมาย และ (ค)รัฐไทยในฐานะรัฐระดับนำของค์กรภูมิภาคนี้ ควรรณรงค์ผลักดันให้ ASEAN ตระหนัก และเข้าใจปัญหานี้ว่าเป็นปัญหาระดับภูมิภาค เพื่อสร้างความร่วมมือในการปราบปรามการค้ามนุษย์ และแก้ไขปัญหาร่วมกับประเทศอื่นๆ

2.7.5 การค้าประเวณีหญิงจากประเทศในแถบอนุภูมิภาคลุ่มแม่โขงในประเทศ (Modern Slavery: Inside the business of sex trade of GMS women entering into Thailand)

กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ และคณะ (2558) จากการศึกษาพบว่า สาเหตุหลักที่ผลักดันให้หญิงจากประเทศในแถบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเดินทางเข้ามาประเทศไทยเพื่อค้าประเวณีคือ ความยากจน และความต้องการแสวงหาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของครอบครัวให้ดีขึ้น และพบว่าหญิงชาวเมียนมาร์เข้าค้าบริการทางเพศในประเทศไทยมากที่สุด และพบมากในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย เช่น เชียงราย ตาก และสุรินทร์ ลักษณะการเข้าสู่การค้าประเวณีแบ่งเป็น 2 ด้าน (1) สมัครใจ วิธีที่หญิงต่างด้าวเข้าสู่วงจรค้าประเวณีคือการปฏิบัติตามคำชักชวนของบุคคลใกล้ชิดที่ทำงานบริการทางเพศในประเทศไทยอยู่ก่อนแล้ว และการทำงานในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการค้าประเวณี คือเริ่มต้นจากการประกอบอาชีพเป็นบริกรร้านอาหารและเด็กนั่งดริ้งในสถานบันเทิงรูปแบบต่างๆ และผันตัวเข้าสู่วงจรการค้าประเวณีในท้ายสุด (2) กรณีมีผู้จัดหา พบว่าผู้จัดหาหรือนายหน้าจะใช้วิธีเข้าหาผู้ปกครองของหญิงกลุ่มเป้าหมาย โดยมากพบว่านายหน้าจะให้ความสนใจหญิงที่บริสุทธิ์ที่มีอายุระหว่าง 13 - 15 ปี โดยจะเสนอรายได้สูงๆ เป็นสิ่งล่อใจเพื่อให้ผู้ปกครองโน้มน้าวบุตรสาวไปทำงานค้าบริการทางเพศ ทั้งนี้นายหน้าจะอำนวจความสะดวกด้านพาหนะการเดินทาง การทำเอกสารการเข้าเมือง (วีซ่า) อีกทั้งพบว่าหญิงชาวต่างด้าวจำนวนมากเข้ามาทำงานค้าบริการทางเพศในประเทศไทยโดยการปลอมแปลงเอกสารและปกปิดอายุที่แท้จริง ลักษณะการค้าประเวณีของหญิงจากประเทศในแถบอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงในประเทศไทย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท (1) การค้าประเวณีแบบอิสระ คือผู้ค้าประเวณีเป็นผู้ให้บริการและผู้จัดการธุรกิจค้าประเวณี ทั้งนี้พบว่าผู้ค้าบริการฯ มีการตกลงราคาซื้อขายบริการฯ กับลูกค้าโดยตรง และรายได้ทั้งหมดจาการค้าบริการฯ จะเป็นของผู้ค้าบริการฯ เพียงผู้เดียว โดยพบว่าหญิงบริการชาวเมียนมาร์ กัมพูชา และเวียดนามเป็นกลุ่มที่ค้าประเวณีลักษณะนี้ และพบในบริเวณริมถนน และห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ในจังหวัดหัวเมืองท่องเที่ยวของประเทศไทย คือภูเก็ต พัทยา เชียงราย และกรุงเทพมหานครเป็นส่วนมาก (2) การค้าประเวณีแบบมีสังกัด เป็นลักษณะที่พบว่าในประเทศ

ไทย โดยจะมีหญิงบริการให้บริการผ่านตัวแทนที่มีสถานะเป็นทั้งเจ้าของสถานบริการ และผู้จัดหา ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับรายได้จากการค้าบริการทางเพศของหญิงบริการ อีกทั้งมีการโฆษณาเพื่อโน้มนาวลูกค้าให้ซื้อบริการโดย “เด็กเชียร์แขก” ส่วนการให้บริการ การเสนอขาย รวมถึงการตกลงราคากับลูกค้าจะกระทำในเคหะสถานซึ่งสามารถจำแนกเป็น 2 รูปแบบคือ (ก) สถานค้าประเวณีแบบเปิดเผย คือสถานบริการอาบอบนวด และซ่อง และ (ข) สถานค้าประเวณีที่แอบแฝง คือร้านคาราโอเกะ ร้านบิลเลียดหรือสนุกเกอร์ ร้านนวดแผนโบราณ ผับ บาร์ และการบริการไซด์ไลน์ โดยการขายบริการในร้านคาราโอเกะเป็นรูปแบบที่พบเห็นมากในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและเขตพื้นที่ติดต่อ รายได้จาการค้าบริการทางเพศในอุตสาหกรรมการค้าประเวณีในประเทศไทย อัตรารายได้จากขายพรหมจรรย์อยู่ระหว่าง 30,000 - 200,000 บาท อัตรารายได้การขายบริการต่อครั้งจำแนกตามระยะเวลาให้บริการได้แก่ ชั่วคราว อยู่ระหว่าง 500 - 2,000 บาท ค้างคืน อยู่ระหว่าง 3,000 - 5,000 บาท และต่อเดือนอยู่ระหว่าง 25,000 - 100,000 บาท อายุหญิงจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงที่เข้ามาค้าบริการทางเพศในประเทศไทยอยู่ระหว่าง 12-30 ปี โดยกลุ่มหญิงสัญชาติลาวถือเป็นกลุ่มที่เข้าสู่วงจรของการค้าประเวณีที่อายุน้อยที่สุด คือ 12 ปี ภูมิหลังมาจากครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกร ระดับการศึกษาต่ำ มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศจากประเทศต้นทางอยู่ก่อนแล้ว

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี จำแนกตามขอบเขตหน้าที่ได้ออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการป้องกันและปราบปราม พบว่าประเทศไทยใช้มาตรการปราบปรามการประเวณีมากกว่ามาตรการป้องกัน โดยมีการบังคับใช้กฎหมายหรือลงโทษผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีเป็นหลัก หน่วยงานประกอบด้วย (ก) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ กองบัญชาการตรวจคนเข้าเมือง สถานีตำรวจภูธรประจำจังหวัดต่างๆ (ข) กระทรวงยุติธรรม คือกองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ค) สำนักงานอัยการสูงสุด คือสำนักงานคดีค้ามนุษย์ (2) ด้านคุ้มครองและช่วยเหลือ พบว่าหน่วยงานที่ดำนินงานด้านรนี้ส่วนใหญ่จะมีหน้าที่ในการสนับสนุนเชิงสังคมแก่หน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือมีการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือหญิงบริการ และกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบถูกแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณี โดยให้การดูแล และพัฒนาสวัสดิภาพแรงงาน ฝึกอบรมอาชีพ ปรับทัศนคติแก่กลุ่มผู้หญิงดังกล่าว และพบว่าหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านดังกล่าวประกอบด้วยหน่วยงานราชการ และภาคประชาสังคมคือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการต่างประเทศ กองทัพบก สภากาชาดไทย และองค์การภาคประชาสังคม เช่น FACE AAPTIP JICA UN-ACT AAT มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก และมูลนิธิผู้หญิง

ปัญหา และอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่พบได้แก่ 1) การทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายระดับสูงและนักการเมืองบางคนมีการเรียกรับส่วยจากสถานประกอบการค้าประเวณี 2) การปลอมแปลงเอกสารจากประเทศต้นทาง ทำให้ไม่สามารถพิสูจน์ทราบอายุที่แท้จริงของหญิงบริการส่งผลให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าให้ความช่วยเหลือ หรือลงโทษได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้พบว่าหญิงจากประเทศลาวเป็นกลุ่มที่มีการปลอมแปลงเอกสารเข้ามาทำงานค้าบริการพบเห็นได้มาก 3) กลุ่มผู้มีอิทธิพล นักการเมืองในท้องที่และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายระดับสูงเป็นผู้กระทำผิดเสียเอง โดยมากพบว่าบุคคลกลุ่มนี้เป็นเจ้าของสถานค้าประเวณี มีการใช้ยศตำแหน่งออกคำสั่งกับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ หลีกเลี่ยง ละเลย การตรวจตรา หรือเอาผิดสถานประกอบการฯ 4) การประสานงานกับประเทศต้นทาง พบว่าการเชื่อมโยงข้อมูล หรือประวัติผู้ต้องสงสัยจากหน่วยงานของประเทศต้นทางมีความล่าช้า และไม่ได้รับความร่วมมือในบางครั้งส่งผลต่อรูปคดี และการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ทางการไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นสืบสวนสอบสวนที่ไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิด หรือช่วยเหลือผู้เสียหายได้เนื่องจากการปลองแปลงเอกสารส่งผลให้ไม่สามารถทราบอายุที่แท้จริง 5) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสายงานที่รับผิดชอบ โดยพบว่าการวิเคราะห์ หรือตีความเพื่อระบุสถานะความผิดฐานค้าประเวณี หรือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์รูปแบบถูกบังคับค้าประเวณีของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ไม่มีมาตรฐาน และแตกต่างกันตามแต่ละดุลยพินิจของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละท้องที่ และสาขาอาชีพ 6) งบประมาณพบว่าค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าพาหนะ ในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในการลงตรวจพื้นที่ 7) อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่เพียงพอ 8) เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้ใช้บริการ พบว่ากลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และข้าราชการไทย เป็นกลุ่มที่ซื้อบริการทางเพศเสียเอง 9) ล่าม พบว่าในการกระบวนการคัดแยกเหยื่อเพื่อระบุความผิดฐานค้าประเวณี หรือสถานภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ต้องมีการสัมภาษณ์หรือสอบสวนหญิงต่างด้าวส่วนมากที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาไทยได้ และล่ามผู้ชำนาญการด้านภาษาที่ต้องการไม่สามารถหาได้อย่างทันท่วงที ส่งผลให้กระบวนการดำเนินงานมีความล่าช้า โดยงานวิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ไขปัญหาเป็น 4 ด้าน 1) ด้านการป้องกัน (ก) การปรับปรุงระบบการคัดครองบุคคลต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยการเชื่อมโยงฐานข้อมูลการระบุตัวบุคคลของประเทศต้นทาง และประเทศไทย ณ จุดผ่านแดนและสนามบินต่างๆ (ข) ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี โดยเน้นการให้ความรู้ในการคัดแยกเหยื่อค้ามนุษย์ในรูปบบการบังคับค้าประเวณี และการค้าประเวณีโดยสมัครใจให้ชัดเจน (ค) ควรมีการทำฐานข้อมูลของหญิงจากประเทศในแถบอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงที่เข้ามาค้าบริการทางเพศในประเทศไทย และมีการศึกษาถึงสาเหตุและ

แรงจูงใจที่กลับเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทยซ้ำอย่างจริงจัง 2) ด้านการปราบปราม ควรมีการกวาดล้างสถานค้าประเวณีโดยดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ที่ทุจริตในทุกหน่วยงานและทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ที่เรียกรับส่วยจากสถานค้าประเวณี และผู้มีอิทธิพลที่เป็นเจ้าของสถานค้าประเวณี 3) ด้านการประสานความร่วมมือ (ก) ให้มีการทำข้อตกลงร่วมกัน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยและเจ้าหน้าที่ตำรวจจากประเทศในลุ่มน้ำโขงในด้านการสืบสวน และฐานข้อมูลของหญิงจากประเทศต้นทางอย่างเป็นเครือข่าย และเกิดความคล่องตัวและการเชื่อมต่อข้อมูลอันประโยชน์ต่อการสืบสวนสอบสวนได้อย่างทันต่อสถานการณ์และแม่นยำ (ข) ควรมีการทำงานแบบสหวิชาชีพร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสังคมระหว่างประเทศไทยและประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงในการผลักดันนโยบาย เปลี่ยนแปลงกฎหมายให้สอดคล้องกันในทั่วภูมิภาคและปรับทัศนคติ รวมถึงให้ความรู้และประชาสัมพันธ์บทลงทาและภัยต่างๆแก่หญิงบริการและกลุ่มเสี่ยง 4) ด้านทัศนคติ (ก) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนค่านิยมด้านการบริโภคนิยม และวัตถุนิยม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงต้องทำหน้าที่จัดหาเงินทอง วัตถุสิ่งของสำหรับช่วยอำนวยความสะดวกให้คนในครอบครัวมีสภาพทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น (ข) ส่งเสริม รณรงค์ให้เกิดการลดซื้อบริการทางเพศในหมู่ผู้ใช้บริการ เพื่อชะลอหรือหยุดการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมทางเพศในประเทศไทย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยจะได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี รวมทั้งแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ที่ใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งในบทนี้ผู้เขียนจะได้บรรยายถึงการออกแบบการวิจัย ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการวิจัยนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็น ทัศนะ มุมมอง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาถึงการได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ในการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ลักษณะอาชญากรรมค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี และแนวทางแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ทั้งด้านการป้องกันและปราบปราม และด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือ จำนวน 10 คน ดังนี้

1) ด้านการป้องกันและปราบปราม เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 6 คน ประกอบด้วย 1) กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จำนวน 1 คน เป็นเจ้าหน้าที่ในระดับบริหารตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป และประสบการณ์ทำงานด้านคดีค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่า 3 ปี และกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จำนวน 1 คน เป็นเจ้าหน้าที่ในระดับบริหารตั้งแต่ผู้กำกับการ

ขึ้นไป และประสบการณ์ทำงานด้านคดีค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม จำนวน 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหารได้แก่ผู้อำนวยการส่วนคดีขึ้นไป และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานด้านคดีค้ามนุษย์ ไม่น้อยกว่า 3 ปี 3) สำนักงานอัยการสูงสุด ได้แก่พนักงานอัยการ จำนวน 1 คน ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านคดีค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2) ด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือ เป็นหน่วยงานที่ให้การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กลุ่มหญิงบริการและกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ ระดับบริหาร 1 ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพจำนวน 1 คน ที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จำนวน 1 คน เป็นผู้มีประสบการณ์การในการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามค้ามนุษย์ ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน

นอกจากนี้ด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหาย ยังมีการเก็บข้อมูลจาก องค์การภาคประชาสังคม และหน่วยงานระหว่างประเทศ จำนวน 6 คน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานด้านการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย มีประสบการณ์ทำงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี ประกอบด้วย 2 หน่วยงาน ได้แก่ 1) มูลนิธิรณสิทธิ์เพื่อช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์ จำนวน 1 คน และ 2)โครงการออสเตรเลีย - เอเชีย เพื่อต่อสู้กับการค้ามนุษย์ (Australia-Asia Program to Combat Trafficking In Persons : AAPTIP) จำนวน 1 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งมีจำนวน 10 ข้อคำถาม รายละเอียดดังนี้

1) ท่านมีความคิดเห็นว่าการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ในปัจจุบัน มีความรุนแรงหรือไม่ และส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างไรบ้าง

2) การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าวในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร

3) สาเหตุหรือปัจจัยของการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าวมาจากสาเหตุใดบ้าง อย่างไร

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

4) หน่วยงานของท่านมีภารกิจ หน้าที่ในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว อย่างไรบ้าง

5) ท่านมีความคิดเห็นว่ากฎหมายในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว มีความเหมาะสม หรือข้อควรปรับปรุงหรือไม่อย่างไร

6) ท่านมีความคิดว่าเห็นว่ากลไกความร่วมมือ (คณะกรรมการ ปคม. หรืออนุกรรมที่เกี่ยวข้อง) ในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว มีความเหมาะสมหรือข้อควรปรับปรุงหรือไม่ อย่างไร

7) ท่านคิดว่าสิ่งใดเป็นความท้าทายในการบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่างหน่วยงานรัฐและหน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม

8) ท่านคิดว่าสิ่งใดเป็นความท้าทายของประเทศไทย ที่ร่วมมือกันกับประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคี รวมทั้งความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศในการแก้ไขการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว

9) การแก้ไขการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ท่านได้ใช้กฎหมาย หรือกลไกความร่วมมือใดบ้าง และท่านเห็นว่าเหมาะสมมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

10) ท่านมีข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร

ทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยนี้ อาจ มีความเสี่ยงด้านจริยธรรมการวิจัย จึงจำเป็นต้องยื่นขออนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยรังสิต ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จำแนกตามแหล่งที่มา 2 ส่วน คือ

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเรียบเรียงไว้แล้วเช่นบทความ สิ่งพิมพ์ รายงานทางวิชาการ งานวิจัย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยของผู้วิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยจะได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งการวิจัยนี้มีความมุ่งเน้นในการสอบถามความคิดเห็น ทัศนคติ มุมมอง และประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงาน ทั้งในระดับผู้บริหารนโยบาย และในระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ และแนวทางการไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี โดยไม่ได้ลงลึกในส่วนของข้อมูลลับเฉพาะหรือข้อมูลที่อ่อนไหวที่อาจส่งผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถานภาพหรือสิทธิประโยชน์ของผู้เข้าร่วมวิจัยแต่อย่างใด ไม่มีการบันทึกชื่อนามสกุล หรือใช้รหัสที่แสดงถึงตัวบุคคลที่แสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยซึ่งในการดำเนินการวิจัยจะคำนึงถึงการป้องกันผู้เข้าร่วมวิจัยจากความเสี่ยงที่จะเสื่อมเสียชื่อเสียง สูญเสียสมรรถภาพทางสังคม หรือได้รับความอับอายทำให้ถูกให้ออกจากตำแหน่ง รวมถึงการล่วงละเมิดความลับและความเป็นส่วนตัวเป็นสำคัญ

โดยก่อนเริ่มการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจะได้ดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยจะขออนุญาตบันทึกเสียงของผู้เข้าร่วมวิจัยก่อนทุกครั้ง

2) ผู้วิจัยชี้แจงผู้เข้าร่วมวิจัยให้ทราบถึงที่มาและจุดมุ่งหมายในการทำวิจัย แนวทางการวิจัยเบื้องต้น

3) ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยลงนามรับทราบในเอกสารชี้แจงและหนังสือแสดงเจตนายินยอเข้าร่วมวิจัย

4) ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคลครั้งเดียว ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ รายละเอียดปรากฏตามแบบสัมภาษณ์ตามข้อ 3.2 ซึ่งการสัมภาษณ์จะใช้ระยะเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง – 1 ชั่วโมง 30 นาที

3.3.1 การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็น ทัศนะ มุมมอง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ไม่น้อยกว่า 3 ปี หลักเกณฑ์ในการเลือกเพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาถึงการได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ในการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ลักษณะอาชญากรรมค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี และ

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

แนวทางแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ทั้งด้านการป้องกันและปราบปราม และด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือ จำนวน 10 คน ดังนี้

1) ด้านการป้องกันและปราบปราม เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 6 คน ประกอบด้วย 1) กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จำนวน 1 คน เป็นเจ้าหน้าที่ในระดับบริหารตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป และประสบการณ์ทำงานด้านคดีค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่า 3 ปี และกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จำนวน 1 คน เป็นเจ้าหน้าที่ในระดับบริหารตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป และประสบการณ์ทำงานด้านคดีค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม จำนวน 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหารได้แก่ผู้อำนวยการส่วนคดีขึ้นไป และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานด้านคดีค้ามนุษย์ ไม่น้อยกว่า 3 ปี 3) สำนักงานอัยการสูงสุด ได้แก่พนักงานอัยการ จำนวน 1 คน ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านคดีค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2) ด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือ เป็นหน่วยงานที่ให้การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กลุ่มหญิงบริการและกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ ระดับบริหาร 1 ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพจำนวน 1 คน ที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จำนวน 1 คน เป็นผู้มีประสบการณ์การในการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามค้ามนุษย์ ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน

นอกจากนี้ด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหาย ยังมีการเก็บข้อมูลจาก องค์การภาคประชาสังคม และหน่วยงานระหว่างประเทศ จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานด้านการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย มีประสบการณ์ทำงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี ประกอบด้วย 2 หน่วยงาน ได้แก่ 1) มูลนิธิรณสิทธิ์เพื่อช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์ จำนวน 1 คน และ 2) โครงการออสเตรเลีย - เอเชีย เพื่อต่อสู้กับการค้ามนุษย์ (Australia-Asia Program to Combat Trafficking In Persons : AAPTIP) จำนวน 1คน

3.3.2 การสังกตแบบไม่มีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ระดับชำนาญการพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรมซึ่งหน้าที่ความรับผิดชอบรับผิดชอบเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะคดีการค้ามนุษย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 -2556 เป็นระยะเวลา 7 ปี และในปี พ.ศ. 2560 ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการป้องกันและปราบปราม 1

กองคดีการค้ามนุษย์ ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ รวมทั้งเป็นกรรมการ และอนุกรรมการ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามค้ามนุษย์ ซึ่งต้องกำหนดมาตราการและแนวทางป้องกันและการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยมีคดีสำคัญเช่น การช่วยเหลือผู้เสียหายชาวเวียดนามที่ถูกนำมาค้ามนุษย์ในรูปแบบบังคับค้าประเวณี อ.เบตง จ.ยะลา และคดีการค้ามนุษย์ในสถานบริการวิตอเรียซีเครท ถนนพระรามเก้า เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือในกระบวนการวิจัยในงานวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้องในงานวิจัยฉบับนี้

3.4 การตรวจสอบข้อมูล

1) การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อให้ข้อมูลมีความแม่นตรง น่าเชื่อถือและป้องกันความผิดพลาด จะต้องมีการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งที่มาต่าง ๆ โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

2) การทดสอบความแปรปรวนของข้อมูล (Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

3) ความเชื่อถือได้ของข้อมูล (Reliability) โดยนำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้อง และความสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะได้นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มาดำเนินการสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล จัดหมวดหมู่ข้อมูล ความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ทางสังคม และทำความเข้าใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา โดยตรวจสอบกับสมมุติฐานนั้นเป็นขั้นๆ ไป จนมั่นใจว่าเป็นข้อค้นพบที่สามารถลงเป็นข้อสรุปได้ และการวิจัยเชิงคุณภาพยังเป็นการศึกษาจากการใช้แนวคิดทฤษฎีที่หลากหลานในการพิจารณาปรากฏการณ์ ดังนั้นระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้วิจัยได้สัมผัสกับรูปธรรมของปรากฏการณ์นั้นก็จะได้นำแนวคิดทฤษฎีด้าน

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

อาชญาวิทยา และทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กันด้วย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การถอดเทปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างละเอียด ชนิดคำต่อคำ (Transcribing Interview) ห้ามมีการข้ามประโยคบางประโยคบางประโยคที่ผู้วิจัยตัดสินเองว่าไม่สำคัญ เพราะข้อมูลบางอย่างอาจนำมาใช้ในการตรวจสอบภายหลัง

2) การจัดการข้อมูล (Data Management) เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพไม่เน้นการใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เท่าการวิจัยเชิงปริมาณ จึงต้องมีการจดบันทึกข้อมูลต่างๆ ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ โดยข้อมูลที่จดบันทึกอาจจัดเตรียมเป็นลักษณะแฟ้มต่างๆ และนำข้อมูลเหล่านี้มาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

3) การจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Categorizing) หรือการทำดัชนีข้อมูล (Indexing) เป็นการเลือกคำบางคำมาใช้เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูล โดยดัชนีข้อมูลนี้อาจเป็นคำ (Words) เป็นประโยค (Sentence) เป็นแนวคิด (Concept) ก็ได้

4) การทำข้อสรุปชั่วคราวและการตัดทอนข้อมูล (Memo Data Reduction) การทำข้อสรุปชั่วคราวเป็นการลองเขียนข้อสรุปแต่ละเรื่อง การทำข้อสรุปชั่วคราวจึงเป็นการลดขนาดข้อมูลและช่วยกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออก

5) การเสนอข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ และการนำเสนอ (Display Data for Analysis and Presentation) เป็นการนำข้อสรุปย่อยๆมาเชื่อมโยงกัน เพื่อหาข้อสรุปซึ่งจะตอบปัญหาการวิจัย โดยอาจจัดทำเป็นแผนที่ (Map) แผนภูมิ (Chart) ตารางบรรจุเนื้อหา (Matrices) เครือข่ายของเหตุและผล (Causal Network) การจัดแบ่งประเภทของคำ ความคิด ความเชื่อ (Taxonomies or Ethno classifications)

6) การประมวลและสรุปข้อเท็จจริง (Drawing and Verifying Conclusion)ได้แก่ การค้นหาแบบแผน การจัดกลุ่ม การวิเคราะห์ปัจจัย การระบุความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ การเชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎีกับสิ่งที่ค้นพบ ความสำเร็จของการสร้างบทสรุปขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของข้อมูลที่เป็นข้อสรุปย่อย ประกอบกับความเป็นสหวิทยาการในตัวผู้วิจัย นั่นคือถ้าข้อมูลเดิมดีโอกาสที่จะได้สรุปที่ดีก็มีมาก และถ้าผู้วิจัยมีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดี มีความรู้หลากหลายเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะทำให้บทสรุปนั้นมีความน่าสนใจมากขึ้น

7) การพิสูจน์บทสรุป เป็นการโยงข้อสรุปเชิงนามธรรมกลับไปสู่รูปธรรมในการเหตุการณ์ใหม่อีกครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าบทสรุปที่ทำไว้นั้นเหมาะสมดีแล้ว มีความน่าเชื่อถือ วิธีการที่นักวิจัยนำมาใช้ยืนยันความถูกต้องของข้อสรุป ได้แก่ การตรวจสอบความเป็นตัวแทนของข้อมูลว่ามาจากแหล่งที่เป็นตัวแทนจริงหรือไม่ ได้แก่การตรวจสอบความเป็นตัวแทนของข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นตัวแทนจริงหรือไม่ การตรวจสอบตัวนักวิจัยเองว่ามีอคติหรือไม่ การประเมินคุณภาพของข้อมูล และอาจตรวจสอบบทสรุปที่ได้กับผู้ให้ข้อมูล เป็นต้น เมื่อแน่ใจว่าบทสรุปที่ได้มีความเหมาะสม น่าเชื่อถือ จึงทำเป็นรายงานเผยแพร่ต่อไป

3.6 การพิจารณาประเด็นจริยธรรมการวิจัย

จุดประสงค์ของการวิจัยเป็นเรื่องของการค้นคว้าการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดล้วนแต่เป็นผู้ที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด หน่วยงานที่ให้การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กลุ่มหญิงบริการและกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหาย ยังมีการเก็บข้อมูลจาก องค์การภาคประชาสังคม และหน่วยงานระหว่างประเทศ 1) มูลนิธิรณสิทธิ์เพื่อช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์ และ 2) โครงการออสเตรเลีย-เอเชียเพื่อการค้ามนุษย์ของประเทศออสเตรเลีย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับอนุมัติการรับรองจริยธรรมการวิจัยจาก “คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต (Rangsit University – Ethical Research Board: RSU – ERB)” เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2563 ตามหนังสือรับรองโครงการวิจัย (Certificate Approval เลขที่ COA. No. RSUERB2020-055) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในคน ซึ่งในบางกรณีอาจเกิดปัญหาขึ้น เช่น ผู้เข้าร่วมการวิจัยอาจมีเหตุสงสัยว่าทำไมตนจึงเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้สัมภาษณ์ หรือในบางกรณีคำถามอาจจะทำให้เกิดความไม่พอใจแก่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ ซึ่งประเด็นดังกล่าวอาจส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนในภายหลังได้ ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตาม

มาตรฐานจริยธรรมการวิจัยในคน ผู้ให้สัมภาษณ์จึงมีสิทธิ์ที่จะปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงให้คำตอบในบางคำถามที่ทำให้ผู้สัมภาษณ์เกิดความไม่สบายใจได้ นอกจากนี้ ถ้าผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกว่าไม่อยากให้สัมภาษณ์ต่อไป ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถขอหยุดการให้สัมภาษณ์ได้ตลอดเวลา และในกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดระหว่างสัมภาษณ์อันเนื่องมาจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ได้ยื่นไว้กับคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน และในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการขออนุญาตบันทึกเทปก่อนการสัมภาษณ์ทุกครั้ง รวมทั้งให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานว่าข้อมูลดังกล่าวสามารถเผยแพร่ได้ ซึ่งผู้วิจัยจะปิดบังชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นความลับ อนึ่ง ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นความลับตามกระบวนการที่เหมาะสมเป็นเวลา 5 ปี หลังจากนั้นผู้วิจัยจะทำลายข้อมูลดังกล่าวตามกระบวนการทำลายข้อมูลตามกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมการวิจัยตามที่ได้รับการอนุมัติคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนแห่งมหาวิทยาลัยรังสิตต่อไป

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี” จากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย องค์กรพัฒนาเอกชน ได้แก่ มูลนิธิรณสิทธิ์เพื่อช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์ และโครงการออสเตรเลีย - เอเชีย เพื่อต่อสู้กับการค้ามนุษย์ (Australia-Asia Program to Combat Trafficking In Persons : AAPTIP) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูล สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อรับฟังความคิดเห็น ทัศนะ มุมมองจากกลุ่มตัวอย่าง พร้อมรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดตามประเด็นหลักดังนี้

4.1 สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

4.2 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

4.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

4.1 สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

4.1.1 สถานการณ์และรูปแบบการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

4.1.1.1 ก่อนสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก่อนปี พ.ศ.2563 รูปแบบการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ในกรุงเทพฯจะพบเป็นการค้าประเวณีที่สถานบริการอาบ อบ นวด ส่วนในต่างจังหวัดจะเป็นร้าน คาราโอเกะ หรือสวนอาหาร โดยผู้ที่มาค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่มาจากประเทศเมียนมาร์ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นชาวไทย

ใหญ่ เนื่องจากการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นไปโดยง่าย สะดวก จึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคคลเพื่อนำมาหาแสวงประผลโยชน์โดยมิชอบได้ง่ายกว่าประเทศอื่นๆ ทั้งผู้นำพาและผู้ถูกนำพาเดินทางมาเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในประเทศไทยในแบบที่ถูกต้องตามกฎหมายและแบบผิดกฎหมาย โดยการลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมายผ่านเส้นทางธรรมชาติและชายแดน การค้ามนุษย์จึงมีจำนวนมากสามารถดูสถิติได้จาก Trafficking in Persons Report (US TIP Report) ของทุกปี หรือรายงานการค้ามนุษย์โดยกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา การแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ยังคงมีแนวโน้มดังนั้น การค้าประเวณีในปัจจุบันก็ยังคงมีความรุนแรงอยู่ แม้จะมีสถานการณ์ Covid-19 ก็ตาม ดังผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความเห็นดังนี้

> “โดยก่อนสถานการณ์โรคระบาดรุนแรง Covid-19 มีคดีการค้ามนุษย์จำนวนมาก สามารถดูสถิติได้จาก TIP Report ของทุกปี การแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งนี้ บุคคลที่สามจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการค้าประเวณี ดังนั้น ต่อให้มีสถานการณ์ Covid-19 การค้าประเวณีในปัจจุบันก็ยังคงมีความรุนแรงอยู่ โดยมีสาเหตุมมาจากปัจจัยดึงดูดซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีสภาพเศรษฐกิจแรงดึงดูดใจทำให้ต่างด้าวหรือประเทศเพื่อนบ้านมีความต้องการเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย เพื่อหารายได้ส่งให้กบครอบครัว มีการเดินทางเข้ามาทำงานประเทศไทยทั้งในรูปแบบที่ถูกต้องและลักลอบเข้ามา การถูกนำพาเข้ามาในประเทศไทยโดยการลักลอบเข้ามาจะทำให้เกิดการถูกหลอกได้ง่ายกว่าการเข้ามาในรูปแบบที่ถูกต้อง ซึ่งวิธีการเข้ามาโดยผิดกฎหมายนั้นผู้ถูกนำพาจะตกเป็นเป้าหมายของคนที่ไม่หวังดีที่พาเข้ามา จึงเกิดรูปแบบการค้าประเวณีแบบแอบแฝง ตบตาเจ้าหน้าที่” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 สิงหาคม 2564)

> “...สถานการณ์ค้ามนุษย์มีความรุนแรงค่อนข้างมาก โดยวัดจากสถิติคดีที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปราม ส่วนใหญ่จะเป็นประเทศพม่า และชาวไทยใหญ่ และพบเป็นการค้าประเวณีที่สถานบริการอาบ อบ นวด และต่างจังหวัดจะเป็นร้านคาราโอเกะ หรือ สวนอาหาร...” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

ซึ่งในอดีตมีรูปแบบการค้าประเวณีจะมีในลักษณะเป็นการเฉพาะ เช่นการเปิดร้านมีโคมไฟสีแดง สีเขียวอยู่หน้าร้าน เพื่อเป็นสัญลักษณ์ให้รู้กันว่าที่นี้คือร้านสำหรับขายบริการ ดังนั้น การค้า

ประเวณีมีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ด้วยการปรับรูปแบบธุรกิจบริการ ทำให้ในปัจจุบันมีการค้าประเวณีในรูปแบบต่างๆ เพิ่มเข้ามา เช่น ร้านคาราโอเกะ เล้า อาบอบนวด ซึ่งผู้หญิงที่มาค้าประเวณีในร้านเหล่านี้มีทั้งเต็มใจมาขายบริการเองและในบางกลุ่มถูกหลอกลวงและชักจูงให้มาขายบริการ ดังผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความเห็น ดังนี้

> “ ในอดีตมีรูปแบบการค้าประเวณีจะมีในลักษณะการเปิดร้านมีโคมไฟสีแดงสีเขียวอยู่ หน้าร้าน เพื่อเป็นสัญลักษณ์ให้รู้กันว่าที่นี้คือร้านสำหรับขายบริการ ดังนั้น การค้าประเวณีมีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนามากขึ้น ทำให้ในปัจจุบันมีการค้าประเวณีในรูปแบบต่างๆ เพิ่มเข้ามา เช่น ร้านคาราโอเกะ เล้า อาบอบนวด ซึ่งผู้หญิงที่มาค้าประเวณี ในร้านเหล่านี้มีทั้งเต็มใจมาขายบริการเองและถูกหลอกลวงให้มาขายบริการ ส่วนการค้าประเวณี ในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในยุคปัจจุบัน เนื่องด้วยสถานการณ์โควิด-19 ทำให้ไม่สามารถเปิดสถานบริการเพื่อขายบริการได้ โดยที่กลุ่มผู้ค้าประเวณีในรูปแบบออนไลน์ในปัจจุบันผู้ที่มีอายุเกิน 18 ปีจำนวนมาก แต่เป็นกลุ่มเด็กที่เต็มใจในการค้าประเวณี ปัจจุบันการถูกบังคับให้ค้าประเวณีมีค่อนข้างน้อยหรือแทบไม่มีเลย” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2564)

สำหรับกลุ่มบุคคลต่างด้าว 3 สัญชาติได้แก่ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชาเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมากเพื่อแสวงหาอาชีพ รายได้ จนทำให้มีกลุ่มต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในสถานบันเทิง สถานบริการการค้าประเวณีจำนวนมากกว่าในปัจจุบัน โดยบุคคลต่างด้าวจากประเทศลาวมีมากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากภาษาที่ใช้ใกล้เคียงกับภาษาไทยจึงทำให้การสื่อสารได้ง่าย ลำดับต่อมาเป็นประเทศเมียนมาร์ และในส่วนของประเทศกัมพูชามีน้อยมาก เพราะอุปสงค์และอุปทานต่างๆ และลักษณะของคนชาติลาวจะมีลักษณะใกล้เคียงกับคนไทยมากที่สุด และด้วยลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพมีความเรียบร้อยและค่อนข้างซื่อตรง อีกทั้งยังสามารถสื่อสารภาษาไทยได้ จึงเป็นที่ต้องการของกลุ่มลูกค้าในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะมาค้าประเวณีในรูปแบบ ร้านคาราโอเกะ เนื่องจากง่ายต่อการหลบซ่อน และยังมีช่องทางในการทำมาหาเลี้ยงชีพได้มากกว่า และสอดคล้องกับการทำคดีช่วยเหลือเหยื่อในร้านคาราโอเกะ ดังผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความเห็น ดังนี้

> “รูปแบบการค้าประเวณี 3 ปีย้อนหลัง เฉพาะ 3 สัญชาติ โดยประเทศลาวอันดับหนึ่ง เนื่องจากภาษาที่ใช้ใกล้เคียงกับภาษาไทยจึงทำให้การสื่อสารได้ง่าย รองลงมาเป็นประเทศพม่า ส่วนกัมพูชามีน้อยมาก เพราะ Demand และ Supply ต่างๆ และลักษณะของคนชาติลาวจะมีลักษณะใกล้เคียงกับคนไทยมากที่สุด และ

ด้วยนิสัยเป็นคนซื่อๆ สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ จึงเป็นที่ต้องการของกลุ่มลูกค้าในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะมาค้าประเวณีในรูปแบบร้านคาราโอเกะ เนื่องจากง่ายต่อการซ่อนตัว มีช่องทางในการทำมาหากินได้มากกว่า และสอดคล้องกับการทำคดีช่วยเหลือเหยื่อในร้านคาราโอเกะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนประเทศลาว" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

4.1.1.2 สถานการณ์ระหว่างและหลัง โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2563

ภายหลังสถานการณ์โรคระบาดรุนแรง Covid-19 จึงทำให้ผู้นำพาและผู้ถูกนำพาเดินทางเข้ามาในประเทศไทยได้ยากยิ่งขึ้น ลำบากยิ่งขึ้น เพราะต่างฝ่ายต่างกลัวจะติดเชื้อโรคระบาดรุนแรง Covid-19 และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบายรัฐบาลในการป้องกันการแพร่ระบาดโรคระบาด Covid-19 รวมทั้งมีมาตรการในการป้องกันการค้ามนุษย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้มงวดขึ้น จึงทำให้สถิติและการค้ามนุษย์ โดยการแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าวลดน้อยลงกว่าก่อนมีสถานการณ์โรคระบาดรุนแรง Covid-19 ซึ่งสถานที่แอบแฝงตัวถูกปิด จึงทำให้ปริมาณคดีมีจำนวนที่ลดลง รวมถึงในปัจจุบันรูปแบบการค้าประเวณีที่เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีและการสื่อสารที่สมารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยเป็นสาเหตุของการค้าประเวณีรูปแบบออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์ Covid-19 ทำให้สถานบริการปิดตัวลง แต่ยังมีกลุ่มผู้ต้องการซื้อบริการประเวณี ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลบางกลุ่ม ดังนั้น จึงยังคงมีกลุ่มผู้จัดหา และกลุ่มผู้ค้าประเวณีในโลกออนไลน์ อยู่เป็นจำนวนมากเพียงแต่ปรับเปลี่ยนสถานที่ในการนัดหมายเพื่อซื้อ-ขายบริการจึงเกิดการค้าประเวณีผ่านช่องทางออนไลน์ โดยการตั้งการสนทนากลุ่มในแอปลีเคชั่นไลน์และจำกัดผู้เข้าร่วมกลุ่ม ผู้ที่สามารถเข้าร่วมกลุ่มได้ต้องเป็นคนที่คุ้นเคยกันเป็นผู้ดึงเข้าร่วมเท่านั้น ซึ่งกลุ่มผู้ค้าประเวณีในกลุ่มดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นคนไทย โดยปัจจุบันประเทศไทยมีคดีการค้าประเวณีผ่านช่องทางออนไลน์ การเข้าร่วมกลุ่มไลน์ กรณีเป็นกลุ่มเปิดใหม่จะไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วม ผู้ที่ดึงเข้าร่วมกลุ่มจะต้องเป็นสมาชิกเดิมที่เคยใช้บริการอยู่แล้ว แต่หากเป็นกลุ่มไลน์ ที่เปิดให้บริการนานแล้วจะมีการเก็บค่าบริการเข้าร่วมกลุ่ม โดยมีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 3,000 บาท โดยประมาณ สถานที่นัดหมาย เช่น บ้าน คอนโด ขึ้นอยู่กับนายหน้านัดหมาย ซึ่งผู้ซื้อบริการต้องจ่ายค่าบริการล่วงหน้าก่อน ดังมุมมองผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

"หลังสถานการณ์โรคระบาดรุนแรง Covid-19 จึงทำให้ผู้นำพาและผู้ถูกนำพาเดินทางเข้ามาในประเทศไทยได้ยากยิ่งขึ้น ลำบากยิ่งขึ้น เพราะต่างฝ่ายต่างกลัวจะติดเชื้อโรคระบาดรุนแรง Covid-19 จึงทำให้สถิติและการค้ามนุษย์ โดยการแสวงหา

ผลประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าวลดน้อยลงกว่าก่อนมีสถานการณ์โรคระบาดรุนแรง Covid-19 ซึ่งสถานที่แอบแฝงตัวถูกปิด จึงทำให้จำนวนคดีลดจำนวนลง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 สิงหาคม 2564)

“ในปัจจุบันรูปแบบการค้าประเวณีเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีและการสื่อสารที่เข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้น โดยเป็นการค้าประเวณีรูปแบบออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์ Covid-19 ทำให้สถานบริการปิดตัวลง แต่ยังมีกลุ่มผู้ต้องการซื้อบริการประเวณี ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลบางกลุ่ม ดังนั้น จึงยังคงมีกลุ่มผู้จัดหา และกลุ่มผู้ค้าประเวณีในโลกออนไลน์ อยู่เป็นจำนวนมาก เพียงแต่ปรับเปลี่ยนสถานที่ในการนัดหมายเพื่อซื้อ-ขายบริการ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

“ เนื่องจากในปัจจุบันมีสถานการณ์ Covid-19 ทำให้สถานบริการไม่สามารถเปิดให้บริการได้ มีกลุ่มผู้ต้องการซื้อบริการบางกลุ่มต้องการหาช่องทางการซื้อบริการ จึงเกิดการค้าประเวณีผ่านช่องทางออนไลน์ โดยการตั้งกลุ่มไลน์ และจำกัดผู้เข้าร่วมกลุ่ม ผู้ที่สามารถเข้าร่วมกลุ่มได้ต้องเป็นคนที่คุ้นเคยกันเป็นผู้ดึงเข้าร่วมเท่านั้น ซึ่งกลุ่มผู้ค้าประเวณีในกลุ่มดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นคนไทย ปัจจุบันมีคดีการค้าประเวณีผ่านช่องทางออนไลน์ ที่อยู่ระหว่างสืบสวนสอบสวน ซึ่งระหว่างเจรจาตกลงซื้อขายบริการเราไม่สามารถทราบได้ว่าผู้ค้าประเวณีเป็นคนไทย หรือเป็นต่างด้าว จนกว่าจะได้นัดพบกับผู้ขายบริการตัวจริง เพราะชื่อ รูปถ่ายไม่บ่งบอกว่าเป็นคนต่างด้าว การเข้าร่วมกลุ่มไลน์ กรณีเป็นกลุ่มเปิดใหม่จะไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วม ผู้ที่ดึงเข้าร่วมกลุ่มจะต้องเป็นสมาชิกเดิมที่เคยใช้บริการอยู่แล้ว แต่หากเป็นกลุ่มไลน์ ที่เปิดให้บริการนานแล้วจะมีการเก็บค่าบริการเข้าร่วมกลุ่ม โดยมีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 3,000 บาท โดยประมาณ สถานที่นัดหมาย เช่น บ้าน คอนโด ขึ้นอยู่กับนายหน้านัดหมาย ซึ่งผู้ซื้อบริการต้องจ่ายค่าบริการล่วงหน้าก่อน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสื่อสาร ส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

“หลังเกิดสถานการณ์ Covid-19 มีต่างด้าวที่ยังเดินทางเข้ามาในประเทศไทยไม่ว่าจะช่องทางใดก็ตามแต่มีจำนวนลดน้อยลงกว่าเมื่อก่อนมากอย่างเห็นได้ชัด จากที่มี

การได้รับแจ้งว่ามีกลุ่มต่างด้าวลักลอบเข้าประเทศไทยในช่วงสถานการณ์ Covid-19 ก็จะเข้ามาได้ไม่ไกล ส่วนมากที่เข้ามาได้จะอยู่บริเวณชายแดน เพราะการจะเข้ามาถึงชั้นในจังหวัดต่างๆ ทำได้ยากกว่าสมัยก่อนมี Covid-19 จึงทำให้ในโซนกรุงเทพฯ ปริมณฑล ก็จะมีต่างด้าวน้อยมากๆ เพราะมีมาตรการที่เข้มงวด จึงทำให้มีรูปแบบเปลี่ยนแปลงไปค้ามนุษย์ค้าประเวณีผ่านช่องทางออนไลน์มากกว่า ซึ่งจากที่ได้มีการดำเนินงานสถานบริการต่างๆ ถูกปิดตัวลงเนื่องจากนโยบายรัฐบาล จึงทำให้รูปแบบการค้าประเวณี เปลี่ยนมาเป็นการค้าประเวณีผ่านช่องทางออนไลน์" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 8, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564

"ความแตกต่างของรูปแบบการค้ามนุษย์ระหว่างก่อนและหลังเหตุการณ์โรคระบาด Covid-19 คือเมื่อเกิดโรคระบาด Covid-19 รัฐบาลมีนโยบายให้ล๊อกดาวน์ในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ในประเทศ มีมาตรการที่เข้มงวด เรื่องของการเดินทางข้ามจังหวัด การกักตัวให้อยู่เฉพาะในบ้านหรือที่พักของตนเอง ธุรกิจสถานบริการ ถูกปิดตัวลงตามมาตรการของรัฐบาล การค้าประเวณีมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ เกิดเป็นค้าประเวณีรูปแบบออนไลน์ ซึ่งปัจจุบันคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นคดีผ่านช่องทางออนไลน์ ในช่วงสถานการณ์ Covid 19 โดยส่วนตัวแล้วจะสรุปได้ 2 ประเด็นนตามที่มองเห็น คือ 1. สถานที่ที่เปลี่ยนไป จากสถานที่ที่สามารถมองเห็นได้เป็นสถานที่ที่ไม่สามารถมองเห็นได้ 2. ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ลดน้อยลงแต่กลุ่มเปราะบางได้รับผลกระทบจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศมากยิ่งขึ้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 10, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 กรกฎาคม 2564)

"หลังสถานการณ์ Covid-19 ร้านคาราโอเกะหิ่งห้อยเปิดบ้างปิดบ้างตามคำสั่งของภาครัฐ ทำให้รูปแบบการค้าประเวณีเปลี่ยนไปเป็นการค้าอยู่ในหอพักหรือสถานที่พักอาศัยของคนต่างด้าว จะมีนายหน้าที่ทำการติดต่อซื้อขาย ส่งตัวผู้ประเวณีให้กับกลุ่มที่มีความต้องการจะซื้อบริการ แต่หลังจากที่มีคำสั่งล็อกดาวเป็นระยะเวลานานทำให้ด้าวดังกล่าวมีจำนวนลดน้อยลงหรือหายไป เนื่องจากเดินทางกลับประเทศต้นทางของตนโดยผ่านช่องทางธรรมชาติ เพราะไม่มีงานค้าประเวณีในประเทศไทยในช่วงสถานการณ์ Covid-19 รูปแบบการค้าประเวณีในปัจจุบันจึงเปลี่ยนเป็นเด็กไทยนิยมค้าประเวณีมีจำนวนมาก และนิยมทำชั่วคราว เพราะเป็น

> การค้าประเวณีในรูปแบบออนไลน์” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 9, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

ซึ่งในปัจจุบันมีรูปแบบการค้าประเวณีทางออนไลน์มากกว่า เพราะสามารถติดต่อกันได้โดยตรง ไม่ผ่านนายหน้า ไม่เสี่ยงต่อการถูกจับกุม ปัจจุบันสถิติการจับกุมการค้ามนุษย์ในประเทศไทย มีบ้างเป็นบางกลุ่ม เช่น ผู้ที่มีรสนิยมมีเพศสัมพันธ์กับเด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี โดยจะมีแม่เล้าจัดหาและส่งเด็กและเยาชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ให้กับกลุ่มผู้ต้องงการซื้อประเวณีนั้น จึงสามารถดำเนินการจับกุมตัวแม่เล้าดังกล่าวได้ แต่ในปัจจุบันก็มีเด็กบางกลุ่มที่รวมตัวกันสร้างกลุ่มไลน์ หรือเฟสบุ๊ค เพื่อการค้าประเวณีกันเองในกลุ่มโดยนำเงินที่ได้ในแต่ละครั้งมาแบ่งกันตามสัดส่วน ซึ่งจัดว่าเข้าข่ายการค้ามนุษย์ด้วยองค์ประกอบทุกอย่างที่ปรากฏ แม้ว่ารูปแบบดังกล่าวนั้นที่เด็กและเยาวชนกลุ่มดังกล่าวกระทำโดยยินยอมและสมัครใจของเด็กและเยาวชน เพื่อที่จะหาเงินจากช่องทางนี้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม ซึ่งกลายเป็นปัญหาสังคมซ้อนอยู่ในปัญหาอาชญากรรมการค้าประเวณี โดยปัญหาของการค้ามนุษย์ในปัจจุบันมีทั้งการค้าแรงงาน ขอทาง ค้าประเวณี ผลิตสื่อลามกเด็ก ฯลฯ ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ การค้าประเวณีผ่านช่องทางออนไลน์ ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเด็กมัธยมซึ่งเป็นคนไทย อาจจะมีประเทศลาวบ้าง ขึ้นอยู่กับนายหน้าจัดหา โดยการสร้างกลุ่มแอพพลิเคชั่นไลน์ และดึงลูกค้าเข้ากลุ่มเพื่อเจรจาซื้อขายบริการ เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้เด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องการหารายได้จึงทำให้มีการค้าประเวณีเกิดขึ้น และเข้าข่ายการค้ามนุษย์ นายหน้า คือ คนที่เคยทำการค้าประเวณี มาก่อน และผันตัวมาเป็นนายหน้า ทำการติดต่อประสานระหว่างลูกค้าและผู้ค้าประเวณี นัดหมายสถานที่นัดพบระหว่างลูกค้าและผู้ค้าประเวณี ตกลงราคาซื้อขายและเก็บค่านายหน้าเป็นเปอร์เซ็นของรายงานการบริการทางเพศ ด้วยสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนไปทำให้กลุ่มผู้ค้าและผู้รับบริการต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ จึงเกิดเป็นธุรกิจอีกอย่างหนึ่ง ดังมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์

> “ปัจจุบันจึงมีรูปแบบการค้าประเวณีทางออนไลน์มากกว่า เพราะสามารถติดต่อกันได้โดยตรง ไม่ผ่านนายหน้า ไม่เสี่ยงต่อการถูกจับกุม ปัจจุบันสถิติการจับกุมการค้ามนุษย์ในประเทศไทย มีบ้างเป็นบางกลุ่ม เช่น ผู้ที่มีรสนิยมมีเพศสัมพันธ์กับเด็กต่ำกว่าอายุ 18 ปี โดยจะมีแม่เล้าจัดหาและส่งเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ให้กับกลุ่มผู้ต้องงการซื้อประเวณีนั้น จึงสามารถดำเนินการจับกุมตัวแม่เล้าดังกล่าวได้ แต่ในปัจจุบันก็มีเด็กบางกลุ่มที่รวมตัวกันสร้างกลุ่มไลน์ หรือเฟสบุ๊ค เพื่อค้าประเวณีกันเองในกลุ่มโดยนำเงินที่ได้ในแต่ละครั้งมาแบ่งกันตามสัดส่วน ก็

ถือว่าเข้าข่ายการค้ามนุษย์ด้วยองค์ประกอบทุกอย่าง แต่รูปแบบที่เด็กกลุ่มดังกล่าวทำเป็นไปด้วยความเต็มใจของตัวเด็กเอง เพื่อที่จะหาเงินจากช่องทางนี้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม ซึ่งกลายเป็นปัญหาสังคมซ้อนอยู่ในปัญหาอาชญากรรมการค้าประเวณี ปัญหาการค้ามนุษย์ในปัจจุบันมีทั้งการค้าแรงงาน ขอทาง ค้าประเวณี ผลิตสื่อลามกเด็ก ฯลฯ ซึ่งสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ และปัจจุบันไม่มีการบังคับใช้แรงงานเป็นทาส ถึงมีอาจจะมีน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยโดยบังคับลงเรือและกินหัวคิวในการจัดส่งแรงงานลงเรือ ตัวอย่าง ชาวโรฮิงญา ซึ่งปัจจุบันก็ดำเนินการจับกุมไปหมดแล้ว” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2564)

“ การค้าประเวณีผ่านช่องทางออนไลน์ ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเด็กมัธยม ซึ่งเป็นคนไทย อาจจะมีประเทศลาวบ้าง ขึ้นอยู่กับนายหน้าจัดหา โดยการสร้างกลุ่มไลน์ และดึงลูกค้าเข้ากลุ่มเพื่อเจรจาซื้อขายบริการ แต่ต้องมีการตรวจสอบกลุ่มลูกค้าก่อนว่าเป็นเจ้าหน้าที่แฝงตัวหรือไม่ ซึ่งด้วยสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้เด็กมัธยมต้องการหารายได้จึงทำให้มีการค้าประเวณีเกิดขึ้น และเข้าข่ายการค้ามนุษย์ นายหน้า คือ คนที่เคยทำการค้าประเวณี มาก่อน และผันตัวมาเป็นนายหน้า ทำการติดต่อประสานระหว่างลูกค้าและผู้ค้าประเวณี นัดหมายสถานที่นัดพบระหว่างลูกค้าและผู้ค้าประเวณี ตกลงราคาซื้อขายและเก็บค่านายหน้าเป็นเปอร์เซ็น กลุ่มลูกค้าบางกลุ่มที่ต้องการเข้าร้านอาบ อบ นวด เป็นประจำ เมื่อร้านไม่สามารถเปิดให้บริการได้จึงหาช่องทางในการซื้อบริการดังกล่าว ด้วยสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนไปทำให้กลุ่มผู้ค้าและผู้รับบริการต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ จึงเกิดเป็นธุรกิจอีกอย่างหนึ่ง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า รูปแบบการค้าประเวณีในประเทศไทยยังคงเหมือนเดิมต่อให้มีสถานการณ์โรงระบาดร้ายแรง Covid-19 ก็ตาม เนื่องจากความยากจน ความขาดแคลน ต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ส่งให้กับครอบครัว จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้คนต่าวด้าวเลือกที่จะประกอบอาชีพการค้าประเวณีอยู่ในประเทศไทย โดยการเดินทางลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมายในประเทศไทยผ่านช่องทางธรรมชาติและชายแดน โดยความแตกต่างของรูปแบบการค้ามนุษย์ระหว่างก่อนและหลังเหตุการณ์โรคระบาด Covid-19 คือเมื่อเกิดโรคระบาด Covid-19 รัฐบาลมีนโยบาย จำกัด

การเดินทางเคลื่อนย้ายของประชาชนพื้นที่จังหวัดต่างๆ ในประเทศ เช่นมาตรการที่เข้มงวด เรื่องของการเดินทางข้ามจังหวัด การกักตัวให้อยู่เฉพาะในบ้านหรือที่พักของตนเอง ธุรกิจสถานบริการถูกปิดตัวลงตามมาตรการของรัฐบาล การค้าประเวณีมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ เกิดเป็นค้าประเวณีรูปแบบออนไลน์ ซึ่งปัจจุบันคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นคดีผ่านช่องทางออนไลน์ ในช่วงสถานการณ์ Covid-19 โดยสรุปได้ 2 ประเด็นนตามที่มองเห็น คือ 1. สถานที่ที่เปลี่ยนไป จากสถานที่ที่สามารถมองเห็นได้เป็นสถานที่ที่ไม่สามารถมองเห็นได้ 2. ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ลดน้อยลงแต่กลุ่มเปราะบางได้รับผลกระทบจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศมากยิ่งขึ้น ดังมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

> “รูปแบบการค้าประเวณีในประเทศไทยยังคงเหมือนเดิมต่อให้มีสถานการณ์โรงระบาดร้ายแรง Covid-19 ก็ตาม เนื่องจากความยากจน ความขาดแคลน ต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ส่งให้กับครอบครัว จึงทำให้ต่าวด้าวเลือกที่จะประกอบอาชีพการค้าประเวณีอยู่ในประเทศไทย โดยการเดินทางลักลอบเข้ามาในประเทศไทยผ่านช่องทางธรรมชาติ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 สิงหาคม 2564)

> “ ความแตกต่างของรูปแบบการค้ามนุษย์ระหว่างก่อนและหลังเหตุการณ์โรคระบาด Covid-19 คือเมื่อเกิดโรคระบาด Covid-19 รัฐบาลมีนโยบายให้ล๊อกดาวน์ในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ในประเทศ มีมาตรการที่เข้มงวด เรื่องของการเดินทางข้ามจังหวัด การกักตัวให้อยู่เฉพาะในบ้านหรือที่พักของตนเอง ธุรกิจสถานบริการ ถูกปิดตัวลงตามมาตรการของรัฐบาล การค้าประเวณีมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ เกิดเป็นค้าประเวณีรูปแบบออนไลน์ ซึ่งปัจจุบันคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นคดีผ่านช่องทางออนไลน์ ในช่วงสถานการณ์ Covid-19 โดยส่วนตัวแล้วจะสรุปได้ 2 ประเด็นนตามที่มองเห็น คือ 1. สถานที่ที่เปลี่ยนไป จากสถานที่ที่สามารถมองเห็นได้เป็นสถานที่ที่ไม่สามารถมองเห็นได้ 2. ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ลดน้อยลงแต่กลุ่มเปราะบางได้รับผลกระทบจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศมากยิ่งขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 10, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 กรกฎาคม 2564)

4.1.2 สาเหตุการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

4.1.2.1 อุปสงค์และอุปทาน เรื่องการค้าประเวณีในประเทศไทย เรื่องการค้าประเวณีอยู่ในสังคมไทยมานาน เพราะอุปสงค์และอุปทานของรูปแบบการค้าประเวณี เพราะยังมีผู้

ต้องการซื้อประเวณีและมีผู้สนองความต้องการ ซึ่งผู้ค้าประเวณีไม่จำเป็นต้องเป็นกลุ่มผู้มีฐานะยากจนเท่านั้น เพราะคนรวยก็มีความต้องการที่จะค้าประเวณีได้เช่นกัน ภาพรวมของสังคมไทยนอกจากนี้ยังไม่มีการจัดการกับระบบตลาดของการค้าประเวณี กล่าวคือ ปัจจัยที่ทำให้การค้าประเวณีในประเทศไทยยังคงมีอยู่ อุปสงค์และอุปทานของประเทศไทยจะมุ่งเน้นดำเนินคดีกับผู้ค้าประเวณีที่เป็นอุปทานมากกว่า จะไม่มุ่งเน้นดำเนินคดีกับกลุ่มอุปสงค์ คือ กลุ่มคนที่จ่ายเงินเพื่อเข้าไปเที่ยว หรือซื้อบริการทางเพศ การค้าประเวณีเป็นสิ่งผิดกฎหมายในประเทศไทยเป็นเรื่องปกติอยู่แล้ว ผู้ค้าประเวณีถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย ถูกจับกุมในฐานะผู้กระทำความผิด แต่ผู้ที่ซื้อบริการทางเพศกลับไม่ถูกดำเนินคดี ไม่ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายในประเทศไทยไม่ได้กำหนดไว้ ไม่มีการเอาผิดกับผู้ซื้อบริการ และเมื่อค้าประเวณีเด็กในเด็กและเยาวชน โดยจะมุ่งแสวงหาและจะมีกลุ่มผู้จัดหาประเวณีเด็กมาสนองความต้องการ แต่เนื่องจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้านุษย์ ระบุว่าเด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าเงื่อนไขการค้ามนุษย์ ดังนั้นอุปสงค์และอุปทานในการค้าประเวณีที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเด็กและเยาชนที่อายุต่ำก่วา 18 ปี จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการค้ามนุษย์ ดังมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

> “ เรื่องการค้าประเวณีอยู่ในสังคมไทยมานาน เพราะ อุปสงค์และอุปทาน ซึ่งมีความแตกต่างจากการค้ามนุษย์ แต่เนื่องจากกฎหมายระบุอายุต่ำกว่า 18 ปี จึงเข้าเงื่อนไขและทำให้คดีค้าประเวณีมีจำนวนมาก รูปแบบการค้าประเวณี ไม่ว่าจะผ่านมานานกี่ร้อยปีก็ยังคงมีอยู่ เพราะยังมีผู้ต้องการซื้อประเวณีและมีผู้สนองความต้องการ โดยธรรมชาติของมนุษย์มีบางกลุ่มที่มีความนิยมประเวณีเด็ก โดยจะมุ่งแสวงหาและจะมีกลุ่มผู้จัดหาประเวณีเด็กมาสนองความต้องการ จึงทำให้เกิดการค้าประเวณีกันอย่างแพร่หลายในสังคม อีกส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพเศรษฐกิจจึงทำให้มีผลต่อการค้าประเวณีอย่างมาก ซึ่งปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการค้าประเวณีมี ได้แก่ 1.1 อุปสงค์และอุปทาน 1.2 สภาวะเศรษฐกิจ ผู้ค้าประเวณีไม่จำเป็นต้องเป็นกลุ่มคนจนเท่านั้น เพราะคนรวยก็มีความต้องการที่จะค้าประเวณีเช่นกัน เนื่องจากอุปสงค์และอุปทาน ของสังคมที่เกิดขึ้น ความต้องการอยากได้อยากมีเยอะขึ้น ความฟุ่มเฟือยก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เลือกมาประกอบอาชีพค้าประเวณี โดยส่วนใหญ่การค้าประเวณีเกิดจากความสมัครใจไม่ได้เกิดจากการถูกบังคับแต่อย่างใด โดยที่กล่าวมาข้างต้นคือภาพรวมของสังคมไทย” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

> “ ปัจจัยที่ทำให้การค้าประเวณีในประเทศไทยยังคงมีอยู่และไม่มีวันหมดไป คือ อุปสงค์และอุปทาน ประเทศไทยจะมุ่งเน้นดำเนินคดีกับผู้ค้าประเวณี ที่เป็นอุปทานมากกว่า จะไม่มุ่งเน้นดำเนินคดีกับกลุ่มอุปสงค์ คือ กลุ่มคนที่จ่ายเงินเพื่อเข้าไปเที่ยว หรือซื้อบริการทางเพศ การค้าประเวณีเป็นสิ่งผิดกฎหมายในประเทศไทยเป็นเรื่องปกติอยู่แล้ว ผู้ค้าประเวณีถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย ถูกจับกุมในฐานะผู้กระทำความผิด แต่ผู้ที่ซื้อบริการทางเพศกลับไม่ถูกดำเนินคดี ไม่ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายในประเทศไทยไม่ได้กำหนดไว้ไม่มีการเอาผิดกับผู้ซื้อบริการ (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 9, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

4.1.2.2 ปัจจัยดึงและปัจจัยผลักการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

สาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี โดยปัจจัยดูดของประเทศไทย ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งเมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และประเทศไทยมียังมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว และมีความพร้อมในการให้บริการในทุกๆ ด้าน ส่งผลให้คนต่างด้าวนิยมมาค้าประเวณีในประเทศไทย ในขณะที่ปัจจัยผลักของประเทศเพื่อนบ้าน คือเรื่องการต้องการชีวิตที่ดีกว่าทั้งของตนเอง และครอบครัว ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าธรรมชาติของมนุษย์เราต้องการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นทั้งกับตนเองและครอบครัว การที่คนต่างด้าวต้องการเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ตามกฎหมายถือเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ แต่สำหรับบุคคลบางกลุ่มเลือกที่จะลักลอบเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยด้วยวิธีที่ผิดกฎหมาย เช่นโดยผ่านช่องทางธรรมชาติ ซึ่งมีการโน้มน้าว การชักจูงจากผู้นำพาโดยมีข้ออ้างต่างๆ จนทำให้คนต่างด้าวหลงเชื่อ และท้ายสุดตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยผลักของประเทศเพื่อนบ้าน คือ สภาพทางเศรษฐกิจ ความยากจน การอยากมีชีวิตที่ดีขึ้น อยากหลุดพ้นจากความยากจน เป็นปัจจัยที่สำคัญของการเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย ตามสถานบริการต่างๆ ดังมุมมองผู้ให้สัมภาษณ์

> “สาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว โดยปัจจัยดูดของประเทศไทยและปัจจัยผลักของประเทศเพื่อนบ้าน ธรรมชาติของมนุษย์เราต้องการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นทั้งกับตนเองและครอบครัว การที่คนต่างด้าวต้องการเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยด้วยวิธีการที่ถูกต้องก็ถือเป็นสิ่งที่ดี และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย แต่สำหรับบุคคล

บางกลุ่มเลือกที่จะลักลอบเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยด้วยวิธีที่ผิดกฎหมายโดยผ่านช่องทางธรรมชาติ ซึ่งมีการโน้มน้าว การชักจูงจากผู้นำพาโดยมีข้ออ้างต่างๆ จนทำให้คนต่างด้าวหลงเชื่อลงชื่อเพื่อเข้ามาทำการค้าประเวณีในประเทศไทย ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยผลักของประเทศเพื่อนบ้าน คือ สภาพทางเศรษฐกิจ ความยากจน การอยากมีชีวิตที่ดีขึ้น อยากหลุดพ้นจากความยากจน เป็นปัจจัยที่สำคัญของการเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

"ปัจจัยที่ทำให้คนต่างด้าวเลือกที่จะเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในประเทศไทย คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งประเทศไทยยังเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ชาวต่างชาตินิยมมาเที่ยวและใช้บริการ ซึ่งมีความพร้อมในทุกๆ ด้าน ในการให้บริการจึงทำให้ต่างด้าวนิยมมาค้าประเวณีในประเทศไทย" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2564)

"การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าวมีปัจจัยหลัก คือ คนต่างด้าวที่ต้องการเข้ามาทำงานในประเทศไทย มีปัจจัยดึงดูดทางด้านเศรษฐกิจที่ผลักดันให้ต้องการเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย ด้วยวิธีต่างๆไม่ว่าจะเป็นประเทศต้นทางหรือประเทศไทยก็ต้องมีบุคคลที่สามเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีของบุคคลอื่น ซึ่งถือว่าบุคคลที่สามมีการกระทำผิดกฎหมายทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน มีทั้งการกระทำแบบเปิดเผยและการกระทำแบบแอบแฝงซ่อนเร้นตบตาเจ้าหน้าที่ โดยมีกระบวนการลักลอบพาต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยโดยการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในประเทศไทยจำนวนมาก สถานที่ในการค้าประเวณี มีหลายประเภท เช่น ร้านอาหาร ร้านอาบ อบ นวด สถานบริการต่างๆ" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

"สาเหตุเกิดจากสภาพความเป็นอยู่ สถานภาพทางครอบครัวยากจน ปัญหาสภาพเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน จึงทำให้คนต่างด้าวเลือกที่จะเนทางเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย เพื่อหารายได้กลับไปเลี้ยงดูครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่ใน

เขตกรุงเทพฯ จะเป็นชาวไทยใหญ่ ประเทศพม่า และประเทศลาว ในส่วนของประเทศกัมพูชาจะไม่ค่อยพบ ในต่างจังหวัดจะพบประเทศลาวค้าประเวณีเป็นส่วนมาก โดยค้าประเวณีในรูปแบบบร้านคาราโอเกะ" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

"การค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณีในปัจจุบันมีมากอยู่แล้วนื่องจากประเทศไทยมีความเจริญมากกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ระบบเศรษฐกิจที่ดีกว่า และประเทศเพื่อนบ้านมีกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดด้านการมนุษย์ การค้าประเวณีค่อนข้างไร้ประสิทธิภาพ จึงทำให้ประเทศเพื่อนบ้านนิยมเดินทางเข้ามาค้าประเวณี" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 มิถุนายน 2564)

ปัจจัยดึงและปัจจัยของบุคคลต่างด้าวทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐาน ซึ่งถือเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดหยื่อการค้ามนุษย์ กล่าวคือความยากจน ความต้องการย้ายถิ่นฐานไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้น ความไม่รู้ การขาดการศึกษา ขาดคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้ การย้ายถิ่นฐานเพื่อหางานหารายได้เลี้ยงดูครอบครัวแต่ บุคคลต่างด้าวไม่มีความรู้เกี่ยวกับงานที่ต้องไปทำ เป็นกลุ่มเปราะบางที่อาจทำให้ตกเป็นเหยื่อถูกหลอกลวงขายบริการทางเพศ ในธุรกิจขายบริการทางเพศได้ง่าย ดังมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์

"ปัจจุบันสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดหยื่อการค้ามนุษย์ คือ ความยากจน ความต้องการย้ายถิ่นฐานไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้น ความไม่รู้ การขาดการศึกษา ขาดคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้ การย้ายถิ่นฐานเพื่อหางานหารายได้เลี้ยงดูครอบครัวแต่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับงาน ก็สามารถทำให้ตกเป็นเหยื่อถูกหลอกลวงขายบริการทางเพศ ในธุรกิจขายบริการทางเพศได้ง่าย เป็นกลุ่มเปราะบางในสังคม (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 9, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

" สำหรับคนประเทศลาว ประเทศพม่า หรือประเทศกัมพูชา สาเหตุหลักในการค้าประเวณีเกิดจากสภาวะเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่ในประเทศไทยจะเกิดจากความต้องการหารายได้เพื่อใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เกิดจากความสนุก ความถูกใจ เกิดจากความต้องการซื้อบริการของกลุ่มบุคคลบางกลุ่มและความต้องการค้าประเวณีของตัวบุคคลนั้นๆ ปัจจัยที่ทำให้คนต่างด้าวเลือกที่จะเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในประเทศ

ไทย คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งประเทศไทยยังเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ชาวต่างชาตินิยมมาเที่ยวและใช้บริการ ซึ่งมีความพร้อมในทุกๆ ด้าน ในการให้บริการจึงทำให้ต่างด้าวนิยมมาค้าประเวณีในประเทศไทย" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3 , การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

"ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ประเทศไทยมีเศรษฐกิจที่ถือว่าดีกว่าประเทศเพื่อนบ้านค่อนข้างมากจึงทำให้เป็นปัจจัยหลักในการจูงใจให้ประเทศเพื่อนบ้านเดินทางเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทยและอีกปัจจัยหนึ่งคือ ปัจจัยทางด้านการท่องเที่ยว โดยที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ชาวต่างชาติให้ความนิยมเป็นจำนวนมากจึงเกิด Demand Supply มีความต้องการจึงก่อให้เกิดอาชีพการค้าประเวณีขึ้น และความต้องการการค้าประเวณีในกลุ่มเด็กก็ถือว่ามีจำนวนค่อนข้างมาก มีการจัดหากันเป็นกระบวนการเนื่องจากมีกลุ่มที่มีความต้องการจึงเกิดอาชีพกลุ่มผู้จัดหาแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศต่อเด็กและการค้าประเวณี" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 10, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 กรกฎาคม 2564)

4.1.2.3 ขบวนการนายหน้าการค้ามนุษย์ในรูปแบบแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี แม้การค้ามนุษย์จะมีสาเหตุหลักประการหนึ่งคือปัจจัยด้านเศรษฐกิจ แต่เมื่อขบวนการนายหน้าจะเป็นสิ่งกระตุ้นสำคัญให้บุคคลต่างด้าวผู้อพยพย้ายถิ่นตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ขบวนการค้ามนุษย์ในคนต่างด้าว มีลักษณะเป็นขบวนการจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเริ่มตั้งแต่การจัดหาคัดเลือกบุคคลผู้ประสบปัญหาสภาพเศรษฐกิจ มีฐานะยากจน หรือบุคคลซึ่งขาดความรู้ความสามารถ ทำให้ถูกแสวงหาประโยชน์ได้โดยง่าย ผู้กระทำความผิดจะทำการชักจูง ล่อลวง และแสดงท่าทีให้เกิดความไว้วางใจ เช่น อ้างว่าไปทำงานตำแหน่งแม่บ้าน ทำงานร้านอาหาร หรือขายอาหารเช่นไก่ทอด ซึ่งจูงใจว่างานเหล่านั้น มีรายได้ดี ใช้อุบายถึงสภาพการทำงานและค่าตอบแทนที่ดีกว่าความเป็นจริง จนบุคคลนั้นหลงเชื่อและถูกส่งต่อมายังประเทศไทย เกิดการข่มขู่ บังคับค้าประเวณี และสร้างภาระหนี้สิน ด้วยปัญหาทางภาษา ขาดความรู้เรื่องกฎหมายของไทย ไม่รู้จักองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือ จำต้องตกอยู่ในภาวะจำยอม ดังมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์

" การค้ามนุษย์ในคนต่างด้าว มีลักษณะเป็นขบวนการจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเริ่มตั้งแต่การจัดหา คัดเลือกบุคคลผู้ประสบปัญหาสภาพเศรษฐกิจ มีฐานะยากจน หรือบุคคลซึ่งขาดความรู้ความสามารถ ทำให้ถูกแสวงหาประโยชน์

ได้โดยง่าย ผู้กระทำความผิดจะทำการชักจูง ล่อลวง และแสดงท่าทีให้เกิดความไว้วางใจ เช่น อ้างว่าไปทำงานตำแหน่งแม่บ้าน ทำงานร้านอาหาร ฯลฯ มีรายได้ดี ใช้อุบายถึงสภาพการทำงานและค่าตอบแทนที่ดีกว่าความเป็นจริง จนบุคคลนั้นหลงเชื่อและถูกส่งต่อมายังประเทศไทย เกิดการข่มขู่ บังคับค้าประเวณี และสร้างภาระหนี้สิน ด้วยปัญหาทางภาษา ขาดความรู้เรื่องกฎหมายของไทย ไม่รู้จักองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือ จำต้องตกอยู่ในภาวะจำยอม" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 7 , การสื่อสารส่วนบุคคล 21 กรกฎาคม 2564)

"ปัจจัยสำคัญ คือ เรื่องของเศรษฐกิจ ฐานะการเงิน และรายได้ของชาวต่างด้าว ความต้องการที่จะเข้ามาทำงานเพื่อหารายได้ส่งกลับไปให้ครอบครัว แต่เมื่อเข้ามาในประเทศไทยแล้วอาชีพการค้าประเวณีเป็นอาชีพหนึ่งที่หารายได้ได้จำนวนมากมากกว่าการเป็นเด็กเสิร์ฟในร้านอาหาร ดังนั้น จึงมีทั้งกลุ่มต่างด้าวที่เต็มใจมาค้าประเวณีและกลุ่มต่างด้าวที่ถูกหลอกให้มาค้าประเวณี ตัวอย่างเด็กหญิงประเทศลาวที่พ่อแม่เสียชีวิต แต่ถูกเพื่อนบ้านหลอกว่าจะพามาขายไก่ทอด แต่ถูกหลอกพามาค้าประเวณี โดยใช้อุบายว่าการเข้ามาขายไก่ทอดในประเทศไทยต้องใช้เงินในการเดินทางเข้ามาและมีเงินดอกเบี้ยที่ต้องจ่าย จึงทำให้เด็กหญิงชาวลาวตัดสินใจค้าประเวณีเพื่อหาเงินมาใช้หนี้ การที่ต่างด้าวตัดสินใจเข้ามาทำงานในประเทศไทย ปัจจัยหลักคือด้านเศรษฐกิจ เรื่องของรายได้ และตัดสินใจค้าประเวณีเนื่องจากได้เงินจำนวนมากกว่าการทำงานประเภทอื่น" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 8, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

ขบวนการนายหน้าจะอาศัยความเปราะบางของเหยื่อด้านเศรษฐกิจ ด้านครอบครัว การขาดโอกาสทางการศึกษา รวมด้านวัฒนธรรมและค่านิยม กล่าวคือด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจน ทำให้บุคคลเกิดความต้องการหางานทำ เพื่อรายได้ที่ดีกว่าเดิม จึงเกิดการแสวงหาประโยชน์ได้โดยง่าย ด้านครอบครัว ขาดการดูแลเอาใจใส่ละเลย ไม่ส่งเสริมด้านการศึกษา หรือเติบโตในครอบครัวที่ยากจน ทำให้บุคคลนั้นต้องออกไปหางานทำก่อนวัยอันควร เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว จึงเข้ามายังประเทศไทยเพื่อความอยู่รอด การขาดโอกาสทางการศึกษา ส่งผลให้ขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงาน รวมทั้ง ด้านวัฒนธรรมและค่านิยม ในสังคมบางชนชาติ ผลักดันให้ผู้หญิงทำการค้าประเวณี ซึ่งเกิดจากการเห็นคนรอบข้างไปค้าประเวณีที่ประเทศปลายทาง มีฐานะดี ส่งเงินให้ครอบครัวใช้จ่าย สร้างบ้านหลังใหม่ ดังมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

> “สาเหตุหรือปัจจัยที่คนต่างด้าวตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ มีดังต่อไปนี้ ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจน ทำให้บุคคลเกิดความต้องการหางานทำ เพื่อรายได้ที่ดีกว่าเดิม จึงเกิดการแสวงหาประโยชน์ได้โดยง่าย ด้านครอบครัว ขาดการดูแลเอาใจใส่ละเลย ไม่ส่งเสริมด้านการศึกษา หรือเติบโตในครอบครัวที่ยากจน ทำให้บุคคลนั้นต้องออกไปหางานทำก่อนวัยอันควร เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว จึงเข้ามายังประเทศไทยเพื่อความอยู่รอด การขาดโอกาสทางการศึกษาส่งผลให้ขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงาน รวมทั้ง ด้านวัฒนธรรมและค่านิยม ในสังคมบางชนชาติ ผลักดันให้ผู้หญิงทำการค้าประเวณี ซึ่งเกิดจากการเห็นคนรอบข้างไปค้าประเวณีที่ประเทศปลายทาง มีฐานะดี ส่งเงินให้ครอบครัวใช้จ่าย สร้างบ้านหลังใหม่” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 7, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 กรกฎาคม 2564)

4.1.2.4 กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ของประเทศเพื่อนบ้าน และของประเทศไทย ในประเทศเพื่อนบ้านที่ต้นทางของการค้ามนุษย์ ในทางการการสืบสวนพบว่าการออกเอกสารทางราชการของประเทศเพื่อนบ้าน อาจมีการปลอมแปลง หรือออกเอกสารโดยจดแจ้งข้อมูลไม่ตรงข้อเท็จจริง เช่นเอกสารสัมมะโนครัวของแรงงานลาว มีการแสดงว่าแรงงานมีอายุมากว่า 18 ปี และออกหนังสือเดินทางให้กับแรงงานลาวเพื่อเข้ามาทำงานบนเรืออย่างถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อแรงงานดังกล่าวตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในประเทศไทย เมื่อตรวจเอกสารย้อนกลับไป ที่ผ่านหน่วยงานภาครัฐ เป็นการยืนยันรับรองว่าแรงงานต่างด้าวคนดังกล่าวอายุ 18 ปีบริบูรณ์แล้ว โดยมีเอกสารใบชมพูว่าแรงงานดังกล่าวอายุมากกว่า 18 ปีเจ้าของสถานบริการสามารถนำมาเป็นหลักฐานยืนยันกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ว่าแรงงานต่างด้าวคนดังกล่าวสามารถปฏิบัติงานได้ผ่านการตรวจสอบอย่างถูกต้องแล้วจากหน่วยงาน การกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายของประเทศ ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายทั้งประเทศเพื่อนบ้านและในประเทศไทยเองเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งของการค้ามนุษย์ สอดคล้องกับความเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 10 ที่มีมุมมองว่าปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นจะสามารถถูกจำกัดออกไปโดยสิ้นเชิงหรือมากกว่า 60% - 70% ถ้าเจ้าหน้าที่รัฐทุกท่านไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างจริงจังไม่แสวงหาผลประโยชน์ก็จะเกิดประสิทธิภาพมากกว่า 90% และหากมีการปราบปรามอย่างจริงจัง ธุรกิจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ การค้าประเวณีจะลดลงอย่างมาก ปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ในประเทศไทยส่วนหนึ่งมาจากการแสวงหาผลประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ ปัญหาคอรัปชั่นในประเทศไทยไม่สามารถกำจัดได้จากคนคนเดียวแต่สามารถประกาศ

ให้กับสาธารณชนรับทราบได้ เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ดังมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

> “ความอ่อนด้อยในการบังคับใช้กฎหมายทั้งของประเทศเพื่อนบ้านและของประเทศไทย ตัวอย่างเช่น การปลอมแปลงเอกสารทำงานบนเรือของประเทศลาว โดยวปลอมแปลงตั้งแต่สัมมะโนครัวของแรงงานลาว และออกพาสปอตให้กับแรงงานลาวพื่อเข้ามาทำงานบนเรืออย่างถูกต้องตามกฎหมาย เคยมีประเด็นและสอบถามในธรรมเนียบเรื่องการตรวจสอบใบชมพู ซึ่งเป็นใบที่ต้องตรวจสอบข้อมูลของแรงงานต่างด้าวตรวจสอบโดยใครบ้าง และใครเป็นคนอนุมัติให้เอกสารดังกล่าวผ่านสามารถเข้ามาทำงานบนเรือได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย ด้านหน้าใบชมพูถูกตรวจสอบโดยกรมการปกครอง เนื่องจากต้องตรวจดูว่าแรงงานต่างด้าวจะต้องทำงานในพื้นที่ไหน ลำดับถัดไปคือกรมประมง แต่ในปัจจุบันพบปัญหาว่าแรงงานต่างด้าวนำพาสปอตการขอทำงานบนเรือไปขายตัวในสถานบริการ เพราะใบชมพูเป็นเอกสารหลักฐานที่ถูกต้องตามกฎหมาย ที่ผ่านหน่วยงานภาครัฐ เป็นการยืนยันรับรองว่าแรงงานต่างด้าวคนดังกล่าวอายุ 18 ปีบริบูรณ์แล้ว และเอกสารใบชมพูดังกล่าวเจ้าของถานบริการสามารถนำมาเป็นหลักฐานยืนยันกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ว่าแรงงานต่างด้าวคนดังกล่าวสามารถปฏิบัติงานได้ผ่านการตรวจสอบอย่างถูกต้องแล้วจากหน่วยงานภาครัฐ แม้จะมีการตรวจมวลกระดูกของแรงงานต่างด้าวก็ตาม แต่ก็สามารถอ้างอิงได้จากผลการตรวจสอบจากแพทย์ด้วยปัจจัยหลายๆ อย่างอาจจะทำให้มวลกระดูกมีอายุต่ำกว่าอายุจริงก็ได้ เนื่องจากมีผลงานการวิจัยอ้างอิง คลาดเคลื่อนได้ประมาณ 30% การอ้างอิงมีน้ำหนักมาพอศาลยกฟ้องได้ ดังนั้นจึงเกิดคำถาม 1) กรมปกครองเคยตรวจสอบมวลกระดูกหรือไม่ ตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือไม่ หรือหยืนยันตามสัมโนครัวจากประเทศต้นทางว่าอายุจริงเท่ากับ 18 ปีบริบูรณ์ 2) กรมประมง เคยตรวจสอบหลังจากออกใบอนุญาตให้หรือไม่ว่าแรงงานคนดังกล่าวทำงานบบนเรือจริงหรือไม่ หลังจากออกใบอนุญาตให้แล้วเคยตรวจสอบภายหลังหรือไม่ว่าเอกสารหลักกฐานดังกล่าวอยู่กับแรงงานคนดังกล่าวจริงหรือไม่ แรงงานมีชีวิตอยู่จริงหรือไม่ หากแรงงานต่างด้าวคนดังกล่าวไม่มีชีวิตอยู่แล้วเอกสารดังกล่าวควรถูกยกเลิกไปตามกฎหมาย แต่ข้อมูลต่างๆ ไม่มีการตรวจสอบโดยกรมประมง หรือกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จึงไม่มีข้อมูลเพื่อการตรวจสอบข้อเท็จจริง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 มิถุนายน 2564)

> “ปัจจุบันสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดหยื่อการค้ามนุษย์ คือ ความยากจน ความต้องการย้ายถิ่นฐานไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้น ความไม่รู้ การขาดการศึกษา ขาดคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้ การย้ายถิ่นฐานเพื่อหางานหารายได้เลี้ยงดูครอบครัวแต่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับงาน ก็สามารถทำให้ตกเป็นเหยื่อถูกหลอกลวงขายบริการทางเพศ ในธุรกิจขายบริการทางเพศได้ง่าย เป็นกลุ่มเปราะบางในสังคม ปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นจะสามารถถูกจำกัดออกไปโดยสิ้นเชิงหรือมากกว่า 60% - 70% ถ้าเจ้าหน้าที่รัฐทุกท่านไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างจริงจังไม่แสวงหาผลประโยชน์ก็จะเกิดประสิทธิภาพมากกว่า 90% และหากมีการปราบปรามอย่างจริงจัง ธุรกิจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์การค้าประเวณีจะลดลงอย่างมาก ปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ในประเทศไทยส่วนหนึ่งมาจากการแสวงหาผลประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ ปัญหาคอรัปชั่นในประเทศไทยไม่สามารถกำจัดได้จากคนคนเดียวแต่สามารถประกาศให้กับสาธารณชนรับทราบได้ เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 มิถุนายน 2564)

4.2 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

จากการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อนำมาศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนคติ มุมมองต่อปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี และผู้วิจัยได้รวบรวมประเด็นและมุมมองที่น่าสนใจ รายละเอียดดังนี้

4.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

4.2.1.1 พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 กำหนดโทษไว้สูงเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน กฎหมายการค้ามนุษย์ของประเทศไทยค่อนข้างเข้มข้นและมีที่มาจากกฎหมายหลักๆ 2 ฉบับ คือ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่

จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime – UNTOC) และพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปรามและลงโทษ การค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organization Crime) กฎหมายทั้ง 2 ฉบับที่ พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 นำมาเป็นต้นฉบับในการร่างกฎหมายมีความเหมาะสมดีแล้ว ซึ่งการแก้ไขปรับปรุง 4 ครั้งที่ผ่านมาไม่ได้มีการทำให้สาระสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายการค้ามนุษย์ลดน้อยลง เพียงแต่มีการปรับเปลี่ยนให้ถ้อยคำสามารถใช้ได้ง่ายขึ้น เพิ่มเติมให้สามารถดำเนินการบังคับใช้กับคดีการค้ามนุษย์ได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยที่ตัวบทกฎหมายไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด ฉะนั้น พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ของประเทศในปัจจุบันมีความถูกต้องเหมาะสมและเพียงพอต่อการนำมาบังคับใช้กับคดีการค้ามนุษย์ ดังนั้น ความท้าทายจึงอยู่ที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย การที่จะนำกฎหมายไปบังคับใช้ต้องมีความเข้าใจในตัวบทกฎหมายอย่างถ่องแท้ลึกซึ้ง จึงจะสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับคดีการค้ามนุษย์อย่างแท้จริง กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอีกหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีการค้ามนุษย์ มีความเห็นว่ากฎหมายเพื่อการป้องการและปราบปรามการค้ามนุษย์มีเพียงพอแล้ว ขึ้นอยู่กับการบังคับใช้กฎหมาย โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษไม่อำนาจดำเนินการกับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า ต้องอาศัยหน่วยงานอื่นเข้าร่วมดำเนินการช่วยเหลือ อยู่ที่การบริหารคดีของผู้บังคับบัญชาว่าจะดำเนินการให้คดีต่างๆ ดำเนินไปอย่างคล่องตัว ซึ่งกฎหมายการค้ามนุษย์ออกแบบให้เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานอยู่แล้ว ข้อมูลเรื่องกฎหมายหมายการค้ามนุษย์ของประเทศไทยจาก Trafficking in Persons Report (TIP Report) ของสหรัฐอเมริกา วันที่ 1 กรกฎาคม 2564 ระบุว่า

(1) ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ที่กำหนดโทษเรื่องการค้ามนุษย์ไว้ค่อนข้างสูง กฎหมายกำหนดโทษไว้สูงจึงทำให้เกิดความแกรงกลัวต่อกฎหมาย

(2) ในทางปฏิบัติศาลตัดสินคดีไว้ในโทษสุดที่กำหนดไว้ และสามารถดำเนินคดีกับแม่เล้า กลุ่มผู้จัดหาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในการค้ามนุษย์ได้ การกำหนดโทษไว้สูงทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย และไม่กล้ากระทำความผิด ซึ่งรายงานดังกล่าวเป็นผลบวกต่อประเทศไทย ดังผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความเห็น ดังนี้

> “พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีการแก้ไขปรับปรุงมาแล้วถึง 4 ครั้ง ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเสนอ ร่าง การแก้ไขปรับปรุงครั้ง

ที่ 5 ซึ่งพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีการตกผลึก การกลั่นกรอง บีบอัด ของกฎหมายระหว่างประเทศ จึงทำให้กฎหมายการค้ามนุษย์ของประเทศไทยค่อนข้างเข้มข้นและมีที่มาจากกฎหมายหลักๆ 2 ฉบับ คืออนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime – UNTOC) และ พิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปรามและลงโทษ การค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organization Crime) กฎหมายทั้ง 2 ฉบับที่พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 นำมาเป็นต้นฉบับในการร่างกฎหมายมีความเหมาะสมดีแล้ว ซึ่งการแก้ไขปรับปรุง 4 ครั้งที่ผ่านมาไม่ได้มีการทำให้สาระสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายการค้ามนุษย์ลดน้อยลง เพียงแต่มีการปรับเปลี่ยนให้ถ้อยคำสามารถใช้ได้ง่ายขึ้น เพิ่มเติมให้สามารถดำเนินการบังคับใช้กับคดีการค้ามนุษย์ได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยที่ตัวบทกฎหมายไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด ฉะนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ของประเทศในปัจจุบันมีความถูกต้องเหมาะสมและเพียงพอต่อการนำมาบังคับใช้กับคดีการค้ามนุษย์ ดังนั้นความท้าทายจึงอยู่ที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย การที่จะนำกฎหมายไปบังคับใช้ต้องมีความเข้าใจในตัวบทกฎหมายอย่างถ่องแท้ ลึกซึ้ง จึงจะสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับคดีการค้ามนุษย์อย่างแท้จริง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 สิงหาคม 2564)

“พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551, พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 เป็นหลัก และพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 และแก้ไขเพิ่มเติม, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 เนื่องจากอาจมีความผิดอื่นเข้ามาร่วมด้วย ซึ่งกฎหมายต่างๆ ไม่เป็นปัญหาและอุปสรรค ขึ้นอยู่กับการบังคับใช้กฎหมายนั้นๆ ซึ่งทางหน่วยงานไม่มีอำนาจช่วยเหลือเหยื่อในการดำเนินการกับ ผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า ต้องอาศัยหน่วยงานอื่นเข้าร่วมดำเนินการช่วยเหลือ อยู่ที่การบริหารคดีของผู้บังคับบัญชาว่าจะดำเนินการให้คดีต่างๆ ดำเนินไปอย่างคล่องตัวได้อย่างไร

เพราะไม่สามารถแก้ไขกฎหมายได้ เนื่องจากกฎหมายถูกออกแบบมาเพื่อให้บูรณาการความร่วมมือร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ดังนั้น กรมสอบสวนคดีพิเศษไม่จำเป็นต้องมีอำนาจในการดำเนินการการกับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า เพราะอาจจะเกิดปัญหาอื่นๆ ขึ้นได้ เช่น เรื่องการแสวงหาผลประโยชน์ต่างๆ เนื่องจากกลุ่มบุคลากรหลากหลายกลุ่ม ความต้องการอาจก่อให้เกิดการประพฤติมิชอบขึ้น โดยมีความคิดว่ากฎหมายเพียงพอ และมีข้อดีมากกว่าข้อเสีย ขึ้นอยู่กับการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่านั้น" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

"ความคิดเห็นมีอยู่ 2 เรื่อง โดยอ้างอิงมาจาก TIP Report ของสหรัฐอเมริกา วันที่ 1 กรกฎาคม 2564 1) ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ที่กำหนดโทษเรื่องการค้ามนุษย์ไว้ค่อนข้างสูง กฎหมายกำหนดโทษไว้สูง จึงทำให้เกิดความแกรงกลัวต่อกฎหมาย 2) ในทางปฏิบัติศาลก็ตัดสินคดีสสิ้นสุดไว้สูง และสามารถดำเนินคดีกับแม่เล้า กลุ่มผู้จัดหาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในการค้ามนุษย์ได้ การกำหนดโทษไว้สูงทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย และไม่กล้ากระทำความผิด ซึ่งรายงานดังกล่าวเป็นผลบวกต่อประเทศไทย" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 10, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 กรกฎาคม 2564)

4.2.1.2 ออกกฎหมายการก่อตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหาย เมื่อมีการยึดทรัพย์แล้วในส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UNTOC) โดยมีบทบัญญัติในกฎหมายที่กล่าวถึงการยึดทรัพย์ของผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาเยียวยาให้กับผู้เสียหาย การดำเนินการชดใช้เยียวยาให้กับผู้เสียหาย โดยการก่อตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหาย เมื่อมีการยึดทรัพย์แล้วต้องออกกฎหมายให้ชัดเจนว่า ทรัพย์สินที่ยึดมาได้จะงดเว้นนำเข้าเป็นทรัพย์สินราชการแผ่นดิน เพื่อนำทรัพย์สินดังกล่าวมาช่วยเหลือเหยื่อผู้เสียหายโดยตรง มีการตั้งกรอบจากอนุสัญญา (UNTOC) อย่างไรก็ดีในประเทศไทย กองทุนที่ก่อตั้งเพื่อเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายโดยตรงอยู่แล้ว เช่น กรณีที่เหยื่อได้รับการตัดสินให้ได้รับเงินเยียวยาจำนวน 500,000 บาท โดยผู้กระทำความผิดต้องเป็นผู้ชดใช้เงินเยียวยานั้น แต่กว่าจะผ่านกระบวนการต่างๆ อาจใช้เวลานานและผู้ถูกกระทำความผิดไม่มีเงินจำนวนดังกล่าวมาชดใช้เยียวยาให้แก่ผู้เสียหาย จึงเสนอให้ดำเนินการเยียวยาผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์เหมือนกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ คือใช้

เงินกองทุนของรัฐชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายก่อนเต็มจำนวน และหน่วยงานภาครัฐดำเนินการยึดทรัพย์จากผู้กระทำผิดเพื่อยึดทรัพย์สินดังกล่าวแทนค่าเยียวยาที่จ่ายให้กับผู้เสียหาย และนำเข้ากองทุนของหน่วยงานภาครัฐ และทำให้ภาพลักษณ์ของกฎหมายดีขึ้น นอกจากนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นของมนุษย์ ได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยหนึ่งในประเด็นสำคัญที่เสนอให้มีการแก้ไข คือ การกำหนดให้ผู้เสียหายในความผิดมูลฐานมีสิทธิได้รับการเยียวยาความเสียหายจากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทุกประเภทความเสียหาย โดยไม่จำกัดเฉพาะความเสียหายในทางทรัพย์สินแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งต่อมาหากหลักการข้างต้นได้มี ผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว ก็จะเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่เสริมให้กระบวนการเยียวยาผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตามที่ผู้สัมภาษณ์แสดงมุมมอง ดังนี้

> “การแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่ 5 จะเป็นการอนุมัติตัวบทกฎหมาย ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UNTOC) โดยมีบทบัญญัติในกฎหมายที่กล่าวถึงการยึดทรัพย์ของผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาเยียวยาให้กับผู้เสียหาย การดำเนินการชดใช้เยียวยาให้กับผู้เสียหายหากจะดำเนินการโดยการขอความช่วยเหลือจากกฎหมายการฟอกเงินอย่างเดียวจะเป็นการสร้างระเบียบขั้นตอนวิธีการที่ซ้ำซ้อนและมากจนเกินไป แต่ด้วยเป็นอาชญากรรมที่เรียกว่าเป็นอาชญากรรมแอบแฝง อาชญากรรมซับซ้อน ดังนั้น การยึดทรัพย์จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายฟอกเงินเข้ามาร่วมด้วย ทำให้มีแนวทางการปฏิบัติที่ง่ายมากยิ่งขึ้น จึงเน้นไปที่เรื่องการยึดทรัพย์โดยการก่อตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายจะได้เป็นการแสดงให้เห็นถึงการแก้ไขปรับปรุงพรบ. ฉบับที่ 5 โดยมีการร่างมาตั้งแต่ พ.ศ. 2551 เมื่อมีการยึดทรัพย์แล้วต้องออกกฎหมายให้ชัดเจนว่า ทรัพย์สินที่ยึดมาได้จะงดเว้นนำเข้าเป็นทรัพย์สินราชการแผ่นดิน เพื่อนำทรัพย์สินดังกล่าวมาช่วยเหลือเหยื่อผู้เสียหายโดยตรง มีการตั้งกรอบจากอนุสัญญา (UNTOC)” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 สิงหาคม 2564)

“ประเทศไทยไม่มีการเยียวยาผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์จากกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีกองทุนที่ก่อตั้งเพื่อเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายโดยตรงอยู่แล้ว เช่น กรณีที่เหยื่อได้รับการตัดสินให้ได้รับเงินเยียวยาจำนวน 500,000 บาท โดยผู้กระทำความผิดต้องเป็นผู้ชดใช้เงินเยียวยานั้น แต่กว่าจะผ่านกระบวนการต่างๆ อาจใช้เวลานานและ

ผู้ถูกกระทำความผิดไม่มีเงินจำนวนดังกล่าวมาชดใช้เยียวยาให้แก่ผู้เสียหาย จึงได้เสนอในทำเนียบเรื่องการขอให้ดำเนินการเยี่ยวยาผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์เหมือนกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ คือใช้เงินกองทุนของรัฐชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายก่อนเต็มจำนวน และหน่วยงานภาครัฐดำเนินการยึดทรัพย์จากผู้กระทำผิดเพื่อยึดทรัพย์สินดังกล่าวแทนค่าเยียวยาที่จ่ายให้กับผู้เสียหาย และนำเข้ากองทุนของหน่วยงานภาครัฐ และทำให้ภาพลักษณ์ของกฎหมายดีขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 มิถุนายน 2564)

“กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทย มีการแก้ไขและปรับปรุงบทกฎหมายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งในปีที่ผ่านสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) ได้นำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ได้ถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงาน ปปง. จึงสามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทาความผิดดังกล่าวให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ และแม้ว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีมาตรการคุ้มครองสิทธิให้ผู้เสียหายในความผิด มูลฐานได้รับการเยียวยาจากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ด้วยก็ตาม กล่าวคือ เมื่อสำนักงาน ปปง. ได้ดำเนินคดีเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินแล้ว จะกำหนดให้ผู้เสียหายในความผิดมูลฐานมีสิทธิขอรับคืนทรัพย์สินที่เสียไปอันเนื่องจากการกระทำความผิด หรือขอรับ การชดใช้คืนตามมูลค่าของทรัพย์สินที่เสียไปในกรณีที่ไม่อาจคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้แล้วแต่กรณี อย่างไรก็ดีมาตรการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวจำกัดไว้ เฉพาะความเสียหายในทางทรัพย์สินเท่านั้น ประกอบกับความเสียหาย ส่วนใหญ่ที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือเสรีภาพ ฯลฯ จึงทำให้ผู้เสียหายดังกล่าวไม่อาจได้รับการเยียวยาจากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยหนึ่งในประเด็นสำคัญที่เสนอให้มีการแก้ไข คือ การกำหนดให้ผู้เสียหายในความผิดมูลฐานมีสิทธิได้รับการเยียวยาความเสียหายจากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทุกประเภทความเสียหาย โดยไม่จำกัดเฉพาะความเสียหายในทาง

> ทรัพย์สินแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งต่อมาหากหลักการข้างต้นได้มี ผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว ก็จะเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่เสริมให้กระบวนการเยียวยาผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 7, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 กรกฎาคม 2564)

4.2.1.3 การปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้สอดรับการสถานการณ์การค้ามนุษย์รูปแบบการค้าประเวณี ในรูปแบบออนไลน์เพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งสืบเนื่องจากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ได้แก่การเพิ่มความผิดเกี่ยวกับการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก โดยผู้ให้สัมภาษณ์จากกรมการปกครองได้ยกตัวอย่างกรณีกฎหมายค้ามนุษย์ยังมีช่องว่าเรื่องการค้ามนุษย์ทางโลกออนไลน์ ตัวอย่างรูปแบบคดีมีเด็กชายและเด็กหญิงถูกหลอกลวงผ่านช่องทางเฟซบุ๊กโดยการหลอกให้พูดคุยจนตายใจและให้ถ่ายรูปโป๊เปลือยส่งไปให้ หลังจากเด็กส่งรูปตัวเองโป๊เปลือยให้ อีกฝ่ายหนึ่งก็ใช้วิธีการข่มขู่เรียกเงินจากเด็กเพื่อเป็นข้อต่อรองไม่ให้นำรูปดังกล่าวเผยแพร่ลงในโลกโซเชียล ซึ่งจากลักษณะวิธีการกระทำเข้าข่ายการหลอกลวง เป็นการแสวงหาประโยชน์โดยการข่มขู่เรียกทรัพย์ แต่หากดูจากวิธีการจะไม่เข้าลักษณะของการค้ามนุษย์ เนื่องจากการค้ามนุษย์จะต้องกระทำต่อเด็กโดยตรงซึ่งหน้า แต่คดีนี้เป็นการพูดคุยผ่านช่องทางออนไลน์ ไม่ได้อยู่ในการครอบงำแต่อย่างใด ดังนั้น จึงทำให้องค์ประกอบของการกระทำจะไม่เข้าคดีค้ามนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างไปจากรูปแบบการกระทำที่หลอกลวงโดยตรงซึ่งหน้าและถ่ายรูปของเด็กเพื่อนำไปแสวงหาผลประโยชน์ถือว่าเป็นการครอบงำโดยตรง ไม่ผ่านช่องทางออนไลน์หรือโลกโซเชียล จะสามารถดำเนินคดีค้ามนุษย์กับผู้กระทำผิดได้มากกว่า อีกกรณีหนึ่ง คือ กระทำต่อเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่จำเป็นต้องดูพฤติการณ์ด้สามารถดำเนินคดีค้ามนุษย์กับผู้กระทำผิดได้เลยด้วยการนำรูปถ่ายไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยตรง แต่กฎหมายไม่ได้ครอบคลุมถึงการหลอกลวงผ่านโลกออนไลน์หรือผ่านช่องทาง Social Media ส่งผลให้พฤติกรรมการกระทำผิดเข้าคดีค้ามนุษย์ แต่กฎหมายไม่มีการบังคับใช้อยู่ก็ไม่สามารถดำเนินคดีเอาผิดกับกลุ่มคนที่หลอกลวงได้กฎหมายการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์

> “ปัจจุบันการกระทำความผิดตามสถิติที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน คือ การหลอกลวงเด็กและเยาวชนให้ช่วยตัวเองผ่านช่องทางออนไลน์ เป็นต้น เนื่องบทนิยามศัพท์ของไทยไม่เป็นสากล ดังนั้น การล่อลวงให้ผู้อื่นกระทำความผิดผ่านสื่อออนไลน์ เกิดขึ้นจากการส่งสิ่งที่มีความล่อแหลมทางเพศและการพูดคุยเรื่องที่ไม่เหมาะสม (Sexting) เป็นความผิดฐานล่วงละเมิดทางเพศ (Grooming) และการล่อลวงให้เด็กและเยาวชนเกิดความเชื่อใจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อล่วงละเมิดทาง

เพศ แล้วจึงกระทำการล่วงละเมิดทางเพศในภายหลัง ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการบังคับใช้กฎหมายเหล่านี้ หากมี Sexting และ Grooming ในกระบวนการกฎหมายทางอาญา จะทำให้เป็นการปิดช่องโหว่ในการที่นำไปสู่กระบวนการที่เป็นการค้ามนุษย์ตามนิยามศัพท์ได้ เป็นการแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นทาง กฎหมายดังกล่าวจะอยู่ในกฎหมายอาญาแม้ว่าจะไม่ใช่กฎหมายค้ามนุษย์โดยตรงแต่เมื่อตำรวจเข้าดำเนินการจับกุมก็จะมีช่องให้สามารถดำเนินการได้ เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดคดีการค้ามนุษย์ อยู่ในมาตรา 284/1, 284/3 ในร่างกฎหมายดังกล่าว กฎหมายการผลิตและเผยแพร่สื่อลามก ที่มากกว่าข้อกำหนดที่ประกอบด้วยกฎต่างๆ (Protocol) เช่น การซื้อ-ขาย เป็นต้น ในการดำเนินงานจะถูกเชิญให้เป็นผู้ให้ความรู้กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหน่วยงานที่ไม่สามารถแยกระหว่างคดีการค้ามนุษย์และคดีการบังคับใช้แรงงาน (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 มิถุนายน 2564)

“ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ การกระทำ วิธีการ วัตถุประสงค์ โดยเน้นการกระทำต่อเด็กและเยาวชน ถึงจะนำไปสู่วิธีการ โดยการกระทำนั้นเด็กต้องอยู่ภายใต้อำนาจการครอบงำของผู้เป็นตัวการ เหยื่อไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงและเด็กชาย ตัวอย่างรูปแบบคดีมีเด็กชายและเด็กหญิงถูกหลอกลวงผ่านช่องทางเฟสบุ๊ค โดยการหลอกให้พูดคุยจนตายใจและให้ถ่ายรูปโป๊เปลือยส่งไปให้ หลังจากเด็กส่งรูปตัวเองโป๊เปลือยให้ อีกฝ่ายหนึ่งก็ใช้วิธีการข่มขู่เรียกเงินจากเด็กเพื่อเป็นข้อต่อรองไม่ให้นำรูปดังกล่าวเผยแพร่ลงในโลกโซเชียล ซึ่งดูจากลักษณะวิธีการกระทำเข้าข่ายการหลอกลวง เป็นการแสวงหาประโยชน์โดยการข่มขู่เรียกเงิน แต่ถ้าดูจากวิธีการจะไม่เข้าลักษณะของการค้ามนุษย์ เนื่องจากการค้ามนุษย์จะต้องกระทำต่อเด็กโดยตรงซึ่งหน้า แต่คดีนี้เป็นการพูดคุยผ่านช่องทางออนไลน์ไม่ได้อยู่ในการครอบงำแต่อย่างใด ดังนั้น จึงทำให้องค์ประกอบของการกระทำจะไม่เข้าคดีค้ามนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างไปจากรูปแบบการกระทำที่หลอกลวงโดยตรงซึ่งหน้าและถ่ายรูปของเด็กเพื่อนำไปแสวงหาผลประโยชน์ถือว่าเป็นการครอบงำโดยตรง ไม่ผ่านช่องทางออนไลน์หรือโลกโซเชียล จะสามารถดำเนินคดีค้ามนุษย์กับผู้กระทำผิดได้มากกว่า อีกกรณีหนึ่ง คือ กระทำต่อเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่จำเป็นต้องดูพฤติการก็ได้สามารถดำเนินคดีค้ามนุษย์กับผู้กระทำผิดได้เลยด้วยการนำรูปถ่ายไม่แสวงหาผลประโยชน์

โดยตรง แต่กฎหมายไม่ได้ครอบคลุมถึงการหลอกลวงผ่านโลกออนไลน์หรือผ่านช่องทาง สื่อออนไลน์ (Social Media) ต่อให้พฤติกรรมการกระทำผิดเข้าคดีค้ามนุษย์ แต่กฎหมายไม่มีการบังคับใช้อยู่ก็ไม่สามารถดำเนินคดีเอาผิดกับกลุ่มคนที่หลอกลวงได้กฎหมายการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ถ้าใช้จริงๆ จะมีประเด็นการค้าประเวณีเป็นหลักคือ ในเรื่องของการกระทำต่อตัวผู้ค้าประเวณีผ่านช่องทางออนไลน์ที่ยังไม่มีกฎหมายชัดเจนว่าสามารถดำเนินการเอาผิดได้เหมือนกับการกระทำซึ่งหน้าถูกครอบงำโดยตรงเหมือนในอดีต การปฏิบัติจะไม่ได้อยู่เพียงแค่ในกฎหมายอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องอยู่ที่ตัวบุคคลด้วยซึ่งการปฏิบัติในภาพรวมตัวเจ้าหน้าที่สำคัญที่สุด” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 8, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

4.2.1.4 กฎหมายที่ควรมีการเพิ่มเติมคือ ผู้ซื้อบริการทางเพศ หรือซื้อบริการประเวณีถือเป็นผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษทางกฎหมายการค้ามนุษย์ และกฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 8 ในฐานะองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้ความคิดเห็นในการเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ได้แก่ 1.กฎหมายที่ควรมีการเพิ่มเติมคือ ผู้ซื้อบริการทางเพศ หรือซื้อบริการประเวณีถือเป็นผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษทางกฎหมายการค้ามนุษย์ มีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมผู้ซื้ออย่างจริงจังและมีบทลงโทษที่ก่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย และ 2. กฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งปัจจุบันมีกฎหมายดังกล่าวอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการบังคับใช้อย่างจริงจัง ยังไม่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

> “กฎหมายในประเทศไทยเป็นกฎหมายที่ดีอยู่แล้ว เพียงแต่ยังไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังกับบุคคลบางกลุ่ม เมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่ถูกใจ คนบางคนจะใช้คำว่ากฎหมายอ่อน กฎหมายบังคับใช้ได้ไม่เต็มที่ กฎหมายไม่แข็งเหมือนของประเทศสิงคโปร์ ส่วนตัวคิดว่ากฎหมายของประเทศไทยดีอยู่แล้ว แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดผู้บังคับใช้กฎหมายที่จะเข้ามาบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ ให้ถูกต้อง เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย การปล่อยปละละเลยเพราะเรียกรับผลประโยชน์ ผู้บังคับใช้กฎหมายมีส่วนสำคัญต่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายเป็นอย่างมาก 1) กฎหมายที่ควรมีการเพิ่มเติมคือ ผู้ซื้อบริการทางเพศหรือซื้อบริการประเวณีถือเป็นผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษทางกฎหมายการค้ามนุษย์ มีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมผู้ซื้ออย่างจริงจัง และมีบทลงโทษที่

ก่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย 2) กฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งปัจจุบันมีกฎหมายดังกล่าวอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการบังคับใช้อย่างจริงจัง ยังไม่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่ากฎหมายในประเทศไทยเป็นกฎหมายที่ดีอยู่แล้ว เพียงแต่ยังไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับบุคคลบางกลุ่ม เมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่ถูกใจคนบางคนจะใช้คำว่ากฎหมายอ่อน กฎหมายบังคับใช้ได้ไม่เต็มที่ กฎหมายไม่แข็งเหมือนของประเทศสิงคโปร์ ส่วนตัวคิดว่ากฎหมายของประเทศไทยดีอยู่แล้ว แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดผู้บังคับใช้กฎหมายที่จะเข้ามาบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบให้ถูกต้อง เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย การปล่อยปละละเลยเพราะเรียกรับผลประโยชน์ ผู้บังคับใช้กฎหมายมีส่วนสำคัญต่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายเป็นอย่างมาก" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 8, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

4.2.2 กลไกความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

4.2.2.1 คณะกรรมการระดับชาติ คณะอนุกรรมการ ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน เพราะดำเนินงานอยู่ภายใต้คำสั่ง ภายใต้กฎหมายของคณะกรรมการระดับชาติ การดำเนินงานทุกขั้นตอนจะต้องทำรายงานเพื่อชี้แจงไปยังคณะกรรมการระดับชาติ กลไกความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี ได้แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) ซึ่งบัญญัติอยู่ในมาตรา 15 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 และแก้ไขเพิ่มเติม เรียกโดยย่อว่า "คณะกรรมการปราบปรามค้ามนุษย์" ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน กรรมการ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการวิธีปฏิบัติการกิจการพลเรือนเพื่อความมั่นคง เป็นรองประธาน กรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และผู้ทรงคุณ วุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ ด้านการป้องกันการปราบปราม การบำบัดฟื้นฟูและการประสานงานระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่าเจ็ดปี ด้านละหนึ่งคน โดยต้องเป็นภาคเอกชนไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งเป็นกรรมการ และมี

ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้ง ข้าราชการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ รวมถึงคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการที่อาศัยอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แต่งตั้งขึ้น โดยมุมมองของผู้ให้ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีมุมมองว่าคณะกรรมการตามกฎหมายจะมีเพียง 2 คณะ โดยประกอบด้วย คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับชาติ (ระดับนโยบาย) และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ระดับปฏิบัติ) ด้วยคดีการค้ามนุษย์มีรูปแบบที่หลากหลายและค่อนข้างซับซ้อนจึงทำให้จำเป็นต้องตั้ง คณะอนุกรรมการขึ้นหลายคณะ เพื่อกำกับดูแลคดีการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนมากกว่า 100 คณะ ในแต่ละจังหวัดจะมีคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัด โดยเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับชาติ คณะอนุกรรมการจะไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน เพราะดำเนินงานอยู่ภายใต้คำสั่ง ภายใต้กฎหมายของคณะกรรมการระดับชาติ การดำเนินงานทุกขั้นตอนจะต้องทำรายงานเพื่อชี้แจงไปยังคณะกรรมการระดับชาติ ดังนั้นจึงไม่เป็นปัญหาอุปสรรค ไม่มีความซ้ำซ้อน และไม่เกินความจำเป็นในการดำเนินงาน ถือเป็นเรื่องมที่ดี เพราะเป็นการช่วยลงรายละเอียดด้านการปฏิบัติให้กับผู้บังคับบัญชาในระดับนโยบาย เนื่องจากรัฐบาลให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และนอกจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของการบังคับใช้กฎหมายต้องดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลดังกล่าว จึงได้เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการชุดต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่กลไกความร่วมมือต่างๆ ในรูปแบบคณะกรรมการ อาจจะมีมากเกินไป ตัวอย่างเช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเจ้าภาพดูแลภาพรวมเรื่องแรงงาน การค้าประเวณี การค้ามนุษย์ ส่วนกระทรวงแรงงานดำเนินการเป็นเจ้าภาพดำเนินการเรื่องแรงงาน มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องแรงงาน ซึ่งอาจจะ มีความซ้ำซ้อนกัน มีเนื้อหาในเรื่องเดียวกัน ต่างหน่วยงานต่างแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน เพื่อให้สอดรับกับนโยบายรัฐบาลในแต่ละยุคสมัยดังผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความเห็น ดังนี้

> “คณะกรรมการตามกฎหมายจะมีเพียง 2 คณะ โดยประกอบด้วย คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับชาติ (ระดับนโยบาย) และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ระดับปฏิบัติ) ด้วยคดีการค้ามนุษย์มีรูปแบบที่หลากหลายและค่อนข้างซับซ้อนจึงทำให้จำเป็นต้องตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นหลายคณะ เพื่อกำกับดูแลคดีการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ

ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนมากกว่า 100 คณะ ในแต่ลจังหวัดจะมีคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัด โดยเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับชาติ คณะอนุกรรมการจะไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน เพราะดำเนินงานอยู่ภายใต้คำสั่ง ภายใต้กฎหมายของคณะกรรมการระดับชาติ การดำเนินงานทุกขั้นตอนจะต้องทำรายงานเพื่อชี้แจงไปยังคณะกรรมการระดับชาติ ดังนั้นจึงไม่เป็นปัญหาอุปสรรค ไม่มีความซ้ำซ้อน และไม่เกินความจำเป็นในการดำเนินงาน ถือเป็นเรื่องมที่ดี เพราะเป็นการช่วยลงรายละเอียดด้านการปฏิบัติให้กับผู้บังคับบัญชาในระดับนโยบาย “ (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 สิงหาคม 2564)

“รัฐบาลให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของการบังคับใช้กฎหมายต้องดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลดังกล่าว จึงได้เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการชุดต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่กลไกความร่วมมือต่างๆ ในรูปแบบคณะกรรมการ อาจจะมีมากเกินไป ตัวอย่างเช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเจ้าภาพดูแลภาพรวมเรื่องแรงงาน การค้าประเวณี การค้ามนุษย์ ส่วนกระทรวงแรงงานดำเนินการเป็นเจ้าภาพดำเนินการเรื่องแรงงาน มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องแรงงาน ซึ่งอาจจะ มีความซ้ำซ้อนกัน มีเนื้อหาในเรื่องเดียวกัน ต่างหน่วยงานต่างแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน เพื่อให้สอดรับกับนโยบายรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

“คณะกรรมการต่างๆ มีอยู่ตามกฎหมายที่บัญญัติไว้อยู่แล้ว เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) โดยมีรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย ส่วนคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ปกค.) โดยมีปลัดกระทรวง อธิบดี เป็นประธานกรรมการ เป็นผู้ปฏิบัติการประสานการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยคณะกรรมการทั้งสองคณะอยู่ใน พรบ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีนโยบายในการทำงานและมีคณะกรรมการเล็กๆ หลายคณะที่ถูกแต่งตั้งขึ้นโดย

> คณะกรรมการทั้งสองคณะนี้ เพื่อดำเนินการติดตามการดำเนินงานเกี่ยวกับคดีการค้ามนุษย์ มีอยู่หลายคณะ การปฏิบัติมีนโยบายการดำเนินการที่ค่อนข้างดี ส่วนแนวทางการปฏิบัติต้องดำเนินการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ปัจจุบันว่ามีการดำเนินการตามนโยบายได้มากน้อยเพียงใด” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 8, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากสำนักงานอัยการสูงสุด มีความเห็นว่าคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน เนื่องจากมีหน่วยงานมาก 7 หน่วยงานหลัก 21 หน่วยงานย่อยในกระบวนการยุติธรรมที่เข้ามาร่วมกันดำเนินงานในทุกมิติของการดำเนินการจะได้รับ บันทึกข้อตกลง ร่วมกันเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยการร่าง บันทึกข้อตกลง ขึ้นมาแต่ละหน่วยงานต้องดำเนินการตาม บันทึกข้อตกลง นี้ และทุกคนมีชื่อเข้าร่วมในคณะทำงาน โดยเฉพาะผู้ที่เคยผ่านการฝึกอบรมจะได้อยู่ในฝ่ายเลขาฯ การดำเนินการจะสำเร็จต่อเมื่อมี คณะกรรมการเฉพาะกิจ (Ad-hoc Community) ต้องมีประธานที่เป็นผู้นำคณะกรรมกรเฉพาะกิจ ดำเนินการคล้ายกับคณะทำงานด้านการคุ้มครองเด็กทั่วประเทศ แยกจากคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ และคณะกรรมการเฉพาะกิจมีอำนาจในการเรียกผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทยสภา พนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่จากสถานเอกอัครราชทูตไทยมาให้ข้อมูลเรื่องดังกล่าว และทำเป็นหนังสือราชการเพื่อขอความร่วมมือจากเอกอัครราชทูต คณะกรรมการที่มีความจำเป็นที่จะมีการดำเนินการทางคดีในระนาบเดียวกัน รวมถึง ข้อเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อจะได้มีการแก้ไขปัญหาได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้นในระดับพื้นที่ด้วย ดังผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความเห็น ดังนี้

> “ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน เนื่องจากมีหน่วยงานมาก 7 หน่วยงานหลัก 21 หน่วยงานย่อยในกระบวนการยุติธรรมที่เข้ามาร่วมกันดำเนินงาน ในทุกมิติของการดำเนินการจะได้รับ บันทึกข้อตกลง ร่วมกันเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยการร่าง บันทึกข้อตกลง ขึ้นมาแต่ละหน่วยงานต้องดำเนินการตาม บันทึกข้อตกลง นี้ และทุกคนมีชื่อเข้าร่วมในคณะทำงาน โดยเฉพาะผู้ที่เคยผ่านการฝึกอบรมจะได้อยู่ในฝ่ายเลขาฯ การดำเนินการจะสำเร็จต่อเมื่อมี แอดฮ๊อกคอมมิวนิตี้ (Ad-hoc Community) ต้องมีประธานที่เป็นผู้นำคณะกรรมกรเฉพาะกิจ ดำเนินการคล้ายกับคณะทำงานด้านการคุ้มครองเด็กทั่วประเทศ แยกจากคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ และคณะกรรมการเฉพาะกิจมีอำนาจในการเรียกแพทยสภามาให้ข้อมูลเรื่องดังกล่าว มีอำนาจเรียกผู้การฯ มาให้ข้อมูลประสานสถานทูตและทำเป็น

หนังสือราชการเพื่อขอความร่วมมือจากเอกอัครราชทูต คณะกรรมการที่มีความจำเป็นที่จะมี Operate คดีในระนาบเดียวกัน เราสามารถตรวจสอบสิ่งที่มีอยู่กับตำรวจและกรมสอบสวนคดีพิเศษได้หน่วยงานต่างๆ ก็สามารถตรวจสอบศาลอัยการได้จึงจะสามารถรันคดีได้จริง วิธีการของบประมาณเพื่อดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าวเพื่อขับเคลื่อนคดีได้ในระยะ 2 ปีแรก คณะกรรมการฯ รวมถึงอัยการแต่ไม่สามารถรวมศาลได้ เพราะศาลเป็นผู้ตัดสินคดีสิ้นสุดของประเทศ" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 มิถุนายน 2564)

"...เห็นควรเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อจะได้มีการแก้ไขปัญหาได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้นในระดับพื้นที่.." (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 กรกฎาคม 2564)

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากภาคองค์กรพัฒนาเอกชนมีมุมมองว่าสัดส่วนของภาคเอกชนในคณะกรรมการฯ และอนุกรรมการต่างๆ ยังมีน้อยกว่าอยู่ ควรที่เพิ่มสัดส่วนของภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และมีความโปร่งใสในการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ หากดำเนินงานด้วยความโปร่งใสต้องสามารถได้รับการตรวจสอบได้อย่างเต็มที่ และการตรวจสอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐในองค์กรเดียวกันจะไม่ได้รับความเชื่อถือ ต้องให้หน่วยงานภาคประชาสังคมเข้ามาตรวจสอบจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นและจะทำให้เกิดความโปร่งใส และเกิดความยุติธรรมในการทำงานมากยิ่งขึ้น ดังผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความเห็น ดังนี้

"ตามหลักการมีคณะทำงาน คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ ถูกตั้งขึ้นและมีคุณภาพอยู่แล้วแต่ในหลักปฏิบัติควรดูสัดส่วนที่ของการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ว่ามีจำนวนเจ้าหน้าที่รัฐกี่ท่าน เจ้าหน้าที่หน่วยงานประชาสังคมจำนวนกี่ท่าน ซึ่งในความเป็นจริงสัดส่วนที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐมีจำนวนมากเกินไปทำให้ไม่โปร่งใส เกิดความไม่เท่าเทียมในการออกเสียงเพื่อเสนอความเห็นของเจ้าหน้าที่ของภาคประชาสังคมจะมีเสียงน้อยกว่าเจ้าหน้าที่รัฐ" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 9, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

" กรณีความโปร่งใสในการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ หากดำเนินงานด้วยความโปร่งใสต้องสามารถได้รับการตรวจสอบได้อย่างเต็มที่ และการตรวจสอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐในองค์กรเดียวกันจะไม่ได้รับความเชื่อถือ ต้องให้หน่วยงานภาค

ประชาสังคมเข้ามาตรวจสอบจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นและจะทำให้เกิดความโปร่งใส และเกิดความยุติธรรมในการทำงานมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันคณะอนุกรรมการ คณะกรรมการยังมีภาคประชาสังคมน้อยมาก ตัวอย่าง ประเทศสิงคโปร์ จัดอันดับอยู่ในอันดับเทียร์ 1 มาเป็นระยะเวลา 3-4 ปีต่อเนื่อง สิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือการดำเนินงานมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนอย่างชัดเจน จะเป็นปัจจัยที่ทำให้สิงคโปร์อยู่ในเทียร์ 1 เป็นระยะเวลานาน ประเทศสิงคโปร์ไม่นับจำนวนคดีที่ดำเนินงาน แต่ดูที่ความเปลี่ยนแปลงและการตอบสนองต่อการทำงานด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ถ้าประเทศไทยสามารถดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับประเทศสิงคโปร์ได้ เชื่อว่าจะทำให้ประเทศไทยจะขยับเทียร์ขึ้นไปในระดับที่ดีขึ้น" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 9, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

4.2.2.2 รูปแบบการค้าประเวณีไปสู่รูปแบบออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 และสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงจัดตั้ง คณะทำงาน (Thailand Internet Crimes Against Children - TICAC) ทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กผ่านทางอินเตอร์เน็ต โดยการดำเนินงานตามที่สหรัฐอเมริกาได้มีข้อแนะนำให้ประเทศไทยทำงานเพื่อประเมินการจัดอันดับในการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ (Tier) โดยมีคารดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำสื่อลามกเด็ก การอนาจารเด็ก ซึ่งข้อมูลในแต่ละปีมีจำนวนมาก การรวบรวมข้อมูลจากสื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Google, Instagram ซึ่ง Application เหล่านี้มีการติดต่อกับทางสหรัฐอเมริกา เพื่อส่งข้อมูลให้กับศูนย์ เฝ้าระวังการล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ สหรัฐอเมริกา เมื่อมีข้อมูลของประเทศไทยสหรัฐอเมริกาจะส่งมายังประเทศไทยเพื่อดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมาย ซึ่งในภาคเอเชียจะมีเพียงประเทศไทยที่ให้ความร่วมมือที่ดี ส่วนประเทศอื่นๆ ยังไม่รับความร่วมมือที่ดีมากนัก องค์กรพัฒนาเอกชน เช่น องค์กรแอ็คชั่นเอด ได้ร่วมประสานข้อมูลกับกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) เพื่อประสานความร่วมมือไปยัง application line ประเทศญี่ปุ่น เพื่อขอข้อมูลที่มีการอัพโหลดภาพโป๊ หรือมีข้อมูลที่เกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ขอให้ส่งข้อมูลดังกล่าวมายัง องค์กรแอ็คชั่นเอดประเทศไทยเพื่อดำเนินคดีตามกระบวนการทางกฎหมาย องค์กร ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC) เกิดขึ้นจากความร่วมมือของผู้ที่มีสหวิชาชีพร่วมกัน ตำรวจ, NGO, สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.), อัยการ โดย องค์กร TICAC ดำเนินการตามข้อมูลได้รับมา เมื่อมีการแจ้งเรื่องเข้ามาโดยการส่งรูปสื่อลามกเด็ก จะมีวัดระดับความรุนแรง

และคัดเลือกข้อมูลเพื่อนำมาเนินคดีตามกรบวนการทางกฎหมายจะเลือกจากทำระดับ 1 และ 2 เพื่อดำเนินการ ในปัจจุบันมีนโยบายที่จะจัดการฝึกอบรมให้กับตำรวจทั่วประเทศเพื่อให้ร่วมกันดำเนินการเกี่ยวกับคดีสื่อลามกเด็ก ตามมุมมองผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

> “ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงจัดตั้ง คณะทำงาน (Thailand Internet Crimes Against Children - TICAC) ทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กผ่านทางอินเตอร์เน็ต โดยการดำเนินงานตามที่สหรัฐอเมริกากดดันให้ประเทศไทยทำงานเพื่อประเมินเทียร์ โดยมีดารดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำสื่อลามกเด็ก การอนาจารเด็ก ซึ่งข้อมูลในแต่ละปีมีจำนวนมาก เม็คเมก จะรวบรวมข้อมูลจากสื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Google, Instagram ซึ่ง Application เหล่านี้มี Contact กับทางสหรัฐอเมริกา เพื่อส่งข้อมูลให้กับเม็กเมค เมื่อมีข้อมูลของประเทศไทย สหรัฐอเมริกาจะส่งมายังประเทศไทยเพื่อดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมาย ซึ่งในภาคเอเชียจะมีเพียงประเทศไทยที่ให้ความร่วมมือที่ดีต่อเม็กเมค ส่วนประเทศอื่นๆ ยังไม่รับความร่วมมือที่ดีมากนัก องค์กรแอ็คชั่นเอด ได้ร่วมประสานข้อมูลกับกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) เพื่อประสานความร่วมมือไปยัง Application Line ประเทศญี่ปุ่น เพื่อขอข้อมูลที่มีการอัพโหลดภาพโป๊ หรือมีข้อมูลที่เกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ขอให้ส่งข้อมูลดังกล่าวมายัง องค์กรแอ็คชั่นเอดประเทศไทย เพื่อดำเนินคดีตามกระบวนการทางกฎหมาย องค์กร ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC) เกิดขึ้นจากความร่วมมือของผู้ที่มีสหวิชาชีพร่วมกัน ตำรวจ, NGO, สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.), อัยการ โดย องค์กร TICAC ดำเนินการตามข้อมูลได้รับมา เมื่อมีการแจ้งเรื่องเข้ามาโดยการส่งรูปสื่อลามกเด็ก จะมีวัดระดับความรุนแรง และคัดเลือกข้อมูลเพื่อนำมาเนินคดีตามกรบวนการทางกฎหมายจะเลือกจากทำระดับ 1 และ 2 เพื่อดำเนินการ ในปัจจุบันมีนโยบายที่จะจัดการฝึกอบรมให้กับตำรวจทั่วประเทศเพื่อให้ร่วมกันดำเนินการเกี่ยวกับคดีสื่อลามกเด็ก” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2564)

4.2.3 การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ทั้งในระหว่างหน่วยงานรัฐและหน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม

4.2.3.1 การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ระหว่างหน่วยงานรัฐและหน่วยงานรัฐ มีการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ มีการการประชุมรวมกันของคณะอนุกรรมการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และมีการประชุมร่วมกันภายใต้คณะกรรมการระดับชาติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามกาค้ามนุษย์ มีการแสวงหาความร่วมมือ ค้นหาสาเหตุปัจจัยหลักๆ ที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จะทำงานร่วมกันด้วยการร่วมบูรณาการความร่วมมือ และแบ่งอำนาจหน้าที่ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการร่วมมือกันจึงจะดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมในการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีได้ มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้านการใช้อำนาจในการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดี ในกรณีการช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุย์ กรมการปกครอง จำเป็นต้องมีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เนื่องจากหน่วยงานกรมการปกครองมีอำนาจเพียงแค่จับกุมเท่านั้น ในส่วนของการปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายโดยตรง ด้านการสืบสวนสอบสวน 3 หน่วยงานหลัก คือ 1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำรวจพื้นที่และตำรวจกองปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) 2. กรมสอบสวนคดีพิเศษ 3. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) บูรณาการความร่วมมือในเรื่องการพิจารณาคัดแยกเหยื่อ ส่วนหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการการทำงานในแต่ละครั้งขึ้นอยู่ว่าคดีนั้นเกิดขึ้นในพื้นที่ใด จะต้องประสานงานกับตำรวจในพื้นที่ใดจะดำเนินการประสานความร่วมมือกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ในพื้นที่นั้นๆ ถ้าหากคดีความเกิดขึ้นในกรุงเทพฯ หน่วยงานประสานความร่วมมือหลักจะเป็นกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือองค์กรกลางของ ปคม. สามารถร่วมมือและขยายผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีกฎหมายบัญญัติชัดเจนในเรื่องการประสานความร่วมมือร่วมแบบบูรณาการกันได้จะทำให้การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นไปได้บรรลุเป้าหมาย และเป็นไปในทิศทางที่ดี ในส่วนของกรมการปกครองจังหวัด จะมีมาตรการในการจับกุม และมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้บริหารหน่วยงานในพื้นที่อยู่แล้ว รวมทั้งมีฝ่ายปกครอง และ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจะสามารถดำเนินการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในท้องที่เข้ามาร่วมปฏิบัติงานทำให้การบูรณาการความร่วมมือเป็นไปอย่างรวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงมุมมองดังนี้

“การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ มีการประชุมรวมกันของคณะอนุกรรมการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และมีการประชุมร่วมกันภายใต้คณะกรรมการชุดใหญ่ระดับชาติ มีการแสวงหาความร่วมมือ หาช่องโหว่ในการทำงาน ค้นหาสาเหตุปัจจัยหลักๆ ที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จะทำงานร่วมกันด้วยการร่วมบูรณาการความร่วมมือ และแบ่งอำนาจหน้าที่ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการร่วมมือกันจึงจะดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมในการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีได้” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 สิงหาคม 2564)

“ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ สำหรับหน่วยงานกรมการปกครองจำเป็นต้องมีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เนื่องจากหน่วยงานกรมการปกครองมีอำนาจเพียงแค่จับกุมเท่านั้น ส่วนงานหน้าที่อื่นต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายโดยตรง ด้านการสืบสวนสอบสวน 3 หน่วยงานหลัก คือ 1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำรวจพื้นที่และตำรวจ ปคม. 2. กรมสอบสวนคดีพิเศษ 3. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) บูรณาการความร่วมมือในเรื่องการพิจารณาคัดแยกเหยื่อ ส่วนหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการการทำงานในแต่ละครั้งขึ้นอยู่ว่าคดีนั้นเกิดขึ้นในพื้นที่ใด จะต้องประสานงานกับตำรวจในพื้นที่ใด จะดำเนินการประสานความร่วมมือกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ในพื้นที่นั้นๆ ถ้าหากคดีความเกิดขึ้นในกรุงเทพฯ หน่วยงานประสานความร่วมมือหลักจะเป็นกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือองค์กรกลางของ ปคม. สามารถร่วมมือและขยายผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีกฎหมายบัญญัติชัดเจนในเรื่องการประสานความร่วมมือร่วมแบบบูรณาการกันได้จะทำให้การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นไปได้บรรลุเป้าหมาย และเป็นไปในทิศทางที่ดี ในส่วนของกรมการปกครองจังหวัด จะมีมาตรการในการจับกุม และมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้บริหารหน่วยงานในพื้นที่อยู่แล้ว รวมทั้งมีฝ่ายปกครอง และ พม. จะสามารถดำเนินการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในท้องที่เข้ามาร่วมปฏิบัติงานทำให้การบูรณาการความร่วมมือเป็นไปอย่างรวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 8, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

ทั้งนี้ กสนับสนุนงบประมาณดำเนินการนการป้องกันการค้ามนุษย์ สามารถขอรับการสนับสนุนได้จากหน่วยงานรัฐอื่น เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สนับสนุนงบประมาณในจัดทำคู่มือและเอกสารให้ความรู้ด้านการค้ามนุษย์ เป็นต้น

> “สำนักงานอัยการสูงสุด มีสำนักงานค้ามนุษย์มาตั้งแต่ ปี 2015 หลังจากนั้น 5 ปี สำนักงานค้ามนุษย์ ไม่มีการได้รับงบประมาณเพื่อการสนับสนุนงบบูรณาการมาเพื่อดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ แต่งบประมาณของสำนักงานค้ามนุษย์ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกเพื่อดำเนินการกับปัญหาที่เกิดเกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์ และอีกปัญหาหนึ่ง คือ หน่วยงานภาครัฐไม่เอาจริงเอาจังกับปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย งบประมาณต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น สสส. นำไปดำเนินการทำคู่มือ เอกสารให้ความรู้ด้านการค้ามนุษย์ และงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่างประเทศ ซึ่งหน่วยงานจากต่างประเทศทราบถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินงานของสำนักงานค้ามนุษย์สำนักงานอัยการสูงสุด และเห็นความสำคัญจริงๆ ต่อการดำเนินงานด้านการค้ามนุษย์” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 มิถุนายน 2564)

อย่างไรก็ตาม การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่างหน่วยงานรัฐและหน่วยงานรัฐยังมีข้อจำกัดและความท้าทายดังนี้

1) ในประเทศไทยมีหน่วยงานที่ดำเนินการด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำนวน 18 หน่วยงาน เมื่อต้องดำเนินการบูรณาการความร่วมกันระหว่างประเทศหน่วยงานต่างชาติจะเกิดความสับสน ไม่ทราบแน่ชัดว่าจะติดต่อหน่วยงานใดเพื่อร่วมดำเนินการ

2) การแบ่งอำนาจหน้าที่กันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีการประชุมหารือแบ่งหน้าที่กันดำเนินงานอย่างชัดเจน แต่เมื่อลงมือปฏิบัติจริงการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่แบ่งหน้าที่กันไว้ จึงทำให้ถือเป็นความท้าทายในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

3) งบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีการเกี่ยงกันว่าจะใช้งบประมาณของหน่วยงานใดในการทำงานปราบปรามการค้ามนุษย์ สุดท้ายต้องใช้งบประมาณของหน่วยงาน NGO เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานปราบปรามการค้ามนุษย์

4) ความสับสนใจการร่วมบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน โดยแต่ละหน่วยงานมีผู้บังคับบัญชาที่คอยสั่งการและอนุญาตให้ดำเนินงานได้ เมื่อมีการร่วมกันดำเนินงานจึงเกิดความสับสนว่าเมื่อบูรณาการร่วมกันแล้วผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานจะเป็นผู้สั่งการหลักใน

การดำเนินงาน จึงเกิดการเกี่ยงกันเป็นหน่วยงานหลักในการสั่งงานของหัวหน้าสังกัด Command Change คือการสั่งการร่วมกันในระบบล็อคดาว เมื่อรวมตัวกันแล้วคนสั่งการหลักคือใคร

5) ความไว้วางใจซึ่งกันและกันของหน่วยงานร่วมบูรณาการ ระหว่าง กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง ร่วมบูรณาการการทำงาน เพราะปัญหาเดิมคือผลประโยชน์ พวกพ้องในการดำเนินงาน ปัญหาการคอรัปชั่นของเจ้าหน้าที่ และปัญหาการบังคับใช้กฎหมายร่วมกัน ตามมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

> “ ในประเทศไทยมีหน่วยงานที่ดำเนินการด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำนวน 18 หน่วยงาน เมื่อต้องดำเนินการบูรณาการความร่วมกันระหว่างประเทศหน่วยงานต่างชาติจะเกิดความสับสน ไม่ทราบแน่ชัดว่าจะติดต่อหน่วยงานใดเพื่อร่วมดำเนินการ 2 การแบ่งอำนาจหน้าที่กันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีการประชุมหารือแบ่งหน้าที่กันดำเนินงานอย่างชัดเจน แต่เมื่อลงมือปฏิบัติจริงการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่แบ่งหน้าที่กันไว้จึงทำให้ถือเป็นความท้าทายในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน3 งบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีการเกี่ยงกันว่าจะใช้งบประมาณของหน่วยงานใดในการทำงานปราบปรามการค้ามนุษย์ สุดท้ายต้องใช้งบประมาณของเป็นหน่วยงาน NGO เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานปราบปรามการค้ามนุษย์ 4 ความสับสนใจการร่วมบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน โดยแต่ละหน่วยงานมีผู้บังคับบัญชาที่คอยสั่งการและอนุญาตให้ดำเนินงานได้ เมื่อมีการร่วมกันดำเนินงานจึงเกิดความสับสนว่าเมื่อบูรณาการร่วมกันแล้วผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานจะเป็นผู้สั่งการหลักในการดำเนินงาน จึงเกิดการเกี่ยงกันเป็นหน่วยงานหลักในการสั่งงานของหัวหน้าสังกัด Command Change คือ การสั่งการร่วมกันในระบบล็อคดาว เมื่อรวมตัวกันแล้วคนสั่งการหลักคือใคร และปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้คือความไว้วางใจซึ่งกันและกันของหน่วยงานร่วมบูรณาการ ระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง ร่วมบูรณาการการทำงาน เพราะปัญหาเดิมคือผลประโยชน์ พวกพ้องในการดำเนินงาน ปัญหาการคอรัปชั่นของเจ้าหน้าที่ และปัญหาการบังคับใช้กฎหมายร่วมกัน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 9, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

4.2.3.2 การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ทั้งในระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชนที่ร่วมบูรณาการความร่วมมือกัน กล่าวคือองค์กรภารประชาสังคมหรือ NGO โดยเข้ามา

มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือป้อนข้อมูลให้กับหน่วยงานเข้ามาสู่กระบวนการสืบสวนสอบสวนการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ การทำงานเชิงรุก โดยรูปแบบการค้ามนุษย์แอบแฝงอยู่ในธุรกิจ ประเภทต่างๆองค์กรจึงใช้วิธีการดึงกลุ่มนักธุรกิจเหล่านี้เข้ามาเป็นพันธมิตรร่วมบูรณาการความร่วมมือกับองค์กร เป็นเครือข่ายความร่วมมือจึงทำให้องค์กรสามารถเข้าถึงการปฏิบัติงานที่ลึกลงไปถึงภายในธุรกิจดังกล่าว เพื่อเข้าไปดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณีได้อย่างมีประสิทธภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับประเทศ ถือเป็นกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน และในกรณีการดำเนินป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นการทำงานแบบบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลที่มีค่อนข้างจำกัด ไม่เพียงพอที่จะแสดงว่าข้อมูลต่างๆ เข้ามาประกอบคดี เราจึงต้องอาศัยองค์กรภารประชาสังคม เป็นองค์กรสนับสนุน ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างมากเ ข้ามาช่วยเหลือ รวมถึงช่วยให้การดำเนินงานเกิดความคล่องตัว เนื่องจากไม่ต้องผ่านขั้นตอนของหน่วยงานภาครัฐทั้งหมด เติมเต็มในข้อจำกัดระหว่างกันได้ ดังที่ผู้สัมภาษณ์แสดงมุมมองดังนี้

> “ ภาคเอกชนที่ร่วมบูรณาการความร่วมมือกัน คือ NGO โดยเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือป้อนข้อมูลให้กับหน่วยงานเข้ามาสู่กระบวนการสืบสวนสอบสวนการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ การทำงานเชิงรุก โดยรูปแบบการค้ามนุษย์แอบแฝงอยู่ในธุรกิจดีๆ ประเภทต่างๆองค์กรจึงใช้วิธีการดึงกลุ่มนักธุรกิจเหล่านี้เข้ามาเป็นพันธมิตรร่วมบูรณาการความร่วมมือกับองค์กร เป็นเครือข่ายความร่วมมือจึงทำให้องค์กรสามารถเข้าถึงการปฏิบัติงานที่ลึกลงไปถึงภายในธุรกิจดังกล่าว เพื่อเข้าไปดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณีได้อย่างมีประสิทธภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับประเทศ ถือเป็นกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน ที่นายกรัฐมนตรี ได้กล่าว ประกาศวาระแห่งชาติ เป็นนโยบายรัฐบาลตั้งแต่ เดือนเมษายน 2558” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 สิงหาคม 2564)

> “NGOs (Non Governmental Organizations) องค์กรณ์ไม่แสวงหาผลกำไร เป็นองค์กรสนับสนุนภาครัฐที่ดีอยู่แล้ว ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างมาก โดยเฉพาะกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพราะเป็นการทำงานแบบบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลที่มีค่อนข้างจำกัด ไม่เพียงพอที่จะแสดงว่าข้อมูลต่างๆ เข้ามาประกอบคดี เราจึงต้องอาศัยองค์กรณ์ไม่แสวงหาผลกำไรเข้ามาช่วยเหลือ รวมถึงช่วยให้การดำเนินงานเกิดความคล่องตัว เนื่องจากไม่ต้องผ่านขั้นตอนของ

> หน่วยงานภาครัฐทั้งหมด ซึ่งอาจจะมีข้อเสียอยู่บ้าง ในเรื่องของการทำงานเกินบทบาท หน้าที่ขององค์กรณ์ไม่แสวงหาผลกำไร แต่ก็ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เนื่องจากเราสามารถกำหนดขอบเขตได้ สามารถทำความตกลง ข้อจำกัดระหว่างกันได้" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

อย่างไรก็ดี การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม ยังมีข้อจำกัด หรือความท้าทายได้แก่

1) ความท้าทายเชิงนโยบาย คือ การดำเนินการยังขาดความชัดเจนและทับซ้อนของภาระหน้าที่ การถ่ายทอดนโยบายไปสู่หน่วยงานท้องถิ่นยังไม่มีเอกภาพ ขาดความชัดเจนที่เป็นรูปธรรมและไม่สอดคล้องกับภูมิสังคมและบริบทของท้องถิ่นด้วย รวมถึงทัศนคติของเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติที่ยังไม่มีความสอดคล้อง

2) ความท้าทายเชิงบริหาร คือ การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลและงบประมาณที่มีจำกัดต่อภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นของแต่ละหน่วยงาน

3) ความท้าทายเชิงการประสานงานแบบบูรณาการ คือ การขาดการบูรณาการในระดับประเทศ อาทิ การร่วมแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จากประเทศ ต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง การขาดการบูรณาการ ระดับหน่วยงาน อาทิ ในด้านข้อมูลต่าง ๆ และด้านการประสานการทำงานของหน่วยงานรัฐในท้องถิ่น อีกทั้งเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ โดยเฉพาะเน้นการฟื้นฟูภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ ส่งผลให้การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ยังการขาดเอกภาพและขาดความเชื่อมโยงในการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ

4) การได้รับความร่วมมือในการส่งมอบข้อมูลในการสืบสวนสอบสวนโดยเฉพาะข้อมูลสารสนเทศของภาคเอกชน เช่น LINE, Facebook, Instagram, Twitter ซึ่งหน่วยงานเอกชนเหล่านี้ให้ความร่วมมือ และเริ่มให้ข้อมูลบ้างบางส่วน

> "ความท้าทายในการบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ แยกเป็นกรณีดังนี้ 1. ความท้าทายเชิงนโยบาย คือ การดำเนินการยังขาดความชัดเจนและทับซ้อนของภาระหน้าที่ การถ่ายทอดนโยบายไปสู่หน่วยงานท้องถิ่นยังไม่มีเอกภาพ ขาดความชัดเจนที่เป็นรูปธรรมและไม่สอดคล้องกับภูมิสังคมและบริบทของท้องถิ่นด้วย รวมถึงทัศนคติของเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติที่ยังไม่มีความสอดคล้อง 2. ความท้าทายเชิงบริหาร คือ การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลและงบประมาณที่มีจำกัด ต่อภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นของแต่ละหน่วยงาน 3.

ความท้าทายเชิงการประสานงานแบบบูรณาการ คือ การขาดการบูรณาการ ในระดับประเทศ อาทิ การร่วมแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จากประเทศ ต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง การขาดการบูรณาการ ระดับหน่วยงาน อาทิ ในด้านข้อมูลต่าง ๆ และด้านการประสานการทำงานของหน่วยงานรัฐในท้องถิ่น อีกทั้งเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ โดยเฉพาะเน้นการฟื้นฟูภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ ส่งผลให้การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ยังการขาดเอกภาพและขาดความเชื่อมโยงในการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 6, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 กรกฎาคม 2564)

" การบูรณการ่ความร่วมมือ ระหว่าง ตำรวจ, NGO, สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.), อัยการ โดยหน่วยงาน NGO จะเป็นบางหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับเด็กและสตรีอย่างจริงจัง แต่มีบางส่วนงานที่ดำเนินการเพื่อต้องการขอทุนจากต่างประเทศเท่านั้น จึงไม่ได้เป็นการบูรณาการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างแท้จริง องค์กรระหว่างประเทศอาเซียน (ASEAN) อยู่ระหว่างเริ่มดำเนินการความร่วมมือ แต่ยังไม่ชัดเจนมากนัก และการบูรณาการความร่วมมือกับเอกชน เช่น LINE, Facebook, Instagram, Twitter ซึ่งหน่วยงานเอกชนเหล่านี้ให้ความร่วมมือ และเริ่มให้ข้อมูลบ้างบางส่วน" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2564)

4.2.3.3 ความร่วมมือประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคี รวมทั้งความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศในการแก้ไข การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

ความร่วมมือประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคี รวมทั้งความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศในการแก้ไข การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ทุกประเทศให้ความสำคัญกับเรื่องการค้ามนุษย์ ประเทศในอาเซียนมีอนุสัญญาร่วมกัน โดยมี 4 กฎหลัก 1) ไม่แทรกแซงกิจการภายใน 2) การทูตแบบเงียบๆ 3) การไม่ใช้กำลัง 4) ตัดสินใจร่วมกันด้วยมติเอกฉันท์ ในเรื่องการค้ามนุษย์ในอาเซียนนั้น ทุกรัฐจะให้ความร่วมมือในการกล่าวถึงเรื่องผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย เนื่องจากไม่เกิดผลกระทบระหว่างประเทศจึงให้ความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ มีเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศไทย ทั้งกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆ โดยแบ่งเป็นระดับชั้น

เช่น ระดับชาติ มีการประชุมผู้นำสุดยอดอาเซียนจัดปีละ 2 ครั้ง มีการนำนโยบายสำคัญร่วมกันเข้าหารือแลกเปลี่ยน ระดับอาวุโส มีกลไกการร่วมมือในระดับรัฐมนตรีอาวุโสในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ จัดการประชุมปีละ 1 ครั้ง โดยประเทศที่มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกันเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน จะมีการประชุม Working Group (DCWG) ระดับปฏิบัติ การประชุมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบังคับทางบังคับใช้กฎหมายเฉพาะด้าน จัดประชุมเดือนละ 1 ครั้ง 10 ประเทศเพื่อนบ้าน จะผลัดกันเป็นเจ้าภาพเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อมาหารือแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจถึงเหตุการณ์ปัจจุบัน เรื่องคดีที่มีร่วมกัน เหตุการณ์ปัจจุบันความเกี่ยวข้องของประเทศต่างๆ ในการดำเนินคดีแต่ละประเทศมีแนวทางการดำเนินการอย่างไร ทำความตกลงทำความเข้าใจร่วมกัน อาเซียน + จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน มีการเข้าร่วมประชุมความร่วมมือกับประเทศไทย ดังนั้น การให้ความร่วมมือกับประเทศต่างๆ จะเป็นระดับขั้น หากมีข้อสนับสนุนร่วมกันจะเกิดเป็นคณะทำงาน (Working Group) มีเวทีในการประสานงานความร่วมมือหลายหน่วยงานเข้ามาบังคับใช้กฎหมายร่วมกัน เมื่อตัวแทนประเทศที่เข้าร่วมประชุมได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ก็จะนำมาเข้าที่ประชุมคณะอนุกรรมการของประเทศไทย เพื่อนำมาแบ่งปันภายในกลุ่มงานการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ความร่วมมืออนุภูมิภาคอาเซียนและอาเซียน + สำหรับกรมสอบสวนคดีพิเศษ กรณีเหยื่อเป็นคนจากประเทศลาว ประเทศพม่า หรือประเทศกัมพูชา สามารถประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลทางคดีผ่านการประชุมทวิภาคีระหว่างประเทศไทยโดยกรมสอบสวนคดีพิเศษและคู่ภาคีได้แก่ ประเทศลาว เมียนมาร์ และกัมพูชา โดยการจัดประชุม ซึ่งปัญหาคือการเปลี่ยนเจ้าหน้าผู้รับผิดชอบ และต้องเชื่อมกับฐานข้อมูลต่างๆ โดยมีการจัดประชุมแบบไม่เป็นทางการก่อนได้เพื่อความรวดเร็วในการปฏิบัติหน้าที่ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการทำงานในสถานการณ์ปัจจุบัน แต่การประชุมแบบเห็นหน้าปกติจะได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานมากกว่า โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีมุมมองดังนี้

> “มีความคิดเห็นว่าทุกประเทศให้ความสำคัญกับเรื่องการค้ามนุษย์ ประเทศในอาเซียนมีอนุสัญญาร่วมกัน โดยมี 4 กฎหลัก 1) ไม่แทรกแซงกิจการภายใน 2) การทูตแบบเงียบๆ 3) การไม่ใช้กำลัง 4) ตัดสินใจร่วมกันด้วยมติเอกฉันท์ ซึ่ง EU และอาเซียนจะมีความแตกต่างกัน เพราะ EU จะมีองค์กรกลางที่คอยกำกับดูแล ในเรื่องการค้ามนุษย์ในอาเซียนนั้น ทุกรัฐจะให้ความร่วมมือในการกล่าวถึงเรื่องผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย เนื่องจากไม่เกิดผลกระทบระหว่างประเทศจึงให้สะดวกใจที่จะร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 10, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 กรกฎาคม 2564)

“มีกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศไทย ทั้งกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆ โดยแบ่งเป็นระดับชั้น เช่น ระดับชาติ มีการประชุมผู้นำสุดยอดอาเซียนจัดปีละ 2 ครั้ง มีการนำนโยบายสำคัญร่วมกันเข้ามาพูดคุย ระดับอาวุโส มีกลไกการร่วมมือในระดับรัฐมนตรีอาวุโสในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ จัดการประชุมปีละ 1 ครั้ง โดยประเทศที่มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกันเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน จะมีการประชุมคณะทำงาน Working Group (DCWG) ระดับปฏิบัติ การประชุมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบังคับทางบังคับใช้กฎหมายเฉพาะด้าน จัดประชุมเดือนละ 1 ครั้ง 10 ประเทศเพื่อนบ้าน จะผลัดกันเป็นเจ้าภาพเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อมาพูดคุยทำความเข้าใจถึงเหตุการณ์ปัจจุบัน เรื่องคดีที่มีร่วมกัน เหตุการณ์ปัจจุบันความเกี่ยวข้องของประเทศต่างๆ ในการดำเนินคดีแต่ละประเทศมีแนวทางการดำเนินการอย่างไร ทำความตกลงทำความเข้าใจร่วมกัน อาเซียน + จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน มีการเข้าร่วมประชุมความร่วมมือกับประเทศไทย ดังนั้น การให้ความร่วมมือกับประเทศต่างๆ จะเป็นระดับชั้น ถ้ามีเคสร่วมกันจะเป็น Working Group มีเวทีในการประสานงานความร่วมมือหลายหน่วยงานเข้ามาบังคับใช้กฎหมายร่วมกัน เมื่อตัวแทนประเทศที่เข้าร่วมประชุมได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ก็จะนำมาเข้าที่ประชุมคณะอนุกรรมการของประเทศไทย เพื่อนำมาแบ่งปันภายในกลุ่มงานการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ความร่วมมืออนุภูมิภาคอาเซียน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 สิงหาคม 2564)

“กรณีเหยื่อเป็นคนประเทศลาว ประเทศพม่า หรือประเทศกัมพูชา ต้องติดต่อผ่านทวิภาคี โดยการจัดประชุม ซึ่งปัญหาคือการเปลี่ยนเจ้าหน้าผู้รับผิดชอบ และต้องเชื่อมกับฐานข้อมูลต่างๆ แต่เราสามารถจัดประชุมแบบไม่เป็นทางการก่อนได้ เพื่อความรวดเร็วในการปฏิบัติหน้าที่ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการทำงานในสถานการณ์ปัจจุบัน แต่การประชุมแบบเห็นหน้าปกติจะได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานมากกว่า” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคี รวมทั้งความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศในการแก้ไข การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ยังมีข้อจำกัดและความท้าทาย ได้แก่

1) กระบวนการและนโยบายประเทศคู่ภาคี ในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์มองว่าประเทศที่ได้รับความร่วมมือกับประเทศไทยดีที่สุดคือประเทศลาว ในขณะที่ประเทศเมียนมาร์ กัมพูชา เวียดนาม จะยังไม่ได้รับความร่วมมือดีมากนัก อาจจะเนื่องด้วยกฎหมาย กระบวนการดำเนินการภายในของประเทศนั้นๆ ซึ่งในมุมกลับกันนั้น คือการที่ประเทศไทยดำเนินการขอความร่วมมือจากต่างประเทศ แต่กลับไม่ได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังตอบกลับมา จึงควรมีการเสนอไปที่ประเทศผู้ประเมิน ว่าประเทศไทยได้ดำเนินการขอความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งหมดแล้ว รวมทั้งข้อจำกัดด้านนโบบายของแต่ประเทศ

2) ด้านงบประมาณ เช่นกรณีหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทย ช่วยเหลือเหยื่อค้าประเวณีชาวลาว และได้ประสานความร่วมมือจัดประชุมร่วมกัน แต่เนื่องจากประเทศลาวมีงบประมาณค่อนข้างจำกัด จึงไม่มีงบประมาณในการติดตามพยานหลักฐาน เพื่อสืบสวนสอบสวนคดีต่างๆ ได้ หรือกรณีประเทศกัมพูชา เรื่องคดีต่างๆ ที่ประสานความร่วมมือ จะติดตามค่อยข้างยาก หรือติดตามพยานบุคคลไม่พบ เช่นกัน โดยสรุปคือมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการประสานความร่วมมือ ทั้งนี้ ได้มีหน่วยงานสนับสนุนเรื่องการประชุม หรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ ได้แก่ โครงการอาเซียน – ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ASEAN – ACT (NPSC) จากมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

> “ ประเทศที่ได้รับความร่วมมือกับประเทศไทยดีที่สุด คือ ประเทศลาว ส่วนประเทศพม่า กัมพูชา เวียดนาม จะยังไม่ได้รับความร่วมมือดีมากนัก อาจจะเนื่องด้วยกฎหมาย กระบวนการดำเนินการภายในของประเทศนั้นๆ ซึ่งในมุมกลับกันนั้น คือการที่ประเทศไทยดำเนินการขอความร่วมมือจากต่างประเทศ แต่กลับไม่ได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังตอบกลับมา จึงควรมีการเสนอไปที่ประเทศผู้ประเมิน ว่าประเทศไทยได้ดำเนินการขอความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งหมดแล้ว ให้เพชเชอประเทศเพื่อนบ้านว่าเพราะเหตุใดจึงไม่สามารถให้ความร่วมมือด้านคดีการค้ามนุษย์กับประเทศไทยได้อย่างจริงจัง โดยมีการทำคำสั่งทางปกครอง ศาลปกครองสูงสุดดำเนินการแล้วมีคำวินิจฉัย คำพิพากษาเรียบร้อยในการดำเนินการตามกระบวนการต่างๆ รงมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างประเทศ เปรียบเหมือนการให้ความร่วมมือในเชิงสัญลักษณ์มากกว่า เนื่องจากนโยบายการดำเนินการภายในของแต่ละประเทศไม่

ต้องการให้ประเทศอื่นๆ เข้ามาก้าวก่ายหรือแทรกแซงการดำเนินงาน แต่ละประเทศจะมี คอนเนอร์สโตนที่ต่างกัน และในแต่ละประเทศจะมีความเห็นที่แตกต่างกันในด้านนิยามศัพท์ในการดำเนินการที่สอดคล้องกับประเทศนั้นๆ" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 มิถุนายน 2564)

"ความร่วมมือระหว่างประเทศ 1. ประเทศลาว เรื่อง คดีการค้าประเวณี เคยประสานความร่วมมือและจัดประชุมร่วมกัน แต่เนื่องจากประเทศลาวมีงบประมาณค่อนข้างจำกัด จึงไม่มีงบประมาณในการติดตามพยานหลักฐาน เพื่อสืบสวนสอบสวนคดีต่างๆ ได้ 2. ประเทศกัมพูชา เรื่องคดีต่างๆ ที่เคยประสานความร่วมมือ จะติดตามค่อยข้างยาก หรือตามไม่เจอเช่นกันโดยสรุปคือมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการประสานความร่วมมือหน่วยงานสนับสนุนเรื่องการประชุมหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ ได้แก่ โครงการอาเซียน – ออสเตรเลียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ASEAN – ACT (NPSC)" (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564)

3) การติดตามพยานเอกสาร และพยานบุคคลความท้าทายในการขอความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้าน จะค่อนข้างยากในการขอความร่วมมือเรื่องพยานหลักฐาน เนื่องจากประเทศลาว พม่า กัมพูชา สามารถออกหนังสือเดินทางขออนุญาตเดินทางไปทำงานยังต่างประเทศได้จากประเทศของตน เป็นหลักฐานจากหน่วยงานของรัฐเพื่อยืนยันการเข้าทำงานในประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทย ตัวอย่าง คดีของประเทศลาว มีการออกเอกสารยืนยันว่าบุคคลดังกล่าวอายุ 18 ปี สามารถเดินทางไปทำงานยังต่างประเทศได้ แต่มีการตรวจสอบมวลกระดูกพบว่าบุคคลดังกล่าวมีอายุต่ำกว่า 18 ปี แต่ด้วยการตัดสินคดีได้อ้างอิงตามเอกสารหลักฐานที่หน่วยงานภาครัฐออกให้ตามกฎหมาย จึงทำให้คดีดังกล่าวตกไป รวมทั้งการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ มีการคุ้มครองพยานอย่างปลอดภัยตามขั้นตอน โดยความผิดฐานการค้ามนุษย์ การนำแรงงานคนลงไปเป็นทาส มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการนำแรงงานคนไปเป็นทาสและประสานงานกับ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) เพื่อดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด ซึ่งกฎหมายเป็นเครื่องมืออย่างเป็นทางการในการดำเนินการทั้งหมด แต่หน่วยงานต่างๆ ยังไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินการคุ้มครองพยานมากนัก และเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่จะสื่อสารทำความเข้าใจร่วมมกันกับอัยการและผู้พิพากษาอย่างไรให้เข้าใจตรงกัน ซึ่งผู้พิพากษาและอัยการจะมีดุลยพินิจเฉพาะตัวและค่อนข้างเปิดกว้าง ดังมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“ ความท้าทายในการขอความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้าน จะค่อนข้างยากในการขอความร่วมมือเรื่องพยานหลักฐาน เนื่องจากประเทศลาว พม่า กัมพูชา สามารถออกพาสปอร์ตขออนุญาตเดินทางไปทำงานยังต่างประเทศได้จากประเทศของตน เป็นหลักฐานจากหน่วยงานของรัฐเพื่อยืนยันการเข้าทำงานในประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทย ตัวอย่าง คดีของประเทศลาว มีการออกเอกสารยืนยันว่าบุคคลดังกล่าวอายุ 18 ปี สามารถเดินทางไปทำงานยังต่างประเทศได้ แต่มีการตรวจสอบมวลกระดูกพบว่าบุคคลดังกล่าวมีอายุต่ำกว่า 18 ปี แต่ด้วยการตัดสินคดีได้อ้างอิงตามเอกสารหลักฐานที่หน่วยงานภาครัฐออกให้ตามกฎหมาย จึงทำให้คดีดังกล่าวตกไป ปัจจุบันชาวไทยใหญ่ ซึ่งเป็นทั้งคนไทยและคนพม่า มีการค้าประเวณีอย่างเต็มใจ โดยการเจรจาตกลงกับพ่อแม่ของหญิงสาว ซึ่งเป็นกระบวนการที่เห็นกันโดยทั่วไปไม่มีอะไรซับซ้อนในเรื่องของคดีค้าประเวณีค้ามนุษย์ แต่ปัญหาคือจะมีกลุ่มที่มีรสนิยมแปลกๆ เท่านั้น

“ จากผลการศึกษาในการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ มีการคุ้มครองพยานอย่างปลอดภัยตามขั้นตอน โดยความผิดฐานการค้ามนุษย์ การนำแรงงานคนลงไปเป็นทาส มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการนำแรงงานคนไปเป็นทาสและประสานงานกับกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) เพื่อดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด ซึ่งกฎหมายเป็นเครื่องมืออย่างเป็นทางการในการดำเนินการทั้งหมด แต่หน่วยงานต่างๆ ยังไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินการคุ้มครองพยานมากนัก และเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่จะสื่อสารทำความเข้าใจร่วมมกันกับอัยการ และผู้พิพากษาอย่างไรให้เข้าใจตรงกัน ซึ่งผู้พิพากษาและอัยการจะมีดุลยพินิจเฉพาะตัวและค่อนข้างเปิดกว้าง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2564)

4.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

4.3.1 การวางแผนและกำหนดนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ในระยะ 5 ปี และ 10 ปี เพื่อให้ประเทศไทยมีแผนการรับมือกับปัญหาและแผนการดำเนินการกับการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ดังนี้

(1) การวางแผนระยะยาวและยั่งยืน ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยดำเนินการวางแผนเพียงระยะสั้นๆ หรืออาจจะเรียกได้ว่ามีการทำงานด้านการค้ามนุษย์แค่ปีต่อปี เพราะการทำงานเป็นไปเพื่อต้องการอยากจะขยับจากเทียร์ 2 เป็น เทียร์ 1 ตามนโยบายของผู้บริหารประเทศแท่านั้น จึงทำให้ขาดการมองระยะยาวที่สามารถวัดผลทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้ผลมากกว่าแผนระยะสั้นปีต่อปี ทำให้ขาดภาพใหญ่ในการบริหารจัดการคดีค้ามนุษย์ในประเทศไทย ดังนั้น รัฐบาลต้องมีคำตอบว่าอีก 5 ปีข้างหน้าจะมีอะไรเปลี่ยนแปลงบ้างในเรื่องของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย จะต้องดำเนินการอย่างไรให้ประเทศไทยขึ้นไปสู่เทียร์ 1 และสามารถรักษามาตรฐานไว้ที่ เทียร์ 1 ตลอดไปในระยะยาวและยั่งยืน การวางแผนต่างกันก็นำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ต่างกัน แนวคิดต่างกัน การดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ย่อมต่างกันไปด้วย เพื่อความยั่งยืนในการบริหารจัดการต่อปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

(2) มองในภาพใหญ่ภาพกว้าง ไม่ควรมองเฉพาะตัวเลขที่ประเทศไทยได้รับจัดลำดับเท่านั้นควรพิจารณาและทำความเข้าใจในมุมของโครงสร้างว่าเพราะเหตุใดจึงเกิดปัญหาเหล่านั้นขึ้น วิธีแก้ไขควรทำอย่างไร ควรมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาให้ตรงจุดและมีความเชื่อมโยงกับเรื่องอะไรในประเทศไทย เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ถ้ามีการทำความเข้าใจร่วมกันและมองถึงจุดเชื่อมโยงเหล่านั้น เราจะทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย เพราะปัญหาการค้ามนุษย์ไม่ควรดำเนินการแก้วันต่อวัน เนื่องจากต้องมีการดำเนินการแก้ไขอย่างถูกต้อง มีแผนการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันระหว่างทุกภาคส่วน ตรงจุดและเชื่อมโยงกับระดับหน่วยงานต่างๆในระดับสากล

(3) มุ่งที่ ผลลัพธ์ และต้องเป็นผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้ว่าสิ่งที่ดำเนินการได้ผลลัพธ์อย่างไรบ้าง และมีการดำเนินการจัดเก็บเป็นสถิติที่ถูกต้อง แม่นยำ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบ สืบค้นจากสถิติข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการทำงานต่อยอด เรื่องการค้ามนุษย์ได้ในอนาคต โดยการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษอย่างเป็นธรรม และผู้เสียหายได้รับการเยียวยา ทั้งจากผู้กระทำผิดและจากหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย ดังมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

> “ ในอีก 5-10 ปีข้างหน้า หากมีคำถามว่าอยากเห็นประเทศไทยอยู่จุดไหน และประเทศไทยควรจะดำเนินการอย่างไรกับการค้ามนุษย์ ข้อที่ 1 การวางแผนระยะยาวและยั่งยืน ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยดำเนินการวางแผนเพียงระยะสั้นๆ หรืออาจจะเรียกได้ว่ามีการทำงานด้านการค้ามนุษย์แค่ปีต่อปี เพราะการทำงานเป็นไปเพื่อต้องการอยากจะขยับจากเทียร์ 2 เป็น เทียร์ 1 ตามนโยบายของผู้บริหารประเทศแท่านั้น จึงทำให้ขาดการมองระยะยาวที่สามารถวัดผลทั้งประสิทธิภาพ

และประสิทธิผลเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้ผลมากกว่าแผนระยะสั้นปีต่อปี ทำให้ขาดภาพใหญ่ในการบริหารจัดการคดีค้ามนุษย์ในประเทศไทย ดังนั้น รัฐบาลต้องมีคำตอบว่าอีก 5 ปีข้างหน้าจะมีอะไรเปลี่ยนแปลงบ้างในเรื่องของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย จะต้องดำเนินการอย่างไรให้ประเทศไทยขึ้นไปสู่เทียร์ 1 และสามารถรักษามาตรฐานไว้ที่ เทียร์ 1 ตลอดไปในระยะยาวและยั่งยืน การวางแผนต่างกันก็นำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ต่างกัน แนวคิดต่างกัน Action ก็ย่อมต่างกันไปด้วย เพื่อความยั่งยืนในการบริหารจัดการต่อปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย เมื่อตั้งคำถามแล้วต้องมีคำตอบให้สำหรับคำถามนั้นด้วย ข้อที่ 2 มองในภาพใหญ่ภาพกว้าง ไม่ควรมองเฉพาะตัวเลขที่ประเทศไทยได้รับจัดลำดับเท่านั้นเราต้องมองและเข้าใจ มองในมุมของโครงสร้างว่าเพราะเหตุใดจึงเกิดปัญหาเหล่านั้นขึ้น วิธีแก้ไขควรทำอย่างไร ควรมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาให้ตรงจุดและมีความเชื่อมโยงกับเรื่องอะไรในประเทศไทย เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ถ้ามีการทำความเข้าใจร่วมกันและมองถึงจุดเชื่อมโยงเหล่านั้น เราจะทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย เพราะปัญหาการค้ามนุษย์ไม่ควรดำเนินการแก้วันต่อวัน เนื่องจากต้องมีการดำเนินการแก้ไขอย่างถูกต้อง มีแผนการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันระหว่างทุกภาคส่วน ตรงจุดและเชื่อมโยงกับระดับหน่วยงานต่างๆในระดับสากล และข้อ 3 มุ่งที่ผลลัพธ์ ไม่ใช่ ผลผลิต และต้องเป็นผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้ว่าสิ่งที่เราทำได้ผลอย่างไรบ้าง มีการดำเนินการจัดเก็บเป็นสถิติที่ถูกต้อง แม่นยำ และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบ สืบค้นสถิติข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการทำงานต่อยอด เรื่องการค้ามนุษย์ได้ในอนาคต โดยการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษอย่างเป็นธรรม และผู้เสียหายได้รับการเยียวยา ทั้งจากผู้กระทำผิดและจากหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 10, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 กรกฎาคม 2564)

4.3.2 การเพิ่มบุคลากรด่านหน้า และการขยายเครือข่ายการเตือนภัยในพื้นที่ต่างๆ

การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเพิ่มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นซึ่งประเทศไทย ถือเป็นประเทศที่มีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่เพียงพอ บุคลากรที่พร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ แต่การจะนำกฎหมายและ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์นั้นยังคงเป็นเรื่องที่ต้องมีการบูรณาการความร่วมมือกันระหว่าง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหากปัจจัยทั้งสองประการนี้มาเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันได้จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

โดยการผนวกความร่วมมือกันนั้นจำเป็นต้องควบคู่ไปกับการควบคุมอุปสงค์และอุปทานของการค้าประเวณีการแก้ปัญหาให้ถูกจุด ซึ่งปัญหาการค้ามนุษย์ จะเกิดขึ้นได้ต้องมี อุปสงค์ และอุปทาน ไม่ได้เป็นข้อบกพร่องของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติหน้าที่เพราะตราบใดที่ยังมี อุปสงค์ของผู้ซื้อ ดังนั้น ต้องเน้นไปที่ผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการต้องไม่นำคนต่างด้าวเข้ามาตอบสนอง อุปสงค์ ของผู้ซื้อ ดังมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

> “ การกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าหากไม่มีการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน เช่น การสร้างบุคลากรด่านหน้า และ การขยายเครือข่ายการเตือนภัยในพื้นที่ต่างๆ และถ้าหากประเทศไทยไม่เร่งดำเนินการ 2 เรื่องนี้ควบคู่กันไป อาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าวก็จะเพิ่มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นซึ่ง ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีกฎหมายที่ดี มีระเบียบคำสั่งที่ดี บุคลากรที่พร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ แต่การจะนำ 2 เรื่องนี้มาผนวกกัน เพื่อจะนำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์นั้นยังคงเป็นเรื่องที่ต้องมีการบูรณาการความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหากนำ 2 เรื่องนี้มาเชื่อมโยงกันได้จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของการกำหนดแนวทางให้ถูกต้อง การแก้ปัญหาให้ถูกจุด ซึ่งปัญหาการค้ามนุษย์ จะเกิดขึ้นได้ต้องมี อุปสงค์ และ อุปทาน ไม่ได้เป็นข้อบกพร่องของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติหน้าที่เพราะตราบใดที่ยังมี อุปสงค์ ของผู้ซื้อ ดังนั้น ต้องเน้นไปที่ผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการต้องไม่นำคนต่างด้าวเข้ามาตอบสนอง อุปสงค์ของผู้ซื้อ และสร้างความตระหนักร่วมกันในสังคมว่าการใช้แรงงานเถื่อนการนำคนมาใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์ การทำนาบนหลังคนนั้นนอกจากจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายทางอาญาแล้วยังเป็นเรื่องที่เอาเปรียบสังคมด้วย เพราะผู้ลักลอบใช้แรงงานเถื่อนไม่มีทางที่จะนำข้อมูลจริงส่งรายงานให้กับกรมสรรพากร กรมแรงงานทราบเพื่อเสียภาษี ดังนั้นคนที่เอาเปรียบเพื่อนมนุษย์นอกจากจะเป็นการเอาเปรียบมนุษย์ด้วยกันแล้ว ยังเป็นนการเอาเปรียบสังคมด้วย เพราะการไม่เสียภาษีที่ถูกต้องตามกฎหมายถือเป็นการกระทำผิดต่อสังคม เอาเปรียบสังคมทำ

ให้เกิดความเสียหายในประเทศ ถ้าหากประเทศไทยมีการแก้ไขปัญหาตรงนี้ได้ก็จะทำให้การแก้ไขปัญหาการทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างราบรื่น ถ้าหากเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาคประชาชนให้ความร่วมมือให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ก็จะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 สิงหาคม 2564)

4.3.3 เพิ่มอำนาจการสอบสวนกับกรมการปกครอง ควรให้กรมการปกครองมีกองปราบปรามคดีการค้ามนุษย์เหมือนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่สามารถบังคับใช้กฎหมายค้ามนุษย์ได้โดยตรง เพราะคดีค้ามนุษย์ยังอยู่กับประเทศไทยไปตลอดและยาวนาน หากกรมการปกครองมีกองปราบปรามคดีการค้ามนุษย์เหมือนกับหน่วยงานอื่นและสามารถใช้บังคับกฎหมายได้ โดยมีลักษณะดังนี้ กรมการปกครองส่วนกลางดำเนินการจับทุกคดีที่ร้องเรียนเข้ามา และองค์กรปกครองส่วนภูมิภาค สามารถจับกุมคดีค้ามนุษย์ได้ด้วยตนเอง ดังมุมมองผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

> “ การมองอนาคตประเทศไทยในเรื่องการค้ามนุษย์ในอีก 5 ปีข้างหน้า อยากให้ศูนย์ปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายพนักงานฝ่ายปกครอง สามารถเข้าไปดำเนินการบังคับใช้กฎหมายด้านการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ ซึ่งปัจจุบันศูนย์ปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายพนักงานฝ่ายปกครอง ดำเนินงานเกี่ยวกับการปราบปรามการค้าประเวณีอยู่แล้ว เช่น คดี Victoria Secret หรือ คดีนาตาลี คดีสื่อลามก คดีขอทาน ในส่วนของคดีบังคับใช้แรงงานหรือบริการยังไม่เคยดำเนินการ 1 ต้องการให้ส่วนกลางดำเนินการกับคดีค้ามนุษย์ได้ทุกรูปแบบ 2 องค์กรปกครองส่วนภูมิภาค สามารถดำเนินการจับกุมคดีค้ามนุษย์ได้ด้วยตนเอง เช่น คดีค้าประเวณีสามารถดำเนินการจับกุมได้ในพื้นที่ เพราะตอนนี้ส่วนภูมิภาคดำเนินการจับคดียาเสพติดเป็นส่วนใหญ่ อยากให้กรมการปกครองมีกองคดีค้ามนุษย์เหมือนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่สามารถบังคับใช้กฎหมายค้ามนุษย์ได้โดยตรง เพราะคดีค้ามนุษย์ยังอยู่กับประเทศไทยไปตลอดและยาวนาน จึงอยากให้กรมการปกครองมีกองคดีค้ามนุษย์เหมือนกับหน่วยงานอื่นและสามารถใช้บังคับกฎหมายได้ กรมการปกครองส่วนกลางดำเนินการจับทุกคดีที่ร้องเรียนเข้ามา ไม่สามารถเลือกทำคดีค้ามนุษย์อย่างเดียว เพราะต้องดำเนินงานทุกคดีที่ร้องเรียนเข้ามาให้เป็นไปตามเป้าหมาย ขณะนี้อยู่ระหว่างการยื่นเรื่องไปที่ ครม. แต่ยังไม่ได้รับการตอบรับแต่อย่างใด ในเชิงปฏิบัติดำเนินการได้อย่างเต็มที่ ปฏิบัติงานหลายหน้างานและมีเจ้าหน้าที่ค่อนข้างจำกัด ถ้าหากมีการตั้งกองคดีค้ามนุษย์ขึ้นจะสามารถทำให้การดำเนินงาน

เป็นไปอย่างชัดเจนและมองเห็นภาพมากยิ่งขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 8, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

4.3.4 จัดให้มีหน่วยงานกลางสำหรับดำเนินการเรื่องประสานความร่วมมือระหว่างประเทศโดยตรง เพื่อประสิทธิภาพการดำเนินด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งการดำเนินงานในและประเทศ และทางด้านภาษา กล่าวคือมีรูปแบบในการดำเนินงานเดียวกันที่เป็นรูปแบบสากล โดยไม่ต้องแปลให้เป็นภาษาของประเทศตนเอง เพราะต้องดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมดจึงจะสามารถดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันและถูกต้อง ดังความเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

> “จัดให้มีหน่วยงานกลางสำหรับเนินการเรื่องปประสานความร่วมมือระหว่างประเทศโดยตรง เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งทางด้านภาษา หนังสือราชการที่ถูกต้อง อาจจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากแต่เป็นสิ่งที่มีจำเป็นเมื่อมีความต้องการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศของหน่วยงานภาครัฐไม่ต้องกลัวที่จะต้องดำเนินงานร่วมกับชาวต่างชาติ และอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญคือ มี Uniform ในการดำเนินงานเดียวกันที่เป็น Uniform กลาง ไม่ต้องแปลให้เป็นภาษาของประเทศตนเอง เพราะต้องดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมดจึงจะสามารถดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันและถูกต้อง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 5, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 มิถุนายน 2564)

4.3.5 ให้ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างเรื่องสื่อลามกเด็กจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น เนื่องจาก รายงานการค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกาตั้งขอสังเกตว่าการละเมิดเด็กทางอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหาหนึ่งที่มองเป็นปัญหาของสังคม จึงมีความคิดเห็นว่าในปัจจุบันการค้ามนุษย์ที่มีสถิติที่ควรหยิบยกขึ้นมา รวมกับคดีค้ามนุษย์เพื่อให้ประเทศไทยได้มีผลงานเพื่อยกอันดับในรายงานการค้ามนุษย์ในปีต่อไป ดังมุมมองผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

> “จากผลการศึกษาในปัจจุบันผู้นำประเทศยังยึดติดกับการทำงานค้ามนุษย์เพื่อลดลำดับชั้นสถานการณ์การค้ามนุษย์โดยเทียร์ของประเทศไทยจากเทียร์ 3 เป็นเทียร์ 2 และลดลงเป็นเทียร์ 1 และทำสรุป Trafficking in Persons Report (Tip) สหรัฐอเมริกาแจ้งว่าการละเมิดเด็กทางอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหาหนึ่งที่มองเป็นปัญหาของสังคม จึงมีความคิดเห็นว่าในปัจจุบันการค้ามนุษย์ที่มีสถิติที่ควรหยิบ

ยกขึ้นมา รวมกับคดีค้ามนุษย์เพื่อให้ประเทศไทยได้มีผลงานเพื่อลดเทียร์ ซึ่งเป็นคดีที่ดำเนินการอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว หากถามว่าใช้มาตรฐานใดในการตัดสินเพิ่มลดเทียร์ ของประเทศต่างๆ ซึ่งไม่มีประเทศใดที่สมบูรณ์อยู่แล้ว ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันมีเหตุการณ์โควิด-19 เกิดขึ้นจึงทำให้ยากลำบากในการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นว่าจะเป็นประโยชน์หากให้ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างเรื่องสื่อลามกเด็กจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2564)

4.3.6 การบูรณาการดำเนินการบนความไว้เนื้อเชื่อใจตั้งแต่เริ่มทำงานด้านการช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานและมีวัตถุประสงค์ที่จะให้องค์กรทุกองค์กรไม่ว่าภาครัฐหรือภาคเอกชนทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ หากสถิติและการรายงานของปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยจะน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด แสดงถึงเจตนาและความจริงใจ โดยไม่มีการเรียกรับผลประโยชน์ให้กับตัวเองและพวกพ้อง มีความจริงใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ คดีการค้ามนุษย์หมดลงแล้ว และถ้าหากเชื่อว่าสามารถทำงานตรงนี้ได้ องค์กรพัฒนาเอกชน จะไม่ต้องทำงาน ถ้าประเทศใดมีหน่วยงาน องค์กรพัฒนาเอกชน เข้ามาทำงานจำนวนมากแสดงว่าประเทศนั้นกลไกของภาครัฐไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถทำงานแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างถูกต้อง ผู้เสียหายปัจจุบันไม่กล้าพึ่งพาหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากไม่ไว้วางใจ และยังเกรงกลัวต่ออำนาจการคอรัปชั่นของภาครัฐอยู่จึงทำให้ประชาชนหันไปพึ่งหน่วยงาน องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นหลัก ดังมุมมองผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

> “ตั้งแต่เริ่มทำงานด้านการช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตั้งเป้าจะทำงานและอยากเห็นภาพที่องค์กรทุกองค์กรไม่ว่าภาครัฐหรือภาคเอกชนทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ และจริงใจถ้าทำงานอย่างจริงใจไม่ว่างบประมาณจะน้อยหรือมาก ไม่ว่าประสิทธิภาพจะเป็นอย่างไร ในวันนั้นภาพลักษณ์ของปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยจะน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด ความจริงใจ คือ ไม่มีการเรียกรับผลประโยชน์ให้กับตัวเองและพวกพ้อง มีความจริงใจต่อการทำงาน ต่อหน้าที่ ถ้าหัวหน้าหน่วยงานมีนโยบายที่เข้มแข็งที่จะไม่เรียกร้องรับผลประโยชน์บุคลากรในหน่วยงานก็จะไม่กล้าเรียกรับผลประโยชน์เช่นกัน ทุกวันนี้ทำงานเพื่อสักวันหนึ่งจะไม่มีคดีการค้ามนุษย์อยู่ในประเทศไทยแล้ว ซึ่งยังหาคำตอบไม่ได้ว่าถ้าไม่ทำมูลนิธิแล้วหน่วยงานใดจะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการช่วยเหลือเหยื่อ

การค้ามนุษย์อย่างจริงใจ เพราะมีเด็กจำนวนมากที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยที่หวังว่าสักวันจะได้หยุดการทำงานมูลนิธิรณสิทธิ์เนื่องจากไม่มีคดีการค้ามนุษย์ในประเทศไทยแล้ว หรือเหยื่อการค้ามนุษย์ได้ส่งกลับประเทศต้นทางแล้ว กระบวนการค้ามนุษย์สิ้นสุดลงแล้ว คดีการค้ามนุษย์หมดลงแล้ว และถ้าหากเชื่อว่าสามารถทำงานตรงนี้ได้ องค์กรพัฒนาเอกชน จะไม่ต้องทำงาน ถ้าประเทศใดมีหน่วยงาน องค์กรพัฒนาเอกชน เข้ามาทำงานจำนวนมากแสดงว่าประเทศนั้นกลไกของภาครัฐไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถทำงานแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างถูกต้อง ผู้เสียหายปัจจุบันไม่กล้าพึ่งพาหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากไม่ไว้วางใจ และยังเกรงกลัวต่ออำนาจการคอรัปชั่นของภาครัฐอยู่จึงทำให้ประชาชนหันไปพึ่งหน่วยงาน องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นหลัก” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 9, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 กรกฎาคม 2564)

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

บทที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

การนำเสนอผลงานวิจัยเรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี รวมถึงปรากฏการเชิงประจักษ์ รวบรวมนำมาวิเคราะห์นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการเขียนบรรยาย เชิงพรรณนา ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่กำหนด โดยผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

5.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

5.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

5.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลงานวิจัยเรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี” โดยนำรูปแบบ แนวคิดทฤษฎีด้านอาชญาวิทยา ทฤษฎีอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School of Criminology) ทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด (Rational Choice Theory) และทฤษฎีการป้องกัน (Deterrence Theory) แนวคิดว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม แนวคิดว่าด้วยการค้ามนุษย์ และ แนวคิดว่าด้วยการค้าประเวณี รวมถึง สถานการณ์ และนโยบายป้องกันแก้ไขการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีในประเทศไทย สถานการณ์ และนโยบายป้องกันแก้ไขการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และอนุสัญญา พิธีสาร ข้อตกลงระหว่างประเทศ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 สถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

5.1.1 สถานการณ์และรูปแบบการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

5.1.1.1 ก่อนสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก่อนปี พ.ศ.2563

การเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นไปโดยง่าย สะดวก จึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคคลเพื่อนำมาหาแสวงประโยชน์โดยมิชอบได้ง่ายกว่าประเทศอื่นๆ ทั้งผู้นำพาและผู้ถูกนำพาเดินทางมาเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในประเทศไทยในแบบที่ถูกต้องตามกฎหมายและแบบผิดกฎหมาย โดยการลักลอบเข้ามาผ่านเส้นทางธรรมชาติ การค้ามนุษย์จำนวนมากสามารถดูสถิติได้จาก US TIP Report ของทุกปี หรือรายงานการค้ามนุษย์โดยกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา การแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ยังคงมีแนวโน้มดังนั้น การค้าประเวณีในปัจจุบันก็ยังคงมีความรุนแรงอยู่ แม้จะมีสถานการณ์ Covid-19 ก็ตาม โดยผู้ที่มาค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่มาจากประเทศเมียนมาร์ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นชาวไทยใหญ่ และในกรุงเทพฯ จะพบเป็นการค้าประเวณีที่สถานบริการอาบ อบ นวด ส่วนในต่างจังหวัดจะเป็นร้านคาราโอเกะหรือสวนอาหาร ในอดีตมีรูปแบบการค้าประเวณีจะมีในลักษณะการเปิดร้านมีโคมไฟสีแดงสีเขียวอยู่หน้าร้าน เพื่อเป็นสัญลักษณ์ให้รู้กันว่าที่นี้คือร้านสำหรับขายบริการ ดังนั้น การค้าประเวณีมีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ด้วยการปรับรูปแบบธุรกิจบริการ ทำให้ในปัจจุบันมีการค้าประเวณีในรูปแบบต่างๆ เพิ่มเข้ามา เช่น ร้านคาราโอเกะ เล้า อาบอบนวด ซึ่งผู้หญิงที่มาค้าประเวณีในร้านเหล่านี้มีทั้งเต็มใจมาขายบริการเองและถูกหลอกลวงให้มาขายบริการ สอดคล้องกับมาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, 2549 พบว่า ในปัจจุบันธุรกิจการค้าประเวณี หรือแหล่งค้าประเวณีมีลักษณะการดำเนินธุรกิจหรือให้บริการ แตกต่างกันไปออกไปแบ่งเป็น 7 แหล่ง ดังนี้

1) ซ่องปิด เป็นธุรกิจการค้าประเวณีที่มีประเทศและมีราคาถูก ผู้ใช้บริการส่วนมากจะเป็นผู้คนในท้องถิ่น หรือผู้ใช้แรงงานชนชั้นล่างทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างด้าว ลักษณะซ่องจะถูกอำพรางสถานที่จากการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ด้วยวิธีการต่างๆ เช่นการสร้างที่หลบซ่อนไว้สำหรับโสเภณีโดยใช้กระด้านปิด หรือมีภาพวาดปิดทับอีกชั้น และหากมีแขกมาใช้บริการเจ้าของซ่องจะเป็นผู้ไขกุญแจเพื่อพาตัวหญิงบริการออกมา หญิงบริการอาจไม่ได้รับเงินค่าจ้างแต่จะได้เป็นค่าที่พักและอาหารเนื่องจากเงินค่าจ้างได้จ่ายเป็นค่าตัวให้แก่ผู้ที่พาหญิงบริการมาที่ซ่องแล้ว ซ่องปิดบางแห่งนิยมซื้อโดยวิธีการล่อลวงผู้เยาว์มาตั้งแต่อายุน้อย เพื่อให้ผู้เยาว์เติบโตและแสวงหาประโยชน์จาการเป็นสาวพรมจรรย์ อัตราค่าเปิดบริสุทธิ์อยู่ที่ 5,000-8,000 บาท

2) ซ่องเปิด ธุรกิจประเภทนี้อยู่ในรูปแบบบ้านหรือโรงแรม โดยมีการจัดห้องไว้รับรองผู้ใช้บริการไว้ในสถานที่เดียวกัน ผู้ขายบริการทางเพศในซ่องเปิดนี้จะอิสระมากกว่าซ่องปิด ผู้ขายบริการมักดำรงชีพในสถานบริการ การออกไปข้างนอกเป็นครั้งคราวแต่มักจะมีคนควบคุมไปด้วย มีการแบ่งรายได้กับเจ้าของซ่องในอัตรา 6:4 และมีการกำหนดให้ผู้ขายบริการตรวจร่างกายอาทิตย์ละครั้ง หญิงให้บริการในซ่องเปิดจะมีทั้งชาวไทยและชาวต่างด้าว ในโรงแรมบางแห่งจะมีห้องัพกสำหรับหญิงขายบริการไว้ให้นานรวมกันหลายคนเพื่อรอรับแขก โดยอัตราค่าบริการทั้งแบบชั่วคราวและค้างคืนมีตั้งแต่ 150 - 300 บาท แต่หากเป็นการเปิดบริสุทธิ์จะมีอัตราค่าบริการอยู่ที่ประมาณ 20,000 บาท

3) บ้านโทรศัพท์ เป็นธุรกิจค้ารประเวณีคล้ายซ่องเปิดแต่จะแตกต่างตรงที่มีการเสนอขายบริการผ่านทางโทรศัพท์ แต่มีการจัดสถานที่ไว้ให้ผู้ค้าบริการพักผ่อนหลับนอน และมีการจัดห้องไว้เพื่อการร่วมประเวณีเช่นเดียวกับซ่องเปิด โดยมีเจ้าของบ้านหรือเจ้าของซ่องเป็นผู้กำหนดกฎซึ่งกฎของบ้านนี้จะมีความเป็นอิสระมากกว่าซ่องเปิด เพราะไม่มีการบังคับให้หญิงบริการรับแขก แต่ต้องมีการตรวจร่างกายทุกอาทิตย์ การซื้อขายจะเริ่มจากการให้ลูกค้ามาดูตัวหญิงที่บ้าน หรือให้หญิงบริการออกไปพบผู้ซื้อบริการข้างนอก โดยค่าตัวของหญิงบริการจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับรูปลักษณ์ของแต่ละบุคคล

4) สถานอาบอบนวด เป็นแหล่งค้าประเวณีที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยลักษณะการให้บริการของหญิงบริการในสถานอาบอบนวนตามความหมายของพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2547 นั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หญิงบริการที่อยู่ในตู้กระจกและหญิงบริการที่อยู่นอกตู้กระจก หรือ ไซด์ไลน์ (Side Line) (พงษ์ธร สำราญ, 2549)

4.1) หญิงบริการที่อยู่ในตู้กระจกนั้นส่วนใหญ่จะมีรูปร่างหน้าตาและอายุไม่โดดเด่นถูกใจชายมากนัก แต่ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการอยู่ในอัตราที่ไม่แพง และมีค่าบริการที่หลากหลาย กล่าวคือ ค่าบริการกำหนดตามลักษณะของหมายเลข หรือตัวอักษร เช่น หมายเลขตอง หรือตัวอักษร S หรือ M เป็นต้น ทั้งนี้ ช่วงราคาโดยประมาณคือ 1,500 – 2,500 บาท ต่อการใช้บริการประมาณ 1.30 – 2.00 ชั่วโมง รายได้จำนวนนี้จะถูกนายหน้าหักไปประมาณร้อยละ 50 หญิงบริการประเภทนี้จะใส่เสื้อผ้าน้อยชิ้น เน้นการเปิดเผยเนื้อตัวเพื่อเชิญชวน หรือดึงดูดใจลูกค้าให้ใช้บริการ โดยจะมีพนักงานซึ่งเรียกว่า “คนเชียร์แขก” คอยบรรยายสรรพคุณ และชักชวนให้ผู้มาใช้บริการเลือกหญิงคนใดคนหนึ่งในตู้กระจกไปปรนนิบัติ

4.2) หญิงบริการที่อยู่นอกตู้กระจก หรือ ไซด์ไลน์ ส่วนใหญ่จะมีรูปร่างหน้าตาดีอายุน้อย บางคนยังเป็นนักศึกษา หรือเป็นหญิงที่มีงานประจำอยู่แล้ว แต่มาทำงานบริการเพื่อหารายได้พิเศษด้วยเหตุผลต่างๆ เช่นนำเงินไปเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายประจำวัน หรือ

ตอบสนองความต้องการด้านวัตถุนิยม เป็นต้น หญิงบริการประเภทนี้ไม่มีช่วงเวลาทำงานที่แน่นอน แต่ขึ้นอยู่กับการนัดหมาย จากลูกค้าหรือที่ตกลงกับสถานบริการ แต่หญิงบริการนี้ก็จะป้ายหรือไม่มีป้ายหมายเลขแสดงขึ้นอยู่กับสถานบริการ ส่วนค่าบริการประเภทไซด์ไลน์จะแพงกว่าหญิงบริการในตู้กระจก คือ ประมาณ 2,800 - 5,500 บาท ต่อการให้บริการประมาณ 1.30 - 2.00 ชั่วโมง โดยค่าบริการดังกล่าวจะถูกสถานบริการหักไว้เป็นค่านายหน้าประมาณ 1,000 - 1,500 บาท

5) ร้านอาหาร โรงน้ำชา และบาร์รำวง สถานบันเทิงประเภทนี้มีการให้บริการค้าประเวณีในรูปแบบแอบแฝงกับการบริการความบันเทิง มีการจัดโชว์โป๊เปลือย บริการอาหาร และเครื่องดื่ม จัดว่าเป็นสถานค้าประเวณีในลักษณะกึ่งเปิดเผย โรงน้ำชาบางแห่งจะมีสถานที่พักสำหรับบริการลูกค้า ในขณะที่บางแห่งอนุญาตให้ลูกค้าพาหญิงบริการออกไปนอกร้านเพื่อค้าประเวณีได้ อย่างไรก็ตามหญิงบริการส่วนมากได้รับเงินเดือนจากการทำงานไม่มาก หรือไม่ได้รับ แต่จะอาศัยรายได้จากทิปรหือการขายบริการทางเพศเป็นหลัก

6) บาร์อโกโก้ แหล่งที่พบบาร์อโกโก้มากคือบริเวณเขตพัฒพงษ์ กรุงเทพมหานคร และพัทยา จังหวัดชลบุรี เนื่องจากการขยายตัวจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาในเมืองไทยเป็นจำนวนมาก ลักษณะการให้บริการของบาร์จะเป็นการโชว์เต้นโป๊เปลือย และโชว์การร่วมเพศ และหญิงบริการจะได้ค่าดริงค์จากเครื่องดื่มที่นักท่องเที่ยวสั่งให้หญิงบริการโดยจะได้เป็นเปอร์เซนต์จากเครื่องดื่มและออกไปกับแขกเพื่อค้าประเวณี ส่วนรายได้ของการค้าประเวณีเป็นของหญิงบริการที่ตกลงกับแขกเอง อัตราค่าแรงของหญิงบริการขึ้นกับลักษณะการแต่งกายขณะเต้นอโกโก้ คือยิ่งเสื้อผ้าน้อยติดกายน้อยชิ้นค่าแรงยิ่งเพิ่มขึ้น เช่นหากใส่ชุดว่ายน้ำจะได้ค่าจ้าง 2,000บาท แต่หากเปลือยทั้งหมดและแสดงโชว์โดยใช้อวัยวะเพศจะได้ค่าตอบแทนประมาณ 4,000 บาท อย่างไรก็ตามค่าแรงของหญิงบริการในบาร์ไม่มีความแน่นอนเนื่องจากขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าของบาร์

7) บาร์เบียร์ คือสถานที่จ้างผู้หญิงมาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับลูกค้า ซึ่งหากลูกค้าพึงพอใจในหน้าตารูปลักษณะจะมีการตกลงขอซื้อบริการทางเพศต่อไป สถานบริการประเภทนี้ไม่มีการจัดห้องไว้สำหรับบริการลูกค้าดังนั้น หากมีการตกลซื้อขายบริการทางเพศลูกค้าจะต้องพาหญิงออกไปรับบริการนอกร้าน โดยลูกค้าต้องจ่ายค่าตัวหญิงบริการให้กับเจ้าของบาร์ ส่วนค่าบริการของตัวหญิงบริการจะขึ้นอยู่กับการตกลงระหว่างลูกค้ากับผู้ให้บริการเอง ซึ่งอัตราค่าบริการประมาณ 500 - 1,000 บาท ส่วนพื้นที่บาร์เบียร์พบมากจะอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กรุงเทพมหานคร พัทยา และภูเก็ต เป็นต้น

สำหรับกลุ่มบุคคลต่างด้าว 3 สัญชาติได้แก่ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชาเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมากเพื่อแสวงหาอาชีพ รายได้ จนทำให้มีกลุ่มต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในสถาน

บันเทิง สถานบริการการค้าประเวณีจำนวนมากกว่าในปัจจุบัน โดยบุคคลต่างด้าวจาก ประเทศลาวมีมากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากภาษาที่ใช้ใกล้เคียงกับภาษาไทยจึงทำให้การสื่อสารได้ง่าย รองลงมาเป็นประเทศเมียนมาร์ ส่วนกัมพูชามีน้อยมาก เพราะอุปสงค์ ของการค้าบริการจะมีมากเนื่องจากลักษณะของคนชาติลาวจะมีลักษณะใกล้เคียงกับคนไทยมากที่สุด และด้วยนิสัยเป็นคนซื่อๆ สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ จึงเป็นที่ต้องการของกลุ่มลูกค้าในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะมาค้าประเวณีในรูปแบบ ร้านคาราโอเกะ เนื่องจากง่ายต่อการซ่อนตัว มีช่องทางในการทำมาหากินได้มากกว่า และสอดคล้องกับการทำคดีช่วยเหลือเหยื่อในร้านคาราโอเกะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนประเทศลาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ และคณะ (2558) ในงานวิจัยสถานการณ์การค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง จากเดิมผู้ที่ประกอบอาชีพค้าบริการ นี้มักเป็นผู้หญิงจากประเทศนั้นๆ ที่เดินทางย้ายถิ่นจากชนบท เข้าสู่เมืองหลวง เพื่อหาช่องทางในการประกอบอาชีพ เป็นการเดินทางย้ายถิ่นเพื่อเข้าหาแหล่งทุน และจุดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นในอดีตโสเภณีที่อยู่ในกรุงเทพฯ จึงเป็นผู้หญิงชาวไทยที่เดินทางมากจากพื้นที่ห่างไกลในต่างจังหวัด แต่ปัจจุบันกลับไม่ปรากฏลักษณะการเดินทางย้ายถิ่นเพื่อเข้ามาประกอบอาชีพค้าบริการในเมืองหลวงเท่าใดนักแต่กลับกลายเป็นผู้หญิงจากที่อื่น โดยพบว่ามักเป็นชาวต่างชาติที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มมากขึ้น อาทิ ผู้หญิงจากประเทศเมียนมาร์ ลาว หรือเวียดนาม

5.1.1.2 ขณะและหลังสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2563

หลังสถานการณ์โรคระบาดรุนแรง Covid-19 จึงทำให้ผู้นำพาและผู้ถูกนำพาเดินทางเข้ามาในประเทศไทยได้ยากยิ่งขึ้น ลำบากยิ่งขึ้น เพราะต่างฝ่ายต่างกลัวจะติดเชื้อโรคระบาดรุนแรง Covid-19 และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบายรัฐบาลในการป้องกันการแพร่ระบาดโรคระบาด Covid-19 รวมทั้งมีมาตรการในการป้องกันการค้ามนุษย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้มงวดขึ้น จึงทำให้สถิติและการค้ามนุษย์ โดยการแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าวลดน้อยลงกว่าก่อนมีสถานการณ์โรคระบาดรุนแรง Covid-19 ซึ่งสถานที่แอบแฝงตัวถูกปิด จึงทำให้จำนวนคดีลดจำนวนลง ประกอบกับในปัจจุบันรูปแบบการค้าประเวณีเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีและการสื่อสารที่เข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้น โดยเป็นการค้าประเวณีรูปแบบ ออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์ Covid-19 ทำให้สถานบริการปิดตัวลง แต่ยังมีกลุ่มผู้ต้องการซื้อบริการประเวณี ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลบางกลุ่ม ดังนั้น จึงยังคงมีกลุ่มผู้จัดหา และกลุ่มผู้ค้าประเวณีในโลก ออนไลน์ อยู่เป็นจำนวนมากเพียงแต่ปรับเปลี่ยนสถานที่ในการนัดหมายเพื่อซื้อ-ขายบริการจึงเกิดการค้าประเวณีผ่านช่องทาง ออนไลน์ โดยการตั้งการสนทนากลุ่มในแอปลี

เคชั่นไลน์และจำกัดผู้เข้าร่วมกลุ่ม ผู้ที่สามารถเข้าร่วมกลุ่มได้ต้องเป็นคนที่คุ้นเคยกันเป็นผู้ดึงเข้าร่วมเท่านั้น ซึ่งกลุ่มผู้ค้าประเวณีในกลุ่มดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นคนไทย ปัจจุบันมีคดีการค้าประเวณีผ่านช่องทาง ออนไลน์ ที่อยู่ระหว่างสืบสวนสอบสวน ซึ่งระหว่างเจรจาตกลงซื้อขายบริการเราไม่สามารถทราบได้ว่าผู้ค้าประเวณีเป็นคนไทย หรือเป็นต่างด้าว จนกว่าจะได้นัดพบกับผู้ขายบริการตัวจริง เพราะชื่อ รูปถ่ายไม่บ่งบอกว่าเป็นคนต่างด้าว การเข้าร่วมการสนทนากลุ่มในแอปลีเคชั่นไลน์กรณีเป็นกลุ่มเปิดใหม่จะไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วม ผู้ที่ดึงเข้าร่วมกลุ่มจะต้องเป็นสมาชิกเดิมที่เคยใช้บริการอยู่แล้ว แต่หากเป็นการสนทนากลุ่มในแอปลีเคชั่นไลน์ที่เปิดให้บริการนานแล้วจะมีการเก็บค่าบริการเข้าร่วมกลุ่ม โดยมีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 3,000 บาท โดยประมาณ สถานที่นัดหมาย เช่น บ้าน คอนโด ขึ้นอยู่กับนายหน้านัดหมาย ซึ่งผู้ซื้อบริการต้องจ่ายค่าบริการล่วงหน้าก่อนปัจจุบันจึงมีรูปแบบการค้าประเวณีทางออนไลน์มากกว่า เพราะสามารถติดต่อกันได้โดยตรง ไม่ผ่าน นายหน้า ไม่เสี่ยงต่อการถูกจับกุม ปัจจุบันสถิติการจับกุมการค้ามนุษย์ในประเทศไทย มีบ้างเป็นบางกลุ่ม เช่น ผู้ที่มีรสนิยมมีเพศสัมพันธ์กับเด็กต่ำกว่าอายุ 18 ปี โดยจะมีแม่เล้าจัดหาและส่งเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ให้กับกลุ่มผู้ต้องงการซื้อประเวณีนั้น จึงสามารถดำเนินการจับกุมตัวแม่เล้าดังกล่าวได้ แต่ในปัจจุบันก็มีเด็กบางกลุ่มที่รวมตัวกันสร้างการสนทนากลุ่มในแอปลีเคชั่นไลน์หรือ Facebook เพื่อค้าประเวณีกันเองในกลุ่มโดยนำเงินที่ได้ในแต่ละครั้งมาแบ่งกันตามสัดส่วน ก็ถือว่าเข้าข่ายการค้ามนุษย์ด้วยองค์ประกอบทุกอย่าง แต่รูปแบบที่เด็กกลุ่มดังกล่าวทำเป็นไปด้วยความเต็มใจของตัวเด็กเอง เพื่อที่จะหาเงินจากช่องทางนี้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม ซึ่งกลายเป็นปัญหาสังคมซ้อนอยู่ในปัญหาอาชญากรรมการค้าประเวณี ปัญหาการค้ามนุษย์ในปัจจุบันมีทั้งการค้าแรงงาน ขอทาง ค้าประเวณี ผลิตสื่อลามกเด็ก ฯลฯ ซึ่งสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ และปัจจุบันไม่มีการบังคับใช้แรงงานเป็นทาส ถึงมีอาจจะมีน้อยมาก การค้าประเวณีผ่านช่องทาง ออนไลน์ ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเด็กมัธยมซึ่งเป็นคนไทย อาจจะมีประเทศลาวบ้าง ขึ้นอยู่กับนายหน้าจัดหาโดยการสร้างกลุ่มแอปปลิเคชั่นไลน์และดึงลูกค้าเข้ากลุ่มเพื่อเจรจาซื้อขายบริการ ซึ่งด้วยสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้เด็กมัธยมต้องการหารายได้จึงทำให้มีการค้าประเวณีเกิดขึ้น และเข้าข่ายการค้ามนุษย์ นายหน้า คือ คนที่เคยทำการค้าประเวณี มาก่อน และผันตัวมาเป็นนายหน้า ทำการติดต่อประสานระหว่างลูกค้าและผู้ค้าประเวณี นัดหมายสถานที่นัดพบระหว่างลูกค้าและผู้ค้าประเวณี ตกลงราคาซื้อขายและเก็บค่านายหน้าเป็นเปอร์เซ็น กลุ่มลูกค้าบางกลุ่มที่ต้องการเข้าร้านอาบ อบ นวด เป็นประจำ เมื่อร้านไม่สามารถเปิดให้บริการได้จึงหาช่องทางในการซื้อบริการดังกล่าว เช่นเดียวจากงานวิจัยของวุฒิสภาระบุว่าสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนไปทำให้กลุ่มผู้ค้าและผู้รับบริการต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ จึงเกิดเป็นธุรกิจอีกอย่างหนึ่งการค้าประเวณีมีหลายรูปซึ่งเปลี่ยนไปตามปัจจัยแวดล้อมของสังคมในแต่ละยุคสมัย

5.1.2 สาเหตุการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

5.1.2.1 อุปสงค์และอุปทาน เรื่องการค้าประเวณีในประเทศไทย

เรื่องการค้าประเวณีอยู่ในสังคมไทยมานาน เพราะอุปสงค์และอุปทานของรูปแบบการค้าประเวณี เพราะยังมีผู้ต้องการซื้อประเวณีและมีผู้สนองความต้องการ ซึ่งผู้ค้าประเวณีไม่จำเป็นต้องเป็นกลุ่มผู้มีฐานะยากจนเท่านั้น เพราะคนรวยก็มีความต้องการที่จะค้าประเวณีได้เช่นกัน ภาพรวมของสังคมไทย นอกจากนี้ยังไม่มีการจัดการกับระบบตลาดของการค้าประเวณี กล่าวคือ ปัจจัยที่ทำให้การค้าประเวณีในประเทศไทยยังคงมีอยู่ อุปสงค์และอุปทานของประเทศไทยจะมุ่งเน้นดำเนินคดีกับผู้ค้าประเวณีที่เป็นอุปทานมากกว่า จะไม่มุ่งเน้นดำเนินคดีกับกลุ่มอุปสงค์ คือ กลุ่มคนที่จ่ายเงินเพื่อเข้าไปเที่ยว หรือซื้อบริการทางเพศ การค้าประเวณีเป็นสิ่งผิดกฎหมายในประเทศไทยเป็นเรื่องปกติอยู่แล้ว ผู้ค้าประเวณีถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย ถูกจับกุมในฐานะผู้กระทำความผิด แต่ผู้ที่ซื้อบริการทางเพศกลับไม่ถูกดำเนินคดี ไม่ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายในประเทศไทยไม่ได้กำหนดไว้ ไม่มีการเอาผิดกับผู้ซื้อบริการ และเมื่อค้าประเวณีเด็กในเด็กและเยาวชน โดยจะมุ่งแสวงหาและจะมีกลุ่มผู้จัดหาประเวณีเด็กมาสนองความต้องการ แต่เนื่องจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้านนุษย์ ระบุว่าเด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าเงื่อนไขการค้ามนุษย์ ดังนั้นอุปสงค์และอุปทานในการค้าประเวณีที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเด็กและเยาชนที่อายุต่ำก่วา 18 ปี จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการค้ามนุษย์

5.1.2.2 ปัจจัยดึงและปัจจัยผลักด้านเศรษฐกิจ

สาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี โดยปัจจัยดูดของประเทศไทย ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งเมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และประเทศไทยมียังมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว และมีความพร้อมในการให้บริการในทุกๆ ด้าน ส่งผลให้คนต่างด้าวนิยมมาค้าประเวณีในประเทศไทย ในขณะที่ปัจจัยผลักของประเทศเพื่อนบ้าน คือเรื่องการต้องการชีวิตที่ดีกว่าทั้งของตนเอง และครอบครัว ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าธรรมชาติของมนุษย์เราต้องการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นทั้งกับตนเองและครอบครัว การที่คนต่างด้าวต้องการเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ตามกฎหมายถือเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ แต่สำหรับบุคคลบางกลุ่มเลือกที่จะลักลอบเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยด้วยวิธีที่ผิดกฎหมาย เช่น โดยผ่านช่องทางธรรมชาติ ซึ่งมีการโน้มน้าว การชักจูงจากผู้นำพาโดยมีข้ออ้างต่างๆ จนทำให้คนต่างด้าวหลงเชื่อ และท้ายสุดตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยผลักของประเทศเพื่อนบ้าน คือ สภาพทางเศรษฐกิจ ความยากจน การอยากมีชีวิตที่ดีขึ้น อยากหลุดพ้นจากความยากจน เป็นปัจจัยที่สำคัญ

ของการเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย ตามสถานบริการต่างๆ เช่นเดียวกับงานวิจัยของอุทัย สุขศิริ (2550)ได้ศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติ ด้านต่าง ๆ พบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวมีรายได้น้อย เงินไม่พอเลี้ยงปากท้องของสมาชิกในครอบครัว ประกอบอาชีพเดิมไม่ได้ผล ได้รับค่าแรงต่ำจากงานประเภทหาเช้ากินค่ำ ภาวะหนี้สินได้แก่ ครอบครัวมีหนี้สินมากจากการกู้ยืมเงินหลายครั้ง หนี้สินมีดอกเบี้ยสูง จำเป็นต้องหาเงินมาใช้หนี้ให้เร็จที่สุดและเจ้าหน้าที่ทวงหนี้โดยข่มขู่ หรือประจานเกิดคความกลัวและอาย ในพื้นพื้นที่ไม่มีงานทำ หรือมีงานให้ทำเฉพาะฤดู จึงต้องไปหางานทำที่อื่น และครอบครัวไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีไม่เพียงพอ หรือที่ดินสำหรับเพาะปลูกไม่ดี รวมทั้งด้านการวางแผนอพยพ การอพยพไปหางานทำในต่างแดน เป็นแรงผลักดันมาจากความต้องการหาเงินมาจุนเจือหรือสร้างอนาตตให้ครอบครัวเพียงอย่างเดียว ไม่มีการวางแผนหรือเตรียมตัวแต่อย่างใด ผิดกับชุมชนที่มีประสบการณ์ด้านการอพยพอย่างปลอดภัย รวมทั้งกลับมาบ้านอย่างปลอดภัยพร้อมเงินด้วย

จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 84 เรื่องการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ได้ระบุถึงสถานการณ์การค้ามนุษย์ในปัจจุบัน พบว่านับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 เป็นต้นมา ประกอบกับสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทยทั้งสามประเทศ ได้แก่เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ซึ่งมีปัญหาไม่สงบภายในประเทศมาตั้งแต่ยุคสงครามเย็น ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในประเทศเหล่านั้นย่ำแย่ตามไปด้วย ประกอบกับในช่วงเวลาเดียวกันนั้น การพัฒนาทางเศรษฐกิจของไทยมีความเจริญก้าวหน้ากว่าประเทศโดยรอบ จึงส่งผลให้ประชาชนจากทั้งสามประเพศพากันอพยพหลั่งไหลเข้ามาทำงานทำในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยในจำนวนนี้ได้รวมไปถึงการอพยพย้ายถิ่นของผู้หญิงเพื่อเดินทางมาค้าบริการทางเพศในประเทศไทยทั้งแบบเต็มใจและถูกล่อลวงมา ดังนั้นแม้การปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างหนักจากรัฐบาลไทยที่ผ่านมาจะทำให้ปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีเหยื่อเป็นคนไทยจำนวนลดลง แต่ในทางกลับกันขบวนการค้ามนุษย์ได้หันไปแสวงหาประโยชน์จากเหยื่อที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นแทน และประเทศในลุ่มแม่น้ำโขงที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกค้ามนุษย์ กระบวนการค้าบริการทางเพศในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขงนั้น มีพลวัตรของการเปลี่ยนแปลงเกินขึ้นอยู่ตลอดเวลา จากงานศึกษาหลายชิ้นได้มีการวิเคราะห์ว่าปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของโสเภณีเกิดจากแรงงานผลักของปัจจัยหลายด้าน ไม่ใช่แค่ด้านเศรษฐกิจการเมือง และสังคม แต่ยังรวมไปถึงปัจจัยทางเพศสภาวะ (Gender) หรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศระหว่างชายและหญิง กล่าวคือในการอพยพเคลื่อนย้ายถิ่น ผู้ชายจะมีอิสระมากกว่าผู้หญิงสาเหตุส่วนใหญ่ของการย้ายถิ่นฐานเป็นเรื่องของการย้ายที่อยู่เพื่อจุดประสงค์ในการทำงานมากกว่าเงื่อนไขทางสังคมและครอบครัว ในทางตรงกันข้ามผู้หญิงจะมีเงื่อนในการย้ายถิ่นมากกว่าผู้ชาย คือผูกโยงกับการโยกย้ายตามครอบครัวตาม

สามี หรือการแต่งงาน เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกัน ผู้หญิงกลับถูกสังคมมองให้เป็นเสาหลักของครอบครัวมากกว่าผู้ชาย คือถูกมองให้เป็นฝ่ายรักษาความสัมพันธ์และยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจให้ครอบครัว ถูกคาดหวังว่าจะเป็นผู้ที่ส่งเงินกลับมาช่วยเหลือครอบครัวมากกว่าผู้ชาย ดังนั้นระบบความสัมพันธ์ของครอบครัวในประเทศต้นทาง จึงเป็นอีกมิติทางสังคมที่มีส่วนผลักดันให้ผู้หญิงเข้าสู่วงการของการค้าประเวณีเช่นกัน อย่างไรก็ดีเป็นที่น่าสังเกตว่าประเด็นทางสังคมมีความซับซ้อนกว่านั้นมาก จุดเล็กสุดของสังคมซึ่งคือครอบครัวนั้นนับมีบทบาทสำคัญ เพราะครอบครัว ตลอดจนหมู่บ้าน มีทัศนะต่อการย้ายถิ่นเพื่อหางานทำของคนภายในหมู่บ้านที่ไม่ใช่แค่การคำนึงแต่รายได้ของตนเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับรายได้เมื่อเทียบกับครอบครัวอื่นในหมู่บ้านด้วย เช่นหากมีลูกหลานของบ้านใดออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน ก็จะมีเปรียบเทียบกันระหว่างครัวเรือนในหมู่บ้านนั้น จึงเกิดเป็นย้ายถิ่นเพื่อการทำงานตามกันมา และพัฒนากลายมาเป็นเครือข่ายมีการชักชวนกันมาหางานทำนอกพื้นที่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านเครือข่ายภายในหมู่บ้านนี้สำคัญมาก เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้การค้าประเวณี รวมไปถึงการค้ามนุษย์ในรูปแบบอื่นๆ ยังคงอยู่

จากแนวคิดข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการค้าประเวณีมีทั้งการบีบคั้นทางเศรษฐกิจ แรงกดดันจากครอบครัว สังคม ตลอดจนการเมืองและอคติทางเพศ ผู้หญิงที่อยู่ในสถานะของ “โสเภณี” ไม่ว่าจะด้วยความสมัครใจ หรือไม่ก็ตามจะถูกกฎหมาย หรือผิดกฎหมาย ต่างก็ตกอยู่ในสภาวะที่อ่อนแอ และถูกกระทำได้โดยง่าย วลีที่ว่า “ไม่มีงานอื่นที่หาได้” สำหรับผู้หญิงที่ด้อยการศึกษาและเป็นแรงงานไร้ฝีมือ จึงเป็นการมองเพียงว่าผู้หญิงเหล่านี้เป็นผู้อ่อนแอในสังคม จึงถูกผลักดันให้จำกัดอยู่แต่ในงานนอกระบบ หรืองานประเภทกึ่งผิดกฎหมาย สถานภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่มั่นคงทำให้ต้องพาคนอื่น และในสภาพที่เลือกไม่ได้ เพราะสถานภาพทางกฎหมายที่เปราะบางฐานะทางสังคมที่เสียเปรียบ ผู้หญิงเหล่านี้ จึงง่ายต่อการถูกแสวงหาประโยชน์ และถูกละเมิดโดยผู้ที่จ้องจะแสวงหาประโยชน์นั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ และคณะ (2558) พบว่า สาเหตุหลักที่ผลักดันให้หญิงจากประเทศในแถบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเดินทางเข้ามาประเทศไทยเพื่อค้าประเวณีคือ ความยากจน และความต้องการแสวงหาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของครอบครัวให้ดีขึ้น และพบว่าหญิงชาวเมียนมาร์เข้าค้าบริการทางเพศในประเทศไทยมากที่สุดและพบมากในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย เช่นเชียงราย ตาก และสุรินทร์ ลักษณะการเข้าสู่การค้าประเวณีแบ่งเป็น 2 ด้าน (1) สมัครใจ วิธีที่หญิงต่างด้าวเข้าสู่วงจรค้าประเวณีคือการปฏิบัติตามคำชักชวนของบุคคลใกล้ชิดที่ทำงานบริการทางเพศในประเทศไทยอยู่ก่อนแล้ว และการทำงานในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการค้าประเวณี คือเริ่มต้นจากการประกอบอาชีพเป็นบริกรร้านอาหารและเด็กนั่งดริ้งในสถานบันเทิงรูปแบบต่างๆ และผันตัวเข้าสู่วงจรการค้าประเวณีในท้ายสุด (2) กรณีมีผู้จัดหา พบว่าผู้จัดหาหรือนายหน้าจะใช้วิธีเข้าหาผู้ปกครองของหญิงกลุ่มเป้าหมาย โดยมาก

พบว่านายหน้าจะให้ความสนใจหญิงที่บริสุทธิ์ที่มีอายุระหว่าง 13 - 15 ปี โดยจะเสนอรายได้สูงๆ เป็นสิ่งล่อใจเพื่อให้ผู้ปกครองโน้มน้าวบุตรสาวไปทำงานค้าบริการทางเพศ ทั้งนี้นายหน้าจะอำนวจความสะดวกด้านพาหนะการเดินทาง การทำเอกสารการเข้าเมือง (วีซ่า) อีกทั้งพบว่าหญิงชาวต่างด้าวจำนวนมากเข้ามาทำงานค้าบริการทางเพศในประเทศไทยโดยการปลอมแปลงเอกสารและปกปิดอายุที่แท้จริง

5.1.2.3 ขบวนการนายหน้าการค้ามนุษย์ในรูปแบบแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

แม้การค้ามนุษย์จะมีสาเหตุหลักประการหนึ่งคือปัจจัยด้านเศรษฐกิจ แต่เมื่อขบวนการนายหน้าจะเป็นสิ่งกระตุ้นสำคัญให้บุคคลต่างด้าวผู้อพยพย้ายถิ่นตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ขบวนการค้ามนุษย์ในคนต่างด้าว มีลักษณะเป็นขบวนการจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเริ่มตั้งแต่การจัดหา คัดเลือกบุคคลผู้ประสบปัญหาสภาพเศรษฐกิจ มีฐานะยากจน หรือบุคคลซึ่งขาดความรู้ความสามารถ ทำให้ถูกแสวงหาประโยชน์ได้โดยง่าย ผู้กระทำความผิดจะทำการชักจูงล่อลวง และแสดงท่าทีให้เกิดความไว้วางใจ เช่น อ้างว่าไปทำงานตำแหน่งแม่บ้าน ทำงานร้านอาหาร หรือขายอาหารเช่นไก่ทอด ซึ่งจูงใจว่างานเหล่านั้น มีรายได้ดี ใช้อุบายถึงสภาพการทำงานและค่าตอบแทนที่ดีกว่าความเป็นจริง จนบุคคลนั้นหลงเชื่อและถูกส่งต่อมายังประเทศไทย เกิดการข่มขู่ บังคับค้าประเวณี และสร้างภาระหนี้สิน ด้วยปัญหาทางภาษา ขาดความรู้เรื่องกฎหมายของไทย ไม่รู้จักองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือ จำต้องตกอยู่ในภาวะจำยอม อุทัย สุขศิริ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติ พบว่าสถานการณ์หรือสภาวะครอบครัว พ่อแม่ของเด็กเชื่อนายหน้าและผู้นำพา ไม่มีความรู้เรื่องการค้ามนุษย์ เชื่อคำพูดของนายหน้า ไม่รู้เท่าทันคนที่มาหลอก ครอบครัวแตกแยก เด็กอยู่กับพ่อหรือแม่ตามลำพัง หรือไปอาศัยอยู่กับญาติ หรือมีแนวโน้มว่าพ่อแม่จะแยกทางกัน เด็กต้องช่วยพ่อหรือแม่ทำงานเลี้ยงครอบครัว พ่อแม่ทิ้งลูกๆ เด็กต้องหาเลี้ยงตัวเองและครอบครัว คนในครอบครัวติดการพนันหรือติดหนี้ จากการพนัน หรือติดสุรา หรือติดยาเสพติด ทำให้เด็กต้องไปหารายได้ หรือถูกครอบครัวบังคับให้ไปทำอาชีพไม่เหมาะสม ปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว และความกดดันที่จะต้องทดแทนบุญคุณพ่อแม่หรือต้องหารายได้ให้ครอบครัว ทำให้เด็กตัดสินใจไปหางานทำในต่างแดนแม้ไม่รู้อนาคต เด็กถูกพ่อหรือแม่หรือผู้เลี้ยงดูทุบตีทารุณ จึงหนีออกจากบ้าน ผู้ปกครองแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือเปิดสื่อลามากอนาจารให้เด็กเห็น ที่พักอาศัยคับแคบ หรือบ้านเดียวอยู่กันหลายครอบครัว รวมทั้งไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง ไม่มีความมั่นคงถาวร รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคม จำนวนนายหน้าจัดหางาน ผู้นำพา ญาติที่หางานให้ทำในชุมชนมจำนวนมากขึ้นเด็กจึงถูกชักชวนไป

ทำงานที่อื่นได้ง่าย ความไม่รู้และไม่ตระหนักถึงอันตรายของการค้ามนุษย์ ทำให้ชุมชนไม่สามารถเป็นเกราะป้องกันกระแสการค้ามนุษย์ หรือนายหน้าค้ามนุษย์ ที่เข้าไปเลือกเด็ก และผู้หญิงออกมาจากชุมชนได้ หรือการชมเชยผู้ที่มีเงินกลับบ้าน ในขณะที่ซ้ำเติมผู้ประสบความล้มเหลวจากการออกไปหางานทำนอกชุมชนล้วนผลักดันให้คนต้องออกไปหางานทำและนำเงินกลับบ้านให้ได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เศกสิน ศรีวัฒนานุกูลกิจ และน้ำทิพย์ เสมอเชื้อในงานวิจัยการค้ามนุษย์ในกลุ่มทายาทรุ่นที่ 2 ของผู้ย้ายถิ่นจากประเทศเมียนมาร์ องค์ประกอบสำคัญทำให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ได้แก่ นายหน้า นายหน้า/ผู้นำพา นายหน้าในที่นี้ หมายถึงคนที่เป็นตัวแทนหาคนที่ต้องการออกไปทำงานที่อื่น หรือต้องการหางานทำ นายหน้าอาจเป็นใครก็ได้ ตั้งแต่ญาติ คนรู้จัก รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมักเป็นคนที่ชักชวนให้คนเชื่อถือได้ เป็นคนที่เคยข้ามแดนหรือเคยอาศัยอยู่ในประเทศอื่นมาก่อน แต่นายหน้ามักไม่บอกความจริงเกี่ยวกับงานที่จะไปทำ หรือหลอกลวงในรูปแบบต่างๆ นายหน้าเหล่านี้จะได้รับค่าตอบแทนในการหางานให้ นายหน้ามีทั้งนายหน้ารายใหญ่และนายหน้าในพื้นที่ฝั่งไทยและเมียนมาร์ นายหน้ารายใหญ่จะเป็นผู้สั่งการให้นายหน้าในพื้นที่จัดหา รวบรวมเหยื่อตามจำนวนที่ต้องการ และให้จัดส่งให้กับนายหน้าอีกกลุ่มหนึ่ง นายหน้าฝั่งเมียนมาร์เป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการติดต่อกับนายหน้าฝั่งไทยและทำหน้าที่ในการรวบรวมเหยื่อตามจำนวนที่นายหน้าฝั่งไทยต้องการ การรวบรวมเหยื่อมีทั้งนายหน้าไปชักชวนหรือซื้อเหยื่อจากผู้ปกครอง และเหยื่อที่มาติดต่อนายหน้าให้หางานให้ ส่วนนายหน้าฝั่งไทยประกอบด้วย (1) นายหน้าซึ่งเป็นคนในชุมชน ซึ่งเป็นจุดผ่านหรือจุดพักของการอพยพเคลื่อนย้ายเหยื่อ (2) นายหน้าคนกลาง/ตัวกลางที่จัดหา และนำพาเด็ก/เหยื่อไปยังพื้นที่ต่างๆ ที่มีความต้องการ (3) นายหน้าที่ทำหน้าที่จัดส่งเหยื่ออพยพไปยังพื้นที่เป้าหมายต่างๆ ในการจัดส่งนั้นนายหน้าบางคนจะนำเหยื่อไปส่งด้วยตนเอง แต่บางคนจะนำเหยื่อไปส่งยังจุดนัดหมาย และมีคนอื่นเป็นผู้นำ ซึ่งมักอยู่ในธุรกิจคมนาคมขนส่ง พาเหยื่อไปส่งต่อให้นายหน้ารายใหญ่หรือนายจ้างที่เหยื่อจะไปทำงานด้วย

5.1.2.4 กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ของประเทศเพื่อนบ้าน และของประเทศไทย

ในประเทศเพื่อนบ้านที่ต้นทางของการค้ามนุษย์ ในทางการการสืบสวนพบว่าการออกเอกสารทางราชการของประเทศเพื่อนบ้าน อาจมีการปลอมแปลง หรือออกเอกสารโดยจดแจ้งข้อมูลไม่ตรงข้อเท็จจริง เช่นเอกสารสัมมะโนครัวของแรงงานลาว มีการแสดงว่าแรงงานมีอายุมากว่า 18 ปี และออกหนังสือเดินทางให้กับแรงงานลาวเพื่อเข้ามาทำงานบนเรืออย่างถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อแรงงานดังกล่าวตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในประเทศไทย เมื่อตรวจเอกสารย้อนกลับไป ที่ผ่านหน่วยงานภาครัฐ เป็นการยืนยันรับรองว่าแรงงานต่างด้าวคนดังกล่าวอายุ 18 ปี

บริบูรณ์แล้ว โดยมีเอกสารใบชมพูว่าแรงงานดังกล่าวอายุมากกว่า 18 ปีเจ้าของสถานบริการสามารถนำมาเป็นหลักฐานยืนยันกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ว่าแรงงานต่างด้าวคนดังกล่าวสามารถปฏิบัติงานได้ผ่านการตรวจสอบอย่างถูกต้องแล้วจากหน่วยงาน การกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายของประเทศ ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายทั้งประเทศเพื่อนบ้านและในประเทศไทยเองเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งของการค้ามนุษย์ สอดคล้องกับความเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 10 ที่มีมุมมองว่าปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นจะสามารถถูกจำกัดออกไปโดยสิ้นเชิงหรือมากกว่า 60% - 70% ถ้าเจ้าหน้าที่รัฐทุกท่านไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างจริงจังไม่แสวงหาผลประโยชน์ก็จะเกิดประสิทธิภาพมากกว่า 90% และหากมีการปราบปรามอย่างจริงจัง ธุรกิจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ การค้าประเวณีจะลดลงอย่างมาก ปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ในประเทศไทยส่วนหนึ่งมาจากการแสวงหาผลประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ ปัญหาคอรัปชั่นในประเทศไทยไม่สามารถกำจัดได้จากคนคนเดียวแต่สามารถประกาศให้กับสาธารณชนรับทราบได้ เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด สอดคล้องกับงานวิจัยการค้ามนุษย์ในกลุ่มทายาทรุ่นที่ 2 ของผู้ย้ายถิ่นจากประเทศเมียนมาร์ของ เศกสิน ศรีวัฒนานุกูลกิจ และน้ำทิพย์ เสมอเชื้อ (ม.ป.ป.) พบว่าปัญหาในการปราบปรามการค้ามนุษย์ คือกฎหมายมีองค์ประกอบที่ซับซ้อน การขาดหน่วยงานรัฐในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่มีจำกัด และยังขาดความรู้ความเข้าใจกฎหมายค้ามนุษย์ และการใช้มาตราการของสหรัฐอเมริการในการตรวจสอบความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ จึงเป็นเหตุให้หลายพื้นที่ไม่ต้องการให้เกิดคดีค้ามนุษย์ในพื้นที่ของจังหวัดตนเอง และประการสุดท้ายคือความร่วมมือจากเหยื่อหรือผู้ปกครองเหยื่อมีน้อยมากเพราะเกรงว่าตนเองและครอบครัวจะถูกกลั่นแกล้งในภายหลัง เช่นเดียวกับจตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทยและความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน พบว่าปัญหาอุปสรรคความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายเกิดจากการตีความข้อกฎหมายที่ไม่ตรงกันในกระบวนการคัดแยกเหยื่อที่มีการยึดติดคำว่าสมัครใจหรือถูกบังคับมากเกินไปโดยไม่ดูปัจจัยแวดล้อมหรือการกระทำของขบวนการค้ามนุษย์ที่อยู่เบื้องหลัง รวมทั้งการใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ในการจัดการกับผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายทำให้เหยื่อบางรายต้องรับโทษ และไม่สามารถสาวถึงขบวนการค้ามนุษย์ได้ นอกจากนี้กระบวนการในการดำเนินคดีฟ้องร้องทางแพ่งและเจรจาเรียกร้องค่าเสียหายชดเชยให้กับเหยื่อการค้ามนุษย์มีค่าใช้จ่ายสูงและใช้เวลานาน รวมถึงความกลัวที่จะถูกนักค้ามนุษย์แก้แค้น ความไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ เป็นอุปสรรคต่อเหยื่อการค้ามนุษย์ในการเข้าถึงกระบวนทางกฎหมายเป็นอย่างมาก (1) ปัญหาอุปสรรคความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อบ้าน ที่สำคัญ 5 ประการ

(ก) ความไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามการค้ามนุษย์ของแต่ละประเทศ (ข) บันทึกข้อตกลงแบบทวิภาคีระหว่างประเทศยังมีลักษณะเชิงรับมากกว่าเชิงรุก (ค) ขาดกฎหมายกลางในระดับภูมิภาคที่เปรียบเสมือนธรรมนูญของชาวอาเซียน และการออกกฎหมายระดับรองเพื่อประสานงานการดำเนินงานให้ไปในแนวทางเดียวกัน (ง) ขาดการจัดตั้งองค์กรกลางในการประสานงานในเรื่องการค้ามนุษย์ ทำให้การต่อต้านการค้ามนุษย์มีลักษณะต่างคนต่างทำ แม้จะมีความร่วมมือในลักษณะทวิภาคีก็ตาม และ (จ) ขาดการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมระหว่างประเทศ กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ และคณะ (2558) กล่าวในงานวิจัยการค้าประเวณีหญิงจากประเทศในแถบอนุภูมิภาคลุ่มแม่โขงในประเทศไทย (Modern Slavery: Inside the business of sex trade of GMS women entering into Thailand) ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี จำแนกตามขอบเขตหน้าที่ได้ออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการป้องกันและปราบปราม พบว่าประเทศไทยใช้มาตรการปราบปรามการประเวณีมากกว่ามาตรการป้องกัน โดยมีการบังคับใช้กฎหมายหรือลงโทษผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีเป็นหลัก หน่วยงานประกอบด้วย (ก) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ กองบัญชาการตรวจคนเข้าเมือง สถานีตำรวจภูธรประจำจังหวัดต่างๆ (ข) กระทรวงยุติธรรม คือกองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ค) สำนักงานอัยการสูงสุด คือสำนักงานคดีค้ามนุษย์ (2) ด้านคุ้มครองและช่วยเหลือ พบว่าหน่วยงานที่ดำนินงานด้านรนี้ส่วนใหญ่จะมีหน้าที่ในการสนับสนุนเชิงสังคมแก่หน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือมีการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือหญิงบริการ และกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบถูกแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณี โดยให้การดูแล และพัฒนาสวัสดิภาพแรงงาน ฝึกอบรมอาชีพ ปรับทัศนคติแก่กลุ่มผู้หญิงดังกล่าว และพบว่าหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านดังกล่าวประกอบด้วยหน่วยงานราชการ และภาคประชาสังคมคือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการต่างประเทศ กองทัพบก สภากาชาดไทย และองค์การภาคประชาสังคม เช่น FACE AAPTIP JICA UN-ACT AAT มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก และมูลนิธิผู้หญิง ปัญหา และอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่พบได้แก่ 1) การทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายระดับสูงและนักการเมืองบางคนมีการเรียกรับส่วยจากสถานประกอบการค้าประเวณี 2) การปลอมแปลงเอกสารจากประเทศต้นทางทำให้ไม่สามารถพิสูจน์ทราบอายุที่แท้จริงของหญิงบริการส่งผลให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าให้ความช่วยเหลือ หรือลงโทษได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้พบว่าหญิงจากประเทศลาวเป็นกลุ่มที่มีการปลอมแปลงเอกสารเข้ามาทำงานค้าบริการพบเห็นได้มาก 3) กลุ่มผู้มีอิทธิพล นักการเมืองในท้องที่และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายระดับสูงเป็นผู้กระทำผิดเสียเอง

โดยมากพบว่าบุคคลกลุ่มนี้เป็นเจ้าของสถานค้าประเวณี มีการใช้ยศตำแหน่งออกคำสั่งกับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ หลีกเลี่ยง ละเลย การตรวจตรา หรือเอาผิดสถานประกอบการฯ 4) การประสานงานกับประเทศต้นทาง พบว่าการเชื่อมโยงข้อมูล หรือประวัติผู้ต้องสงสัยจากหน่วยงานของประเทศต้นทางมีความล่าช้า และไม่ได้รับความร่วมมือในบางครั้งส่งผลต่อรูปคดี และการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ทางการไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นสืบสวนสอบสวนที่ไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิด หรือช่วยเหลือผู้เสียหายได้เนื่องจากการปลองแปลงเอกสารส่งผลให้ไม่สามารถทราบอายุที่แท้จริง 5) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสายงานที่รับผิดชอบ โดยพบว่าการวิเคราะห์หรือตีความเพื่อระบุสถานะความผิดฐานค้าประเวณี หรือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์รูปแบบถูกบังคับค้าประเวณีของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ไม่มีมาตรฐาน และแตกต่างกันตามแต่ละดุลยพินิจของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละท้องที่ และสาขาอาชีพ 6) งบประมาณพบว่าค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าพาหนะ ในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในการลงตรวจพื้นที่ 7) อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่เพียงพอ 8) เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้ใช้บริการ พบว่ากลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และข้าราชการไทย เป็นกลุ่มที่ซื้อบริการทางเพศเสียเอง 9) ล่าม พบว่าในการกระบวนการคัดแยกเหยื่อเพื่อระบุความผิดฐานค้าประเวณี หรือสถานภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ต้องมีการสัมภาษณ์หรือสอบสวนหญิงต่างด้าวส่วนมากที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาไทยได้ และล่ามผู้ชำนาญการด้านภาษาที่ต้องการไม่สามารถหาได้อย่างทันท่วงที ส่งผลให้กระบวนการดำเนินงานมีความล่าช้า

ดังนั้นจากทฤษฎีอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School of Criminology) ทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด (Rational Choice Theory) และทฤษฎีการป้องกัน (Deterrence Theory) จึงสรุปได้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมทางที่มีแรงจูงใจมาจาก ผลประโยชนที่มีจำนวนมากที่แล้วมาหลังจากมีการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีการจับกุมไม่มากนัก ผู้ประกอบอาชญากรรม หรืออาชญากรมองว่ามีความคุ้มที่จะเข้ามาสู่ธุรกิจผิดกฎหมายประเภทนี้

นอกจากนี้การค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมที่มีรูปแบบสอดคล้องกับแนวคิดองค์กรอาชญกรรมเป็นองค์กรอาชญากรรมกล่าวคือมีการจัดการของบุคคลจำนวนมากในหลายสัญชาติ เพื่อทำกิจกรรมที่ผิดกฎหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์จากธุรกิจที่ผิดกฎหมายคืออาชญากรรมค้ามนุษย์ มีโครงสร้างคล้ายหน่วยธุรกิจการแบ่งหน้าที่กันตามความชำนาญ มีการกระทำกิจ ผิดกฎหมายข้ามชาติข้ามพรมแดน เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน และมีความพยายามอิทธิพลเหนือนักการเมือง กระบวนการยุติธรรม แนวความคิดที่สำคัญ 3 ประการ สำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมมี คือ 1) ต้องมีสัญญาระหว่างรัฐ

กับประชาชน 2) ธรรมชาติของบุคคลมี เจตนำนงอิสระ (Free Will), เหตุและผล (Rational), การถือประโยชน์ (Utilitarian) และ3) กระบวนการยุติธรรมต้องมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันอาชญากรรม กล่าวคือ รวดเร็ว แน่นอน รุนแรงการค้ามนุษย์นำมาซึ่งรายได้ ผลประโยชน์ที่ดี ยิ่งทำธุรกิจผิดกฎหมายประเภทนี้นานเท่าไหร่ ยิ่งมีลูกค้ามาก ยิ่งมีนายหน้านำสินค้า หรือเด็กหญิงจากประเทศเพื่อนบ้านที่ มาเสนอขายให้มากขึ้น ยิ่งเป็นแรงจูงใจให้มั่นใจในการทำอาชญากรรมของตนเอง รัฐไทยจึงตราพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติมและเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งจะนำมาซึ่งมาตราการยึดทรัพย์ของผู้ต้องหา และตราพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคดีความที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม รัฐไทยจึงได้ตราพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นไปตามแนวคิดสำคัญสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม เรื่องกระบวนการยุติธรรมต้องมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันอาชญากรรม กล่าวคือ รวดเร็ว แน่นอน รุนแรง

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

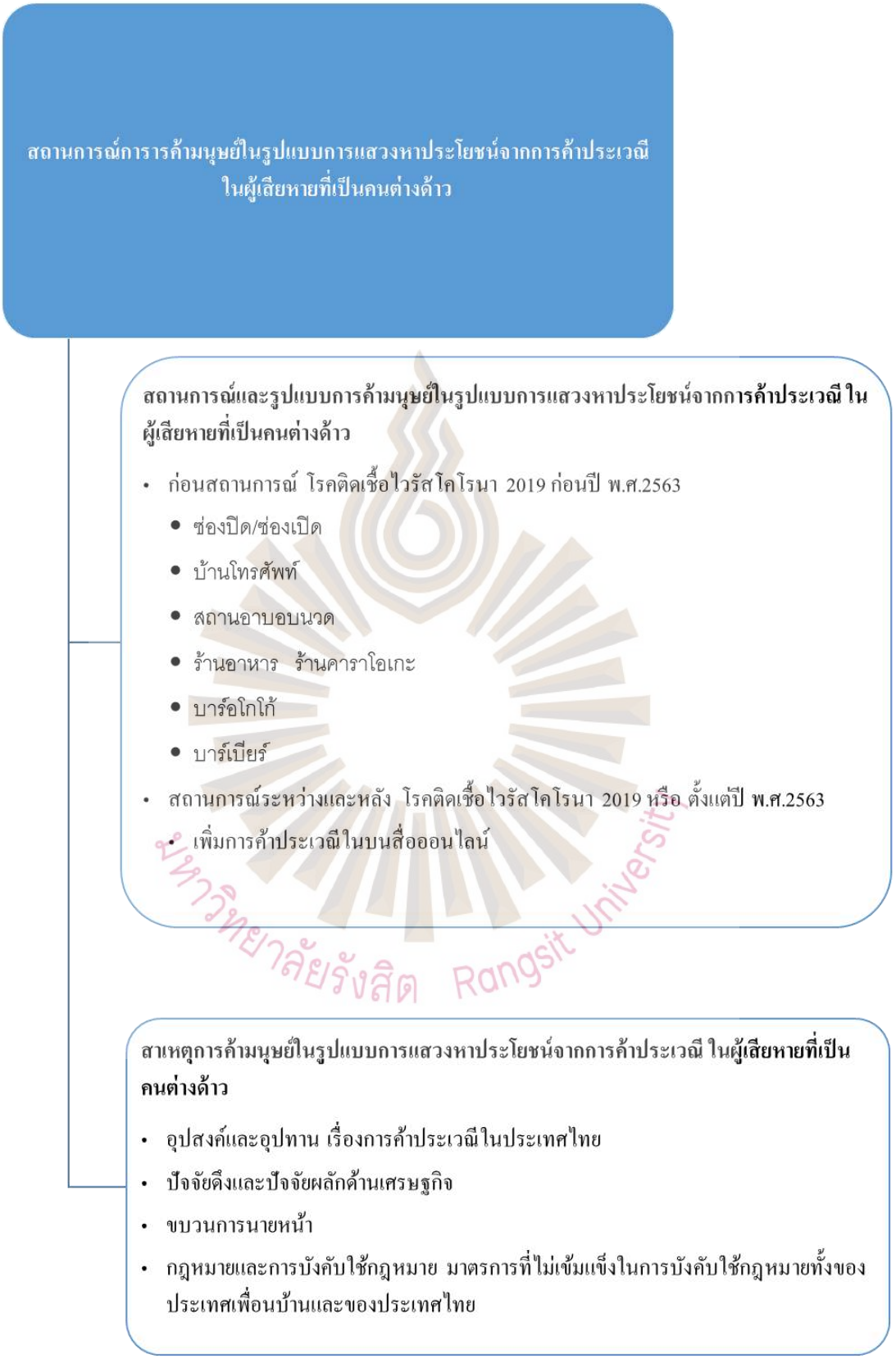

รูปที่ 5.1 แสดงสถานการณ์การารค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

5.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

5.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

5.2.1.1 พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

กำหนดโทษไว้สูงเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน กฎหมายการค้ามนุษย์ของประเทศไทยค่อนข้างเข้มข้นและมีที่มาจากกฎหมายหลักๆ 2 ฉบับ คือ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime – UNTOC) และ พิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปรามและลงโทษ การค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organization Crime) กฎหมายทั้ง 2 ฉบับที่ พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 นำมาเป็นต้นฉบับในการร่างกฎหมายมีความเหมาะสมดีแล้ว ซึ่งการแก้ไขปรับปรุง 4 ครั้งที่ผ่านมาไม่ได้มีการทำให้สาระสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายการค้ามนุษย์ลดน้อยลง เพียงแต่มีการปรับเปลี่ยนให้ถ้อยคำสามารถใช้ได้ง่ายขึ้น เพิ่มเติมให้สามารถดำเนินการบังคับใช้กับคดีการค้ามนุษย์ได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยที่ตัวบทกฎหมายไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

ฉะนั้น พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ของประเทศในปัจจุบันมีความถูกต้องเหมาะสมและเพียงพอต่อการนำมาบังคับใช้กับคดีการค้ามนุษย์ ดังนั้น ความท้าทายจึงอยู่ที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย การที่จะนำกฎหมายไปบังคับใช้ต้องมีความเข้าใจในตัวบทกฎหมายอย่างถ่องแท้ ลึกซึ้ง จึงจะสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับคดีการค้ามนุษย์อย่างแท้จริง ประเทศไทย มีกฎหมาย มาตรา 4 และ มาตรา 7 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้ให้ความหมายคำว่า “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” และ “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” โดยมีรายละเอียดคือ “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุ หรือสื่อลามาก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอทาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้าหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตามส่วน “ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” นั้น หมายถึงการข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต

ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเอง หรือของผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ และในส่วนมาตรา 7 นั้น ได้บัญญัติการกระทำที่มีโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำ ความผิดฐานค้ามนุษย์ได้แก่ การสนับสนุน อุปการะ โดยให้ทรัพย์สิน หรือหาที่พักให้ช่วยหรือประการใดพ้นการจับกุม เรียกรับหรือยอมรับทรัพย์สินเพื่อมิให้ผู้กระทำผิดถูกลงโทษ ชักชวน ชี้แนะ หรือติดต่อบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรมเพื่อค้ามนุษย์ เป็นต้น

5.2.1.2 ออกกฎหมายการก่อตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหาย เมื่อมีการยึดทรัพย์แล้ว

พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มาตรา 42 จัดให้มีกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์คุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งที่เป็นคนไทยและชาวต่างประเทศ รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์นอกเหนือจากงบประมาณแผนดินที่จัดสรรให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องใช้ในการปฏิบัติงานของตนอยู่แล้วใน กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้ถูกระบุไว้ในกฎหมายด้วยเพื่อให้มีเงินสำหรับการป้องกันและปราบปราม การสงเคราะห์เยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุน มีระเบียบเบิกจ่ายรองรับ ทั้งนี้ รัฐบาลได้กำหนดให้นำเงินทุนที่เหลือจากกองทุน 1 ล้านบาท ที่ได้มาจากการประกาศเป็นวาระแห่งชาติ มาเป็นทุนประเดิมให้แก่กองทุนตามกฎหมายนี้ ซึ่งกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองความปลอดภัยให้กับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ช่วยให้เดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือกลับถิ่นทีอยู่ และช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยที่มาของเงินกองทุนประกอบด้วยงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีเงินบริจาคเงินอุดหนุนจากต่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

ส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UNTOC) โดยมีบทบัญญัติในกฎหมายที่กล่าวถึงการยึดทรัพย์ของผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาเยียวยาให้กับผู้เสียหาย การดำเนินการชดใช้เยียวยาให้กับผู้เสียหาย โดยการก่อตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหาย เมื่อมีการยึดทรัพย์แล้วต้องออกกฎหมายให้ชัดเจนว่า ทรัพย์สินที่ยึดมาได้จะงดเว้นนำเข้าเป็นทรัพย์สินราชการแผ่นดิน เพื่อนำทรัพย์สินดังกล่าวมาช่วยเหลือเหยื่อผู้เสียหายโดยตรง มีการตั้งกรอบจากอนุสัญญา (UNTOC) อย่างไรก็ดีในประเทศไทย กองทุนที่ก่อตั้งเพื่อเยียวยาให้แก่

ผู้เสียหายโดยตรงอยู่แล้ว เช่น กรณีที่เหยื่อได้รับการตัดสินให้ได้รับเงินเยียวยาจำนวน 500,000 บาท โดยผู้กระทำความผิดต้องเป็นผู้ชดใช้เงินเยียวยานั้น แต่กว่าจะผ่านกระบวนการต่างๆ อาจใช้เวลานานและผู้ถูกกระทำความผิดไม่มีเงินจำนวนดังกล่าวมาชดใช้เยียวยาให้แก่ผู้เสียหาย จึงเสนอให้ดำเนินการเยี่ยวยาผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์เหมือน กับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ คือใช้เงินกองทุนของรัฐชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายก่อนเต็มจำนวน และหน่วยงานภาครัฐดำเนินการยึดทรัพย์จากผู้กระทำผิดเพื่อยึดทรัพย์สินดังกล่าวแทนค่าเยียวยาที่จ่ายให้กับผู้เสียหาย และนำเข้ากองทุนของหน่วยงานภาครัฐ และทำให้ภาพลักษณ์ของกฎหมายดีขึ้น นอกจากนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นของมนุษย์ ได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยหนึ่งในประเด็นสำคัญที่เสนอให้มีการแก้ไข คือ การกำหนดให้ผู้เสียหายในความผิดมูลฐานมีสิทธิได้รับการเยียวยาความเสียหายจากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทุกประเภทความเสียหาย โดยไม่จำกัดเฉพาะความเสียหายในทางทรัพย์สินแต่เพียง อย่างเดียว ซึ่งต่อมาหากหลักการข้างต้นได้มี ผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว ก็จะเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่เสริมให้กระบวนการเยียวยาผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รวมถึงกรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็ก พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กำหนดให้กองทุนคุ้มครองเด็ก เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กรวมทั้งครอบครัว อีกด้วย

5.2.1.3 การปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้สอดรับการสถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ในรูปแบบออนไลน์เพิ่มขึ้น

ส่วนหนึ่งสืบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19 ได้แก่การเพิ่มความผิดเกี่ยวกับการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก โดยผู้ให้สัมภาษณ์จากกรมการปกครองได้ยกตัวอย่างกรณีกฎหมายค้ามนุษย์ยังมีช่องว่าเรื่องการค้ามนุษย์ทางโลกออนไลน์ ตัวอย่างรูปแบบคดีมีเด็กชายและเด็กหญิงถูกหลอกลวงผ่านช่องทางเฟซบุ๊กโดยการหลอกให้พูดคุยจนตายใจและให้ถ่ายรูปโป๊เปลือยส่งไปให้ หลังจากเด็กส่งรูปตัวเองโป๊เปลือยให้ อีกฝ่ายหนึ่งก็ใช้วิธีการข่มขู่เรียกเงินจากเด็กเพื่อเป็นข้อต่อรองไม่ให้นำรูปดังกล่าวเผยแพร่ลงในโลกโซเชียล ซึ่งจากลักษณะวิธีการกระทำเข้าข่ายการหลอกลวง เป็นการแสวงหาประโยชน์โดยการข่มขู่เรียกทรัพย์ แต่หากดูจากวิธีการจะไม่เข้าลักษณะของการค้ามนุษย์ เนื่องจากการค้ามนุษย์จะต้องกระทำต่อเด็กโดยตรงซึ่งหน้า แต่คดีนี้เป็นการพูดคุยผ่านช่องทางออนไลน์ไม่ได้อยู่ในการครอบงำแต่อย่างใด ดังนั้น จึงทำให้องค์ประกอบของการกระทำจะไม่เข้าคดีค้ามนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างไปจากรูปแบบการ

กระทำที่หลอกลวงโดยตรงซึ่งหน้าและถ่ายรูปของเด็กเพื่อนำไปแสวงหาผลประโยชน์ถือว่าเป็นการครอบงำโดยตรง ไม่ผ่านช่องทางออนไลน์หรือโลกโซเชียล จะสามารถดำเนินคดีค้ามนุษย์กับผู้กระทำผิดได้มากกว่า อีกกรณีหนึ่ง คือ กระทำต่อเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่จำเป็นต้องดูพฤติการก็ได้สามารถดำเนินคดีค้ามนุษย์กับผู้กระทำผิดได้เลยด้วยการนำรูปถ่ายไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยตรง แต่กฎหมายไม่ได้ครอบคลุมถึงการหลอกลวงผ่านโลกออนไลน์หรือผ่านช่องทาง Social Media ส่งผลให้พฤติกรรมการกระทำผิดเข้าคดีค้ามนุษย์ แต่กฎหมายไม่มีการบังคับใช้อยู่ก็ไม่สามารถดำเนินคดีเอาผิดกับกลุ่มคนที่หลอกลวงได้กฎหมายการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ถ้าใช้จริงๆ จะมีประเด็นการค้าประเวณีเป็นหลักคือ ในเรื่องของการกระทำต่อตัวผู้ค้าประเวณีผ่านช่องทางออนไลน์ที่ยังไม่มีกฎหมายชัดเจนว่าสามารถดำเนินการเอาผิดได้เหมือนกับการกระทำซึ่งหน้าถูกครอบงำโดยตรงเหมือนในอดีต

5.2.1.4 กฎหมายที่ควรมีการเพิ่มเติม คือ ผู้ซื้อบริการทางเพศ หรือซื้อบริการประเวณีถือเป็นผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษทางกฎหมายการค้ามนุษย์

และกฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ กล่าวคือ (1) กฎหมายที่ควรมีการเพิ่มเติมคือ ผู้ซื้อบริการทางเพศ หรือซื้อบริการประเวณีถือเป็นผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษทางกฎหมายการค้ามนุษย์ มีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมผู้ซื้ออย่างจริงจัง และมีบทลงโทษที่ก่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย สอดคล้องกับตามแนวคิดนอร์ดิกส์ (The Nordic) อ้างในงานวิจัยของกิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ และคณะ (2558) แนวคิดนี้พัฒนามาจากแนวคิดยกเลิกการค้าประเวณี (Abolitionism) ซึ่งมีบทลงโทษสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดการค้าประเวณี เช่นเจ้าของสถานบริการ ผู้จัดหา หญิงผู้ให้บริการ รวมทั้งลูกค้า แต่ในความเป็นจริงแล้วตำรวจไม่มีการดำเนินคดีใดๆ กับลูกค้าที่ซื้อบริการทางเพศ และผู้ที่ถูกดำเนินคดีส่วนใหญ่คือหญิงและเด็กที่ให้บริการทางเพศ และจากความล้มเหลวของแนวคิดยกเลิกการค้าประเวณีนี้ ทำให้เกิดแนวคิดนอร์ดิกส์ขึ้นมาและมีการเริ่มต้นจากประเทศสวีเดน โดยเน้นแก้ไขด้านความต้องการหรืออุปสงค์ของการซื้อบริการทางเพศ (Demand Approach)โดยจะมีการลงโทษผู้ซื้อบริการทางเพศแต่จะไม่เอาผิดหญิงค้าบริการ โดยถือปรัญชาว่าผู้ที่ขายบริการทางเพศคือเหยื่อและถูกเอาเปรียบจากเป็นผู้เป็นธุระจัดหาหญิงมาค้าประเวณี และผู้ซื้อบริการ นอกจากการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายแล้ว นอร์ดิกส์ยังมีโครงการการศึกษาเพื่อกีดกันการซื้อขายบริการทางเพศและครอบคลุมถึงการสนับสนุนทางด้านสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญเพื่อช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้องออกจากธุรกิจการค้าประเวณี

และ(2) กฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งปัจจุบันมีกฎหมายดังกล่าวอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการบังคับใช้อย่างจริงจัง ยังไม่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมกฎหมายใน

ประเทศไทยเป็นกฎหมายที่ดีอยู่แล้ว เพียงแต่ยังไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังกับบุคคลบางกลุ่ม เมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่ถูกใจ คนบางคนจะใช้คำว่ากฎหมายอ่อน กฎหมายบังคับใช้ได้ไม่เต็มที่ กฎหมายไม่แข็งเหมือนของประเทศสิงคโปร์ ส่วนตัวคิดว่ากฎหมายของประเทศไทยดีอยู่แล้ว แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดผู้บังคับใช้กฎหมายที่จะเข้ามาบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบ ให้ถูกต้อง เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย การปล่อยปละละเลยเพราะเรียกรับผลประโยชน์ ผู้บังคับใช้กฎหมายมีส่วนสำคัญต่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายเป็นอย่างมาก ซึ่งงานวิจัยของอุทัย สุขศิริ (2550) พบว่าเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติผ่านนายหน้าและผู้นำพาอย่างเป็นระบบ ตามหมู่บ้านต่างๆ ในพื้นที่ประเทศเมียนมาร์ จะมีนายหน้าอยู่หมู่บ้านละ 5-10 คน ออกไปหาเด็กที่อยากทำงานในประเทศไทย หรือบางครั้งเด็กก็มาหานายหน้าให้ช่วยหางานให้เอง เมื่อรวบรวมคนได้ตามจำนวนที่มีการติดต่อจากนายจ้างคนไทยหรือญาติที่ทำงานในประเทศไทย ก็จะพาเดินทางมาพักที่บ้านของผู้นำพา เพื่อรอการนัดหมายจากนายหน้าหรือนายจ้างฝั่งไทย โดยคิดว่าอาหารและที่พักระหว่างที่รอด้วย เมื่อได้รับการนัดหมายล้าวผู้นำพาจะพาไปทำบัตรผ่านแดนแบบอยู่ได้ 1 วัน เมื่อข้ามมาแล้วส่งต่อให้ผู้นำพาฝั่งไทยคนที่ 1 เพื่อประสานงานกับผู้นำพาคนที่ 2 ให้มารับตัว ในช่วงนี้ถ้ายังไม่สะดวกก็ให้เด็กตกค้างที่บ้านผู้นำพาคนที่ 1 โดยคิดค่าที่พักและค่าอาหารเช่นกัน การขนส่งแรงงานไปยังนายหน้าจะมีการส่งต่อเป็นช่วงแต่ละช่วงจะต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งประมาณคนละ 15,000 บาท และพบว่ามักจะมีเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาเกี่ยวข้องในขบวนการนายหน้านี้ด้วย และขบวนการผู้นำพา ประกอบด้วยผู้นำพาหลัก ซึ่งเป็นผู้ประสานงานและอำนวยการขนส่งแรงงานข้ามชาติ โดยมีทีมงานย่อยพาลัดเลาะหลบหนีการตรวจจับกุม และอีกส่วนหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่ทำหน้าที่คอยป้องกัน ปราบปรามสกัดกั้นการอพยพข้ามชาติ ซึ่งมีทีมงานด่านและจุดตรวจตามเส้นทางขนส่ง และนำขบวนขนส่ง เป็นสัญญาณเตือนให้ด่านและจุดตรวจทราบว่า ภานในเวลา 30 นาทีถึง 1 ชั่วโมงจะมีรถขนส่งแรงงานข้ามชาติมาผ่านด่านหรือจุดตรวจ รวมทั้งงานวิจัยของเศกสิน ศรีวัฒนานุกูลกิจ และน้ำทิพย์ เสมอเชื้อ การจัดตั้งขบวนการค้ามนุษย์ที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ส่วนหนึ่งมาจากการมีสายสัมพันธ์ (Connection) ประกอบด้วยนายหน้า ผู้ประกอบการ หรือนายจ้าง และเจ้าหน้าที่รัฐที่อาจจะรับรู้หรือละเลยการปฏิบัติงาน

5.2.2 กลไกความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

5.2.2.1 คณะกรรมการระดับชาติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

มาตรการดำเนินการทางกฎหมายของไทย ในส่วนของกฎหมายหลักที่ใช้คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ซึ่งมีแนวทางในการจัดการปัญหามีกลไกในการปฏิบัติงานดังนี้ (1) กลไกด้านกรรมการ (ก) คณะกรรมการระดับชาติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีการกำหนดคณะกรรมระดับชาติ 2 ชุด คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปคม.) ตามมาตรา 15 และ 16 มีหน้าที่หลักคือเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีทั้งด้านนโยบายและกฎหมายในเรื่องการค้ามนุษย์ กำหนดยุทธวิธี การวางระเบียบ และกำกับดูแลการปฏิบัติงาน และคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) ตามมาตรา 22 และ 23 โดยมีหน้าที่หลักคือการกำกับการปฏิบัติงานว่าได้ดำเนินการตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงไร พร้อมทำแผนและประเมินผลการปฏิบัติงาน (ข) คณะกรรมการระดับจังหวัดสืบเนื่องจากมาตรา 25 ที่ให้คณะกรรมการ ปคม. หรือคณะกรรมการ ปกค. มีอำนาจตั้งอนุกรรมการหรือคณะทำงานได้ ซึ่งจากการประชุมคณะกรรมการ ปกค.ครั้งที่ 6/2552 มีคำสั่งให้ตั้งอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติงานการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดโดยมีการกำหนดองค์ประกอบของอนุกรรมการไว้อย่างชัดเจน (ค) นอกจากจะมีคณะกรรมการระดับต่างๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้น ในระดับจังหวัดอีกชุดหนึ่งที่เรียกว่าคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัดอีด้วยตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ที่เห็นชอบให้มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการด้านการค้ามนุษย์ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และต่างประเทศ โดยคณะกรรมการชุดนี้ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อยู่ภายใต้คำสั่ง ภายใต้กฎหมายของคณะกรรมการระดับชาติ การดำเนินงานทุกขั้นตอนจะต้องทำรายงานเพื่อชี้แจงไปยังคณะกรรมการระดับชาติ กลไกความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี ได้แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) ซึ่งบัญญัติอยู่ในมาตรา 15 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 และแก้ไขเพิ่มเติม เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการปราบปรามค้ามนุษย์” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน กรรมการ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการวิธีปฏิบัติการกิจการพลเรือนเพื่อความมั่นคง. เป็นรองประธาน กรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ ด้านการป้องกันการปราบปราม การบำบัดฟื้นฟูและการประสานงานระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่าเจ็ดปี ด้านละหนึ่งคน โดยต้องเป็นภาคเอกชนไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งเป็นกรรมการ และมีปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้ง ข้าราชการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ รวมถึงคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการที่อาศัยอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แต่งตั้งขึ้น โดยมุมมองของผู้ให้ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีมุมมองว่าคณะกรรมการตามกฎหมายจะมีเพียง 2 คณะ โดยประกอบด้วย คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับชาติ (ระดับนโยบาย) และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ระดับปฏิบัติ) ด้วยคดีการค้ามนุษย์มีรูปแบบที่หลากหลายและค่อนข้างซับซ้อนจึงทำให้จำเป็นต้องตั้ง คณะอนุกรรมการขึ้นหลายคณะ เพื่อกำกับดูแลคดีการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนมากกว่า 100 คณะ ในแต่ละจังหวัดจะมีคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัด โดยเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับชาติ คณะอนุกรรมการจะไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน เพราะดำเนินงานอยู่ภายใต้คำสั่ง ภายใต้กฎหมายของคณะกรรมการระดับชาติ การดำเนินงานทุกขั้นตอนจะต้องทำรายงานเพื่อชี้แจงไปยังคณะกรรมการระดับชาติ

ดังนั้น จึงไม่เป็นปัญหาอุปสรรค ไม่มีความซ้ำซ้อน และไม่เกินความจำเป็นในการดำเนินงาน ถือเป็นเรื่องมที่ดี เพราะเป็นการช่วยลงรายละเอียดด้านการปฏิบัติให้กับผู้บังคับบัญชาในระดับนโยบาย เนื่องจากรัฐบาลให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และนอกจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของการบังคับใช้กฎหมายต้องดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลดังกล่าว จึงได้เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการชุดต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่กลไกความร่วมมือต่างๆ ในรูปแบบคณะกรรมการ อาจจะมีมากเกินไป ตัวอย่างเช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเจ้าภาพดูแลภาพรวมเรื่องแรงงาน การค้าประเวณี การค้ามนุษย์ ส่วนกระทรวงแรงงานดำเนินการเป็นเจ้าภาพดำเนินการเรื่องแรงงาน มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องแรงงาน ซึ่งอาจจะ มีความซ้ำซ้อนกัน มี

เนื้อหาในเรื่องเดียวกัน ต่างหน่วยงานต่างแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน เพื่อให้สอดรับกับนโยบายรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากสำนักงานอัยการสูงสุด มีความเห็นว่าคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน เนื่องจากมีหน่วยงานมาก 7 หน่วยงานหลัก 21 หน่วยงานย่อยในกระบวนการยุติธรรมที่เข้ามาร่วมกันดำเนินงานในทุกมิติของการดำเนินการจะได้รับ บันทึกข้อตกลง ร่วมกันเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยการร่าง บันทึกข้อตกลง ขึ้นมาแต่ละหน่วยงานต้องดำเนินการตาม บันทึกข้อตกลง นี้ และทุกคนมีชื่อเข้าร่วมในคณะทำงาน โดยเฉพาะผู้ที่เคยผ่านการฝึกอบรมจะได้อยู่ในฝ่ายเลขาฯ การดำเนินการจะสำเร็จต่อเมื่อมี คณะกรรมการเฉพาะกิจ (Ad-hoc Community) ต้องมีประธานที่เป็นผู้นำคณะกรรมกรเฉพาะกิจ ดำเนินการคล้ายกับคณะทำงานด้านการคุ้มครองเด็กทั่วประเทศ แยกจากคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ และคณะกรรมการเฉพาะกิจมีอำนาจในการเรียกผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทยสภา พนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่จากสถานเอกอัครราชทูตไทยมาให้ข้อมูลเรื่องดังกล่าว และทำเป็นหนังสือราชการเพื่อขอความร่วมมือจากเอกอัครราชทูต คณะกรรมการที่มีความจำเป็นที่จะมีการดำเนินการทางคดีในระนาบเดียวกัน รวมถึง ข้อเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อจะได้มีการแก้ไขปัญหาได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้นในระดับพื้นที่ด้วย

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากภาคองค์กรพัฒนาเอกชน มีมุมมองว่าสัดส่วนของภาคเอกชนในคณะกรรมการฯ และอนุกรรมการต่างๆ ยังมีน้อยกว่าอยู่ ควรที่เพิ่มสัดส่วนของภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และมีความโปร่งใสในการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ หากดำเนินงานด้วยความโปร่งใสต้องสามารถได้รับการตรวจสอบได้อย่างเต็มที่ และการตรวจสอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐในองค์กรเดียวกันจะไม่ได้รับความเชื่อถือ ต้องให้หน่วยงานภาคประชาสังคมเข้ามาตรวจสอบจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นและจะทำให้เกิดความโปร่งใส และเกิดความยุติธรรมในการทำงานมากยิ่งขึ้น

5.2.2.2 รูปแบบการค้าประเวณีไปสู่รูปแบบออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์ Covid-19 และสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงจัดตั้ง คณะทำงาน (Thailand Internet Crimes Against Children - TICAC) ทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กผ่านทางอินเตอร์เน็ต โดยการดำเนินงานตามที่สหรัฐอเมริกาได้มีข้อแนะนำให้ประเทศไทยทำงานเพื่อประเมินการจัดอันดับในการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ (Tier) โดยมีการดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำสื่อลามกเด็ก การอนาจารเด็ก ซึ่งข้อมูลในแต่ละปีมีจำนวนมาก การรวบรวมข้อมูลจากสื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Google, Instagram ซึ่ง Application เหล่านี้มีการติดต่อกับทางสหรัฐอเมริกา เพื่อส่ง

ข้อมูลให้กับศูนย์ เฝ้าระวังการล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ สหรัฐอเมริกา เมื่อมีข้อมูลของประเทศไทยสหรัฐอเมริกาจะส่งมายังประเทศไทยเพื่อดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมาย ซึ่งในภาคเอเชียจะมีเพียงประเทศไทยที่ให้ความร่วมมือที่ดี ส่วนประเทศอื่นๆ ยังไม่รับความร่วมมือที่ดีมากนัก องค์กรพัฒนาเอกชน เช่น องค์กรแอ็คชั่นเอด ได้ร่วมประสานข้อมูลกับกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) เพื่อประสานความร่วมมือไปยัง application line ประเทศญี่ปุ่น เพื่อขอข้อมูลที่มีการอัพโหลดภาพโป๊ หรือมีข้อมูลที่เกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ขอให้ส่งข้อมูลดังกล่าวมายัง องค์กรแอ็คชั่นเอดประเทศไทยเพื่อดำเนินคดีตามกระบวนการทางกฎหมาย องค์กร ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC) เกิดขึ้นจากความร่วมมือของผู้ที่มีสหวิชาชีพร่วมกัน ตำรวจ, NGO, สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.), อัยการ โดยองค์กร TICAC ดำเนินการตามข้อมูลได้รับมา เมื่อมีการแจ้งเรื่องเข้ามาโดยการส่งรูปสื่อลามกเด็ก จะมีวัดระดับความรุนแรงและคัดเลือกข้อมูลเพื่อนำมาเนินคดีตามกรบวนการทางกฎหมายจะเลือกจากทำระดับ 1 และ 2 เพื่อดำเนินการ ในปัจจุบันมีนโยบายที่จะจัดการฝึกอบรมให้กับตำรวจทั่วประเทศเพื่อให้ร่วมกันดำเนินการเกี่ยวกับคดีสื่อลามกเด็ก

5.2.3 การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ทั้งในระหว่างหน่วยงานรัฐและหน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม

5.2.3.1 การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ระหว่างหน่วยงานรัฐและหน่วยงานรัฐ มีการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ มีการการประชุมรวมกันของคณะอนุกรรมการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และมีการประชุมร่วมกันภายใต้คณะกรรมการระดับชาติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามกาค้ามนุษย์ มีการแสวงหาความร่วมมือ ค้นหาสาเหตุปัจจัยหลักๆ ที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จะทำงานร่วมกันด้วยการร่วมบูรณาการความร่วมมือ และแบ่งอำนาจหน้าที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการร่วมมือกันจึงจะดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมในการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีได้ มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้านการใช้อำนาจในการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดี ในกรณีการช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ กรมการปกครอง จำเป็นต้องมีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เนื่องจากหน่วยงานกรมการปกครองมีอำนาจเพียงแค่จับกุมเท่านั้น ในส่วนของการปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ต้อง

อาศัยการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายโดยตรง ด้านการสืบสวนสอบสวน 3 หน่วยงานหลัก คือ 1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำรวจพื้นที่และตำรวจกองปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) 2. กรมสอบสวนคดีพิเศษ 3. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) บูรณาการความร่วมมือในเรื่องการพิจารณาคัดแยกเหยื่อ ส่วนหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการการทำงานในแต่ละครั้งขึ้นอยู่ว่าคดีนั้นเกิดขึ้นในพื้นที่ใด จะต้องประสานงานกับตำรวจในพื้นที่ใด จะดำเนินการประสานความร่วมมือกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ในพื้นที่นั้นๆ ถ้าหากคดีความเกิดขึ้นในกรุงเทพฯ หน่วยงานประสานความร่วมมือหลักจะเป็นกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือองค์กรกลางของ ปคม. สามารถร่วมมือและขยายผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีกฎหมายบัญญัติชัดเจนในเรื่องการประสานความร่วมมือร่วมแบบบูรณาการกันได้จะทำให้การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นไปได้บรรลุเป้าหมาย และเป็นไปในทิศทางที่ดี ในส่วนของกรมการปกครองจังหวัด จะมีมาตรการในการจับกุม และมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้บริหารหน่วยงานในพื้นที่อยู่แล้ว รวมทั้งมีฝ่ายปกครอง และ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด จะสามารถดำเนินการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในท้องที่เข้ามาร่วมปฏิบัติงาน ทำให้การบูรณาการความร่วมมือเป็นไปอย่างรวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถสนับสนุนงบประมาณดำเนินกิจกรรมในการป้องกันการค้ามนุษย์จากหน่วยงานรัฐอื่นได้ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)อย่างไรก็ตาม การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่างหน่วยงานรัฐและหน่วยงานรัฐ ยังมีข้อจำกัดและความท้าทายดังนี้

1) ในประเทศไทยมีหน่วยงานที่ดำเนินการด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์จำนวน 18 หน่วยงาน เมื่อต้องดำเนินการบูรณาการความร่วมกันระหว่างประเทศหน่วยงานต่างชาติจะเกิดความสับสน ไม่ทราบแน่ชัดว่าจะติดต่อหน่วยงานใดเพื่อร่วมดำเนินการ

2) การแบ่งอำนาจหน้าที่กันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีการประชุมหารือแบ่งหน้าที่กันดำเนินงานอย่างชัดเจน แต่เมื่อลงมือปฏิบัติจริงการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่แบ่งหน้าที่กันไว้จึงทำให้ถือเป็นความท้าทายในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

3) งบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีการเกี่ยงกันว่าจะใช้งบประมาณของหน่วยงานใดในการทำงานปราบปรามการค้ามนุษย์ สุดท้ายต้องใช้งบประมาณของหน่วยงาน องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานปราบปรามการค้ามนุษย์

4) ความสับสนใจการร่วมบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน โดยแต่ละหน่วยงานมีผู้บังคับบัญชาที่คอยสั่งการและอนุญาตให้ดำเนินงานได้ เมื่อมีการร่วมกันดำเนินงานจึงเกิดความสับสนว่าเมื่อบูรณาการร่วมกันแล้วผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานจะเป็นผู้สั่งการหลักในการ

ดำเนินงาน จึงเกิดการเกี่ยงกันเป็นหน่วยงานหลักในการสั่งงานของหัวหน้าสังกัด Command Change คือ การสั่งการร่วมกันในระบบล็อคดาว เมื่อรวมตัวกันแล้วคนสั่งการหลักคือใคร

5) ความไว้วางใจซึ่งกันและกันของหน่วยงานร่วมบูรณาการ ระหว่าง กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง ร่วมบูรณาการการทำงาน เพราะปัญหาเดิมคือผลประโยชน์ พวกพ้องในการดำเนินงาน ปัญหาการคอรัปชั่นของเจ้าหน้าที่ และปัญหาการบังคับใช้กฎหมายร่วมกัน

5.2.3.2 การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี กล่าวคือองค์กรภาประชาสังคมหรือ NGO โดยเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือป้อนข้อมูลให้กับหน่วยงานเข้ามาสู่กระบวนการสืบสวนสอบสวนการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ การทำงานเชิงรุก โดยรูปแบบการค้ามนุษย์แอบแฝงอยู่ในธุรกิจ ประเภทต่างๆองค์กรจึงใช้วิธีการดึงกลุ่มนักธุรกิจเหล่านี้เข้ามาเป็นพันธมิตรร่วมบูรณาการความร่วมมือกับองค์กร เป็นเครือข่ายความร่วมมือจึงทำให้องค์กรสามารถเข้าถึงการปฏิบัติงานที่ลึกลงไปถึงภายในธุรกิจดังกล่าว เพื่อเข้าไปดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณีได้อย่างมีประสิทธภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับประเทศ ถือเป็นกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน และในกรณีการดำเนินป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นการทำงานแบบบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลที่มีค่อนข้างจำกัด ไม่เพียงพอที่จะแสดงว่าข้อมูลต่างๆ เข้ามาประกอบคดี เราจึงต้องอาศัยองค์กรภาประชาสังคม เป็นองค์กรสนับสนุน ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างมากเข้ามาช่วยเหลือ รวมถึงช่วยให้การดำเนินงานเกิดความคล่องตัว เนื่องจากไม่ต้องผ่านขั้นตอนของหน่วยงานภาครัฐทั้งหมด เติมเต็มในข้อจำกัดระหว่างกันได้ อย่างไรก็ดีการบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม ยังมีข้อจำกัด หรือความท้าทายได้แก่

1) ความท้าทายเชิงนโยบาย คือ การดำเนินการยังขาดความชัดเจนและทับซ้อนของภาระหน้าที่ การถ่ายทอดนโยบายไปสู่หน่วยงานท้องถิ่นยังไม่มีเอกภาพ ขาดความชัดเจนที่เป็นรูปธรรมและไม่สอดคล้องกับภูมิสังคมและบริบทของท้องถิ่นด้วย รวมถึงทัศนคติของเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติที่ยังไม่มีความสอดคล้อง

2) ความท้าทายเชิงบริหาร คือ การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลและงบประมาณที่มีจำกัด ต่อภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นของแต่ละหน่วยงาน

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

3) ความท้าทายเชิงการประสานงานแบบบูรณาการ คือ การขาดการบูรณาการในระดับประเทศ อาทิ การร่วมแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จากประเทศ ต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง การขาดการบูรณาการ ระดับหน่วยงาน อาทิ ในด้านข้อมูลต่าง ๆ และด้านการประสานการทำงานของหน่วยงานรัฐในท้องถิ่น อีกทั้งเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ โดยเฉพาะเน้นการฟื้นฟูภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ ส่งผลให้การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ยังการขาดเอกภาพและขาดความเชื่อมโยงในการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ

4) การได้รับความร่วมมือในการส่งมอบข้อมูลในการสืบสวนสอบสวนโดยเฉพาะข้อมูลสารสนเทศของภาคเอกชน เช่น LINE, Facebook, Instagram, Twitter ซึ่งหน่วยงานเอกชนเหล่านี้ให้ความร่วมมือ และเริ่มให้ข้อมูลบ้างบางส่วน

5.2.3.3 ความร่วมมือประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคี รวมทั้งความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศในการแก้ไข การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

ความร่วมมือประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคี รวมทั้งความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศในการแก้ไข การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ทุกประเทศให้ความสำคัญกับเรื่องการค้ามนุษย์ ประเทศในอาเซียนมีอนุสัญญาร่วมกัน โดยมี 4 กฎหลัก 1) ไม่แทรกแซงกิจการภายใน 2) การทูตแบบเงียบๆ 3) การไม่ใช้กำลัง 4) ตัดสินใจร่วมกันด้วยมติเอกฉันท์ ในเรื่องการค้ามนุษย์ในอาเซียนนั้น ทุกรัฐจะให้ความร่วมมือในการกล่าวถึงเรื่องผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย เนื่องจากไม่เกิดผลกระทบระหว่างประเทศจึงให้ความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ มีเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศไทย ทั้งกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆ โดยแบ่งเป็นระดับชั้น เช่น ระดับชาติ มีการประชุมผู้นำสุดยอดอาเซียนจัดปีละ 2 ครั้ง มีการนำนโยบายสำคัญร่วมกันเข้าหารือแลกเปลี่ยน ระดับอาวุโส มีกลไกการร่วมมือในระดับรัฐมนตรีอาวุโสในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ จัดการประชุมปีละ 1 ครั้ง โดยประเทศที่มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกันเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน จะมีการประชุม Working Group (DCWG) ระดับปฏิบัติ การประชุมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบังคับทางบังคับใช้กฎหมายเฉพาะด้าน จัดประชุมเดือนละ 1 ครั้ง 10 ประเทศเพื่อนบ้าน จะผลัดกันเป็นเจ้าภาพเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อมาหารือแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจถึงเหตุการณ์ปัจจุบัน เรื่องคดีที่มีร่วมกัน เหตุการณ์ปัจจุบันความเกี่ยวข้องของประเทศต่างๆ ในการดำเนินคดีแต่ละประเทศมีแนวทางการดำเนินการอย่างไร ทำความตกลงทำความเข้าใจร่วมกัน อาเซียน + จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน มีการเข้าร่วมประชุมความร่วมมือกับประเทศไทย ดังนั้น การให้ความ

ร่วมมือกับประเทศต่างๆ จะเป็นระดับขั้น หากมีข้อสนับสนุนร่วมกันจะเกิดเป็นคณะทำงาน (Working Group) มีเวทีในการประสานงานความร่วมมือหลายหน่วยงานเข้ามาบังคับใช้กฎหมายร่วมกัน เมื่อตัวแทนประเทศที่เข้าร่วมประชุมได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ก็จะนำมาเข้าที่ประชุมคณะอนุกรรมการของประเทศไทย เพื่อนำมาแบ่งปันภายในกลุ่มงานการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ความร่วมมืออนุภูมิภาคอาเซียนและอาเซียน สำหรับกรมสอบสวนคดีพิเศษกรณีเหยื่อเป็นคนจากประเทศลาว ประเทศพม่า หรือประเทศกัมพูชา สามารถประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลทางคดีผ่านการประชุมทวิภาคีระหว่างประเทศไทยโดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ และคู่ภาคีได้แก่ ประเทศลาว เมียนมาร์ และกัมพูชา โดยการจัดประชุม ซึ่งปัญหาคือการเปลี่ยนเจ้าหน้าผู้รับผิดชอบ และต้องเชื่อมกับฐานข้อมูลต่างๆ โดยมีการจัดประชุมแบบไม่เป็นทางการก่อนได้ เพื่อความรวดเร็วในการปฏิบัติหน้าที่ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการทำงานในสถานการณ์ปัจจุบัน แต่การประชุมแบบเห็นหน้าปกติจะได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานมากกว่า

อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคี รวมทั้งความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศในการแก้ไข การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ยังมีข้อจำกัดและความท้าทาย ได้แก่

1) กระบวนการและนโยบายประเทศคู่ภาคี ในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์มองว่าประเทศที่ได้รับความร่วมมือกับประเทศไทยดีที่สุดคือประเทศลาว ในขณะที่ประเทศเมียนมาร์ กัมพูชา เวียดนาม จะยังไม่ได้รับความร่วมมือดีมากนัก อาจจะเนื่องด้วยกฎหมาย กระบวนการดำเนินการภายในของประเทศนั้นๆ ซึ่งในมุมกลับกันนั้น คือการที่ประเทศไทยดำเนินการขอความร่วมมือจากต่างประเทศ แต่กลับไม่ได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังตอบกลับมา จึงควรมีการเสนอไปที่ประเทศผู้ประเมิน ว่าประเทศไทยได้ดำเนินการขอความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งหมดแล้ว รวมทั้งข้อจำกัดด้านนโบบายของแต่ประเทศ

2) ด้านงบประมาณ เช่นกรณีหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทย ช่วยเหลือเหยื่อค้าประเวณีชาวลาว และได้ประสานความร่วมมือจัดประชุมร่วมกัน แต่เนื่องจากประเทศลาวมีงบประมาณค่อนข้างจำกัด จึงไม่มีงบประมาณในการติดตามพยานหลักฐาน เพื่อสืบสวนสอบสวนคดีต่างๆ ได้ หรือกรณีประเทศกัมพูชา เรื่องคดีต่างๆ ที่ประสานความร่วมมือ จะติดตามค่อยข้างยาก หรือติดตามพยานบุคคลไม่พบ เช่นกันโดยสรุปคือมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการประสานความร่วมมือ ทั้งนี้ ได้มีหน่วยงานสนับสนุนเรื่องการประชุม หรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ ได้แก่ โครงการอาเซียน – ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ASEAN – ACT (NPSC)

3) การติดตามพยานเอกสาร และพยานบุคคลความท้าทายในการขอความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้าน จะค่อนข้างยากในการขอความร่วมมือเรื่องพยานหลักฐาน เนื่องจากประเทศลาว พม่า กัมพูชา สามารถออกหนังสือเดินทางขออนุญาตเดินทางไปทำงานยังต่างประเทศได้จากประเทศของตน เป็นหลักฐานจากหน่วยงานของรัฐเพื่อยืนยันการเข้าทำงานในประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทย ตัวอย่าง คดีของประเทศลาว มีการออกเอกสารยืนยันว่าบุคคลดังกล่าวอายุ 18 ปี สามารถเดินทางไปทำงานยังต่างประเทศได้ แต่มีการตรวจสอบมวลกระดูกพบว่าบุคคลดังกล่าวมีอายุต่ำกว่า 18 ปี แต่ด้วยการตัดสินคดีได้อ้างอิงตามเอกสารหลักฐานที่หน่วยงานภาครัฐออกให้ตามกฎหมาย จึงทำให้คดีดังกล่าวตกไป รวมทั้งการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ มีการคุ้มครองพยานอย่างปลอดภัยตามขั้นตอน โดยความผิดฐานการค้ามนุษย์ การนำแรงงานคนลงไปเป็นทาส มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการนำแรงงานคนไปเป็นทาสและประสานงานกับ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) เพื่อดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด ซึ่งกฎหมายเป็นเครื่องมือ อย่างเป็นทางการในการดำเนินการทั้งหมด แต่หน่วยงานต่างๆ ยังไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินการคุ้มครองพยานมากนัก และเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่จะสื่อสารทำความเข้าใจร่วมมกันกับอัยการและผู้พิพากษาอย่างไรให้เข้าใจตรงกัน ซึ่งผู้พิพากษาและอัยการจะมีดุลยพินิจเฉพาะตัวและค่อนข้างเปิดกว้าง

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

รูปที่ 5.2 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

5.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

5.3.1 การวางแผนและกำหนดนโยบาย ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

การวางแผนและกำหนดนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ในระยะ 5 ปี และ 10 ปี เพื่อให้ประเทศไทยมีแผนการรับมือกับปัญหาและแผนการดำเนินการกับการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ดังนี้

5.3.1.1 การวางแผนระยะยาวและยั่งยืน ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยดำเนินการวางแผนเพียงระยะสั้นๆ หรืออาจจะเรียกได้ว่ามีการทำงานด้านการค้ามนุษย์แค่ปีต่อปี เพราะการทำงานเป็นไปเพื่อต้องการอยากจะขยับจากเทียร์ 2 เป็น เทียร์ 1 ตามนโยบายของผู้บริหารประเทศแท่านั้น จึงทำให้ขาดการมองระยะยาวที่สามารถวัดผลทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้ผลมากกว่าแผนระยะสั้นปีต่อปี ทำให้ขาดภาพใหญ่ในการบริหารจัดการคดีค้ามนุษย์ในประเทศไทย ดังนั้น รัฐบาลต้องมีคำตอบว่าอีก 5 ปีข้างหน้าจะมีอะไรเปลี่ยนแปลงบ้างในเรื่องของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย จะต้องดำเนินการอย่างไรให้ประเทศไทยขึ้นไปสู่เทียร์ 1 และสามารถรักษามาตรฐานไว้ที่ เทียร์ 1 ตลอดไปในระยะยาวและยั่งยืน การวางแผนต่างกันก็นำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ต่างกัน แนวคิดต่างกัน การดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ย่อมต่างกันไปด้วย เพื่อความยั่งยืนในการบริหารจัดการต่อปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

5.3.1.2 มองในภาพใหญ่ภาพกว้าง ไม่ควรมองเฉพาะตัวเลขที่ประเทศไทยได้รับจัดลำดับเท่านั้นควรพิจารณาและทำความเข้าใจในมุมของโครงสร้างว่าเพราะเหตุใดจึงเกิดปัญหาเหล่านั้นขึ้น วิธีแก้ไขควรทำอย่างไร ควรมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาให้ตรงจุดและมีความเชื่อมโยงกับเรื่องอะไรในประเทศไทย เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ถ้ามีการทำความเข้าใจร่วมกันและมองถึงจุดเชื่อมโยงเหล่านั้น เราจะทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย เพราะปัญหาการค้ามนุษย์ไม่ควรดำเนินการแก้วันต่อวัน เนื่องจากต้องมีการดำเนินการแก้ไขอย่างถูกต้อง มีแผนการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันระหว่างทุกภาคส่วน ตรงจุดและเชื่อมโยงกับระดับหน่วยงานต่างๆในระดับสากล

5.3.1.3 มุ่งที่ ผลลัพธ์ ไม่ใช่ ผลผลิต และต้องเป็นผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้ว่าสิ่งที่ดำเนินการได้ผลลัพธ์อย่างไรบ้าง และมีการดำเนินการจัดเก็บเป็นสถิติที่ถูกต้อง แม่นยำ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบ สืบค้นจากสถิติข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการทำงานต่อยอด เรื่องการค้ามนุษย์ได้ในอนาคต โดยการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษอย่างเป็นธรรม และผู้เสียหายได้รับการเยียวยา ทั้งจากผู้กระทำผิดและจากหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย

5.3.2 การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

5.3.2.1 การเพิ่มบุคลากรด่านหน้า เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่ต้องเผชิญเหตุในการช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์ โดยอาจเพิ่มหน่วยงานด้านปกครอง เช่นกรมการปกครอง หรือหน่วยงานปกครองท้องถิ่น

5.3.2.2 การขยายเครือข่ายการเตือนภัยในพื้นที่ต่างๆ การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเพิ่มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นซึ่ง ประเทศไทย ถือเป็นประเทศที่มีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่เพียงพอ บุคลากรที่พร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ แต่การจะนำกฎหมายและ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์นั้นยังคงเป็นเรื่องที่ต้องมีการบูรณาการความร่วมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหากปัจจัยทั้งสองประการนี้มาเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันได้จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

5.3.2.3 การควบคุมอุปสงค์และอุปทานของการค้าประเวณีการแก้ปัญหาให้ถูกจุดซึ่งปัญหาการค้ามนุษย์ จะเกิดขึ้นได้ต้องมี อุปสงค์ และ อุปทาน ไม่ได้เป็นข้อบกพร่องของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติหน้าที่เพราะตราบใดที่ยังมี อุปสงค์ ของผู้ซื้อ ดังนั้น ต้องเน้นไปที่ผู้ประกอบการโดยผู้ประกอบการต้องไม่นำคนต่างด้าวเข้ามาตอบสนอง อุปสงค์ ของผู้ซื้อ

5.3.3 การเพิ่มอำนาจการสอบสวนกับกรมการปกครอง

ควรให้กรมการปกครองมีกองปราบปรามคดีการค้ามนุษย์เหมือนกรมสอบสวนคดีพิเศษที่สามารถบังคับใช้กฎหมายค้ามนุษย์ได้โดยตรง เพราะคดีค้ามนุษย์ยังอยู่กับประเทศไทยไปตลอดและยาวนาน หากกรมการปกครองมีกองปราบปรามคดีการค้ามนุษย์เหมือนกับหน่วยงานอื่นและสามารถใช้บังคับกฎหมายได้ โดยมีลักษณะดังนี้ กรมการปกครองส่วนกลางดำเนินการจับทุกคดีที่ร้องเรียนเข้ามา และองค์กรปกครองส่วนภูมิภาค สามารถจับกุมคดีค้ามนุษย์ได้ด้วยตนเอง

5.3.3.1 ควรเพิ่มอำนาจหน่วยงานส่วนกลางของกรมการปกครองดำเนินการกับคดีค้ามนุษย์ได้ทุกรูปแบบ

5.3.3.2 ควรเพิ่มอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนภูมิภาค สามารถดำเนินการจับกุมคดีค้ามนุษย์ได้ด้วยตนเอง เช่น คดีค้าประเวณีสามารถดำเนินการจับกุมได้ใน

5.3.4 จัดให้มีหน่วยงานกลางสำหรับดำเนินการเรื่องประสานความร่วมมือระหว่างประเทศโดยตรง

เพื่อประสิทธิภาพการดำเนินด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งการดำเนินงานในและประเทศ และทางด้านภาษา กล่าวคือมีรูปแบบในการดำเนินงานเดียวกันที่เป็นรูปแบบสากล โดยไม่ต้องแปลให้เป็นภาษาของประเทศตนเอง เพราะต้องดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมดจึงจะสามารถดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันและถูกต้อง ตัวอย่างคดีการค้าประเวณีที่เกิดขึ้นผู้กระทำความผิดไม่มีความสามารถในการชดใช้ค่าเสียหาย เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องของตัวผู้กระทำความผิดไม่มีเงินหรือทรัพย์สินเพื่อชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย และไม่มีทรัพย์สินให้กับหน่วยงานภาครัฐยึดอายัดทรัพย์เพื่อนำเข้ากองทุนเยียวยาผู้เสียหาย

5.3.5 ให้ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างเรื่องสื่อลามกเด็กจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น

เนื่องจากรายงานการค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกาตั้งขอสังเกตว่าการละเมิดเด็กทางอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหาหนึ่งที่มองเป็นปัญหาของสังคม จึงมีความคิดเห็นว่าในปัจจุบันการค้ามนุษย์ที่มีสถิติที่ควรหยิบยกขึ้นมา รวมกับคดีค้ามนุษย์เพื่อให้ประเทศไทยได้มีผลงานเพื่อยกอันดับในรายงานการค้ามนุษย์ในปีต่อไป

5.3.6 การบูรณาการดำเนินการบนความไว้เนื้อเชื่อใจตั้งแต่เริ่มทำงานด้านการช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์

โดยตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานและมีวัตถุประสงค์ที่จะให้องค์กรทุกองค์กรไม่ว่าภาครัฐหรือภาคเอกชนทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ หากสถิติและการรายงานของปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยจะน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด แสดงถึงเจตนาและความจริงใจ โดยไม่มีการเรียกรับผลประโยชน์ให้กับตัวเองและพวกพ้อง มีความจริงใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ คดีการค้ามนุษย์หมดลงแล้ว และถ้าหากเชื่อว่าสามารถทำงานตรงนี้ได้ องค์กรพัฒนาเอกชน จะไม่ต้องทำงาน ถ้าประเทศใดมีหน่วยงาน องค์กรพัฒนาเอกชน เข้ามาทำงานจำนวนมากแสดงว่าประเทศนั้นกลไกของภาครัฐไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถทำงานแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างถูกต้อง ผู้เสียหายปัจจุบันไม่กล้าพึ่งพาหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากไม่ไว้วางใจ และยังเกรงกลัวต่ออำนาจการคอรัปชั่นของภาครัฐอยู่ จึงทำให้ประชาชนหันไปพึ่งหน่วยงาน องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นหลัก

การกำหนดมาตราการและแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี อาศัยทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด (Rational Choice Theory) และทฤษฎี

ป้องกัน (Deterrence Theory) ทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าผลประโยชน์และผลเสียของอาชญากรรมในรูปของทรัพย์สิน หรือเงินทอง เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนประกอบอาชญากรรม เนื่องจากบุคคลได้มีกระบวนการตัดสินใจลงมือประกอบอาชญากรรม โดยเล็งเห็นผลประโยชน์จากการกระทำผิด เช่นเดียวกับผู้ต้องหาในคดีนี้ย่อมเล็งถึงผลประโยชน์จำนวนมากจากการค้าประเวณีของเหยื่อจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีต้นทุนต่ำและเนื่องจากเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเมืองมาโดยมิชอบการเรียกร้องสิทธิ ค่าจ้างค่าแรงเป็นไปได้ยาก ผู้ประกอบการจึงตัดสินใจเปิดสถานบริการที่มีการค้าประเวณีแอบแฝง ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าหากพิจารณาสถิติการจับกุมดำเนินคดีผู้ต้องหาเกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์แล้วมีจำนวนไม่มาก ทำให้เจ้าของกิจการค้าประเวณี ตามทฤษฎีป้องกัน ที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการยุติธรรม กับพฤติกรรมอาชญากรรม โดยนำเสนอว่าบุคคลประกอบอาชญากรรมเนื่องจากกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายไม่เข้มแข็ง อาชญากรไม่เกิดความเกรงกลัว จึงประกอบอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรม ผู้วิจัย มีความเห็นว่าในทั้งสองกรณีคือการค้ามนุษย์และการรับส่วยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรใช้กระบวนการยุติธรรมตามแนวทฤษฎีการป้องกัน คือมีการลงโทษเฉพาะตัวผู้กระทำผิด (Specific Deterrence) อย่างรวดเร็ว เหมาะสม และโปร่งใส ตามแนวการป้องกันอาชญาวิทยาของสำนักดั้งเดิม พร้อมทั้งลงโทษเพื่อให้บุคคลอื่นสังคมได้เห็น และรับทราบซึ่งปัจจุบันสามารถใช้สื่อสารมวลชน หรือสื่อสังคมออนไลน์ สื่อสารกับสังคมได้ เพื่อให้สังคมรับทราบและเกรงกลัว ไม่กล้าประกอบอาชญากรรม (General Deterrence) และรัฐบาลได้ประกาศเน้นไปที่การจัดการกับแรงจูงใจทางด้านการตลาดและธุรกิจของการค้ามนุษย์ ตามทฤษฎี Rational Choice คือมีนโยบายว่าการค้ามนุษย์ ต้องเป็นสิ่งที่มีความเสี่ยงสูงและไม่มีผลตอบแทน โดยใช้ทั้งมาตราการการยึดทรัพย์ ตามกฎหมายการฟอกเงิน

การป้องกันสำหรับเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี สำหรับประเทศไทย ก็ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาการค้ามนุษย์และได้บรรจุเป็นวาระแห่งชาติ เมื่อการช่วยเหลือเหยื่อจากค้ามนุษย์ รัฐบาลได้ประกาศเจตนารมณ์เป็นวาระแห่งชาติ “ประเทศไทยมีความตระหนักว่าการค้ามนุษย์เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง และได้พยายามดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยดำเนินมาตรการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและควบคู่กันไป นายกรัฐมนตรีจึงได้ประกาศเจตนารมณ์และนโยบายเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทยให้เป็นวาระแห่งชาติ ในคราวประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการค้ามนุษย์ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2547 โดยกล่าวว่า 'เหยื่อ คือ เหยื่อ ไม่ใช่อาชญากร และต้องไม่ถูกดำเนินคดี แต่ต้องเยียวยา ฟื้นฟู เพื่อดูแลเหยื่อจากการค้ามนุษย์ให้กลับคืนสู่สังคมได้ และต้องจัดการอย่างเด็ดขาดกับผู้ค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ

ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ จึงขอความร่วมมือทุกฝ่ายทำอย่างจริงใจและจริงจัง ทุกมิติ ด้วยจิตใจรักเพื่อนมนุษย์ มีเมตตาธรรมต่อกันและกัน”

โดยมีนโยบายดำเนินการ ต่างๆเช่น (1) การเสริมสร้างศักยภาพ (Capacity Building) อย่างจริงจังแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจธรรมชาติปัญหาของผู้ถูกกระทำและอาชญากร เพื่อให้สำมารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ได้รับการพัฒนาและมีความเข้าใจ และปฏิบัติอย่างถูกวิธี (2) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Intelligence Exchange) ของประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง โดยมีการสร้างเครือข่ายและทิศทางความร่วมมือให้เกิดขึ้นเพื่อความรวดเร็ว ในการแก้ไขปัญหา (3) การรณรงค์ (Campaign) ให้เห็นสภาพปัญหาอย่างแท้จริง และช่วยเหลือให้ผู้ที่กำลังจะเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์มีโอกาสและทางเลือกให้หลุดพ้นจากกระบวนการค้ามนุษย์ (4) การฟื้นฟูและเยียวยาแก่ผู้ถูกกระทำ (Remedy and Rehabilitation) (5) มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมต่อผู้ถูกกระทำ (Stigma) เพื่อให้ผู้ถูกกระทำสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติ ตามงานวิจัยจองบันดาล บัวแดง, ทวีศักดิ์ ศิริพรไพบูลย์, พัชรินทร์ สิรสุนทร และเดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ (2556) เรื่องการค้ามนุษย์ในโลกไร้พรมแดน และหากพิจารณามาตรการต่างๆ แล้วจะเห็นได้ว่ารัฐ เล็งเห็นสภาพทางสังคมที่กดดันให้หญิงสาวจากประเทศต้นทาง ภาวะความยากจนที่เป็นปัจจัยเสี่ยงให้เหยื่อเดินทางมาทำงานในประเทศไทยแม้การคิดจะมาค้าประเวณี จึงได้ออกมาตราการต่างๆ มาเพื่อนำเหยื่อออกจากภาวะกดดันทางสังคม ในบางแนวคิดอาจจะไม่มองว่าไม่เป็นอาชญากรรม แต่ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน (Deviance) เป็นสิ่งที่รัฐ หรือผู้มีอำนาจควรให้ความสนใจเพื่อเป็นการป้องกันพฤติกรรมที่จะไปสู่อาชญากรรม นอกจากนี้กฎหมายยังมีการกำหนดให้มีการเรียกค่าชดใช้ของเหยื่อจากผู้ต้องหาตามหลักเหยื่อวิทยา (Victimology) เพื่ออาชญากรผู้กระทำกับเหยื่อเป็นผู้รับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเหยื่อ แต่หากพิจารณาแต่เพียงการค้าประเวณีเพียงอย่างเดียว ตามแนวคิดเหยื่อวิทยา ผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่อของตนเอง ซึ่งเมื่อสาเหตุของอาชญากรรมมาจากผู้เสียหาย ดังนั้น ทางแก้ไขจึงต้องแก้ไขที่ผู้เสียหายหรือการป้องกันการกระทำความผิดก็ต้องป้องกันที่ผู้เสียหายเช่นเดียวกัน

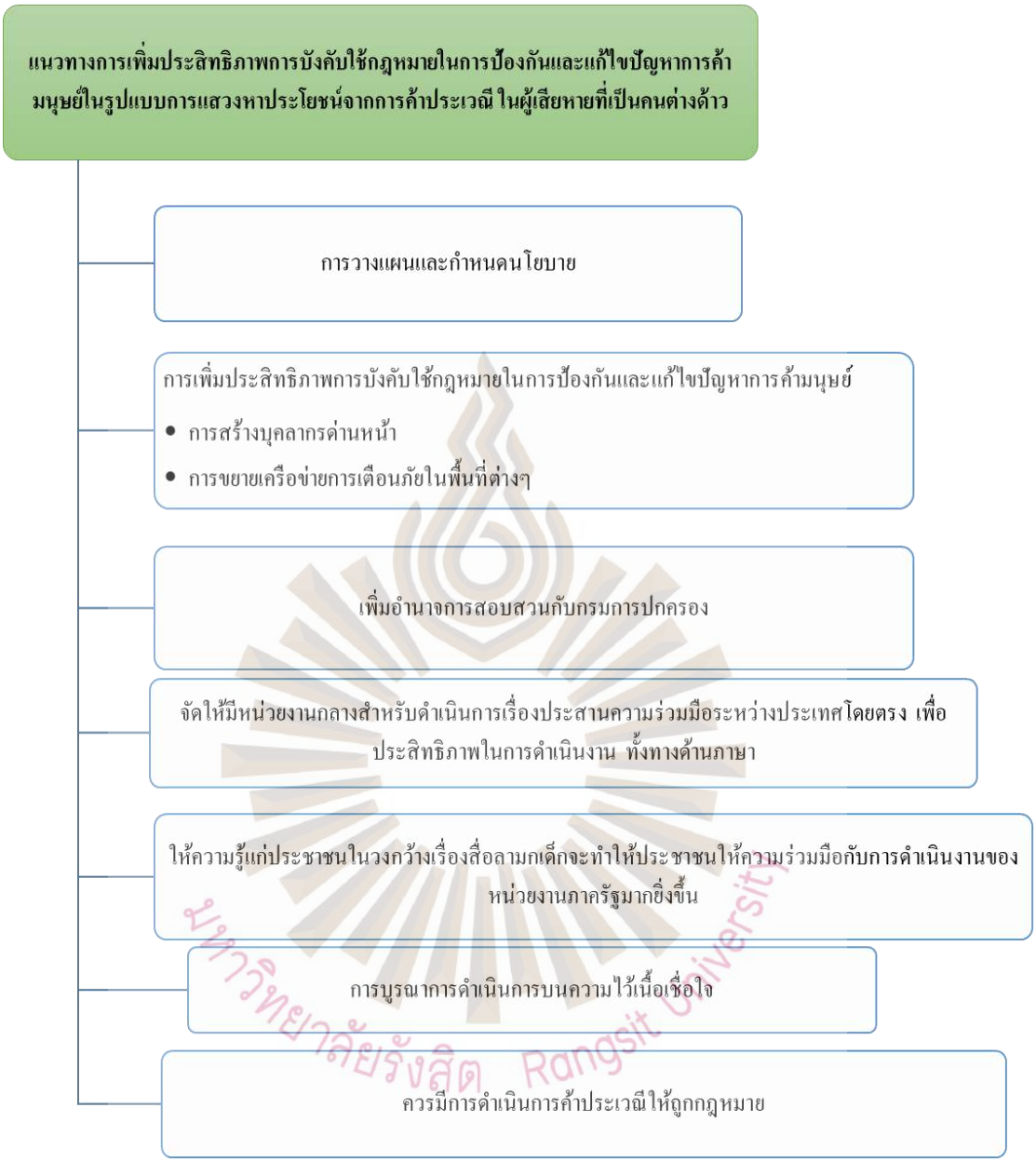

รูปที่ 5.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ในผู้เสียหายที่เป็นคนต่างด้าว

บทที่ 6

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์ความคิดเห็น ทัศนะมุมมองของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและประสบการณ์ด้านการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ระดับชำนาญการพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรมซึ่งหน้าที่ความรับผิดชอบรับผิดชอบเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะคดีการค้ามนุษย์ เป็นระยะเวลา 7 ปี และในปี พ.ศ. 2560 ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการป้องกันและปราบปราม 1 กองคดีการค้ามนุษย์ ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ รวมทั้งเป็นกรรมการ และอนุกรรมการ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามค้ามนุษย์ ซึ่งต้องกำหนดมาตราการและแนวทางป้องกันและการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือในกระบวนการวิจัยในงานวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง ในการวิจัยเรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี” มีดังต่อไปนี้

6.1.1 สถานการณ์และรูปแบบการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

ก่อนสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก่อนปี พ.ศ.2563 การเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นไปโดยง่าย สะดวก จึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคคลเพื่อนำมาหาแสวงประโยชน์โดยมิชอบได้ง่ายกว่าประเทศอื่นๆ ทั้งผู้นำพาและผู้ถูกนำพาเดินทางมาเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในประเทศไทยในแบบที่ถูกต้องตามกฎหมายและแบบผิดกฎหมาย โดยผู้ที่มาค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่มาจากประเทศเมียนมาร์ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นชาวไทยใหญ่ และในกรุงเทพฯจะพบเป็นการค้าประเวณีที่สถานบริการอาบ อบ นวด ส่วนในต่างจังหวัดจะเป็นร้านคาราโอเกะ หรือสวนอาหาร สำหรับกลุ่มบุคคลต่างด้าว 3 สัญชาติได้แก่ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชาเดินทางเข้ามาในประเทศไทย

จำนวนมากเพื่อแสวงหาอาชีพ รายได้ จนทำให้มีกลุ่มต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในสถานบันเทิง สถานบริการการค้าประเวณีจำนวนมากกว่าในปัจจุบัน โดยบุคคลต่างด้าวจาก ประเทศลาวมีมากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากภาษาที่ใช้ใกล้เคียงกับภาษาไทยจึงทำให้การสื่อสารได้ง่าย รองลงมาเป็นประเทศเมียนมาร์ ส่วนกัมพูชามีน้อยมาก

ขณะและหลังสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2563 ทำให้ผู้นำพาและผู้ถูกนำพาเดินทางเข้ามาในประเทศไทยได้ยากยิ่งขึ้น ลำบากยิ่งขึ้น และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบายรัฐบาลในการป้องกันการแพร่ระบาดโรคระบาด Covid-19 รวมทั้งมีมาตรการในการป้องกันการค้ามนุษย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้มงวดขึ้น จึงทำให้สถิติและการค้ามนุษย์ โดยการแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าวลดน้อยลงกว่าก่อนมีสถานการณ์โรคระบาดรุนแรง Covid-19 ซึ่งสถานที่แอบแฝงตัวถูกปิด จึงทำให้จำนวนคดีลดจำนวนลง ประกอบกับในปัจจุบันรูปแบบการค้าประเวณีเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีและการสื่อสารที่เข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้น โดยเป็นการค้าประเวณีรูปแบบ ออนไลน์ ดังนั้น จึงยังคงมีกลุ่มผู้จัดหาและกลุ่มผู้ค้าประเวณีในโลก ออนไลน์ อยู่เป็นจำนวนมากเพียงแต่ปรับเปลี่ยนสถานที่ในการนัดหมายเพื่อซื้อ-ขายบริการจึงเกิดการค้าประเวณีผ่านช่องทาง ออนไลน์

6.1.2 สาเหตุการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

ประการแรก อุปสงค์และอุปทาน เรื่องการค้าประเวณีในประเทศไทย เรื่องการค้าประเวณีอยู่ในสังคมไทยมานาน เพราะอุปสงค์และอุปทานของรูปแบบการค้าประเวณี ยังมีผู้ต้องการซื้อประเวณีและมีผู้สนองความต้องการ โดยธรรมชาติของมนุษย์มีบางกลุ่มที่มีความนิยมประเวณีเด็ก แต่เนื่องจากกฎหมายระบุว่าเด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี

ประการที่สอง ปัจจัยดึงและปัจจัยผลักโดยปัจจัยดึงของประเทศไทยและปัจจัยผลักของประเทศเพื่อนบ้าน ธรรมชาติของมนุษย์เราต้องการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นทั้งกับตนเองและครอบครัว สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยผลักของประเทศเพื่อนบ้าน คือ สภาพทางเศรษฐกิจ ความยากจน การอยากมีชีวิตที่ดีขึ้น อยากหลุดพ้นจากความยากจน เป็นปัจจัยที่สำคัญของการเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทย ปัจจัยเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวมีรายได้น้อย

ประการที่สาม ขบวนการนายหน้า ขบวนการนายหน้าจะเป็นสิ่งกระตุ้นสำคัญให้บุคคลต่างด้าวผู้อพยพย้ายถิ่นตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ขบวนการค้ามนุษย์ในคนต่างด้าว มีลักษณะเป็นขบวนการจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเริ่มตั้งแต่การจัดหา คัดเลือกบุคคลผู้ประสบปัญหาสภาพเศรษฐกิจ มีฐานะยากจน หรือบุคคลซึ่งขาดความรู้ความสามารถ ทำให้ถูกแสวงหา

ประโยชน์ได้โดยง่าย ผู้กระทำความผิดจะทำการชักจูง ล่อลวง และแสดงท่าทีให้เกิดความไว้วางใจ ใช้อุบายถึงสภาพการทำงานและค่าตอบแทนที่ดีกว่าความเป็นจริง จนบุคคลนั้นหลงเชื่อและถูกส่งต่อมายังประเทศไทย เกิดการข่มขู่ บังคับค้าประเวณี และสร้างภาระหนี้สิน ด้วยปัญหาทางภาษา ขาดความรู้เรื่องกฎหมายของไทย ไม่รู้จักองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือ จำต้องตกอยู่ในภาวะจำยอม และตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

ประการที่สี่ กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการที่ไม่เข้มแข็งในการบังคับใช้กฎหมายทั้งของประเทศเพื่อนบ้านและของประเทศไทย กล่าวคือกฎหมายมีองค์ประกอบที่ซับซ้อน การขาดหน่วยงานรัฐในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่มีจำกัด และยังขาดความรู้ความเข้าใจกฎหมายค้ามนุษย์ และการใช้มาตราการของสหรัฐอเมริการในการตรวจสอบความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ จึงเป็นเหตุให้หลายพื้นที่ไม่ต้องการให้เกิดคดีค้ามนุษย์ในพื้นที่ของจังหวัดตนเอง และประการสุดท้ายคือความร่วมมือจากเหยื่อหรือผู้ปกครองเหยื่อมีน้อยมากเพราะเกรงว่าตนเองและครอบครัวจะถูกกลั่นแกล้งในภายหลัง

6.1.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประการสำคัญ ดังนี้

1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี กฎหมายหลักได้แก่พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีการกำหนดโทษไว้สูง มีความถูกต้องเหมาะสมและเพียงพอต่อการนำมาบังคับใช้กับคดีการค้ามนุษย์ ดังนั้น ความท้าทายจึงอยู่ที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย การที่จะนำกฎหมายไปบังคับใช้ต้องมีความเข้าใจในตัวบทกฎหมายอย่างถ่องแท้ ลึกซึ้ง จึงจะสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

แม้พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มาตรา 42 จัดให้มีกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

อย่างไรก็ดีในประเทศไทย กองทุนที่ก่อตั้งเพื่อเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายโดยตรง คือ ใช้เงินกองทุนของรัฐชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายก่อนเต็มจำนวน และหน่วยงานภาครัฐดำเนินการยึดทรัพย์จากผู้กระทำผิดเพื่อยึดทรัพย์สินดังกล่าวแทนค่าเยียวยาที่จ่ายให้กับผู้เสียหาย และนำเข้ากองทุนของหน่วยงานภาครัฐ

รวมทั้งการปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้สอดรับการสถานการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี ในรูปแบบออนไลน์เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ควรเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับผู้ซื้อบริการทางเพศ หรือซื้อบริการประเวณีถือเป็นผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษทางกฎหมายการค้ามนุษย์ และการบังคับกฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

2) กลไกความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี มีประเด็นที่สำคัญดังนี้

2.1) คณะกรรมการระดับชาติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อยู่ภายใต้คำสั่ง ภายใต้กฎหมายของคณะกรรมการระดับชาติ การดำเนินงานทุกขั้นตอนจะต้องทำรายงานเพื่อชี้แจงไปยังคณะกรรมการระดับชาติ กลไกความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากสำนักงานอัยการสูงสุด มีความเห็นว่าคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ภาคองค์กรพัฒนาเอกชนมีมุมมองว่าสัดส่วนของภาคเอกชนในคณะกรรมการฯ และอนุกรรมการต่างๆ ยังมีน้อยกว่าอยู่ ควรที่เพิ่มสัดส่วนของภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และมีความโปร่งใสในการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ หากดำเนินงานด้วยความโปร่งใสต้องสามารถได้รับการตรวจสอบได้อย่างเต็มที่

2.2) รูปแบบการค้าประเวณีไปสู่รูปแบบออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 และสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงจัดตั้ง คณะทำงาน (Thailand Internet Crimes Against Children - TICAC) ทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กผ่านทางอินเตอร์เน็ต โดยมีการดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำสื่อลามกเด็ก การอนาจารเด็ก

3) การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่างหน่วยงานรัฐและหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม แบ่งออกเป็น

3.1) การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่างหน่วยงานรัฐและหน่วยงานรัฐมีการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผ่าน การประชุมรวมกันของคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการชุดใหญ่ระดับชาติ มีการแสวงหาความร่วมมือ ยังมีข้อจำกัดและความท้าทาย ได้แก่ (ก) การบูรณาการความร่วมกันระหว่างประเทศหน่วยงานต่างชาติจะเกิดความสับสน ไม่ทราบแน่ชัดว่าจะติดต่อหน่วยงานใดเพื่อร่วมดำเนินการ (ข) แม้การแบ่งอำนาจหน้าที่กันระหว่าง

หน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีการประชุมหารือแบ่งหน้าที่กันดำเนินงานอย่างชัดเจน แต่เมื่อลงมือปฏิบัติจริง การดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่แบ่งหน้าที่กันไว้ (ค) งบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีการเกี่ยงกันว่าจะใช้งบประมาณของหน่วยงานใดในการทำงานปราบปรามการค้ามนุษย์ (ง) ความสับสนใจการร่วมบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน โดยแต่ละหน่วยงานมีผู้บังคับบัญชาที่คอยสั่งการและอนุญาตให้ดำเนินงานได้ และ (จ) ความไว้วางใจซึ่งกันและกันของหน่วยงานร่วมบูรณาการ

3.2) การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม โดยเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือป้อนข้อมูลให้กับหน่วยงานเข้ามาสู่กระบวนการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดีการค้ามนุษย์ การทำงานเชิงรุก อย่างไรก็ดี การบูรณาการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทั้งในระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม ยังมีข้อจำกัด หรือความท้าทายได้แก่ (ก) ความท้าทายเชิงนโยบาย คือ การดำเนินการยังขาดความชัดเจนและทับซ้อนของภาระหน้าที่ การถ่ายทอดนโยบายไปสู่หน่วยงานท้องถิ่นยังไม่มีเอกภาพ (ข) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลและงบประมาณที่มีจำกัด ต่อภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นของแต่ละหน่วยงาน (ค) การขาดการบูรณาการในระดับประเทศ อาทิ การร่วมแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จากประเทศ ต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง การขาดการบูรณาการ ระดับหน่วยงาน และ (ง) การได้รับความร่วมมือในการส่งมอบข้อมูลในการสืบสวนสอบสวนโดยเฉพาะข้อมูลสารสนเทศของภาคเอกชน เช่น LINE Facebook , Instagram , Twitter ซึ่งหน่วยงานเอกชนเหล่านี้ให้ความร่วมมือ และเริ่มให้ข้อมูลบ้างบางส่วน

3.3) ความร่วมมือประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคี รวมทั้งความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศในการแก้ไข การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในคนต่างด้าว ทุกประเทศให้ความสำคัญกับเรื่องการค้ามนุษย์ ประเทศในอาเซียนมีอนุสัญญาร่วมกัน ทุกรัฐจะให้ความร่วมมือในการกล่าวถึงเรื่องผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย เนื่องจากไม่เกิดผลกระทบระหว่างประเทศจึงให้สะดวกใจที่จะร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ซึ่งกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศไทย ทั้งกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆ โดยแบ่งเป็นระดับชั้นต่างๆ ตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับผู้ปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดและความท้าทาย ได้แก่ (ก) กระบวนการและนโยบายประเทศคู่ภาคี (ข) ด้านงบประมาณ (ค) ความท้าทายในการติดตามพยานเอกสาร และพยานบุคคลจากประเทศเพื่อนบ้าน

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

รูปที่ 6.1 สถานการณ์ ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้กฎหมายและกลไกความร่วมมือการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์การค้าประเวณี

6.1.3 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 แนวทางสำคัญดังนี้

1) การวางแผนและกำหนดนโยบาย ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ควรมีการวางแผนระยะยาวและยั่งยืน ไม่ควรมองเฉพาะตัวเลขที่ประเทศไทยได้รับจัดลำดับเท่านั้น ควรพิจารณาและทำความเข้าใจในมุมของโครงสร้างว่า ควรมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาทั้งด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม มุ่งสู่ที่เป็นสถิติที่ถูกต้อง แม่นยำ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบ สืบค้นจากสถิติข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการทำงานต่อยอด เรื่องการค้ามนุษย์ได้ในอนาคต โดยการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษอย่างเป็นธรรม และผู้เสียหายได้รับการเยียวยา ทั้งจากผู้กระทำผิดและจากหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย

2) ควรเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การ ควรสร้างบุคลากรด่านหน้าและการขยายเครือข่ายการเตือนภัยในพื้นที่ต่างๆ ประกอบกับ การควบคุมอุปสงค์และอุปทานของการค้าประเวณี

3) ควรเพิ่มอำนาจการสอบสวนกับกรมการปกครอง ควรเพิ่มอำนาจหน่วยงานส่วนกลางของกรมการปกครองดำเนินการกับคดีค้ามนุษย์ได้ทุกรูปแบบ ควรเพิ่มอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนภูมิภาค สามารถดำเนินการจับกุมคดีค้ามนุษย์ได้

4) ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางสำหรับดำเนินการเรื่องประสานความร่วมมือระหว่างประเทศโดยตรง เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งทางด้านภาษา และมีรูปแบบในการดำเนินงานเดียวกันที่เป็นรูปแบบสากล

5) ให้ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างเรื่องสื่อลามกเด็กจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น หากให้ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างเรื่องสื่อลามกเด็กจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น

6) การบูรณาการดำเนินการบนความไว้เนื้อเชื่อใจตั้งแต่เริ่มทำงานด้านการช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานและมีวัตถุประสงค์ที่จะให้องค์กรทุกองค์กรในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หรือประชาชน

รูปที่ 6.2 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย กฎหมาย และการบังคับใช้ (TIP ACT)

1) การวางแผนและกำหนดนโยบาย ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ควรการวางแผนระยะยาวและยั่งยืน ไม่ควรมองเฉพาะตัวเลขที่ประเทศไทยได้รับจัดลำดับเท่านั้น ควรพิจารณาและทำความเข้าใจในมุมของโครงสร้างว่า ควรมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาทั้งด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม มุ่งสู่ที่เป็นสถิติที่ถูกต้อง แม่นยำ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบ สืบค้นจากสถิติข้อมูลดังกล่าว เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการทำงานต่อยอด เรื่องการค้ามนุษย์ได้ในอนาคต โดยการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษอย่างเป็นธรรม และผู้เสียหายได้รับการเยียวยา ทั้งจากผู้กระทำผิดและจากหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย

2) เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การ ควรสร้างบุคลากรด่านหน้า และการขยายเครือข่ายการเตือนภัยในพื้นที่ต่างๆ ประกอบกับ การควบคุมอุปสงค์และอุปทานของการค้าประเวณี

3) เพิ่มอำนาจการสอบสวนกับกรมการปกครอง ควรเพิ่มอำนาจหน่วยงานส่วนกลางของกรมการปกครองดำเนินการกับคดีค้ามนุษย์ได้ทุกรูปแบบ ควรเพิ่มอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนภูมิภาค สามารถดำเนินการจับกุมคดีค้ามนุษย์ได้

6.2.2 ข้อเสนอด้านการบูรณาการความร่วมมือ (TIP NET)

1) ปรับปรุงบทบาทคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีการกำหนดยุทธศาสตร์และมาตราการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกำหนดแนวทางกำกับดูแลการดำเนินตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

2) มีนโยบายในการปรับปรุงข้อตกลงในลักษณะ ทวิภาคีกับ สปป. ลาว เมียนมาร์ และกัมพูชา ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

3) ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางสำหรับดำเนินการเรื่องประสานความร่วมมือระหว่างประเทศโดยตรง เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งทางด้านภาษา และมีรูปแบบในการดำเนินงานเดียวกันที่เป็นรูปแบบสากล

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

4) การบูรณาการดำเนินการบนความไว้เนื้อเชื่อใจตั้งแต่เริ่มทำงานด้านการช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานและมีวัตถุประสงค์ที่จะให้องค์กรทุกองค์กรในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หรือประชาชน

6.2.3 ข้อเสนอแนะด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง (TIP WATCH)

1) เก็บรวบรวมสถิติและจัดทำฐานข้อมูลร่วมกับหน่วยงานภาคีระดับจังหวัด และระดับประเทศ การสร้างเครือข่ายในการทำงานระดับพื้นที่ ระดับตำบล ชุมชน หรือหมู่บ้านโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักและสร้างภูมิคุ้มกันในการป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

2) ให้ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างเรื่องสื่อลามกเด็กจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น หากให้ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างเรื่องสื่อลามกเด็กจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น

3) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนค่านิยมด้านการบริโภคนิยม และวัตถุนิยม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงต้องทำหน้าที่จัดหาเงินทอง วัตถุสิ่งของสำหรับช่วยอำนวยความสะดวกให้คนในครอบครัวมีสภาพทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น

4) ส่งเสริม รณรงค์ให้เกิดการลดซื้อบริการทางเพศในหมู่ผู้ใช้บริการ เพื่อชะลอหรือหยุดการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมทางเพศในประเทศไทย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

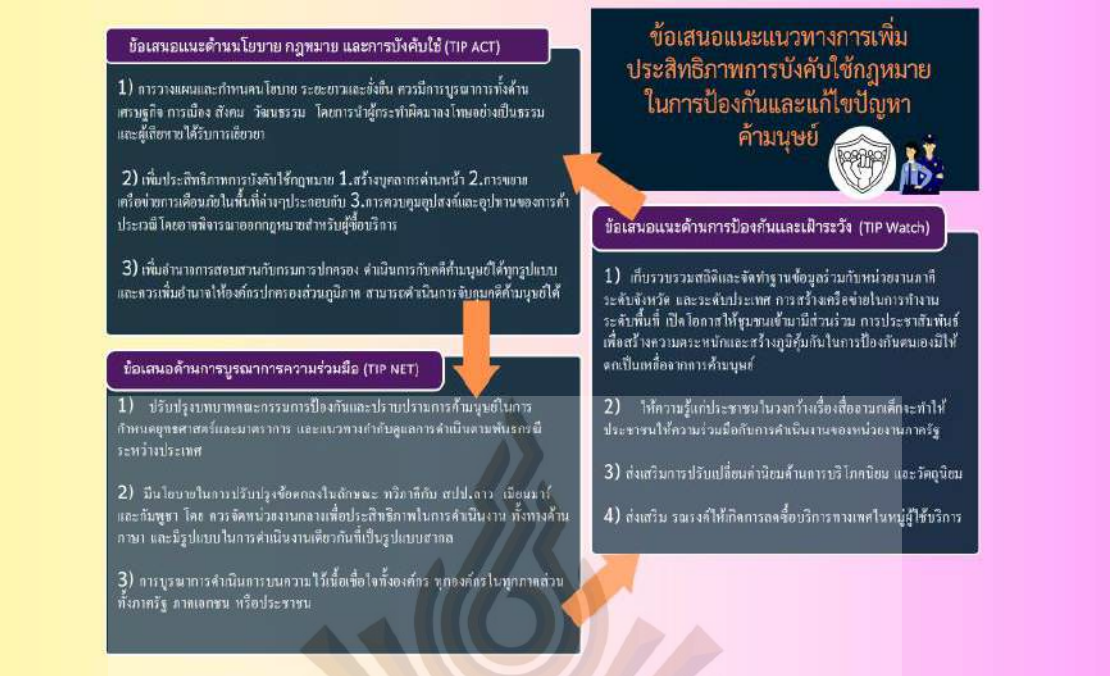

รูปที่ 6.3 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี

6.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการปั องกันและแก้ ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีกล่าวคือ ประการแรกข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาความจำเป็นในการพิจารณา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบของค้าประเวณีในรูปแบบออนไลน์เพื่อสามารถคุ้มครองผู้บริการทางเพศตามสถานการณ์ด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป และการวิจัยแนวทางเพื่อให้ภาครัฐควรมีมาตรการในการตรวจตรา เข้าออกที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้คนต่างด้าวลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย รวมถึงแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่ผู้เสียหายเป็นชาวไทย ทั้งเพศชาย หรือเพศหญิงที่ ตกเหยื่อการค้ามนุษย์

บรรณานุกรม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). *รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2559.* กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). *รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2560.* กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). *รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2561.* กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2565). *รายงานการค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ. 2565.* สืบค้นจาก https://www.e-aht.com

กฤตยา อาชวนิจกุล และพรสุข เกิดสว่าง. (ม.ป.ป.) *เส้นทางแรงงานหญิงจากประเทศเพื่อนบ้านสู่การค้าบริการทางเพศในประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ, จอมเดช ตรีเมฆ, นพดล อัคฮาด, พิมพ์ภัสสร เนติโพธิ์, ศรันยภัทร เสียงสูง, และสุนิษา ราชภัณฑ์. (2558). *การค้าประเวณีหญิงจากประเทศในแถบอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงในประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2555). *ศัพท์สิทธิมนุษยชน.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

คมชัดลึก. (2561ก). *ดีเอสไอ บุกค้น 'วิคตอเรียซีเครท' ค้ามนุษย์.* สืบค้นจาก https://www.komchadluek.net/news/crime/309137

คมชัดลึก. (2561ข). *ปิดอ่าง วิคตอเรียซีเคร็ท ลอบค้ากาม.* สืบค้นจาก https://www.komchadluek.net/news/crime/309157

จรีย์วรรณ พุทธานุรักษ์. (2550). *"การค้ามนุษย์" พินิจในแนวสตรีนิยม ในพื้นที่ของอินเตอร์เน็ต กระบวนการทางกฎหมายและหน่วยงานภาครัฐ*. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทวีชัย ระเบียบ. (2555). กระบวนการค้าประเวณีหญิงข้ามชาติ: ศึกษากรณีหญิงต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, *23*(3), 10-30.

ธุวพล ทองอินทราช และ โชติสา ขาวสนิท. (2562). วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 6*(2), 68-90.

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

บรรณานุกรม (ต่อ)

เดชา สังขวรรณ. (2550). *กระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์จังหวัดสมุทรสาคร*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บันดาล บัวแดง, ทวีศักดิ์ ศิริพรไพบูลย์, พัชรินทร์ สิรสุนทร และเดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ. (2556). *การค้ามนุษย์ในโลกไร้พรมแดน*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พรชัย ขันตี, กฤษณพงค์ พูตระกูล และ จอมเดช ตรีเมฆ.(2558). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการงานวิจัย และนโยบายประยุกต์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยรังสิต.

พิศาล มุขแจ้ง. (2545). *มาตรการในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร : ศึกษาเฉพาะกรณีการฟอกเงิน* (Unpublished Doctoral dissertation). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์. (ม.ป.ป.). *Crime Prevention Concepts งานป้องกันอาชญากรรมแนวคิดที่เกี่ยวข้อง*.สืบค้นจาก http://csd.go.th/Dimensions_csd/Chapter%2002.pdf

วิลาวัลย์ บุญประกอบ. (2555). *ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง กรณีศึกษาจังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่* (Unpublished Doctoral dissertation). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. (2543). *กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม.

เศกสิน ศรีวัฒนานุกูลกิจ และน้ำทิพย์ เสมอเชื้อ. (ม.ป.ป.). *การค้ามนุษย์ในกลุ่มทายาทรุ่นที่ 2 ของผู้ย้ายถิ่นจากประเทศพม่า*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

แสงจันทร์ มาน้อย. (2557). *การดำเนินงานของประเทศไทยในการต่อต้านการค้ามนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

เสาวลักษณ์ สุวรรณเครือ. (2556). *ยุทธศาสตร์ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานในภูมิภาคลุ่มน้ำแม่โข่งและสาละวิน* (Unpublished Doctoral dissertation). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2558).*ไทยคู่ฟ้า*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

สถานฑูตสหรัฐอเมริกา. (2557). *รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ.2557*. สืบค้นจาก http://www. thai.bangkok.usembassy.gov/

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

บรรณานุกรม (ต่อ)

ราชกิจจานุเบกษา. (2551). *พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551*. เล่ม 125 ตอนที่ 29 ก หน้า 28 ประกาศใช้ 6 กุมภาพันธ์ 2551.

ราชกิจจานุเบกษา. (2539). *พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539*. เล่ม 113 ตอนที่ 54 ก หน้า 1 ประกาศใช้ 22 ตุลาคม 2539.

อำนาจ เนตยสุภา. (2552). แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์. *วารสารวิชาการนิติศาสตร์* 2(3). น. 9-28.

Beck, C. T. (1994). Reliability and validity issues in phenome logical research. *Western Journal of Nursing Research, 16*(3).

CNN. (2016, October 6). *17 arrested in global sex trafficking ring targeting Thai women*. Retrieved from http://edition.cnn.com/2016/10/06/us/thailand-us-sex-trafficking-charges/index.html

Newburn, T. (2013). *Criminology* (2nd ed). Oxen: RoutledgeFlamer.

U.S. Department of Justice. (2016). *Seventeen Individuals Indicted for Respective Roles in Human Trafficking Scheme that Exploited Hundreds of Thai Women for Commercial Sex in the United States*. Retrieved from https://www.justice.gov/opa/pr/seventeen-individuals-indicted-respective-roles-human-trafficking-scheme-exploited-hundreds

Trafficking in Person Report. (2010). *Department of State. United State of America*. Retrieved from https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2010/

Trafficking in Person Report. (2011). *Department of State. United State of America* Retrieved from https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2011/

Trafficking in Person Report. (2012). *Department of State. United State of America.* Retrieved from https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2012/

Trafficking in Person Report. (2013). *Department of State. United State of America.* Retrieved from https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2013/

Trafficking in Person Report. (2014). *Department of State. United State of America.* Retrieved from https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2014/

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

บรรณานุกรม (ต่อ)

Trafficking in Person Report. (2015). *Department of State. United State of America*. Retrieved from https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2015/

Trafficking in Person Report. (2016). *Department of State. United State of America.* Retrieved from https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2016/

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

ภาคผนวก ก

เอกสารรับรองโครงการวิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

COA. No. RSUERB2020-055

RSU-ERB

Certificate of Approval
By
Ethics Review Board of Rangsit University

COA. No.	COA. No. RSUERB2020-055
Protocol Title	The Efficiency Enhancement in Law Enforcement Response to Human Trafficking for Prostitution
Principle Investigator	Mr. Theerapat Kaewjunam
Affiliation	Criminology and Justice Administration, Rangsit University
How to review	Full Board Review
Approval includes	1. Project proposal 2. Information sheet 3. Informed consent form 4. Data collection form/Program or Activity plan
Date of Approval:	27 / 07 / 2020
Date of Expiration:	27 / 07 / 2022

The prior mentioned documents have been reviewed and approved by Ethics Review Board of Rangsit University based Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline and International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice or ICH-GCP

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

Signature .....

(Supachai Kunanitpeak, M.D.)

Chairman, Ethics Review Board for Human Research

RSU-ERB

COA. No. RSUERB2020-055

RSU-ERB

เอกสารรับรองโครงการวิจัย (Certificate of Approval)

โดย คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยรังสิต

เอกสารรับรองเลขที่	:	COA. No. RSUERB2020-055
ชื่อโครงการวิจัย	:	การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี The Efficiency Enhancement in Law Enforcement Response to Human Trafficking for Prostitution
ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย	:	นายวันภัทร แก้วชูเกียรติ
หน่วยงานที่สังกัด	:	คณะนิติศาสตร์ และการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต
วิธีพิจารณา	:	แบบเต็มคณะ (Full Board Review)
เอกสารที่รับรอง	:	1. แบบเสนอโครงการวิจัย 2. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย 3. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย 4. แบบสอบถามแบบเต็มการณ์
วันที่รับรอง	:	27 / 07 / 2020
วันที่หมดอายุ	:	27 / 07 / 2022

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยรังสิต ได้พิจารณาและมีมติรับรองเอกสาร ดังที่ระบุไว้ข้างต้น โดยยึดหลักจริยธรรม Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline และ International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice หรือ ICH-GCP

ลงชื่อ .....

(นายแพทย์สุกฤษฎิ์ คุณาวิโรจน์กุล)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยรังสิต

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สำนักงานจริยธรรมการวิจัย ห้อง 504 ชั้น 5 อาคารเรียนรวม คุณวิโรจน์ เลิศ 12 มหาวิทยาลัยรังสิต
โทร. 0-2791-5726 Email: rsuethics@rsu.ac.th

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

ภาคผนวก ข

ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

จำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 คน

ลำดับ	หน่วยงานที่ให้ข้อมูล	ตำแหน่ง	จำนวน (คน)
1	**กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์** จังหวัด: กรุงเทพมหานคร	เจ้าหน้าที่ระดับบริหารตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป	1
2	กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี	เจ้าหน้าที่ระดับบริหารตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป	1
3-4	**กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ** จังหวัด: กรุงเทพมหานคร	เจ้าหน้าที่ระดับบริหาร ตั้งแต่ผู้อำนวยการส่วนคดี ขึ้นไป	1
		เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ หรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ	1
5	**สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด** จังหวัด: กรุงเทพมหานคร	พนักงานอัยการ	1
6-7	**กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** จังหวัด: กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	เจ้าหน้าที่ระดับบริหารศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์	1
		ผู้บริหารสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ	1
8	**กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย** จังหวัด: กรุงเทพมหานคร	เจ้าหน้าที่ในชุดปฏิบัติการพิเศษป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และรักษาความสงบเรียบร้อย กรมการปกครอง	1

ลำดับ	หน่วยงานที่ให้ข้อมูล	ตำแหน่ง	จำนวน (คน)
9	**มูลนิธิรณสิทธิ์เพื่อช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์** จังหวัด: กรุงเทพมหานคร	เจ้าหน้าที่ระดับบริหารมูลนิธิ	1
10	**โครงการออสเตรเลีย - เอเชีย เพื่อต่อสู้กับการค้ามนุษย์ (Australia-Asia Program to Combat Trafficking In Persons : AAPTIP)** จังหวัด: กรุงเทพมหานคร	เจ้าหน้าที่ระดับบริหารมูลนิธิ	1

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ธีรภัทร แก้วจุนันท์
วัน เดือน ปีเกิด	1 ตุลาคม 2518
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, 2539 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, 2542 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม, 2566
ทุนวิจัยที่ได้รับระหว่างการศึกษา	ทุนมหาวิทยาลัยรังสิต ร่วมวิจัย โครงการวิจัยชุมชน เรื่อง การนำเสนอแนวทางปฏิรูปประเทศด้านการจัดการที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : ศึกษากรณีพื้นที่จังหวัดพังงาและภูเก็ต, สถาบันพระปกเกล้า, 2560
ที่อยู่ปัจจุบัน	8/9 งามวงศ์วาน 59 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงาน	กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม
ตำแหน่งปัจจุบัน	พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ รองผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University